

PROGRAMACIÓN

4º DE PRIMARIA

ÁREA DE CC DA NATUREZA

1. Obxectivos en clave de Competencias do Cuarto Curso

1. Observar, identificar, e recoñecer plantas e seres doutros reinos, sendo capaz de clasificalos con criterios científicos. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
2. Adoptar actitudes de respecto polo medio físico e polos seres vivos que o habitan co fin de fomentar o equilibrio dinámico da natureza e o mantemento da contorna natural. (Sociais e cívicas / Intelixencia interpersonal).
3. Identificar e describir os órganos e o seu funcionamento, a partir do propio corpo, así como a función que teñen na relación co medio e cos outros seres humanos. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencias naturalista e corporal e cinestésica).
4. Coñecer e identificar as consecuencias de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso para a saúde e para o desenvolvemento persoal. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
5. Identificar emocións e sentimentos en si mesmo e nos seus compañeiros e compañeiras. (Sociais e cívicas / Intelixencias intrapersoal e interpersonal).
6. Coñecer a materia, identificar as súas propiedades e exemplificalas con materiais de uso habitual. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
7. Realizar experiencias sinxelas para coñecer os efectos das forzas, da luz e da calor nos materiais, respectando as normas de uso e de seguridade dos instrumentos e materiais de traballo. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).

8. Inicialse no coñecemento do concepto de enerxía e recoñecer as formas básicas que pode adoptar e as súas transformacións, así como os tipos de fontes de enerxía e o uso responsable na súa vida cotiá. (Sociais e cívicas; Iniciativa e espírito emprendedor; Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencias interpersoal, intrapersoal e naturalista).

9. Identificar máquinas e recoñecer os seus operadores fundamentais, a súa función e as fontes de enerxía con que funcionan en exemplos cotiáns. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencias naturalista e visual e espacial).

10. Valorar a importancia de grandes inventos e a súa contribución á mellora das condicións de vida. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía; Sociais e cívicas / Intelixencias naturalista e interpersoal).

11. Realizar de maneira moi guiada experimentos sinxelos e/ou experiencias, establecendo hipóteses respecto dos feitos que suceden dunha forma natural ou provocada. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía; Iniciativa e espírito emprendedor / Intelixencias naturalista e intrapersoal).

12. Buscar, seleccionar e organizar información, analizala e extraer conclusións, comunicar a súa experiencia, reflexionar sobre o proceso seguido e comunicalo (oral, escrito), utilizando o vocabulario axustado aos temas, así como as TIC e os diversos recursos na elaboración de traballos. (Comunicación lingüística; Dixital; Aprender a aprender / Intelixencias lingüística e verbal, visual e espacial e intrapersoal).

13. Participar en actividades de grupo adoptando un comportamento responsable e mostrando habilidades para resolver conflitos pacificamente. (Sociais e cívicas / Intelixencia interpersoal).

14. Mostrar autonomía ao planificar e levar a cabo accións e tarefas e iniciativa ao tomar decisións. (Iniciativa e espírito emprendedor / Intelixencia intrapersoal).

2. Secuencia e temporalización de Contidos, Criterios de avaliación e Estándares de aprendizaxe avaliáveis de Cuarto Curso

COMÚNS AOS TRES TRIMESTRES		
<i>Contidos</i>	<i>Criterios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
<p>Bloque 1. Iniciación á actividade científica - Iniciación á actividade científica. Aproximación experimental a algunhas cuestións.</p> <p>- Utilización de diferentes fontes de información (directas, libros). Utilización das TIC (tecnoloxías da información e da comunicación) para buscar e seleccionar información.</p> <p>- Hábitos de prevención de enfermidades e accidentes na aula e no centro. Utilización de diversos materiais, tendo en conta as normas de seguridade. Traballo individual e en grupo.</p>	<p>- Obter información relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados, facendo predicións sobre sucesos naturais, integrando datos da observación directa e indirecta a partir da consulta de diversas fontes e comunicando os resultados.</p> <p>- Establecer conxecturas respecto tanto de sucesos que ocorren dunha forma natural como de sucesos provocados, a través dun experimento ou dunha experiencia.</p> <p>- Comunicar de forma oral e escrita os resultados, presentándoos con apoios gráficos.</p> <p>- Traballar de forma cooperativa, apreciando o coidado pola seguridade propia e pola dos seus compañeiros, coidando as ferramentas e facendo un uso axeitado dos materiais.</p>	<p>- Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante; analiza, extrae conclusións e comunica a súa experiencia, reflexionando sobre o proceso seguido e comunicándoa oralmente e por escrito.</p> <p>- Utiliza medios propios da observación, como instrumentos ópticos e de medida, consultando e utilizando documentos escritos, imaxes e gráficos.</p> <p>- Establece conxecturas de sucesos ou problemas do seu contorno, empregando medios propios da observación para obter unha información.</p> <p>- De maneira dirixida, realiza pequenos experimentos ou experiencias establecendo conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.</p> <p>- Reflexiona sobre o traballo realizado, saca conclusións sobre como traballa e aprende e elabora estratexias para seguir aprendendo.</p> <p>- Utiliza de maneira adecuada o vocabulario correspondente a cada un dos bloques de contidos.</p> <p>- Utiliza estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, mostrando habilidades para a resolución pacífica de conflitos.</p>

		<ul style="list-style-type: none">- Coñece actividades de primeiros auxilios e represéntaas en contexto de simulación. - Coñece e respecta as normas de uso e de seguridade dos instrumentos e dos materiais de traballo. - Presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa, en soporte papel . - Manifesta autonomía na planificación e na execución de accións e tarefas e mostra iniciativa na toma de decisións.
--	--	--

PRIMEIRO TRIMESTRE		
<i>Contidos</i>	<i>Criterios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
<p>Bloque 2. Os seres vivos</p> <p>-Diferencia entre seres vivos e inertes.</p> <p>- Identificación de animais e de plantas como seres vivos.</p> <p>- Clasificación de animais vertebrados e invertebrados a partir de características observables.</p> <p>- Clasificación das plantas (herbas, arbustos e árbores) a partir de características observables.</p> <p>- Utilización guiada de claves e de guías de animais e plantas para a clasificación e identificación dalgunhas especies existentes en Galicia.</p> <p>- Planificación, observación e comparación das diversas maneiras en que os seres vivos realizan as funcións vitais utilizando instrumentos apropiados e medios audiovisuais e tecnolóxicos da maneira máis precisa e rigorosa posible. Comunicación dos resultados, empregando distintos soportes textuais.</p>	<p>- Identificar e clasificar, con criterios científicos, animais e plantas da súa contorna próxima, recoñecendo as súas características principais e buscando información en fontes variadas.</p>	<p>- Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica, con criterio científico, animais vertebrados e invertebrados da súa contorna.</p> <p>- Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica, con criterio científico, plantas da súa contorna.</p> <p>- Utiliza claves e guías para a clasificación científica de animais e plantas.</p> <p>- Coñece e explica as funcións de relación, reprodución e alimentación.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Identificación de cambios observables que se producen nos seres da contorna. - Valoración da biodiversidade e interese pola súa conservación. 	<ul style="list-style-type: none"> - Planificar, observar e comparar, empregando os instrumentos e o material necesarios, e rexistrar de forma cooperativa algún proceso asociado ao ciclo vital dun ser vivo contrastando os rexistros propios e os dos compañeiros con información doutras fontes. Comunicar de xeito oral e escrito os resultados, empregando soportes textuais variados. 	<ul style="list-style-type: none"> - Planifica, observa, compara, rexistra e comunica, empregando soportes textuais variados, os resultados da observación do ciclo vital previamente planificado. - Identifica hábitats de seres vivos e elabora un protocolo para respectar a biodiversidade.
--	---	---

SEGUNDO TRIMESTRE		
<i>Contidos</i>	<i>Criterios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
<p>Bloque 3. O ser humano e a saúde</p> <ul style="list-style-type: none"> - O corpo humano e o seu funcionamento. - As funcións vitais. Importancia dos sentidos en relación co medio. Descrición do seu papel e formas para o seu coidado habitual. - Recoñecemento dos cambios físicos e persoais nas diferentes etapas da vida das persoas. <ul style="list-style-type: none"> - Clasificación dos alimentos en función dos nutrientes principais. - Identificación de sistemas de conservación alimentaria. - Pirámide alimentaria. - Análise de dietas equilibradas. 	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer a morfoloxía externa do propio corpo e dos órganos máis importantes para o seu funcionamento. <ul style="list-style-type: none"> - Diseñar un menú equilibrado para a súa idade. 	<ul style="list-style-type: none"> - Localiza os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organismo. - Recoñece a importancia dos sentidos para a relación co medio e coas formas de coidalo. <ul style="list-style-type: none"> - Clasifica e diferencia alimentos en función dos nutrientes principais. - Identifica sistemas de conservación alimentaria.

<ul style="list-style-type: none"> - Saúde e enfermidade. - Hábitos saudables: alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso. - Actitude crítica ante prácticas e mensaxes que non favorecen o correcto desenvolvemento da saúde. - Factores que producen as enfermidades máis habituais: carie, obesidade, gripe, catarros... - Coñecemento de si mesmo/a e dos e das demais: emocións e sentimentos propios e alleos. Valoración das súas habilidades persoais. - A relación cos demais. Toma de decisións. - A igualdade entre homes e mulleres. 	<ul style="list-style-type: none"> - Identificar e explicar as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso. 	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza dietas e elabora un menú equilibrado na escola. - Identifica e adopta hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa e diferencia prácticas e mensaxes que son contraproducentes para a saúde. - Identifica e valora as súas habilidades persoais. - Recoñece algúns factores que producen as enfermidades máis habituais (carie, catarros, gripe, obesidade...) e aplica actuacións para á súa prevención. - Planifica, de forma autónoma e creativa, actividades de ocio e tempo libre, individuais e en grupo.
---	---	---

TERCEIRO TRIMESTRE		
<i>Contidos</i>	<i>Criterios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
<p>Bloque 4. Materia e enerxía</p> <ul style="list-style-type: none"> - O Sol e a auga como fontes de enerxía. - Características e propiedades do aire e actuacións necesarias para evitar a súa contaminación. - Valoración da importancia da boa calidade da auga e do aire para a nosa saúde e o mantemento da vida. - Intervención da enerxía na vida cotiá. <ul style="list-style-type: none"> - Realización de experiencias con mesturas. - Identificación de compoñentes e preparación dunha mestura. - Procedementos de separación. 	<ul style="list-style-type: none"> - Identificar, a partir de exemplos da vida cotiá, usos dos recursos naturais e consecuencias do seu uso inadecuado facendo fincapé no aforro enerxético e no impacto ambiental. <ul style="list-style-type: none"> - Realizar experiencias con mesturas sinxelas de substancias relacionadas coa vida doméstica e coa contorna e achegar conclusións sobre os resultados. 	<ul style="list-style-type: none"> - Identifica e coñece a intervención da enerxía nos cambios da vida cotiá. - Explica algunhas características e propiedades do aire e as actuacións necesarias para evitar a súa contaminación. - Elabora protocolos para mellorar os problemas os problemas ambientais da súa contorna. - Compara densidades de diferentes substancias de uso cotián con respecto á auga e presenta conclusións en diferentes soportes. - Identifica e prepara algunhas mesturas de uso doméstico.

<ul style="list-style-type: none"> - Realización de experiencias sinxelas sobre o comportamento dos corpos (lupas, espellos, auga e prismas) ante a luz. - Identificación de forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou se deformen. - Uso responsable dos recursos naturais do planeta. Aforro enerxético. - A produción de residuos, a contaminación e o impacto ambiental. - Desenvolvemento de actitudes individuais e colectivas fronte a determinados problemas ambientais. 	<ul style="list-style-type: none"> - Realizar experiencias sinxelas e pequenas investigacións para recoñecer os cambios de certos corpos ante a luz e os efectos de forzas coñecidas no movemento dos corpos. - Elabora protocolos para mellorar os problemas ambientais da súa contorna. - Manipular e observar o funcionamento de aparellos e de máquinas sinxelas simples e das complexas máis habituais e o seu uso na vida cotián. 	<ul style="list-style-type: none"> - Separa compoñentes dalgúns mesturas de uso cotián presentando conclusións sobre os resultados. - Investiga e explica o comportamento de certos corpos diante da luz. - Identifica forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou se deformen a través de experiencias ou de pequenas investigacións. - Manipula e identifica algunhas máquinas e aparellos sinxelos e habituais na vida cotiá, analizando o seu funcionamento.
--	--	---

<p>Bloque 5. A tecnoloxía. Obxectos e máquinas</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificación da enerxía que fai funcionar as máquinas de uso cotián e doméstico e algúns operadores mecánicos (eixe, roda, polea, plano inclinado, engrenaxe, freo, panca, manivela etc.). - Importancia da ciencia e da tecnoloxía para mellorar as condicións de vida e de traballo. <ul style="list-style-type: none"> - Planificación e realización dalgún obxecto ou máquina de construción sinxela. - Manexo de ferramentas, aparellos e máquinas de uso doméstico, superando estereotipos sexistas. - Prevención de riscos no emprego de máquinas de uso cotián. 	<ul style="list-style-type: none"> - Planificar e realizar a construción de forma cooperativa dalgún obxecto ou máquina sinxela para a resolución dun problema formulado e presentar os resultados en diferentes soportes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Coñece a enerxía que empregan as máquinas de uso habitual e explica a importancia da ciencia e da tecnoloxía na vida cotiá. <ul style="list-style-type: none"> - Identifica e describe oficios en función dos materiais, das ferramentas e das máquinas que empregan. <ul style="list-style-type: none"> - Aplica os coñecementos ao deseño e á construción dalgún obxecto ou aparello sinxelo, empregando operacións matemáticas no cálculo previo, así como as tecnolóxicas.
--	---	--

3.Avaliación trimestral das Competencias

1º TRIMESTRE					
Instrumentos de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis trimestrais	Niveis de desempeño			
		1 <i>Pouco adecuado</i>	2 <i>Adequado</i>	3 <i>Notable</i>	4 <i>Excelente</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado durante a actividade diaria na clase. • Caderno de clase do alumno. • Actividades de aprendizaxe. • Actividades de avaliación (libro, fichas, probas escritas...). • Intervencións na clase. • Exposicións orais. • Preguntas individuais e de grupo. 	<p>Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analízala, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito.</p>	<p>Non manifesta autonomía á hora de buscar, seleccionar nin analizar información relevante; non sabe analizar nin extraer conclusións.</p>	<p>Ás veces busca, selecciona e organiza información concreta e relevante; pero cústalle moito analizala, obter conclusións e reflexionar sobre o proceso seguido.</p>	<p>Normalmente busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analízala, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito.</p>	<p>Sempre busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analízala, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito, de forma autónoma.</p>
	<p>De maneira dirixida, realiza pequenos experimentos ou experiencias establecendo conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.</p>	<p>Descoñece como se realizan pequenos experimentos ou experiencias de maneira dirixida e non sabe establecer conxecturas, respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.</p>	<p>A moitas dificultades para realizar pequenos experimentos ou experiencias de maneira dirixida, cústalle establecer conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.</p>	<p>Case sempre realiza pequenos experimentos ou experiencias de maneira dirixida, establecendo conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.</p>	<p>De maneira dirixida, realiza pequenos experimentos ou experiencias establecendo conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados, e expresa a súa propia opinión.</p>
	<p>Coñece e respecta as normas de uso e de seguridade dos instrumentos e dos materiais</p>	<p>Ten serias dificultades para coñecer e respectar as normas de uso e de</p>	<p>Moitas veces non sabe coñecer nin respectar as normas de uso nin de</p>	<p>Regularmente coñece e respecta as normas de uso e de seguridade dos</p>	<p>Coñece, respecta e cumpre as normas de uso e de seguridade dos</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Entrevistas. • Postas en común. 	de traballo.	seguridade dos instrumentos e dos materiais de traballo.	seguridade dos instrumentos nin dos materiais de traballo.	instrumentos e dos materiais de traballo.	instrumentos e dos materiais de traballo.
<ul style="list-style-type: none"> • Participación do alumno/a. • Intervencións na clase. • Fichas de rexistro individual. • Traballos en grupo. 	Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica, con criterio científico, animais vertebrados e invertebrados da súa contorna.	Non mostra interese por observar, identificar nin recoñecer as características básicas e non sabe clasificar, con criterio científico, animais vertebrados nin invertebrados da súa contorna.	Manifesta interese por observar, identificar e recoñecer as características básicas e cústalle moito clasificar, con criterio científico, animais vertebrados e invertebrados da súa contorna.	Case sempre observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica, con criterio científico, animais vertebrados e invertebrados da súa contorna.	Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica, con criterio científico, animais vertebrados e invertebrados da súa contorna.
<ul style="list-style-type: none"> • Autoavaliación. 	Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica, con criterio científico, plantas da súa contorna.	Amosa baixa motivación por observar, identificar e recoñecer as características básicas e non sabe clasificar, con criterio científico, plantas da súa contorna.	Observa, identifica e recoñece con dificultades as características básicas e cústalle bastante clasificar, con criterio científico, plantas da súa contorna.	Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica, con criterio científico, plantas da súa contorna, pero non o fai de maneira autónoma.	Observa, identifica e recoñece as características básicas e clasifica, con criterio científico, plantas da súa contorna.
	Utiliza claves e guías para a clasificación científica de animais e plantas.	Descoñece como utilizar claves e guías para a clasificación científica de animais e plantas.	Ás veces utiliza claves e guías para a clasificación científica de animais e plantas.	Utiliza claves e guías para a clasificación científica de animais e plantas, pero comete algún erro.	Utiliza claves e guías con rigorosidade para a clasificación científica de animais e plantas.
	Coñece e explica as funcións de relación, reprodución e alimentación.	Mostra moi baixa motivación por coñecer e explicar as funcións de relación, reprodución e alimentación.	Coñece e explica con moitas dificultades as funcións de relación, reprodución e alimentación.	Regularmente coñece e explica as funcións de relación, reprodución e alimentación.	Coñece, diferencia e explica as funcións de relación, reprodución e alimentación.

Planifica, observa, compara, rexistra e comunica, empregando soportes textuais variados, os resultados da observación do ciclo vital previamente planificado.	Amosamostas dificultades para planificar, observar, comparar, rexistrar e comunicar, empregando soportes textuais variados, os resultados da observación do ciclo vital previamente planificado, ademais tampouco mostra interese.	Ten bastantes dificultades para planificar, observar, comparar, rexistrar e comunicar, empregando soportes textuais variados, os resultados da observación do ciclo vital previamente planificado.	Planifica, observa, compara, rexistra e comunica, empregando soportes textuais variados, os resultados da observación do ciclo vital previamente planificado, pero mostra algunhas confusións.	Planifica, observa, compara, rexistra e comunica, de forma autónoma, empregando soportes textuais variados, os resultados da observación do ciclo vital previamente planificado.
Identifica hábitats de seres vivos e elabora un protocolo para respectar a biodiversidade.	Descóñece os hábitats de seres vivos e non sabe elaborar un protocolo para respectar a biodiversidade.	Identifica con bastantes dificultades hábitats de seres vivos e cústalle moito elaborar un protocolo para respectar a biodiversidade.	Case sempre identifica hábitats de seres vivos e elabora un protocolo para respectar a biodiversidade.	Identifica hábitats de seres vivos e os elementos dos ecosistemas, e elabora un protocolo para respectar a biodiversidade.

2º TRIMESTRE

Instrumentos de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábel trimestrais	Niveis de desempeño			
		1 Pouco adecuado	2 Adequado	3 Notable	4 Excelente
<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado durante a actividade diaria na clase. • Caderno de clase do alumno. • Arquivo individual. • Actividades de avaliación (libro, fichas, probas escritas...). • Intervencións na clase. • Exposicións orais. • 	<p>Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analízala, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito.</p>	<p>Non manifesta autonomía á hora de buscar, seleccionar nin analizar información relevante; non sabe analizarla nin extraer conclusións.</p>	<p>Ás veces busca, selecciona e organiza información concreta e relevante; pero cústalle moito analizarla, obter conclusións e reflexionar sobre o proceso seguido.</p>	<p>Normalmente busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analízala, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito.</p>	<p>Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analízala, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito, de forma autónoma.</p>
	<p>De maneira dirixida, realiza pequenos experimentos ou experiencias establecendo conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.</p>	<p>Descóñece como se realizan pequenos experimentos ou experiencias de maneira dirixida e non sabe establecer conxecturas, respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.</p>	<p>Amosa dificultades para realizar pequenos experimentos ou experiencias de maneira dirixida, cústalle establecer conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.</p>	<p>Case sempre realiza pequenos experimentos ou experiencias de maneira dirixida, establecendo conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.</p>	<p>De maneira dirixida, realiza pequenos experimentos ou experiencias establecendo conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados, e expresa a súa propia opinión.</p>
	<p>Cóñece e respecta as normas</p>	<p>Mostra baixo interese por</p>	<p>Moitas veces cústalle coñecer e</p>	<p>Regularmente coñece e</p>	<p>Cóñece, cumpre e respecta as</p>

<p>Actividades interactivas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuais e de grupo. • Fichas de rexistro individual. • Traballos en grupo. • Autoavaliación. 	de uso e de seguridade dos instrumentos e dos materiais de traballo.	coñecer e por respectar as normas de uso e de seguridade dos instrumentos e dos materiais de traballo.	respectar as normas de uso e de seguridade dos instrumentos e dos materiais de traballo.	respecta as normas de uso e de seguridade dos instrumentos e dos materiais de traballo.	normas de uso e de seguridade dos instrumentos de traballo.
	Utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo amosando habilidades para a resolución de conflitos.	Descoñece estratexias de traballo individual ou en grupo e non amosando habilidades para a resolución de conflitos.	Coñece estratexias de traballo individual e en equipo pero non amosando habilidades para a resolución de conflitos de forma pacífica.	Coñece e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo amosando habilidades para a resolución de conflitos de forma pacífica.	Coñece e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo amosando habilidades para a resolución de conflitos de forma pacífica que favorezan a convivencia.
	Emprega axeitadamente o vocabulario que corresponde a cada un dos bloques de contidos.	Non ten interese por empregar o vocabulario correspondente a cada un dos bloques de contidos.	Coñece o vocabulario correspondente a cada un dos bloques de contidos pero ás veces non o emprega axeitadamente.	Case sempre emprega axeitadamente o vocabulario que corresponde a cada un dos bloques de contidos.	Emprega axeitadamente o vocabulario que corresponde a cada un dos bloques de contidos, e úsao en novas aprendizaxes.
	Consulta e utiliza documentos escritos, imaxes e gráficos.	Mostra baixa motivación polos documentos, escritos, imaxes e gráficos.	Mostra interese polos documentos escritos, as imaxes e os gráficos, pero non obtén información clara e precisa a partir deles.	Consulta e utiliza documentos escritos, imaxes e gráficos.	Consulta e utiliza documentos escritos, imaxes e gráficos, e contrasta a información que proporcionan.
	Localiza os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organismo.	Descoñece como localizar os principais órganos vitais e non comprende a súa importancia no funcionamento do organismo.	Cústalle bastante localizar os principais órganos vitais e non entende a súa importancia no funcionamento do organismo.	Localiza os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organismo, pero comete algún erro.	Localiza e cooida os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organismo.
	Recoñece a importancia dos sentidos para a relación co medio e coas formas de coidalo.	Amosa baixa motivación para recoñecer a importancia dos sentidos para a relación co medio e coas formas de coidalo.	Presenta problemas serios para recoñecer a importancia dos sentidos para a relación co medio e coas formas de coidalo.	Recoñece a importancia dos sentidos para a relación co medio e coas formas de coidalo, pero non o fai de	Recoñece a importancia dos sentidos para a relación co medio e coas formas de coidalo, adoptándoas el mesmo.

			maneira autónoma.	
Clasifica e diferencia alimentos en función dos nutrientes principais.	Mostra baixa motivación por clasificar e por diferenciar alimentos en función dos nutrientes principais.	Cústalle moito clasificar e diferenciar alimentos en función dos nutrientes principais.	Normalmente clasifica e diferencia alimentos en función dos nutrientes principais.	Clasifica e diferencia alimentos en función dos nutrientes principais.
Identifica sistemas de conservación alimentaria.	Non sabe identificar sistemas de conservación alimentaria.	Ten algunhas dificultades para identificar sistemas de conservación alimentaria.	Regularmente identifica sistemas de conservación alimentaria.	Sempre identifica sistemas de conservación alimentaria, e valora a súa importancia.
Analiza dietas e elabora un menú equilibrado na escola.	Presenta abondosas dificultades para analizar dietas e para elaborar un menú equilibrado na escola.	Moitas veces non sabe analizar dietas nin elaborar un menú equilibrado na escola.	Case sempre analiza dietas e elabora un menú equilibrado na escola.	Analiza dietas e elabora un menú equilibrado na escola e dáo a coñecer aos seus compañeiros.
Identifica e adopta hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa e diferencia prácticas e mensaxes que son contraproducentes para a saúde.	Non amos ningún interese por identificar nin adoptar hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa e non diferencia prácticas nin mensaxes que son contraproducentes para a saúde.	Ten bastantes dificultades para identificar e adoptar hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa e cústalle moito diferenciar prácticas e mensaxes que son contraproducentes para a saúde.	Identifica e adopta hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa e diferencia prácticas e mensaxes que son contraproducentes para a saúde, pero non de maneira autónoma.	Identifica e adopta hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa e diferencia prácticas e mensaxes que son contraproducentes para a saúde, e dáos a coñecer aos seus compañeiros.
Identifica e valora as súas habilidades persoais.	Non presenta interese por identificar nin valorar as súas habilidades persoais.	Identifica e valora con moitas dificultades as súas habilidades persoais.	Case sempre identifica e valora as súas habilidades persoais.	Identifica e valora as súas habilidades persoais, e emprégaa para seguir aprendendo.
Recoñece algúns factores que producen as enfermidades	Presenta unha baixa motivación por recoñecer algúns factores	Recoñece con dificultades algúns factores que producen as	Normalmente recoñece algúns factores que	Recoñece algúns factores que producen as enfermidades máis

máis habituais (carie, catarros, gripe, obesidade...) e aplica actuacións para a súa prevención.	que producen as enfermidades máis habituais (carie, catarros, gripe, obesidade...) e descoñece como aplicar actuacións para a súa prevención.	enfermidades máis habituais (carie, catarros, gripe, obesidade...) e non sabe aplicar actuacións para a súa prevención.	producen as enfermidades máis habituais (carie, catarros, gripe, obesidade...) e aplica actuacións para a súa prevención.	habituais (carie, catarros, gripe, obesidade...) e aplica actuacións para a súa prevención, e benestar persoal.
Planifica, de forma autónoma e creativa, actividades de ocio e de tempo libre, individuais e en grupo.	Non presenta interese por planificar, de forma autónoma e creativa, actividades de ocio e de tempo libre, individuais e en grupo.	Planifica con moitas dificultades, de forma autónoma e creativa, actividades de ocio e de tempo libre, individuais e en grupo.	Planifica, a maior parte das veces, de forma autónoma e creativa, actividades de ocio e de tempo libre, individuais e en grupo.	Planifica, de forma autónoma e creativa, actividades de ocio e de tempo libre, individuais e en grupo, que favorezan a convivencia.

3º TRIMESTRE					
Instrumentos de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis trimestrais	Niveis de desempeño			
		1 Poucoadechado	2 Adechado	3 Notable	4 Excelente
<ul style="list-style-type: none"> • Tarefasdiversasrealizadas polo alumnado durante a actividade diaria na clase. • Caderno de clase do alumno. • Actividades de avaliación (libro, fichas, probasescritas...). • Traballos en grupo. • Actividadesinteractivas • Arquivo individual. • Intervencións na 	Busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito.	Non manifesta autonomía á hora de buscar, seleccionar nin analizar información relevante; non sabe analizarla nin extraer conclusións.	Ás veces busca, selecciona e organiza información concreta e relevante; pero cóstalle moito analizarla, obter conclusións e reflexionar sobre o proceso seguido.	Normalmentebusca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito.	Sempre busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito, de forma autónoma.
	De maneira dirixida, realiza pequenos experimentos ou experiencias establecendo conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.	Descoñece como se realizan pequenos experimentos ou experiencias de maneira dirixida e non sabe establecer conxecturas, respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.	Amosa dificultades para realizar pequenos experimentos ou experiencias de maneira dirixida, cóstalle establecer conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.	Case sempre realiza pequenos experimentos ou experiencias de maneira dirixida, establecendo conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados.	De maneira dirixida, realiza pequenos experimentos ou experiencias establecendo conxecturas respecto tanto de feitos que suceden dunha forma natural como sobre os que son provocados, e expresa a súa propia opinión.
	Manifesta autonomía na planificación e na execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.	Non mostra interese por manifestar autonomía na planificación nin na execución de accións e	Moitas veces cóstalle manifestar autonomía na planificación e na execución de accións e tarefas e non presenta iniciativa na toma	Regularmente manifesta autonomía na planificación e na execución de accións e tarefas e ten iniciativa na	Manifesta autonomía na planificación e na execución de accións e tarefas e ten iniciativa,

<p>clase.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exposicións orais. • Probadorais individuais. • Participación do alumno. • Preguntas individuais e de grupo. • Fichas de rexistro individual. • Traballo en grupo. • Rexistros de incidencias. • Autoavaliación. 		<p>tarefas e non presenta iniciativa na toma de decisións.</p>	<p>de decisións.</p>	<p>toma de decisións.</p>	<p>compromiso e actitude positiva na toma de decisións.</p>
	<p>Identifica e coñece a intervención da enerxía nos cambios da vida cotiá.</p>	<p>Descoñece como identificar e coñecer a intervención da enerxía nos cambios da vida cotiá.</p>	<p>Amosamoitadas dificultades para identificar e coñecer a intervención da enerxía nos cambios da vida cotiá.</p>	<p>Case sempre identifica e coñece a intervención da enerxía nos cambios da vida cotiá.</p>	<p>Identifica e coñece a intervención da enerxía nos cambios da vida cotiá, e valóraos positivamente.</p>
	<p>Explica algunhas características e propiedades do aire e as actuacións necesarias para evitar a súa contaminación.</p>	<p>Amosamoi baixa motivación por explicar algunhas características e propiedades do aire e as actuacións necesarias para evitar a súa contaminación.</p>	<p>Mostra serias dificultades para explicar algunhas características e propiedades do aire e as actuacións necesarias para evitar a súa contaminación.</p>	<p>Normalmente explica algunhas características e propiedades do aire e as actuacións necesarias para evitar a súa contaminación.</p>	<p>Explica algunhas características e propiedades do aire e as actuacións necesarias para evitar a súa contaminación, e ponas en práctica.</p>
	<p>Compara densidades de diferentes substancias de uso cotián con respecto á auga e presenta conclusións en diferentes soportes.</p>	<p>Non mostra interese por identificar densidades de diferentes substancias de uso cotián con respecto á auga e non sabe presentar conclusións en diferentes soportes.</p>	<p>Presenta moitas dificultades para comparar densidades de diferentes substancias de uso cotián con respecto á auga e cóstalle presentar conclusións en diferentes soportes.</p>	<p>Compara densidades de diferentes substancias de uso cotián con respecto á auga e presenta conclusións en diferentes soportes, pero presenta algún erro.</p>	<p>Compara densidades de diferentes substancias de uso cotián con respecto á auga e presenta conclusións en diferentes soportes, e reflexiona sobre as súas consecuencias.</p>
	<p>Identifica e prepara algunhas mesturas de uso doméstico.</p>	<p>Descoñece as mesturas de uso doméstico.</p>	<p>Identifica e prepara con dificultades algunhas mesturas de uso doméstico.</p>	<p>Normalmente identifica e prepara algunhas mesturas de uso doméstico.</p>	<p>Identifica e prepara algunhas mesturas de uso doméstico.</p>
	<p>Separa compoñentes dalgunhas mesturas de uso cotián</p>	<p>Amosa baixa motivación por separar compoñentes</p>	<p>Cóstalle bastante separar compoñentes dalgunhas</p>	<p>Separa compoñentes dalgunhas mesturas de uso</p>	<p>Separa compoñentes dalgunhas mesturas de</p>

presentando conclusións sobre os resultados.	dalgunhas mesturas de uso cotián e descoñece como se presentan as conclusións sobre os resultados.	mesturas de uso cotián e non sabe presentar conclusións sobre os resultados.	cotián presentando conclusións sobre os resultados, pero non o fai de maneira autónoma.	uso cotián presentando en diferentes soportes conclusións sobre os resultados.
Investiga e explica o comportamento de certos corpos diante da luz.	Mostra baixo interese por investigar e explicar o comportamento de certos corpos diante da luz.	Investiga e explica algún dos comportamentos de certos corpos diante da luz, pero con moitas dificultades.	Polo regular investiga e explica o comportamento de certos corpos diante da luz.	Investiga e explica o comportamento de certos corpos diante da luz en situacións do día a día.
Identifica forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou se deformen a través de experiencias ou de pequenas investigacións.	Non amos interese por identificar forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou se deformen a través de experiencias ou de pequenas investigacións.	Identifica con moitas dificultades forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou se deformen a través de experiencias ou de pequenas investigacións.	Identifica forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou se deformen a través de experiencias ou de pequenas investigacións, pero comete algún erro.	Identifica forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou se deformen a través de experiencias ou de pequenas investigacións e reflexiona sobre as súas consecuencias.
Manipula e identifica algunhas máquinas e aparellos sinxelos e habituais na vida cotiá, analizando o seu funcionamento.	Amosa baixa motivación para manipular e identificar algunhas máquinas e aparellos sinxelos e habituais na vida cotiá, e descoñece o seu funcionamento.	Mostra serias dificultades para manipular e identificar algunhas máquinas e aparellos sinxelos e habituais na vida cotiá, e cústalle analizar o seu funcionamento.	Regularmente manipula e identifica algunhas máquinas e aparellos sinxelos e habituais na vida cotiá, analizando o seu funcionamento.	Manipula e identifica algunhas máquinas e aparellos sinxelos e habituais na vida cotiá, analizando o seu funcionamento e adoptando as medidas de seguridade.
Coñece a enerxía que empregan as máquinas de uso habitual e explica a importancia da ciencia e	Non coñece a enerxía que empregan as máquinas de uso habitual nin sabe	Cústalle coñecer a enerxía que empregan as máquinas de uso habitual e explica con dificultades	Normalmente coñece a enerxía que empregan as máquinas de uso habitual e	Coñece a enerxía que empregan as máquinas de uso habitual e explica a

da tecnoloxía na vida cotiá.	explicar a importancia da ciencia nin da tecnoloxía na vida cotiá.	a importancia da ciencia e da tecnoloxía na vida cotiá.	explica a importancia da ciencia e da tecnoloxía na vida cotiá.	importancia da ciencia e da tecnoloxía na vida cotiá.
Identifica e describe oficios en función dos materiais, das ferramentas e das máquinas que empregan.	Non identifica nin describe oficios en función dos materiais, das ferramentas nin das máquinas que empregan.	En certas ocasións identifica e describe oficios en función dos materiais, das ferramentas e das máquinas que empregan, pero con moitas dificultades.	Polo xeral identifica e describe oficios en función dos materiais, das ferramentas e das máquinas que empregan.	Sempre identifica e describe ben os oficios en función dos materiais, das ferramentas e das máquinas que empregan.
Aplica os coñecementos ao deseño e á construción dalgún obxecto ou aparello sinxelo, empregando operacións matemáticas no cálculo previo, así como as tecnolóxicas.	Descoñece como se aplican os coñecementos ao deseño e á construción dalgún obxecto ou aparello sinxelo, e non sabe empregar operacións matemáticas no cálculo previo nin as tecnolóxicas.	Aplica con moitas dificultades os coñecementos ao deseño e á construción dalgún obxecto ou aparello sinxelo, e cústalle empregar operacións matemáticas no cálculo previo, así como as tecnolóxicas.	Normalmente aplica os coñecementos ao deseño e á construción dalgún obxecto ou aparello sinxelo, empregando operacións matemáticas no cálculo previo, así como as tecnolóxicas.	Aplica os coñecementos ao deseño e á construción dalgún obxecto ou aparello sinxelo, empregando operacións matemáticas no cálculo previo, así como as tecnolóxicas e utiliza os aparellos de forma segura e eficiente.

4. Procedementos e instrumentos de avaliación.

Trátase de elaborar unha relación, como neste exemplo, da diversidade de procedementos e instrumentos que permiten avaliar o alumno/a nesta área:

	<i>Procedementos</i>			
	<i>Escritos</i>	<i>Orais</i>	<i>Observación directa e sistemática</i>	<i>Outros</i>
<i>I n s t r u m e n t o s</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase. • Caderno da clase do alumno. • Arquivo individual • Actividades de avaliación (libro, fichas para fotocopiar, probas escritas individuais...). • Traballos de grupo. • Resolución de exercicios e problemas. • Actividades interactivas. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuais e de grupo. • Participación do alumno/a. • Intervencións na clase. • Postas en común. • Entrevistas. • Probas orais individuais. • Exposicións orais. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Escalas. • Listaxes de control. • Rexistros anecdóticos persoais. • Rexistros de incidencias. • Ficha de rexistro individual. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Rúbricas de avaliación (aprendizaxes, habilidades xerais, proxectos). • Persoal de avaliación. • Autoavaliación. • ...

5. Criterios de cualificación

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das competencias do alumno/a de Cuarto Curso de EP, a través de todas as actividades que leve a cabo.

Esta proposta pode servir como referente:

	<i>Criterios</i>
1. Traballo autónomo (aula, outros espazos).	<ul style="list-style-type: none">• Realización sen axuda externa.• Estimación do tempo investido para resolver unha actividade.• Grao de adquisición de aprendizaxes básicas.• Orde e limpeza na presentación.• Caligrafía.• Destrezas.• Revisión do traballo antes de dalo por finalizado.• Valoración entre o traballo da aula e o da casa.• Creatividade.• ...
2. Probas orais e escritas.	<ul style="list-style-type: none">• Valoración da aprendizaxe dos contidos.• Valoración dos procesos seguidos e dos resultados.• Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación.• Valoración do tempo investido e do tempo necesario para resolver unha

	<p>actividade.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía lexible. • Tempo de realización. • Destrezas. • ...
3. Actividades TIC.	<ul style="list-style-type: none"> • Uso adecuado e guiado do ordenador e dalgunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónoma, con apoio, ningunha). • Grao de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • ...
4. Participación e seguimento das clases (intervencións orais, tipos de respostas...).	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e calidade das intervencións. • Mensaxe estruturada. • Uso de léxico apropiado. • Comportamento. • Esfuerzo. • Interese.

	<ul style="list-style-type: none"> • ...
5. Traballo cooperativo. Valoración individual e en grupo.	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballo cooperativo. • Grao de comunicación cos compañeiros e compañeiras. • Resolución de conflitos. • Interese, motivación. • Creatividade. • Iniciativa. • Opinión persoal do traballo e de como se levou a cabo. • ...
6. Arquivo de traballo individual.	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación clara e ordenada. • Traballos actualizados. • Razoamento da selección das producións que forman o arquivo. • ...

6. Metodoloxía

A área de Ciencias da Natureza, a partir do recoñecemento da propia identidade e da contorna máis próxima, inicia os alumnos no coñecemento, na análise e na valoración da contorna física.

O ensino da área toma como base para futuras aprendizaxes os coñecementos previos que os alumnos adquiriron en contacto coa contorna. Partir da propia experiencia esperta o interese por resolver problemas sobre a realidade que os rodea e entender os fenómenos que suceden ao seu redor, tanto os referentes á súa concepción de persoa e ás súas relacións cos demais, como ao coñecemento e coidado da contorna natural.

Fronte a un problema, pódense utilizar diferentes estratexias de resolución, distintas hipóteses ou conxecturas, que dan lugar ao contraste e á diverxencia entre diferentes pensamentos. Ao redor destas diverxencias é onde se fomenta o interese, o espírito analítico e crítico e as posibles respostas dos alumnos.

A observación sistemática en situacións diversas e a experimentación adquiren un papel relevante na interpretación de feitos e na explicación de fenómenos ou relacións. Todo iso conduce á introdución do método científico.

Dado o carácter interdisciplinario, débese insistir no protagonismo de todas as ciencias que configuran a área de Ciencias da Natureza.

A **integración das competencias e das intelixencias múltiples** na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese, para o docente, nun instrumento ou guía dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en distintos graos de consecución, logrados polo alumno ou alumna.

O **uso das TIC** é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido, xa que nos permite motivar o alumnado, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, favorecer a transferencia, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de sínteses e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que expoñen o seguinte:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos contidos a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para os alumnos de Cuarto Curso, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias básicas propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que contemplan competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, traballo cooperativo, **tarefas integradas**, uso das TIC e actividades e experiencias que traballan contidos fundamentais. Divídense en niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias básicas a todos os alumnos.

7. Criterios de promoción de Cuarto Curso

Perfil Competencia: COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

4.º Educación Primaria

CN	Busca e selecciona información concreta e relevante sobre feitos ou fenómenos naturais de Galicia, utilizando medios de observación directa (lupa, lupa binocular, microscopio...) e consultando documentos escritos, imaxes e gráficos. Analiza a información, obtén algunha conclusión e comunícaa oralmente e/ou por escrito.
CN	Expón oralmente e/ou por escrito experiencias e tarefas, utilizando con claridade, orde e adecuación o vocabulario traballado e manifestando a comprensión de textos orais e/ou escritos.

**Perfil Competencia: COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS
EN CIENCIA E TECNOLOXÍA**

4.º Educación Primaria

CN	Expón oralmente e/ou por escrito experiencias e tarefas, utilizando con claridade, orde e adecuación o vocabulario traballado e manifestando a comprensión de textos orais e/ou escritos.
CN	Realiza experiencias, tarefas sinxelas e pequenas investigacións sobre o ser humano, a saúde, os seres vivos etc., iniciándose na formulación de problemas, enunciando algunha hipótese, utilizando o material proporcionado, realizando e extraendo conclusións sinxelas, comunicando os resultados e presentando as tarefas de maneira ordenada, clara e limpa.
CN	Identifica e localiza os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano: relación (órganos dos sentidos, sistema nervioso, aparato locomotor) e nutrición (aparatos circulatorio, excretor...).
CN	Identifica algunhas das principais características das funcións vitais do ser humano: relación e nutrición.
CN	Coñece algunhas características do funcionamento do corpo humano.
CN	Coñece os principios das dietas equilibradas.
CN	Coñece algúns avances da ciencia que melloran a saúde.
CN	Coñece e comprende técnicas básicas de primeiros auxilios.
CN	Identifica as diferenzas entre seres vivos e seres inertes.
CN	Identifica e describe con axuda a estrutura dos seres vivos (órganos, aparatos), identificando as principais características de cada un deles.
CN	Observa directa e indirectamente, coñece, identifica e enumera características e recoñece e clasifica os seres vivos (animais e plantas) de Galicia.
CN	Coñece a importancia da fotosíntese para a vida na Terra.
CN	Identifica e explica as relacións entre os seres vivos: cadeas alimentarias, ecosistemas...
CN	Identifica algunhas das causas da extinción de especies.
CN	Observa e identifica os compoñentes dun ecosistema próximo.

CN	Recoñece en debuxos, fotografías e vídeos algúns ecosistemas (charca, bosque, deserto...) e os seres vivos que habitan neles.
CN	Observa e identifica diferentes hábitats dos seres vivos de Galicia.
CN	Observa e rexistra algún proceso asociado á vida dos seres vivos, utilizando os instrumentos e os medios audiovisuais apropiados e comunica de forma oral e/ou escrita os resultados.
CN	Observa, identifica e clasifica algúns materiais, fixándose nas súas propiedades elementais: cheiro, sabor, textura, cor, capacidade de disolución, peso/masa...
CN	Utiliza diferentes procedementos para a medida da masa dun corpo, tales como a balanza e a báscula.
CN	Identifica e explica, coa axuda do docente, as principais características da flotabilidade nun medio líquido.
CN	Coñece os cambios de estado e algunhas das leis básicas que os rexen.
CN	Planifica e realiza, coa axuda do docente, experiencias sinxelas e predí cambios no movemento, na forma ou no estado dos corpos por efecto das forzas, e comunica o proceso seguido e os resultados obtidos.
CN	Identifica e explica algunhas das principais características das diferentes formas de enerxía: luminosa, sonora, eléctrica e térmica.
CN	Identifica e explica algunhas das principais características das enerxías non-renovables, identificando a orixe da que proveñen.
CN	Identifica e explica os beneficios e os riscos relacionados coa utilización da enerxía: esgotamento.
CN	Realiza experiencias sinxelas (por exemplo, no laboratorio, na clase...) para separar os compoñentes dunha mestura mediante filtración.
CN	Coñece os efectos da calor no aumento de temperatura e na dilatación dalgúns materiais.
CN	Identifica e experimenta, coa axuda do docente, algúns cambios de estado e a súa reversibilidade.
CN	Investiga a través da realización de experiencias sinxelas sobre diferentes fenómenos físicos e químicos da materia: expón problemas, enuncia hipóteses, selecciona o material necesario, extrae conclusións sinxelas e comunica os resultados.
CN	Realiza experiencias sobre os fenómenos, tales como a reflexión da luz, a transmisión da corrente eléctrica e o cambio de estado.
CN	Identifica diferentes tipos de máquinas do seu contexto próximo e clasifícaaas segundo o número de pezas.
CN	Observa e identifica algúns dos compoñentes das máquinas máis habituais do seu contexto próximo.

CN	Observa e identifica, coa axuda do docente, algunha das aplicacións das máquinas non-asociadas ao contexto próximo do alumnado, e a súa utilidade para facilitar as actividades humanas.
CN	Coñece os elementos dun circuito eléctrico.
CN	Coñece algúns efectos da electricidade.
CN	Busca e selecciona información concreta e relevante sobre feitos ou fenómenos naturais de Galicia, utilizando medios de observación directa (lupa, lupa binocular, microscopio...) e consultando documentos escritos, imaxes e gráficos; analiza a información obtida, extrae algunha conclusión e comunícaa oralmente e/ou por escrito.
CN	Recoñece estilos de vida saudables e os seus efectos sobre o coidado e o mantemento dos diferentes órganos.
CN	Identifica e adopta hábitos saudables para previr enfermidades.

Perfil Competencia: COMPETENCIA DIXITAL

4.º Educación Primaria

CN	Iníciase no uso do tratamento de textos.
CN	Coñece e comprende o uso axeitado das TIC como recurso de lecer.
CN	Coñece as medidas de seguridade persoal que debe utilizar no uso das TIC ao seu alcance.
CN	Observa e rexistra algún proceso asociado á vida dos seres vivos, utilizando os instrumentos e os medios audiovisuais apropiados, e comunica de forma oral e/ou escrita os resultados.

Perfil Competencia: COMPETENCIA PARA APRENDER A APRENDER

4.º Educación Primaria

CN	Coñece algunhas estratexias sinxelas adecuadas para acceder á información dos textos de carácter científico.
CN	Coñece e aplica frecuentemente estratexias para estudar e traballar de maneira eficaz (por exemplo: autoinstrucións, seguimento de rúbricas, resumo, esquema...).
CN	Reflexiona, coa axuda do docente, sobre o traballo realizado e extrae conclusións sinxelas sobre como traballa e aprende.
CN	Manifesta autonomía na execución de accións e tarefas.
CN	Manifesta e desenvolve iniciativa na toma de decisións, tendo en conta as consecuencias principais das decisións tomadas.
CN	Realiza experiencias, tarefas sinxelas e pequenas investigacións sobre o ser humano, a saúde, os seres vivos etc., iniciándose na formulación de problemas, enunciando algunha hipótese, utilizando o material proporcionado, realizando e extraendo conclusións sinxelas, comunicando os resultados, e presentando as tarefas de maneira ordenada, clara e limpa.
CN	Planifica, coa axuda do docente e de forma autónoma, actividades individuais de lecer e tempo libre, que repercutan positivamente no seu modo de vida.

Perfil Competencia: COMPETENCIA EN SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR

4.º Educación Primaria

CN	Manifesta progresiva autonomía na execución de accións e tarefas.
CN	Constrúe algunha estrutura sinxela que cumpra unha función a partir de pezas moduladas.
CN	Coñece os elementos dun circuío eléctrico.

Perfil Competencia: COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS

CN	Realiza proxectos de forma individual ou en equipo e presenta un informe en papel, recollendo información de diferentes fontes directas e indirectas; e comunica de forma oral a experiencia realizada, apoiándose en imaxes e textos escritos.
CN	Coñece as normas básicas de uso e de seguridade dos instrumentos e dos materiais de traballo (por exemplo no laboratorio, na clase...).
CN	Recoñece estilos de vida saudables e os seus efectos sobre o coidado e mantemento dos diferentes órganos.
CN	Identifica e adopta hábitos saudables para previr enfermidades.
CN	Coñece os efectos nocivos do consumo de alcohol e de tabaco, sobre todo en idades temperás.
CN	Identifica e comprende emocións e sentimentos propios, dos seus compañeiros e dos adultos, manifestando condutas empáticas.
CN	Planifica, coa axuda do docente e de forma autónoma, actividades individuais de lecer e tempo libre que repercutan positivamente no seu modo de vida.
CN	Mostra condutas de respecto e de coidado cara aos seres vivos.
CN	Respecta e comprende algunhas das normas básicas de uso e de seguridade dos instrumentos de observación e dos materiais de traballo.
CN	Coñece, comprende e respecta as normas de uso e de seguridade dos instrumentos e dos materiais de traballo (por exemplo: tesoiras, lapis, enchufes, billas, chisqueiros de alcohol, coitelos, vidro...) na aula.
CN	Coñece os principios das dietas equilibradas.
CN	Coñece algúns avances da ciencia que melloran a saúde.
CN	Identifica e explica os beneficios e os riscos relacionados coa utilización da enerxía: esgotamento.

8.Ensinanzas transversais de Cuarto Curso

Educación para a igualdade entre sexos

- Rexeitar calquera discriminación por razón de sexo.
- Desenvolver unha actitude crítica ante a imaxe que se transmite do rol do home e da muller.

Educación do consumidor

- Mostrar unha actitude crítica e positiva nas accións de compra, goce de bens ou uso de servizos.
- Valorar a necesidade de mellorar o uso e a reciclaxe das materias primas, reducir o consumo de enerxía e utilizar enerxías e materias alternativas non-contaminantes.
- Fomentar actitudes críticas ante o consumo excesivo e analizar o papel da publicidade na incitación ao consumo.
- Valorar a contribución dos recursos tecnolóxicos para satisfacer determinadas necesidades humanas.

Educación ambiental

- Coñecer o medio como un sistema de elementos interdependentes e onde o ser humano é un elemento máis, capaz de actuar sobre el, cuestionalo e modificalo.
- Analizar algunhas manifestacións da intervención humana no medio e tomar conciencia da deterioración que causan nel estas intervencións.
- Adoptar pautas de conduta para a defensa do medio.
- Valorar a necesidade da cooperación local, nacional e internacional para previr os problemas ambientais.

Educación para a saúde

- Coñecer e practicar hábitos elementais de coidado persoal para mellorar a calidade de vida e coñecer as consecuencias de non os adquirir.
- Coñecer as consecuencias dos hábitos alimenticios inadecuados, o consumo de alcohol e de tabaco, a vida sedentaria etc. e rexeitar as pautas de comportamento que non conducen á adquisición dun benestar físico e mental.

Educación para a paz

- Simular situacións nas que o diálogo e o debate contribúan á resolución de conflitos.
- Comprometerse na defensa dos dereitos humanos e en superar calquera tipo de discriminacións e situacións de insolidariedade.

Educación moral e cívica

- Coñecer o mecanismo de funcionamento dalgunhas organizacións sociais e políticas, defender activamente os dereitos e os deberes de cada membro da sociedade e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respectar os símbolos, costumes e modos de vida doutras poboacións e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- Respectar os restos histórico-artísticos presentes no medio.

Educación viaria

- Planificar viaxes utilizando diferentes medios de transporte mediante a consulta de guías de viaxe, folletos turísticos, mapas de estradas e ferrocarril etc.

Educación para o lecer

- Demostrar actitudes positivas no desenvolvemento do tempo de lecer.
- Planificar xogos e actividades para o tempo libre.

9. Atención á diversidade.

Relación das diferentes propostas para traballar a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos. Deseguido móstrase un exemplo:

Atención á diversidade

- **ADAPTACIÓN CURRICULAR (BÁSICA):** os contidos nucleares da unidade didáctica preséntanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición das competencias por parte do alumnado.
- **AMPLIACIÓN:** fichas para fotocopiar con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do ciclo etc.
- **COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES:** contéplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...
- **PLANS INDIVIDUAIS:** dirixidos aos alumnos que os requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación).
- **ACTIVIDADES MULTINIVEL:** posibilitan que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións. Por exemplo, o grupo clase pode estar a traballar o xénero masculino e feminino, mentres que varios alumnos poden estar a reforzar os artigos *o/a, e*, simultaneamente, outro grupo pode estar a traballar a un nivel máis básico a comprensión dun texto.

Deste xeito, nunha mesma aula posibilitase traballar a diferentes niveis, segundo as habilidades de cada alumno/a.

- **ENSINANZA CON TITOR.**
- **LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.**

10. Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura e para desenvolver a expresión oral e escrita

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas...).
- Textos en soporte dixital (Internet).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes e/ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción e revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en soporte papel e en pantalla.

11. Estratexias para incorporar as TIC na aula

Para incorporar as TIC na aula propuxéronse unha serie de recursos **integrados** cos contidos e coas actividades de Ciencias da Natureza para Cuarto Curso, aos que complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	<ul style="list-style-type: none">• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Ligazóns a Internet</i>	<ul style="list-style-type: none">• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: procura de imaxes, información ou curiosidades e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
<i>Libro Dixital interactivo</i>	<ul style="list-style-type: none">• Libro para proxectar que incorpora elementos de interactividade: actividades, ligazóns, animacións...

PROGRAMACIÓN
4º DE PRIMARIA
ÁREA DE SOCIAIS

PROGRAMACIÓN ÁREA DE SOCIAIS. CUARTO CURSO DE PRIMARIA.

1. Obxectivos en clave de Competencias do Cuarto Curso

1. Identificar e describir o tempo atmosférico, os principais fenómenos meteorolóxicos e os aparellos utilizados para realizar medicións concretas e exactas sobre as condicións atmosféricas, valorando a importancia destas predicións para a vida das persoas e as principais actividades económicas. (Sociais e cívicas / Intelixencia interpersoal).
2. Identificar como as actividades humanas orixinan os desequilibrios no medio, adquirindo pautas de consumo e comportamento responsable para reducir o impacto ambiental das nosas actividades. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
3. Recoñecer as características da Terra, as súas capas, os tipos de rochas, a distribución da auga no planeta e as distintas formas de relevo. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
4. Coñecer as principais formas de representar a Terra e os elementos para cada unha desas representacións. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
5. Recoñecer a forma de organización da localidade, do municipio e das comunidades autónomas, identificando os valores democráticos en que se fundamentan e sendo consciente da importancia da participación cidadá na organización e na colaboración no funcionamento. (Sociais e cívicas / Intelixencia interpersoal).
6. Coñecer os principais factores que interveñen na evolución dunha poboación, os principais conceptos demográficos para calcular, representar e interpretar os datos dunha poboación. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencias naturalista e visual e espacial).
7. Identificar as actividades comerciais, os principais tipos e as persoas que interveñen nelas, considerar a importancia e a contribución destas á sociedade do benestar relacionándoas coa satisfacción de necesidades en canto á prestación de servizos que supoñen. (Sociais e cívicas / Intelixencia interpersoal).

8. Coñecer e respectar as normas básicas de seguridade viaria e sabelas utilizar como peón, condutor de bicicletas e usuario dos medios de transporte e doutros servizos. (Sociais e cívicas / Intelixencias interpersoal e intrapersoal).
9. Iniciarse no uso das unidades de medida do tempo histórico para localizar e ordenar os feitos históricos. Adquirir o concepto de historia coñecendo as idades en que se divide, identificando as fontes históricas e sabendo clasificalas. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía, Sociais e cívicas, Aprender a aprender / Intelixencia lóxica e matemática, Interpersoal e Intrapersoal).
10. Datar a Prehistoria e a Idade Antiga coñecendo as características da vida humana, a súa organización social e as manifestacións culturais e artísticas, así como valorar a importancia dos museos e dos monumentos históricos, mostrando unha actitude de respecto e de coidado. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía, Sociais e cívicas, Aprender a aprender / Intelixencia lóxica e matemática, Interpersoal e Intrapersoal).
11. Formular hipóteses e elaborar mensaxes e textos informativos, explicativos e argumentativos para a comprensión e a explicación da realidade. (Matemática. Ciencia e tecnoloxía / Intelixencia naturalista).
12. Buscar, seleccionar e organizar información de diferentes fontes, analizala e extraer conclusións, reflexionar sobre o proceso seguido e comunicalo (oralmente ou por escrito), utilizando con rigor e precisión o vocabulario axustado aos contidos traballados, así como ás tecnoloxías da información e da comunicación (TIC) e aos recursos diversos na elaboración de traballos. (Comunicación lingüística, Dixital, Aprender a aprender / Intelixencia lingüística e verbal e Intrapersoal).
13. Participar en actividades de grupo adoptando un comportamento responsable e mostrando habilidades para evitar e resolver os conflitos pacificamente. (Sociais e cívicas / Intelixencia interpersoal).
14. Mostrar autonomía á hora de planificar e levar a cabo accións e tarefas, así como creatividade e iniciativa á hora de tomar decisións. (Iniciativa emprendedora / Intelixencia intrapersoal).

2. Secuencia e temporalización de Contidos, Criterios de avaliación e Estándares de aprendizaxe avaliáveis de Cuarto Curso

COMÚNS AOS TRES TRIMESTRES		
<i>Contidos</i>	<i>Criterios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
<p>Bloque 1. Contidos comúns</p> <ul style="list-style-type: none"> - Iniciación ao coñecemento científico e á súa aplicación nas Ciencias Sociais. Recollida de información do tema que hai que tratar utilizando diferentes fontes (directas e indirectas). Utilización das TIC para buscar e seleccionar información e presentar conclusións. - Desenvolvemento de estratexias para organizar, memorizar e recuperar a información obtida mediante diferentes métodos e fontes. Utilización e lectura de diferentes linguaxes textuais e gráficas. Técnicas de traballo intelectual. Estratexias para desenvolver a responsabilidade, a capacidade de esforzo e a constancia no estudo. - Fomento de técnicas de animación á lectura de textos de divulgación das Ciencias Sociais (de carácter social, xeográfico e histórico). - Utilización de estratexias para potenciar a cohesión do grupo e o traballo cooperativo. Uso e utilización correcta de diversos materiais cos que se traballa. 	<ul style="list-style-type: none"> - Obter información concreta e relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados, utilizando diferentes fontes (directas e indirectas). - Utilizar as TIC para obter información, aprender e expresar contidos sobre as Ciencias Sociais. - Desenvolver a responsabilidade, a capacidade de esforzo e a constancia no estudo. - Realizar traballos e presentacións a nivel individual e de grupo que supoñan a procura, selección e organización de textos de carácter social, xeográfico ou histórico, mostrando habilidade para traballar tanto individualmente como de maneira colaborativa dentro dun equipo. - Valorar o traballo en grupo mostrando actitudes de cooperación e participación responsable, aceptando as diferenzas con respecto e tolerancia cara ás ideas e achegas alleas nos diálogos e debates. 	<ul style="list-style-type: none"> - Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito. - Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades. - Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa. - Utiliza con rigor e precisión o vocabulario adquirido para elaborar traballos coa terminoloxía adecuada aos temas tratados. - Expón oralmente, de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área que manifesten a comprensión de textos orais e/ou escritos. - Realiza traballos e presentacións a nivel individual e de grupo que supoñan a procura, selección e organización de textos de carácter

<p>- Iniciativa emprendedora.</p> <p>- Estratexias para a resolución de conflitos, utilización das normas de convivencia e valoración da convivencia pacífica e tolerante.</p>	<p>- Respetar a variedade dos diferentes grupos humanos e valorar a importancia dunha convivencia pacífica e tolerante entre todos eles sobre a base dos valores democráticos e dos dereitos humanos universalmente compartidos.</p> <p>- Participar dunha maneira eficaz e construtiva na vida social creando estratexias para resolver conflitos.</p> <p>- Valorar a cooperación e o diálogo como forma de evitar e resolver conflitos, fomentando os valores democráticos.</p> <p>- Desenvolver a creatividade e o espírito emprendedor, aumentando as capacidades para aproveitar a información, as ideas e presentar conclusións innovadoras.</p> <p>- Desenvolver actitudes de cooperación e de traballo en equipo, así como o hábito de asumir novos roles nunha sociedade en continuo cambio.</p>	<p>xeográfico, social e histórico.</p> <p>- Utiliza estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo e mostra habilidades para a resolución pacífica de conflitos.</p> <p>- Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material.</p> <p>- Valora a importancia dunha convivencia pacífica e tolerante entre os diferentes grupos humanos sobre a base dos valores democráticos e dos dereitos humanos universalmente compartidos.</p> <p>- Participa dunha maneira eficaz e construtiva na vida social e crea estratexias para resolver conflitos.</p> <p>- Identifica e utiliza os códigos de conduta e os usos xeralmente aceptados nas distintas sociedades e contornas (escola, familia, barrio etc.).</p> <p>- Adoita un comportamento responsable, construtivo e solidario respectando diferentes ideas e achegas nos debates, recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático.</p> <p>- Desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, valora as ideas alleas e reacciona con intuición, apertura e flexibilidade ante elas.</p> <p>- Planifica traballos en grupo, coordina equipos, toma decisións e acepta responsabilidades.</p>
--	---	--

PRIMEIRO TRIMESTRE		
<i>Contidos</i>	<i>Criterios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
<p>Bloque 2. O mundo que nos rodea</p> <ul style="list-style-type: none"> - Formas de representación da Terra: planos, mapas, planisferios e globos terráqueos. - Identificación dos polos, o eixe e os hemisferios. - Os paralelos e os meridianos. As coordenadas xeográficas: latitude e lonxitude. - Planos, mapas e planisferios. Mapas físicos e políticos. - Escalas e signos convencionais dun mapa. - O tempo atmosférico. Medición e predición meteorolóxica. Instrumentos de medida. - Gráficos sinxelos de temperaturas e precipitacións: os climogramas. - Os mapas do tempo. Símbolos convencionais. 	<ul style="list-style-type: none"> - Explicar e comparar as distintas formas de representar a superficie terrestre identificando os polos, o eixe e os hemisferios e analizar cal reflicte mellor a realidade á que representa. - Identificar e manexar os conceptos de paralelos, meridianos e coordenadas xeográficas para localizar determinados puntos da Terra. - Diferenciar correctamente entre planos, mapas, planisferios, mapas físicos e políticos, analizar e describir as características máis relevantes de cada un e interpretar a súa escala e signos convencionais básicos de cara a orientarse nun espazo determinado . - Explicar que é o tempo atmosférico, coñecer os instrumentos de medida, o seu uso. 	<ul style="list-style-type: none"> - Explica e compara as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos identificando polos, eixe e hemisferios. - Localiza diferentes puntos da Terra empregando os paralelos e os meridianos e as coordenadas xeográficas. - Identifica e clasifica distintos tipos de mapas, define que é a escala nun mapa, o seu uso e emprega e interpreta os signos convencionais básicos que poden aparecer nel. - Define tempo atmosférico, identifica os distintos instrumentos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos clasificándoos segundo a función e información que proporcionan e fai medicións, interpretacións de datos e predicións do tempo atmosférico. - Describe unha estación meteorolóxica, explica a

<ul style="list-style-type: none"> - A litosfera: características e tipos de rochas. - Rochas e minerais: propiedades, usos e utilidades. - A litosfera: placas tectónicas. Os volcáns, os terremotos e as súas consecuencias. - A hidrosfera. Distribución das augas no planeta. Masas e cursos de auga. - Vertentes hidrográficas. - Os tramos dun río. 	<ul style="list-style-type: none"> - Adquirir o concepto de litosfera, coñecer algúns tipos de rochas e a súa composición identificando distintos minerais e algunha das súas propiedades e usos. Facer especial fincapé nos que son propios de Galicia. - Coñecer a formación da litosfera e a dinámica das placas tectónicas e analizar as súas influencias e consecuencias no medio que as rodea. - Explicar a hidrosfera, identificar e nomear masas e cursos de auga, diferenciando augas superficiais e augas subterráneas, cuncas e vertentes hidrográficas e analizar as partes dun río do medio próximo. 	<p>súa función e confecciona e interpreta gráficos sinxelos de temperaturas e precipitacións.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interpreta e elabora mapas meteorolóxicos sinxelos distinguindo os seus elementos principais. - Observa, identifica e explica a composición das rochas nomeando algúns dos seus tipos. - Identifica e explica as diferenzas entre rochas e minerais, describe os seus usos e utilidades clasificando algúns minerais segundo as súas propiedades. - Coñece e define a formación da litosfera e a dinámica das placas tectónicas e as súas consecuencias. - Define hidrosfera e identifica e nomea as grandes masas e cursos de auga, explicando como se forman as augas subterráneas, como afloran e como se accede a elas. - Diferenza cuncas e vertentes hidrográficas. - Identifica e nomea os tramos dun río e as características de cada tramo.
---	--	--

SEGUNDO TRIMESTRE		
<i>Contidos</i>	<i>Criterios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
<p>Bloque 2. O mundo que nos rodea</p> <ul style="list-style-type: none"> - A diversidade xeográfica das paisaxes de Galicia: relevo e hidrografía. Utilización de sistemas de información xeográfica. - A intervención humana no medio. - A contaminación e o cambio climático. - Desenvolvemento sostible e consumo responsable. Elaboración dunha campaña de concienciación no centro educativo. <p>Bloque 3. Vivir en sociedade</p> <ul style="list-style-type: none"> - A organización social, política e territorial: o Estado español e as Comunidades Autónomas. - Estructuras de goberno básicas: o concello. - As principais institucións políticas e as súas funcións. Elaboración de organigramas sinxelos. - Dereitos e deberes dos cidadáns e cidadás. - A Constitución de 1978. 	<ul style="list-style-type: none"> - Describir as características do relevo de Galicia e a súa rede hidrográfica, localizándoos nun mapa. - Explicar a importancia da intervención humana no medio e favorecer o desenvolvemento sostible a través da realización dunha campaña de concienciación no centro educativo. - Coñecer a organización territorial do Estado español e os seus órganos de goberno básicos. - Identificar as principais institucións políticas de Galicia e do Estado español que se derivan da Constitución, así como as súas funcións. - Analizar a importancia que teñen os dereitos, deberes e liberdades recollidos na Constitución para o exercicio dunha cidadanía activa e unha convivencia pacífica. 	<ul style="list-style-type: none"> - Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas. - Sitúa nun mapa os mares, os océanos e os grandes ríos de Galicia. - Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste. - Propón algunhas medidas para o desenvolvemento sostible e o consumo responsable. - Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España. - Identifica as principais institucións de Galicia e do Estado español e describe as súas funcións. - Identifica a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para cada un deles.

<p>- Manifestacións culturais e lingüísticas de España.</p> <p>- Demografía e poboación.</p> <p>- Conceptos demográficos básicos e a súa representación. Representación gráfica dalgúns datos demográficos de Galicia obtidos en fontes estatísticas: IGE.</p> <p>- A educación viaria.</p>	<p>- Valorar a diversidade cultural, social, política e lingüística do Estado español respectando as diferenzas.</p> <p>- Comprender e interpretar os principais conceptos demográficos e calculalos a partir dos datos de poboación.</p> <p>- Coñecer e respectar as normas de circulación e fomentar a seguridade viaria en todos os seus aspectos.</p>	<p>- Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución para o exercicio da cidadanía activa e da convivencia pacífica.</p> <p>- Recoñece, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.</p> <p>- Define demografía e comprende os principais conceptos demográficos.</p> <p>- Elabora gráficos sinxelos a partir de datos demográficos obtidos en diversas fontes de información.</p> <p>- Explica normas básicas de circulación e as consecuencias derivadas do descoñecemento ou incumprimento destas.</p> <p>- Coñece o significado dalgúns sinais de tráfico, recoñece a importancia de respectalos e utilízalos tanto como peón como persoa usuaria de medios de transporte (abrochar o cinto, non molestar a persoa condutora...).</p>
---	---	---

TERCEIRO TRIMESTRE		
<i>Contidos</i>	<i>Critérios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
<p>Bloque 4. As pegadas do tempo</p> <ul style="list-style-type: none"> - O tempo histórico. A Prehistoria e a Idade Antiga: duración e datación dos feitos históricos significativos que acoutan estas etapas. - As fontes históricas: a importancia das fontes arqueolóxicas e materiais. A escritura. - Técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado: os mapas históricos e as liñas do tempo. - A Península Ibérica na Prehistoria. - A Península Ibérica na Idade Antiga. - A Prehistoria e Idade Antiga en Galicia. Os principais xacementos arqueolóxicos de Galicia. 	<ul style="list-style-type: none"> - Explicar as características de cada tempo histórico estudado e certos acontecementos desas épocas que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia. - Coñecer a importancia das fontes históricas para o estudo da historia. - Utiliza as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade para ordenar temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos relevantes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Define o concepto de prehistoria e historia, asociando as distintas idades aos feitos que marcan o seu inicio e final. - Explica e valora a importancia da escritura, da agricultura e da gandaría, como descubrimentos que cambiaron profundamente as sociedades humanas. - Recoñece a importancia dos restos arqueolóxicos e materiais que produce unha sociedade como fontes para coñecer o noso pasado, con especial relevancia da escritura. - Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico e localiza feitos situándoos como sucesivos a.C ou d.C. - Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos.

	<ul style="list-style-type: none">- Desenvolver a curiosidade por coñecer as formas da vida humana no pasado, valorando a importancia que teñen os restos para o coñecemento e estudo da historia e como patrimonio cultural que hai que coidar e legar.- Valorar a importancia dos museos, sitios e monumentos históricos como espazos onde se ensina e aprende, amosando unha actitude de respecto cara a súa contorna e cultura e apreciando a herdanza cultural.	<ul style="list-style-type: none">- Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.- Respecta e asume o comportamento que se debe ter cando se visita un museo ou un edificio antigo.
--	---	---

3. Avaliación trimestral das Competencias

1º TRIMESTRE					
Instrumentos de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis trimestrais	Niveis de desempeño			
		1 <i>Pouco adecuado</i>	2 <i>Adecuado</i>	3 <i>Notable</i>	4 <i>Excelente</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado durante a actividade diaria na clase. • Caderno de clase do alumno. • Arquivo individual • Actividades de avaliación (libro, fichas, probas escritas...). • Actividades interactivas. • Probas orais e escritas. • Intervencións na clase. • Exposicións orais. • Preguntas individuais e de grupo. • Rexistro de incidencias. • Fichas de rexistro individual. • Traballos en 	<p>Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.</p>	<p>Non manifesta autonomía á hora de buscar, seleccionar nin analizar información relevante; non sabe analizarla nin extraer conclusións.</p>	<p>Ás veces busca, selecciona e organiza información concreta e relevante; pero cústalle moito analizala, obter conclusións e reflexionar sobre o proceso seguido.</p>	<p>Normalmente busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito.</p>	<p>Sempre busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícaa oralmente e/ou por escrito.</p>
	<p>Utiliza as TIC (Internet, redes sociais etc.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.</p>	<p>Descoñece a utilización das TIC (Internet, redes sociais etc.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.</p>	<p>Amosa dificultades para utilizar as TIC (Internet, redes sociais etc.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.</p>	<p>Normalmente utiliza as TIC (Internet, redes sociais etc.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.</p>	<p>Utiliza as TIC (Internet, redes sociais etc.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados, de forma autónoma.</p>

grupo.
• Autoavaliación.

Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.	Ten serias dificultades para realizar as tarefas encomendadas e para presentar os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.	Moitas veces cústalle realizar as tarefas encomendadas e presentar os traballos de maneira ordenada, clara nin limpa.	Regularmente realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.	Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.
Explica e compara as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos identificando polos, eixe e hemisferios.	Descoñece como explicar e comparar as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos e non sabe identificar polos, eixe e hemisferios.	Cústalle bastante explicar e comparar as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos e non sabe identificar polos, eixe e hemisferios.	Explica e compara as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos identificando polos, eixe e hemisferios, pero comete algún erro.	Explica e compara as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos identificando polos, eixe e hemisferios, e represéntaos graficamente.
Identifica e clasifica distintos tipos de mapas, define que é a escala nun mapa, o seu uso e emprega e interpreta os signos convencionais básicos que poden aparecer nel.	Amosa baixa motivación para identificar e clasificar distintos tipos de mapas, non sabe explicar que é a escala nun mapa, nin usala nin empregala.	Presenta problemas serios para identificar e clasificar distintos tipos de mapas, cústalle explicar que é a escala nun mapa, usala e empregala e interpreta con dificultades os signos convencionais	Identifica e clasifica distintos tipos de mapas, define que é a escala nun mapa, o seu uso e emprega e interpreta os signos convencionais básicos que poden aparecer nel, pero	Identifica e clasifica distintos tipos de mapas, define que é a escala nun mapa, o seu uso e emprega e interpreta os signos convencionais

		básicos que poden aparecer nel.	non o fai de maneira autónoma.	básicos que poden aparecer nel, e sabe interpretalos.
Define tempo atmosférico, identifica os distintos instrumentos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos clasificándoos segundo a función e información que proporcionan e fai medicións, interpretacións de datos e predicións do tempo atmosférico.	Descoñece que é o tempo atmosférico e, polo tanto, non sabe identificar os instrumentos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos nin sabe facer medicións nin interpretacións de datos nin de predicións do tempo atmosférico.	Cústalle moito definir tempo atmosférico e identificar os distintos instrumentos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos e tampouco sabe clasificarlos segundo a función e información que proporcionan.	Normalmente define tempo atmosférico, identifica os instrumentos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos clasificándoos segundo a función e información que proporcionan e fai medicións, interpretacións de datos e predicións do tempo atmosférico.	Define tempo atmosférico, identifica os instrumentos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos clasificándoos segundo a función e información que proporcionan e fai medicións, interpretacións de datos e predicións do tempo atmosférico, e comunícaos ao resto da clase.
Observa, identifica e explica a composición das rochas nomeando algúns dos seus tipos.	Amosa moitas dificultades para observar, identificar e explicar a composición das rochas e non presenta interese	Ten algunhas dificultades para observar, identificar e explicar a composición das rochas e cústalle nomear algúns dos seus tipos.	Regularmente observa, identifica e explica a composición das rochas nomeando algúns dos seus tipos.	Observa, identifica e explica a composición das rochas nomeando algúns dos seus tipos, e identifícaa na súa contorna.

	por saber nomear os seus tipos.			
Identifica e explica as diferenzas entre rochas e minerais, describe os seus usos e utilidades clasificando algúns minerais segundo as súas propiedades.	Presenta abundosas dificultades para identificar as diferenzas entre rochas e minerais, e descoñece como se describen os seus usos e utilidades.	Moitas veces non sabe identificar nin explicar as diferenzas entre rochas e minerais, e cústalle describir os seus usos e utilidades.	Case sempre identifica e explica as diferenzas entre rochas e minerais, describe os seus usos e utilidades clasificando algúns minerais segundo as súas propiedades.	Identifica e explica as diferenzas entre rochas e minerais, describe os seus usos e utilidades clasificando algúns minerais segundo as súas propiedades.
Coñece e define a formación da litosfera e a dinámica de placas tectónicas e as súas consecuencias.	Non amosa ningún interese por coñecer ou definir a formación da litosfera nin a dinámica de placas tectónicas e as súas consecuencias.	Ten bastantes dificultades para coñecer e definir a formación da litosfera e a dinámica de placas tectónicas e as súas consecuencias.	Coñece e define a formación da litosfera e a dinámica de placas tectónicas e as súas consecuencias, pero non de maneira autónoma.	Coñece e define a formación da litosfera e a dinámica de placas tectónicas e as súas consecuencias.
Define hidrosfera e identifica e nomea as grandes masas e cursos de auga, explicando como se forman as augas subterráneas, como afloran e como se accede a elas.	Descoñece que é a hidrosfera e non presenta ningún interese por identificar nin nomear as	Define hidrosfera con moitas dificultades e non sabe identificar nin nomear as grandes masas e cursos de auga, nin	Case sempre sabe definir hidrosfera e identificar e nomear as grandes masas e cursos de auga, explicando	Define hidrosfera e identifica e nomea as grandes masas e cursos de auga, explicando como

	grandes masas e cursos de auga.	explicar como se forman as augas subterráneas, como afloran e como se accede a elas.	como se forman as augas subterráneas, como afloran e como se accede a elas.	se forman as augas subterráneas, como afloran e como se accede a elas.
Identifica e nomea os tramos dun río e as características de cada un dos tramos.	Presenta unha baixa motivación por identificar e nomear os tramos dun río e non recoñece as características de cada un dos tramos.	Identifica e nomea os tramos dun río con dificultade e cústalle recoñecer as características de cada un dos tramos.	Normalmente identifica e nomea os tramos dun río e as características de cada un dos tramos.	Identifica e nomea os tramos dun río e as características de cada un dos tramos, e recoñéceos na súa contorna.

2º TRIMESTRE					
Instrumentos de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis trimestrais	Niveis de desempeño			
		1 <i>Pouco adecuado</i>	2 <i>Adecuado</i>	3 <i>Notable</i>	4 <i>Excelente</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado durante a actividade diaria na clase. • Caderno de clase do alumno. • Arquivo individual • Traballos en grupo. • Resolución de exercicios e problemas. • Actividades interactivas. • Actividades de avaliación (libro, fichas, probas escritas...). • Intervencións na clase. • Exposicións orais. • Preguntas individuais e de grupo. • Fichas de 	<p>Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades.</p>	<p>Non manifesta autonomía á hora de buscar, seleccionar nin analizar información relevante; non sabe analizar e extraer conclusións.</p>	<p>Ás veces busca, selecciona e organiza información concreta e relevante; pero cústalle moito analizar e obter conclusións e reflexionar sobre o proceso seguido.</p>	<p>Normalmente busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícao oralmente e/ou por escrito.</p>	<p>Sempre busca, selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións, reflexiona sobre o proceso seguido e comunícao oralmente e/ou por escrito.</p>
	<p>Utiliza as TIC (Internet, redes sociais etc.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.</p>	<p>Descoñece a utilización das TIC (Internet, redes sociais etc.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.</p>	<p>Amosa dificultades para utilizar as TIC (Internet, redes sociais etc.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.</p>	<p>Normalmente utiliza as TIC (Internet, redes sociais etc.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.</p>	<p>Utiliza, con responsabilidade, as TIC (Internet, redes sociais etc.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.</p>

<p>registro individual.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traballos en grupo. • Postas en común. • Entrevistas. <p>• Autoavaliación.</p>	<p>Desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, valora as ideas alleas e reacciona con intuición, apertura e flexibilidade ante elas.</p>	<p>Ten serias dificultades para desenvolver actitudes de cooperación e de traballo en equipo e non valora as ideas alleas nin sabe reaccionar con intuición, apertura nin flexibilidade ante elas.</p>	<p>Moitas veces non sabe desenvolver actitudes de cooperación nin de traballo en equipo, e cústalle moito valorar as ideas alleas e reaccionar con intuición, apertura e flexibilidade ante elas.</p>	<p>Regularmente desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, valora as ideas alleas e reacciona con intuición, apertura e flexibilidade ante elas.</p>	<p>Desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, valora as ideas alleas e reacciona con intuición, apertura, actitude positiva e flexibilidade ante elas.</p>
	<p>Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas.</p>	<p>Non mostra interese por aprender a localizar nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas.</p>	<p>Manifesta interese por localizar nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas, pero cústalle moito traballo.</p>	<p>Localiza case sempre ben nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas.</p>	<p>Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas, así como sabe representalas de forma gráfica.</p>
	<p>Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste e propón algunhas medidas para o desenvolvemento sostible e o consumo responsable.</p>	<p>Amosa baixa motivación por explicar a importancia do coidado do medio e por achegar medidas para o desenvolvemento sostible e o</p>	<p>Explica a importancia do coidado do medio con moitas dificultades, así como as consecuencias da acción humana neste e descoñece medidas para o desenvolvemento</p>	<p>Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste e propón algunhas medidas para o</p>	<p>Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste e propón algunhas medidas para o</p>

		consumo responsable.	sostible e o consumo responsable.	desenvolvemento sostible e o consumo responsable, pero non o fai de maneira autónoma.	desenvolvemento sostible e o consumo responsable, e adóptaa na súa vida diaria.
Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e identifica as principais institucións de Galicia e do Estado español describindo as súas funcións.	Descoñece a organización territorial de España e non sabe nomear nin as estruturas básicas de goberno nin identificar as principais institucións de Galicia nin do Estado español.	Ás veces explica a organización territorial de España, pero cústalle nomear as estruturas básicas de goberno e identificar as principais institucións de Galicia e do Estado español describindo as súas funcións.	Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e identifica as principais institucións de Galicia e do Estado español describindo as súas funcións, pero comete algún erro.	Explica a organización territorial de España, representaa nun mapa, nomea as estruturas básicas de goberno e identifica as principais institucións de Galicia e do Estado español describindo as súas funcións.	
Recoñece, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.	Mostra moi baixa motivación por recoñecer, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de	Recoñece con moitas dificultades, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.	Regularmente recoñece, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural.	Recoñece, respecta e valora, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de	

		enriquecemento cultural.			enriquecemento cultural.
	Define demografía e comprende os principais conceptos demográficos e elabora gráficos sinxelos a partir de datos demográficos obtidos en diversas fontes de información.	Amosa moitas dificultades para definir demografía e comprender os principais conceptos demográficos e non sabe elaborar gráficos sinxelos a partir de datos demográficos obtidos en diversas fontes de información.	Ten bastantes dificultades para definir demografía e para comprender os principais conceptos demográficos e cústalle moito elaborar gráficos sinxelos a partir de datos demográficos obtidos en diversas fontes de información.	Define demografía e comprende os principais conceptos demográficos e elabora gráficos sinxelos a partir de datos demográficos obtidos en diversas fontes de información, pero mostra algunhas confusións.	Define demografía, comprende os principais conceptos demográficos, emprégaos correctamente e elabora gráficos sinxelos a partir de datos demográficos obtidos en diversas fontes de información.
	Explica normas básicas de circulación e as consecuencias derivadas do descoñecemento ou incumprimento destas e coñece o significado dalgúns sinais de tráfico, respectando a súa importancia.	Explica con abundosas dificultades algunhas normas básicas de circulación, pero non comprende as consecuencias derivadas do descoñecemento ou incumprimento destas e non sabe o significado dalgúns sinais de tráfico.	Cústalle explicar as normas básicas de circulación e as consecuencias derivadas do descoñecemento ou incumprimento destas e descoñece o significado dalgúns sinais de tráfico, polo que non respecta a súa importancia.	Case sempre explica as normas básicas de circulación e as consecuencias derivadas do descoñecemento ou incumprimento destas e coñece bastante ben o significado dalgúns sinais de tráfico, respectando a súa importancia.	Explica normas básicas de circulación e as consecuencias derivadas do descoñecemento ou incumprimento destas e coñece o significado dalgúns sinais de tráfico, respectando a súa importancia, e adóptaa na súa vida diaria.

3º TRIMESTRE						
Instrumentos de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis trimestrais	Niveis de desempeño				
		1 <i>Pouco adecuado</i>	2 <i>Adecuado</i>	3 <i>Notable</i>	4 <i>Excelente</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado durante a actividade diaria na clase. • Caderno de clase do alumno. • Actividades de avaliación (libro, fichas, probas escritas...). • Traballos en grupo. • Actividades interactivas • Arquivo individual • Intervencións na clase. • Postas en común. • Entrevistas. • Exposicións orais. • Probas orais individuais. • Participación do alumno. 	Utiliza as TIC (Internet) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.	Descoñece a utilización das TIC (Internet) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.	Amosa dificultades para utilizar as TIC (Internet.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.	Normalmente utiliza as TIC (Internet) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.	Utiliza, de forma responsable, as TIC (Internet.) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados.	
	Desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, valora as ideas alleas e reacciona con intuición, apertura e flexibilidade ante elas.	Descoñece o desenvolvemento de estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, e non mostra habilidades para a resolución pacífica de conflitos.	Amosa dificultades para desenvolver estratexias e para realizar traballos de forma individual e en equipo e cústalle mostrar habilidades para a resolución pacífica de conflitos.	Normalmente desenvolve estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, mostrando habilidades para a resolución pacífica de conflitos.	Iniciase no desenvolvemento de estratexias para realizar traballos de forma individual e en equipo, mostrando habilidades para a resolución pacífica de conflitos, empregando o diálogo.	
	Manifesta autonomía na	Non mostra	Moitas veces cústalle	Regularmente	Manifesta	

<ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuais e de grupo. • Fichas de rexistro individual. • Traballos en grupo. • Rexistros de incidencias. • Autoavaliación. 	<p>planificación e na execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.</p>	<p>interese por manifestar autonomía na planificación nin na execución de accións e tarefas e non presenta iniciativa na toma de decisións.</p>	<p>manifestar autonomía na planificación e na execución de accións e tarefas e non presenta iniciativa na toma de decisións.</p>	<p>manifesta autonomía na planificación e na execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.</p>	<p>autonomía na planificación e na execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións, respectando as dos demais.</p>
	<p>Define o concepto de prehistoria e historia, asociando as distintas idades aos feitos que marcan o seu inicio e final.</p>	<p>Descoñece como se define o concepto de prehistoria e historia, e non sabe asociar as distintas idades aos feitos que marcan o seu inicio e final.</p>	<p>Amosa moitas dificultades para definir o concepto de prehistoria e historia, e cóstalle moito asociar as distintas idades aos feitos que marcan o seu inicio e final.</p>	<p>Define case sempre ben o concepto de prehistoria e historia, asociando as distintas idades aos feitos que marcan o seu inicio e final.</p>	<p>Define o concepto de prehistoria e historia, asociando as distintas idades aos feitos que marcan o seu inicio e final, e sitúaa nun eixe cronolóxico.</p>
	<p>Explica e valora a importancia da escritura, da agricultura e da gandaría, como descubrimentos que cambiaron profundamente as sociedades humanas.</p>	<p>Amosa moi baixa motivación por explicar a importancia da escritura, da agricultura e da gandaría, como descubrimentos que cambiaron profundamente as sociedades</p>	<p>Mostra serias dificultades para explicar e valorar a importancia da escritura, da agricultura e da gandaría, como descubrimentos que cambiaron profundamente as sociedades humanas.</p>	<p>Normalmente explica e valora a importancia da escritura, da agricultura e da gandaría, como descubrimentos que cambiaron profundamente as sociedades humanas.</p>	<p>Explica e valora a importancia da escritura, da agricultura e da gandaría, como descubrimentos que cambiaron profundamente as sociedades humanas.</p>

		humanas, e non sabe valoralas.			
Recoñece a importancia dos restos arqueolóxicos e materiais que produce unha sociedade como fontes para coñecer o noso pasado, con especial relevancia da escritura.	Descoñece a importancia dos restos arqueolóxicos e materiais que produce unha sociedade como fontes para coñecer o noso pasado.	Presenta moitas dificultades para recoñecer a importancia dos restos arqueolóxicos e materiais que produce unha sociedade como fontes para coñecer o noso pasado.	Recoñece con algunha dificultade a importancia dos restos arqueolóxicos e materiais que produce unha sociedade como fontes para coñecer o noso pasado, con especial relevancia da escritura.	Recoñece a importancia dos restos arqueolóxicos e materiais que produce unha sociedade como fontes para coñecer o noso pasado, con especial relevancia da escritura.	
Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico e localiza feitos situándoos como sucesivos a.C. ou d.C.	Non recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico e non mostra interese en localizar feitos situándoos como sucesivos a.C. ou d.C.	Recoñece con serias dificultades o século como unidade de medida do tempo histórico e cóstalle localizar feitos situándoos como sucesivos a.C. ou d.C.	Normalmente recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico e localiza feitos situándoos como sucesivos a.C. ou d.C.	Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico e localiza feitos situándoos como sucesivos a.C. ou d.C.	
Sitúa nunha liña do tempo os feitos fundamentais da prehistoria e historia de España e describe as principais características de cada unha delas.	Amosa baixa motivación por situar nunha liña do tempo os feitos fundamentais da	Cóstalle bastante situar nunha liña do tempo os feitos fundamentais da prehistoria e historia	Sitúa nunha liña do tempo os feitos fundamentais da prehistoria e historia de España	Sitúa nunha liña, de forma autónoma, do tempo os feitos fundamentais da	

		prehistoria e historia de España e describe con moitos problemas as principais características de cada unha delas.	de España e describir as principais características de cada unha delas.	e describe as principais características de cada unha delas, pero non o fai de maneira autónoma.	prehistoria e historia de España e describe as principais características de cada unha delas.
Explica a diferenza dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria e describe as características básicas das formas de vida nestas dúas épocas.	Mostra baixo interese en explicar a diferenza dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria e non sabe describir as características básicas das formas de vida nestas dúas épocas.	Explica algunhas diferenzas dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria pero cústalle describir as características básicas das formas de vida nestas dúas épocas.	Polo regular explica a diferenza dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria e describe as características básicas das formas de vida nestas dúas épocas.	Explica a diferenza dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria e describe as características básicas das formas de vida nestas dúas épocas.	
Data a Idade Antiga e describe as características básicas da vida naquel tempo, en especial as referidas á romanización.	Non amosa interese por datar a Idade Antiga nin describir as características básicas da vida naquel tempo.	Data con moitas dificultades a Idade Antiga e cústalle describir as características básicas da vida naquel tempo, en especial as referidas á romanización.	Data a Idade Antiga e describe as características básicas da vida naquel tempo, en especial as referidas á romanización, pero comete algún erro.	Data a Idade Antiga e describe as características básicas da vida naquel tempo, en especial as referidas á romanización.	

	<p>Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.</p>	<p>Amosa baixa motivación e non sabe identificar, valorar nin respectar o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e cústalle asumir as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.</p>	<p>Mostra serias dificultades para identificar, valorar e respectar o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e cústalle asumir as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.</p>	<p>Regularmente identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.</p>	<p>Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico, propón medidas para a súa conservación e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.</p>
	<p>Respecta e asume o comportamento que debe cumprirse cando visita un museo ou un edificio antigo.</p>	<p>Non sabe respectar nin asumir o comportamento que debe cumprirse cando visita un museo ou un edificio antigo.</p>	<p>Cústalle respectar e asumir o comportamento que debe cumprirse cando visita un museo ou un edificio antigo.</p>	<p>Normalmente respecta e asume o comportamento que debe cumprirse cando visita un museo ou un edificio antigo.</p>	<p>Respecta e asume o comportamento que debe cumprirse cando visita un museo ou un edificio antigo, e amplía os seus coñecementos na visita.</p>

4. Procedementos e instrumentos de avaliación

Trátase de elaborar unha relación, como neste exemplo, da diversidade de procedementos e instrumentos que permiten avaliar o alumno/a nesta área:

	Procedementos			
	<i>Escritos</i>	<i>Orais</i>	<i>Observación directa e sistemática</i>	<i>Outros</i>
I n s t r u m e n t o s	<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase. • Caderno da clase do alumno. • Arquivo individual . • Actividades de avaliación (libro, fichas para fotocopiar, probas escritas individuais...). • Traballos de grupo. • Resolución de exercicios e problemas. • Actividades interactivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuais e de grupo. • Participación do alumno/a. • Intervencións na clase. • Postas en común. • Entrevistas. • Probas orais individuais. • Exposicións orais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Escalas. • Listaxes de control. • Rexistros anecdóticos persoais. • Rexistros de incidencias. • Ficha de rexistro individual. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rúbricas de avaliación (aprendizaxes, habilidades xerais, proxectos). • Persoal de avaliación. • Autoavaliación.

5. Criterios de cualificación

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das competencias do alumno/a de Cuarto Curso de EP, a través de todas as actividades que leve a cabo.

Esta proposta pode servir como referente:

	<i>Criterios</i>
1. Traballo autónomo (aula, outros espazos).	<ul style="list-style-type: none">• Realización sen axuda externa.• Estimación do tempo investido para resolver unha actividade.• Grao de adquisición de aprendizaxes básicas.• Orde e limpeza na presentación.• Caligrafía.• Destrezas.• Revisión do traballo antes de dalo por finalizado.• Valoración entre o traballo da aula e o da casa.• Creatividade.• ...
2. Probas orais e escritas.	<ul style="list-style-type: none">• Valoración da aprendizaxe dos contidos.• Valoración dos procesos seguidos e dos resultados.• Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación.• Valoración do tempo investido e do tempo necesario para resolver unha actividade.• Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado.• Caligrafía lexible.• Tempo de realización.• Destrezas.• ...
3. Actividades TIC.	<ul style="list-style-type: none">• Uso adecuado e guiado do ordenador e dalgunha ferramenta telemática.• Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade.• Tipo de participación (autónoma, con apoio, ningunha).• Grao de elaboración da resposta.• Interese, motivación.• ...
4. Participación e seguimento das clases (intervencións orais, tipos de	<ul style="list-style-type: none">• Nivel e calidade das intervencións.• Mensaxe estruturada.

respostas...).	<ul style="list-style-type: none"> • Uso de léxico apropiado. • Comportamento. • Esfuerzo. • Interese. • ...
5. Traballo cooperativo. Valoración individual e en grupo.	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballo cooperativo. • Grao de comunicación cos compañeiros e compañeiras. • Resolución de conflitos. • Interese, motivación. • Creatividade. • Iniciativa. • Opinión persoal do traballo e de como se levou a cabo. • ...
6. Arquivo de traballo individual.	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación clara e ordenada. • Traballos actualizados. • Razoamento da selección das producións que forman o arquivo. • ...
7. ...	

6. Metodoloxía

A área de Ciencias Sociais, a partir do recoñecemento da propia identidade e da contorna máis próxima, inicia os alumnos no coñecemento, na análise e na valoración da contorna física.

O ensino da área toma como base para futuras aprendizaxes os coñecementos previos que os alumnos adquiriron en contacto coa contorna. Partir da propia experiencia esperta o interese por resolver problemas sobre a realidade que os rodea e entender os fenómenos que suceden ao seu redor, tanto os referentes á súa concepción de persoa e ás súas relacións cos demais, como ao coñecemento e coidado da contorna natural.

Fronte a un problema, pódense utilizar diferentes estratexias de resolución, distintas hipóteses ou conxecturas, que dan lugar ao contraste e á diverxencia entre diferentes pensamentos. Ao redor destas diverxencias é onde se fomenta o interese, o espírito analítico e crítico e as posibles respostas dos alumnos.

A observación sistemática en situacións diversas e a experimentación adquiren un papel relevante na interpretación de feitos e na explicación de fenómenos ou relacións. Todo iso conduce á introdución do método científico.

Dado o carácter interdisciplinario, débese insistir no protagonismo de todas as ciencias que configuran a área de Ciencias Sociais.

A **integración das competencias e das intelixencias múltiples** na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que expoñen o seguinte:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos contidos a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para os alumnos de Cuarto Curso, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias básicas propias.
- Desenvolver unha actitude crítica ante a imaxe que se transmite do rol do home e da muller.

7. Criterios de promoción de Cuarto Curso

Perfil Competencia: COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

Área	Estándar de aprendizaxe
CS	Selecciona e organiza información concreta e relevante, analiza, obtén conclusións con apoio do profesor e comunícaa oralmente e/ou por escrito.
CS	Coñece e utiliza con precisión o vocabulario adquirido para elaborar traballos coa terminoloxía adecuada aos temas tratados.
CS	Expón oralmente, de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área que manifesten a comprensión de textos orais e/ou escritos.
CS	Representa graficamente o movemento de translación terrestre e asocia as estacións como consecuencia da translación.
CS	Representa graficamente o movemento de rotación terrestre asociando o día e a noite como consecuencia deste.
CS	Representa graficamente e nomea as fases que xera a translación da Lúa.
CS	Describe as características das capas externas da Terra apoiándose nunha imaxe (por exemplo mediante un mapa conceptual).
CS	Identifica e describe oralmente as diferentes representacións da Terra: planos, mapas, globos terráqueos etc.
CS	Describe oralmente as capas da atmosfera e represéntaa de forma gráfica.
CS	Compara e contrasta o tempo atmosférico e o clima (por exemplo mediante un organizador gráfico).
CS	Recoñece algúns dos factores que determinan o clima e elabora unha idea básica deste.
CS	Diferencia e localiza as diferentes zonas climáticas de Galicia (nun mapa ou soporte dixital) e relaciona a súa flora e fauna.
CS	Explica, apoiándose nunha representación gráfica, o ciclo da auga; valora un uso responsable e non-responsable desta e actúa en consecuencia.
CS	Describe de forma escrita as rochas das paisaxes de Galicia e as diferenzas segundo o tipo, as propiedades e os usos.
CS	Describe de forma escrita os elementos das paisaxes de Galicia e, utilizando medios interactivos, investiga sobre a súa diversidade.
CS	Define concello, provincia e comunidade e nomea e localiza en mapas políticos Galicia e as súas provincias, así como as diferentes comunidades autónomas e as súas capitais.

CS	Define, oralmente ou por escrito, a poboación dun territorio: grupos de idade, natalidade, mortalidade, inmigración e emigración.
CS	Explica, de maneira oral ou por escrito, a importancia de coñecer as normas relacionadas co tráfico e de manter un comportamento responsable.
CS	Define e relaciona o concepto de Prehistoria e Idade Antiga datando os feitos que marcan os seus inicios e os seus finais e comunícao oralmente e/ou por escrito.
CS	Explica a importancia da escritura, da agricultura e da gandaría como descubrimentos fundamentais da Prehistoria.
CS	Explica a forma de vida e a organización social de Galicia e de España da Prehistoria e da Idade Antiga, por exemplo nun mapa mental.
CS	Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais das distintas etapas da historia de Galicia e España (Prehistoria, Idade Antiga) citando os seus representantes máis significativos.
CS	Explica as diferenzas dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria, describe as características básicas das formas de vida nestas dúas épocas e comunícaas oralmente e/ou por escrito.
CS	Data a Idade Antiga e describe as características básicas da vida naquel tempo.
CS	Representa graficamente os tramos dun río e descríbeos.
CS	Identifica e describe os diferentes tipos de astros do Sistema Solar relacionándoos con imaxes.
CS	Localiza e sinala, nun mapa ou recurso interactivo, os ríos, as cuncas e as vertentes de Galicia.
CS	Define que é poboación activa e inactiva e clasifica diferentes situacións das persoas en relación coa súa situación laboral (por exemplo cun mapa mental).
CS	Localiza no tempo e no espazo algúns dos feitos fundamentais da historia de Galicia e de España e comunícaos oralmente e/ou por escrito.

Perfil Competencia: COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA

4.º Educación Primaria

Área	Estándar de aprendizaxe
CS	Interpreta planos e mapas identificando os seus signos convencionais e a súa linguaxe icónica (en papel ou soporte dixital).
CS	Localiza e sitúa nunha representación gráfica os puntos cardinais e utilízalos para orientarse en determinadas situacións.
CS	Investiga o uso dalgúns instrumentos meteorolóxicos utilizando recursos interactivos.
CS	Interpreta gráficos sinxelos de temperaturas e precipitacións da súa localidade ou de localidades de Galicia.
CS	Observa e interpreta mapas meteorolóxicos sinxelos da súa localidade ou de localidades de Galicia e identifica elementos gráficos sinxelos.
CS	Localiza e sinala masas e cursos de auga de Galicia nunha imaxe, nun mapa ou nun recurso interactivo.
CS	Localiza e sinala, nun mapa ou recurso interactivo, os ríos, as cuncas e as vertentes de Galicia.
CS	Localiza e sitúa nun mapa ou noutros recursos interactivos as principais unidades do relevo de Galicia e as súas vertentes hidrográficas.
CS	Localiza e sitúa nun mapa ou noutro recurso interactivo os principais ríos de Galicia.
CS	Manexa táboas con datos do censo e do padrón para comparar poboacións e elaborar as súas conclusións.
CS	Usa diferentes recursos para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado percibindo a duración dos acontecementos coa axuda de gráficas.
CS	Realiza transformacións sinxelas de medidas de tempo para adquirir o concepto de duración (lustro, década e século) relacionándoo coas idades da historia coñecidas.
CS	Localiza no tempo e no espazo algúns dos feitos fundamentais da historia de Galicia e de España e comunícaos oralmente e/ou por escrito.
CS	Define provincia, comunidade e cidade autónoma e nomea e localiza en mapas políticos de Galicia e as súas provincias, así como as diferentes comunidades autónomas e as súas capitais.

CS	Representa graficamente o movemento de translación terrestre e asocia as estacións como consecuencia da translación.
CS	Representa graficamente o movemento de rotación terrestre asociando o día e a noite como consecuencia deste.
CS	Representa graficamente e nomea as fases que xera a translación da Lúa.
CS	Identifica e describe oralmente as diferentes representacións da Terra: planos, mapas, globos terráqueos etc.
CS	Diferencia e localiza as diferentes zonas climáticas de Galicia (nun mapa ou soporte dixital) e relaciona a súa flora e fauna.
CS	Explica, apoiándose nunha representación gráfica, o ciclo da auga; valora un uso responsable e non-responsable desta e actúa en consecuencia.
CS	Representa graficamente os tramos dun río e descríbeos.
CS	Analiza accións cotiás e clasifícaaas nas que protexen e as que non protexen o medio (por exemplo cunha táboa).
CS	Sitúa nun mapa de Galicia as maiores concentracións de poboación e engade algunha consecuencia desta concentración.
CS	Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico.

Perfil Competencia: COMPETENCIA DIXITAL

4.º Educación Primaria

Área	Estándar de aprendizaxe
CS	Utiliza as TIC (Internet) para elaborar traballos coa terminoloxía axeitada aos temas tratados na aula.
CS	Analiza informacións relacionadas coa área, interpreta e compara imaxes, táboas, gráficos, esquemas ou resumos e manexa as TIC .
CS	Explica os diferentes fins da publicidade e utiliza algunha das súas técnicas para crear un anuncio en soporte informático cun fin determinado.

Perfil Competencia: COMPETENCIA APRENDER A APRENDER

4.º Educación Primaria

Área	Estándar de aprendizaxe
CS	Analiza informacións relacionadas coa área, interpreta e compara imaxes, táboas, gráficos, esquemas ou resumos e manexa as TIC.
CS	Realiza traballos e presentacións a nivel individual e de grupo que supoñen a procura, a selección e a organización de textos de carácter social en situacións de aula.
CS	Explica como se elixen e cales son as funcións dos responsables do Concello da súa localidade, por exemplo cun esquema ou mapa mental.
CS	Define que é poboación activa e inactiva e clasifica diferentes situacións das persoas en relación coa súa situación laboral (por exemplo cun mapa mental).
CS	Investiga a través de diferentes fontes como evolucionou a poboación de Galicia en períodos de tempo delimitados.
CS	Busca información sobre que factores que fan que a poboación se concentre ou se disperse nun territorio dado.
CS	Selecciona e organiza información concreta e relevante, analízaa, obtén conclusións con apoio do profesor e comunícaa oralmente e/ou por escrito.
CS	Coñece e utiliza con precisión o vocabulario adquirido para elaborar traballos coa terminoloxía adecuada aos temas tratados.
CS	Explica/simula o proceso para levar a cabo unhas eleccións, determinando algúns valores democráticos recollidos na Constitución española.
CS	Investiga a composición e o funcionamento do Concello da súa localidade e as funcións que realiza.
CS	Explica a forma de vida e a organización social de Galicia e de España da Prehistoria e da Idade Antiga, por exemplo nun mapa mental.
CS	Explica as diferenzas dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria, describe as características básicas das formas de vida nestas dúas épocas e comunícaa oralmente e/ou por escrito.

Perfil Competencia: COMPETENCIA SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPREENDEDOR

4.º Educación Primaria

Área	Estándar de aprendizaxe
CS	Realiza con responsabilidade e esforzo as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.
CS	Mostra actitudes de confianza en si mesmo, iniciativa persoal, curiosidade, interese, creatividade na aprendizaxe e espírito emprendedor que o fan activo ante as circunstancias que o rodean na aula e no colexio.
CS	Manifesta autonomía na planificación e na execución de accións e tarefas e toma decisións persoais coa axuda dun adulto.
CS	Cos datos dunha empresa próxima (orixe, evolución, adaptación etc.) valora a importancia do espírito emprendedor.
CS	Compara prezos do mesmo produto para identificar o máis barato e o máis caro realizando un consumo responsable.
CS	Distribúe os gastos nunha situación dada cun orzamento dado manifestando un consumo responsable.

Perfil Competencia: COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS

4.º Educación Primaria

Área	Estándar de aprendizaxe
CS	Utiliza estratexias para realizar traballos en equipo adoptando condutas responsables en situacións de aula.
CS	Participa en actividades de grupo adoptando un comportamento responsable, construtivo e solidario e respectando os principios básicos do funcionamento democrático (respectar a quenda e as opinións, escoitar os demais e argumentar...).
CS	Valora a importancia dunha convivencia pacífica e tolerante entre os diferentes grupos humanos coñecidos no colexio, sobre a base dos valores democráticos.
CS	Participa dunha maneira eficaz e construtiva na vida social da aula e do colexio e utiliza estratexias para resolver conflitos na aula e no patio.
CS	Identifica e utiliza os códigos de conduta e os usos xeralmente aceptados nas distintas sociedades e contornas (escola e familia).
CS	Valora a cooperación e o diálogo como forma de evitar e resolver conflitos exercitando prácticas democráticas en situacións de toma de decisións e co apoio do profesor.
CS	Desenvolve actitudes de cooperación e de traballo en equipo, escoita e respecta as ideas dos compañeiros e reacciona con apertura ante elas en situacións de aula.
CS	Realiza traballos en grupo, coordina equipos, toma decisións e acepta responsabilidades, en situacións de traballo en grupo (por exemplo grupo cooperativo).
CS	Investiga a función de protección da atmosfera do planeta utilizando recursos interactivos.
CS	Utilizando a tecnoloxía, investiga sobre o comportamento humano no medio natural e asócio co uso sustentable dos recursos naturais.
CS	Analiza accións cotiás e clasifícaas nas que protexen e as que non protexen o medio (por exemplo cunha táboa).
CS	Explica/simula o proceso para levar a cabo unhas eleccións determinando algúns valores democráticos recollidos na Constitución española.
CS	Investiga a composición e o funcionamento do Concello da súa localidade e as funcións que realiza.

CS	Sitúa nun mapa de Galicia as maiores concentracións de poboación e engade algunha consecuencia desta concentración.
CS	Pescuda algunhas causas e efectos dos movementos migratorios en Galicia a través de diferentes fontes.
CS	Aplica o seu coñecemento e valoración sobre as normas de circulación na súa vida diaria e en especial en saídas e excursións.
CS	Identifica en imaxes o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico de Galicia.
CS	Respecta os restos do pasado histórico e recoñece o valor que nos achegan para o coñecemento do pasado.
CS	Asume o comportamento que se debe cumprir cando visita un museo ou un edificio antigo.
CS	Explica as diferenzas dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria, describe as características básicas das formas de vida nestas dúas épocas e comunícaas oralmente e/ou por escrito.
CS	Realiza traballos e presentacións a nivel individual e de grupo que supoñen a procura, a selección e a organización de textos de carácter social en situacións da aula.
CS	Describe de forma escrita os elementos das paisaxes de Galicia e, utilizando medios interactivos, investiga sobre a súa diversidade.
CS	Solicita información a través de diferentes fontes para presentar Galicia e outras comunidades autónomas nunha exposición oral/escrita destacando os seus valores culturais, lingüísticos etc. e mostrando respecto e curiosidade polo que achegan as diferenzas.
CS	Investiga a través de diferentes fontes como evolucionou a poboación de Galicia en períodos de tempo delimitados.
CS	Busca información sobre que factores fan que a poboación se concentre ou se disperse nun territorio dado.
CS	Explica, de maneira oral ou por escrito, a importancia de coñecer as normas relacionadas co tráfico e de manter un comportamento responsable.
CS	Define e relaciona o concepto de Prehistoria e Idade Antiga datando os feitos que marcan os seus inicios e os seus finais e comunicándoos oralmente e/ou por escrito.
CS	Explica a importancia da escritura, da agricultura e da gandería como descubrimentos fundamentais da Prehistoria.
CS	Describe en orde cronolóxica os principais movementos artísticos e culturais das distintas etapas da historia de Galicia e España (Prehistoria, Idade Antiga) citando os seus representantes máis significativos.
CS	Data a Idade Antiga e describe as características básicas da vida naquel tempo.

Perfil Competencia: COMPETENCIA CONCIENCIA E EXPRESIÓN CULTURAL

4.º Educación Primaria

Área	Estándar de aprendizaxe
CS	Solicita información a través de diferentes fontes para presentar Galicia e outras comunidades autónomas nunha exposición oral/escrita destacando os seus valores culturais, lingüísticos etc. e mostrando respecto e curiosidade polo que achegan as diferenzas.
CS	Aprecia a herdanza cultural, a escala local e autonómica, como riqueza compartida que hai que coñecer, preservar e coidar.
CS	Identifica en imaxes o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico de Galicia.

8. Ensinanzas transversais de Cuarto Curso

Educación para a igualdade entre sexos

- Rexeitar calquera discriminación por razón de sexo.
- Desenvolver unha actitude crítica ante a imaxe que se transmite do rol do home e da muller.

Educación do consumidor

- Mostrar unha actitude crítica e positiva nas accións de compra, goce de bens ou uso de servizos.
- Valorar a necesidade de mellorar o uso e a reciclaxe das materias primas, reducir o consumo de enerxía e utilizar enerxías e materias alternativas non-contaminantes.
- Fomentar actitudes críticas ante o consumo excesivo e analizar o papel da publicidade na incitación ao consumo.
- Valorar a contribución dos recursos tecnolóxicos para satisfacer determinadas necesidades humanas.

Educación ambiental

- Coñecer o medio como un sistema de elementos interdependentes e onde o ser humano é un elemento máis, capaz de actuar sobre el, cuestionalo e modificalo.
- Analizar algunhas manifestacións da intervención humana no medio e tomar conciencia da deterioración que causan nel estas intervencións.
- Adoptar pautas de conduta para a defensa do medio.
- Valorar a necesidade da cooperación local, nacional e internacional para previr os problemas ambientais.

Educación para a saúde

- Coñecer e practicar hábitos elementais de coidado persoal para mellorar a calidade de vida e coñecer as consecuencias de non os adquirir.

Educación para a paz

- Mostrar tolerancia e respecto pola diversidade de opinións.
- Utilizar o diálogo e o debate de maneira que contribúan á resolución de conflitos.

- Defender, desde o seu punto de vista, os dereitos humanos e rexeitar calquera tipo de discriminación e situación insolidaria na súa contorna máis próxima.

Educación moral e cívica

- Coñecer o mecanismo de funcionamento dalgunhas organizacións sociais e políticas, defender activamente os dereitos e deberes de cada membro da sociedade e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respetar os símbolos, costumes e modos de vida doutras poboacións e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- Respetar os restos histórico-artísticos presentes no medio.

Educación viaria

- Coñecer e respetar as normas básicas de seguridade viaria.

Educación para o lecer

- Desenvolver a capacidade de aproveitar o tempo de lecer en actividades que fomenten o desenvolvemento persoal.
- Demostrar actitudes positivas no desenvolvemento do tempo de lecer.

9. Atención á diversidade.

Relación das diferentes propostas para traballar a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos. Deseguido móstrase un exemplo:

Atención á diversidade

- **ADAPTACIÓN CURRICULAR (BÁSICA):** os contidos nucleares da unidade didáctica preséntanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición das competencias por parte do alumnado.
- **AMPLIACIÓN:** fichas para fotocopiar con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do ciclo etc.
- **COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES:** contéplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización...
- **PLANS INDIVIDUAIS:** dirixidos aos alumnos que os requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación).
- **ACTIVIDADES MULTINIVEL:** posibilitan que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións. Por exemplo, o grupo clase pode estar a traballar o xénero masculino e feminino, mentres que varios alumnos poden estar a reforzar os artigos *o/a*, e, simultaneamente, outro grupo pode estar a traballar a un nivel máis básico a comprensión dun texto.

Deste xeito, nunha mesma aula posibilitábase traballar a diferentes niveis, segundo as habilidades de cada alumno/a.

- **ENSINANZA CON TITOR..**
- **LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.**

10. Estratexias para incorporar as TIC na aula

Para incorporar as TIC na aula propuxéronse unha serie de recursos **integrados** cos contidos e coas actividades de Ciencias Sociais para Cuarto Curso, aos que complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	<ul style="list-style-type: none">• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Ligazóns a Internet</i>	<ul style="list-style-type: none">• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: procura de imaxes, información ou curiosidades e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
<i>Libro Dixital interactivo</i>	<ul style="list-style-type: none">• Libro para proxectar que incorpora elementos de interactividade: actividades, ligazóns, animacións...

11. Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura e para desenvolver a expresión oral e escrita

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas...).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes e/ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción e revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en soporte papel e en pantalla.

Relación das actividades complementarias e extraescolares planificadas polo centro e relacionadas coa área de Ciencias Sociais.

Exemplo:

- Actividades de animación lectora.
- Participación na semana cultural organizada polo centro educativo, en obradoiros, *Día de...* etc.
- Asistencia a xornadas, obras de teatro..., interesantes desde o punto de vista da área.
- ...

Música

4

Primaria

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

1. OBXECTIVOS EN CLAVE DE COMPETENCIAS DE CUARTO CURSO

1. Indagar nas posibilidades do son e o movemento como elementos de representación e comunicación, e utilízalos para expresar ideas e sentimentos contribuíndo con iso ao equilibrio afectivo e relacional cos demais. **(Competencia cultural e artística. Aprender a aprender)**
2. Explorar e coñecer materiais e instrumentos diversos, e adquirir códigos e técnicas específicos das diferentes linguaxes artísticas para utilízalos con fins expresivos e comunicativos. **(Competencia cultural e artística. Aprender a aprender)**
3. Aplicar os coñecementos artísticos na observación e a análise de situacións e obxectos da realidade cotiá e de diferentes manifestacións do mundo da arte e a cultura para comprendelos mellor e formar un gusto propio. **(Competencia cultural e artística. Competencias básicas en ciencia e tecnoloxía)**
4. Manter unha actitude de procura persoal e colectiva, articulando a percepción, a imaxinación, a indagación e a sensibilidade, e reflexionando á hora de realizar diferentes producións artísticas e de gozar delas. **(Competencia cultural e artística. Aprender a aprender)**
5. Coñecer algunhas das posibilidades dos medios audiovisuais e das tecnoloxías da información e a comunicación nos que interveñen a imaxe e o son, e utilízalos como recursos para a observación, a procura de información e a elaboración de producións propias, xa sexa de forma autónoma ou en combinación con outros medios e materiais. **(Competencia cultural e artística. Comunicación lingüística)**
6. Coñecer e valorar diferentes manifestacións artísticas do patrimonio cultural propio e doutros pobos, colaborando na conservación e renovación das formas de expresión locais e estimando o enriquecemento que supón o intercambio con persoas de diferentes culturas que comparten un mesmo contorna. **(Competencia cultural e artística. Comunicación lingüística)**
7. Desenvolver unha actitude de confianza en si mesmo ante a súa produción artística persoal; respectar as creacións propias e alleas, e saber recibir e expresar críticas e opinións. **(Competencia cultural e artística. Comunicación lingüística)**
8. Realizar producións artísticas de forma cooperativa, asumindo distintas funcións e colaborando na resolución dos problemas que se presenten para conseguir un produto final satisfactorio. **(Competencia cultural e artística. Aprender a aprender)**
9. Coñecer algunhas das profesións do ámbito artístico, interesarse polas características do traballo dos artistas e gozar das súas producións como público. **(Competencia cultural e artística. Aprender a aprender)**

2. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE DE CUARTO CURSO

COMÚNS AOS TRES TRIMESTRES		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>BLOQUE 1. ESCOITA</p> <p>1.1. As agrupacións musicais: solista, dúo, trío, coro.</p> <p>1.2.. Instrumentos da orquestra e do folclore.</p> <p>BLOQUE 2. INTERPRETACIÓN MUSICAL</p> <p>2.1. A coordinación individual e colectiva na interpretación vocal: simultaneidade, sucesión e alternancia. Cánon.</p> <p>2.2. Elementos da música (ritmo, melodía, timbre, tempo, dinámica, carácter).</p> <p>2.3. Profesións relacionadas coa música.</p>	<p>1.1. Recoñecer diferentes tipos de agrupacións musicais vocais e *instrumentais.</p> <p>1.2. Identificar polo son instrumentos musicais da orquestra sinfónica, da banda e do folclore en audicións de obras sinxelas.</p> <p>2.1. Interpretar cancións como solista, en dúo e en *coro articulando e afinando de xeito desinhibido e placentero, cunha actitude de confianza nas propias posibilidades e de respecto aos demais.</p> <p>2.2. Recoñecer os elementos básicos da partitura dunha peza musical para interpretar e extraer toda a información que proporciona o texto de xeito correcto.</p> <p>2.3. Buscar, seleccionar e organizar informacións sobre acontecementos, creadores e profesionais relacionados coa música.</p>	<p>1.1.1. Coñece e discrimina a clasificación das voces masculinas e femininas.</p> <p>1.1.2. Recoñece e identifica diferentes agrupacións vocais e instrumentais.</p> <p>1.2.1. Identifica as diferentes partes e os distintos instrumentos que interveñen na audición dunha peza musical orquestral.</p> <p>2.1.1. Canta e interpreta cancións de xeito individual e grupal afinando e articulando.</p> <p>2.1.2. Mostra unha actitude de respecto e confianza cando interpreta.</p> <p>2.2.1. Distingue o ritmo, o tempo, a melodía, o timbre, a dinámica e o carácter nunha obra ou fragmento musical.</p> <p>2.2.2. Le e crea partituras sinxelas utilizando as notas da escala pentatónica de do e as figuras redonda, branca, negra e corchea.</p> <p>2.3.1. Busca en diferentes fontes de información acontecementos da historia da música, compositores e intérpretes.</p> <p>2.3.2. Coñece e describe diferentes oficios e actividades relacionados coa música.</p>

2.4. Interpretación con fruta doce.	2.4. Interpretar e memorizar obras musicais sinxelas coa fruta doce como solista e en grupo desenvolvendo hábitos correctos de respiración e posición.	2.4.1. Interpreta coa fruta doce obras e fragmentos musicais lidas nunha partitura sinxela.
-------------------------------------	--	---

PRIMEIRO TRIMESTRE		Unidades *didácticas nas que se desenvolven: 1, 2
Contidos	Criterios de avaliación	*Estándares de aprendizaxe
<p>BLOQUE 1. ESCOITA 1.1 Dinámica estrutural de cancións e fragmentos musicais de distintos estilos, culturas e tempos.</p> <p>BLOQUE 2. INTERPRETACIÓN MUSICAL 2.1. Clasificación dos instrumentos musicais por familias: cordas (fretadas, golpeadas, punteadas), vento (sopro humano e sopro mecánico), electrónicos, percusión (son determinado e indeterminado).</p> <p>BLOQUE 3. A MÚSICA, O MOVEMENTO E A DANZA. 3.1. Precisión rítmica e dinámica. Secuencia, redución, canon , lied e rondó. 3.2. Danzas populares españolas.</p>	<p>1.1 Recoñecer e describir a estrutura de cancións e fragmentos musicais diferentes.</p> <p>2.1. Recoñecer e clasificar os instrumentos musicais por familias e subfamilias, e describir os seus principais características .</p> <p>3.1.Expresar unha mensaxe musical corporalmente.</p> <p>3.2. Memorizar un repertorio básico de danzas españolas e interpretalo en grupo.</p>	<p>1.1.1. Analiza e describe a estrutura de cancións e fragmentos musicais escoitados no aula. 1.1.2. Recoñece algún dos trazos característicos de pezas musicais de diferentes culturas, tempos e estilos.</p> <p>2.1.1. Coñece os nomes dos instrumentos que lle son mostrados físicamente ou por medio de imaxes. 2.1.2 Clasifica os instrumentos musicais por familias .</p> <p>3.1.1. Expresa unha mensaxe musical mediante o corpo. 3.2.1. Escenifica unha danza española ou unha secuencia da mesma en grupo de xeito rítmico e coordinado.</p>

SEGUNDO TRIMESTRE		
Contidos	Criterios de avaliación	*Estándares de aprendizaxe
<p>BLOQUE 1. ESCOITA 1.1. Dinámica estrutural de cancións e fragmentos musicais de distintos estilos, culturas e tempos.</p>	<p>1.1. Recoñecer e describir a estrutura de cancións e fragmentos musicais diferentes.</p>	<p>1.1.1. Analiza e describe oralmente e por escrito a estrutura de cancións e fragmentos musicais escoitados no aula.</p>

TERCEIRO TRIMESTRE		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>BLOQUE 1. ESCOITA 1.1. Dinámica estrutural de cancións e fragmentos musicais de distintos estilos, culturas e tempos.</p> <p>BLOQUE 2. INTERPRETACIÓN MUSICAL 2.1. Clasificación dos instrumentos musicais por familias: cordas (fretadas, golpeadas, punteadas), vento (sopro humano e sopro mecánico), electrónicos, percusión (son determinado e indeterminado).</p> <p>BLOQUE 3. A MÚSICA, O MOVEMENTO E A DANZA 3.1. Precisión rítmica e dinámica. Secuencia, redución, canon, lied e rondó. 3.2. Danzas populares españolas.</p>	<p>1.1. Recoñecer e describir a estrutura de cancións e fragmentos musicais diferentes.</p> <p>2.1. Recoñecer e clasificar os instrumentos musicais por familias e describir os seus principais características .</p> <p>3.1. Expresar corporalmente unha mensaxe musical.</p> <p>3.2. Memorizar un repertorio básico de danzas españolas e interpretalo en grupo.</p>	<p>1.1.1. Analiza e describe estrutura de cancións e fragmentos musicais escoitados no aula.</p> <p>2.1.1. Coñece os nomes dos instrumentos que lle son mostrados físicamente ou por medio de imaxes. 2.1.2. Clasifica os instrumentos musicais por familias.</p> <p>3.1.1. Expresa mediante o corpo unha mensaxe musical.</p> <p>3.2.1. Escenifica unha danza española ou unha secuencia da mesma en grupo de xeito rítmica e coordinada.</p>

3. PERFIL COMPETENCIAL DO ÁREA DE CUARTO CURSO

Competencias crave	ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE
*EC	Coñece e discrimina a clasificación das voces masculinas e femininas.
*EC	Recoñece e identifica diferentes agrupacións vocais e instrumentais.
*EC	Identifica as diferentes partes e os distintos instrumentos que interveñen na audición dunha peza musical orquestal.
*EC	Analiza e describe oralmente e por escrito a estrutura de cancións e fragmentos musicais escoitados no aula.
*EC	Canta e interpreta cancións de xeito individual e grupal afinando e articulando.
*AA	Mostra unha actitude de respecto e confianza cando interpreta.
*CS	Coñece os nomes dos instrumentos que lle son mostrados fisicamente ou por medio de imaxes.
*EC	Clasifica os instrumentos musicais por familias.
*EC	Distingue o ritmo, o tempo, a melodía, o timbre, a dinámica e o carácter nunha obra ou fragmento musical.
*EC	Le e crea partituras sinxelas utilizando as notas da escala pentatónica de do e as figuras redonda, branca, negra e corchea.
*EC	Busca en diferentes fontes de información acontecementos da historia da música, compositores e intérpretes.
*EC	Coñece e describe diferentes oficios e actividades relacionados coa música.
*EC	Interpreta coa frauta doce obras e fragmentos musicais lidas nunha partitura.
*EC	Expresa unha mensaxe musical mediante o corpo.
*EC	Escenifica unha danza española ou unha secuencia da mesma en grupo de xeito rítmica e coordinada.

4. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

	PROCEDEMENTOS			
	ESCRITOS	ORAIS	OBSERVACIÓN DIRECTA E SISTEMÁTICA	OUTROS
i n s t r u m e n t o s	<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase. • <i>Dossier</i> individual . • Actividades de avaliación (fichas, probas escritas individuais...). • Traballos de grupo. • Actividades interactivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuais e grupales. • Participación do alumno/a. • Intervencións na clase. • Postas en común. • Probas orais individuais. • Exposicións orais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Escalas. • Listas de control. • Rexistros anecdóticos persoais. • Registros de *incidencias. • Ficha de rexistro individual. 	<ul style="list-style-type: none"> • Autoevaluación. • Blog do profesor.

5. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

	CRITERIOS
1. Traballo autónomo (aula, outros espazos)	<ul style="list-style-type: none"> • Realización sen axuda externa. • Estimación do tempo investido para resolver unha actividade. • Grado de adquisición de aprendizaxes básicas. • Orde e limpeza na presentación. • Caligrafía musical. • Destrezas. • Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. • Valoración do traballo realizado en clase e en casa. • Creatividade. • ...
2. Probas orais ou escritas	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración da aprendizaxe dos contidos. • Valoración dos procesos seguidos e dos resultados. • Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Destrezas.
3. Actividades TIC	<ul style="list-style-type: none"> • Uso adecuado e guiado do ordenador e dalgunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónoma, con apoio, ningunha). • Grado de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • ...
4. Participación e seguemento das clases (intervencións orais, tipo de resposta...)	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e calidade das intervencións. • Mensaxe estruturado. • Uso de vocabulario apropiado. • Comportamento. • Esfuerzo. • Interese.

	<ul style="list-style-type: none"> • ...
5. Traballo cooperativo. Valoración individual e grupal	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballo cooperativo. • Grado de comunicación cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interese, motivación. • Creatividade. • Iniciativa. • Opinión persoal achega do traballo e de como se levou a cabo. • ...
6. <i>Dossier</i> de traballo individual	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación clara e ordenada. • Actualizado.

6.METODOLOXÍA

A área de Educación artística ten o propósito de favorecer o desenvolvemento da atención, a percepción, a intelixencia, a memoria, a imaxinación e a creatividade. Do mesmo xeito que ocorre con outras linguaxes, o ser humano utiliza tanto a linguaxe plástica como o musical para comunicarse cos seus semellantes.

A área de Educación musical se subdivide en tres bloques. O primeiro refírese a escoita, para que os alumnos indaguen nas posibilidades do son; o segundo bloque comprende o desenvolvemento de habilidades para a interpretación musical, e o terceiro está destinado ao desenvolvemento de capacidades expresivas e creativas por medio do coñecemento e a práctica da danza.

Os contidos da área de Música relaciónanse entre si estreitamente, pois os procedementos que se utilizan e pónense en práctica facilitan esta interrelación.

O proceso de aprendizaxe recorre, nun primeiro momento, a métodos inductivos que parten sempre da experiencia e o recoñecemento previo dos alumnos. As actividades iniciais serven para motivar ao alumno/a en relación con cuestións concretas de música e crear aprendizaxes significativas.

Para garantir a utilidade da aprendizaxe e a implicación dos alumnos, téñense en conta, ademais das esixencias do currículo, as motivacións e necesidades dos nenos. A selección de cancións, audicións, danzas, temas, películas, musicais, programas informáticos, así como os exemplos e as propostas, pretenden facer amena a clase de Música.

Os métodos deductivos e o traballo cooperativo, convértense no punto de chegada e a culminación da aprendizaxe.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias que suscitan:

- A motivación inicial e a evocación de coñecementos previos.
- A progresiva incorporación de contidos cun alto grado de sinificación lóxica e funcional, de modo que resulten aplicables a outras experiencias alleas á mera aprendizaxe e que promovan a súa aplicación en novas situacións.
- As actividades secuenciadas por niveis de dificultade que facilitan o traballo das Competencias segundo os diferentes estilos cognitivos dos alumnos.

- A diversidade do tipo de actividades.
- Os recursos dixitales de diferente índole, con soportes en CD e DVD. Estes recursos inclúen actividades integradas na secuencia de aprendizaxe en todos os apartados de cada unidade: Actividade inicial, Linguaxe musical, Voz e cancións, Instrumentos, Audición, Música e compositores, Revista e Actividades sobre Competencias e Intelixencias múltiples.

7. ENSINOS TRANSVERSAIS DE CUARTO CURSO

Educación para a saúde

- Apreciar como imprescindibles os hábitos de hixiene bucal para alcanzar unha correcta emisión da voz.
- Valorar a práctica do exercicio físico, non só como fonte de saúde, senón tamén como hábito indispensable para unha boa execución instrumental, vocal e de danza.
- Valorar o silencio ou a falta de ruído como fonte de saúde física e mental.

Educación para a paz

- Apreciar e respectar a diversidade de estilos e gustos musicais da sociedade actual.
- Utilizar a linguaxe musical para establecer vínculos de amizade e de comunicación cos demais.
- Rexeitar mensaxes que inciten á violencia, á discriminación ou á insolidaridade.

Educación para a igualdade de oportunidades de ambos sexos

- Recoñecer a capacidade de cada un dos compañeiros e compañeiras para desempeñar tarefas comúns; respectar e valorar as opinións alleas.
- Mostrar predisposición ao traballo colectivo para a resolución de proxectos e actividades artísticas en agrupacións heteroxéneas de nenos/as.
- Mostrar unha actitude crítica ante situacións artísticas nas que se produza calquera tipo de discriminación sexual.
- Estar disposto/á respectar a igualdade de oportunidades para ambos sexos en calquera situación da vida cotiá e nas formas de expresión.
- Non caer en estereotipos que vinculen unha determinada actividade musical cun determinado sexo.
- Utilizar un vocabulario adecuado e preciso en mensaxes verbales e non verbales, que non sexa discriminatorio en función do sexo ao que se refira.

Educación do consumidor

- Mostrar unha actitude crítica ante os produtos musicais que saen ao mercado.
- Coñecer a existencia e o contido básico da lei do consumidor, así como as asociacións que defenden os intereses dos consumidores.
- Aprender a discernir o esencial do superfluo nun produto musical; valorar e aceptar o primeiro.

Educación ambiental e educación vial

- Concienciarse achega de que un dos maiores problemas medioambientales é a chamada contaminación acústica, producida polo exceso de volume sonoro e a variedade de ruídos e sons de frecuencias excesivamente agudas.
- Valorar críticamente o efecto dalgunhas actividades humanas que deterioran o medio ambiente e as medidas que se toman para o seu control.
- Ser consciente da importancia de circular pola vía pública sen auriculares, xa que diminúen a capacidade auditiva, distraen a atención e son causa dalgúns accidentes de circulación.

Educación sexual

- Mostrar interese por coñecer, respectar e apreciar aos compañeiros e compañeiras *indistintamente.
- Rexeitar os modelos masculino e feminino que, de forma convencional, creou o mundo da música.
- Aproveitar as actividades en grupo que propón a materia para desinhibirse e valorar o contacto corporal como un acto comunicativo e natural independente das diferenzas sexuais.

Educación moral e cívica

- Aceptar os gustos musicais dos demais.
- Valorar a diversidade de estilos musicais da sociedade actual como un feito cultural e artístico enriquecedor.
- Expoñer xuízos, dialogar e manifestar opinións propias sobre cuestións musicais, respectando as regras da comunicación e sen ferir a sensibilidade dos demais.

- Participar nas actividades culturais e musicais aténdose ás normas de convivencia democrática.

Educación nas novas tecnoloxías

- Manifestar interese por coñecer os avances da tecnoloxía que facilitan e melloran os traballos musicais e de información.
- Valorar e utilizar as novas tecnoloxías na reprodución da música e na edición de partituras.

Educación responsable do lecer e o tempo libre

- Identificar os diferentes aspectos do lecer: descanso, xogo, diversión, actividade libre, etc.
- Entender o tempo libre como un espazo de creatividade que favorece unha relación coa contorna enriquecedora para a formación e o autoaprendizaxe.
- Valorar o tempo libre e a importancia da actividade física e deportiva no lecer.

8.MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Relación dos diversos materiais e recursos didácticos para abordar a área de Música de Segundo Curso.

- Láminas de cancións
- Láminas de *compositores
- Murales
- CD audio do profesor
- Memoria USB
- Material funxible
- Material manipulable e experimental propio do área
- Recursos educativos (Internet)
- Ordenador
- Actividades interactivas, contos animados, karaokes, vídeos

9. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Relación das diferentes propostas para traballar a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, así como de intereses e capacidades dos alumnos:

- ADAPTACIÓN CURRICULAR (BÁSICA)
- PROFUNDIZACIÓN:
- COMPETENCIAS E INTELIXENCIAS MÚLTIPLES: Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, ou movemento, a representación plástica, a dramatización...

• PLANS INDIVIDUAIS: Diríxense aos alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación).

• TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN

10. ESTRATEXIAS PARA INCORPORAR AS TIC NO AULA

As TIC incorpóranse na aula a través dunha serie de recursos integrados nos contidos e as actividades de Música, aos que complementan e amplían.

Actividades TIC	<ul style="list-style-type: none">• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.• Actividades interactivas.• Karaokes.• Vídeos.
Enlaces a Internet	<ul style="list-style-type: none">• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: procura de imaxes, información ou curiosidades, e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.

11. ESTRATEXIAS PARA ESTIMULAR O INTERÉS POLA LECTURA E O HÁBITO DE LER, ASÍ COMO PARA DESENVOLVER A EXPRESIÓN ORAL E ESCRITA

Lectura

- 7.** Utilizar estratexias de comprensión e axilidade lectoras:
 - 8.** Lectura silenciosa.
 - 9.** Descifrar grafías musicais convencionais e non convencionais.
 - 10.** Utilizar a formación de escalas en fragmentos musicais.
 - 11.** Ler comprensivamente textos informativos relacionados con conceptos da linguaxe musical, instrumentos e diferentes usos da música.
 - 12.** Ler comprensivamente textos informativos sobre compositores.

Expresión Ou/E

- 13.** Expresar as aprendizaxes adecuadamente, de forma oral e escrita e co vocabulario preciso.
- 14.** Recitar letras de cancións.
- 15.** Coidar a dicción e a emisión nas expresións artísticas relacionadas coa voze coa interpretación con frauta.

12. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Relación das actividades complementarias e extraescolares planificadas polo centro e vinculadas ao área de Música.

Exemplo:

- Concertos: Festival de Nadal, Festival das Letrás Galegas, Festival de fin de curso, Auditorio.
- Participación (na semana cultural organizada polo centro educativo, talleres, Día de...).
- Asistencia a xornadas, obras de teatro, etc., interesantes desde o punto de vista da área.
- ...

13. PROCEDEMENTOS PARA VALORAR O AXUSTE ENTRE A PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA E OS RESULTADOS

ADECUACIÓN DA PLANIFICACIÓN		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e os materiais didácticos	Hai coherencia entre o programado e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	O desenvolvemento da clase adecúase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Se terán en conta aprendizaxes siñificativas.		
	Considérase a interdisciplinarietàade (en actividades, tratamento dos contidos, etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grado de seguemento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados en clase para as aprendizaxes.		

Avaliación das aprendizaxes e información que deles se dá aos alumnos e ás familias	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e os contidos.		
	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía das actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os de cualificación déronse a coñecer: aos alumnos. ás familias.		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e os recursos foron suficientes.		
	Aplícanse medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente atendendo aos informes psicopedagóxicos.		

PROGRAMACIÓN

4º DE PRIMARIA

ÁREA DE PLÁSTICA

1. Obxectivos en clave de Competencias do Cuarto curso

- 1.- Explorar e coñecer materiais e instrumentos diversos e adquirir códigos e técnicas específicas dos diferentes linguaxes artísticos para utilizalos con fins expresivos e comunicativos. (Competencia cultural e artística. Comunicación lingüística)
- 2.- Coñecer e descubrir a vida e a obra de algún dos artistas relacionados coa pintura, a escultura, a arquitectura...(Cultural e artística. Aprender a aprender)
- 3.- Aplicar os coñecementos artísticos na observación e no análise de situacións e obxectos da realidade cotiá e das diferentes manifestacións do mundo do arte e da cultura para comprendelos mellor e formar un gusto propio. (Cultural e artística. Aprender a aprender)
- 4.- Coñecer e aplicar a funcionalidade das imaxes simbólicas. (Competencia cultural e artística. Comunicación lingüística)
- 5.- Manter unha actitude de búsqueda persoal e colectiva, articulando a percepción, a imaxinación, a indagación e a sensibilidade, así como reflexionando á hora de realizar e disfrutar de diferentes producións artísticas. (Cultural e artística. Aprender a aprender)
- 6.- Coñecer algunhas das posibilidades dos medios audiovisuais e as tecnoloxías da información e a comunicación nos que interveñen a imaxe e o son, e utilizalos como recursos para a observación, a búsqueda de información e a elaboración de producións propias, xa sexa de forma autónoma o en combinación con outros medios e materiais.(Competencia cultural e artística. Comunicación lingüística)
- 7.- Coñecer e valorar diferentes manifestacións artísticas do patrimonio cultural propio e doutros pobos, colaborando na conservación e renovación das formas de expresión locais e estimando o enriquecemento que supón o intercambio con persoas de diferentes culturas que comparten un mesmo entorno. (Competencia cultural e artística. Comunicación lingüística);
- 8.- Descubrir as propias limitacións e capacidades no desenvolvemento dunha relación de autoconfianza coa produción artística persoal, respetando as creacións propias e as doutros, e sabendo recibir e expresar críticas e opinións. (Competencia cultural e artística. Comunicación lingüística)
- 9.- Desenvolver a iniciativa, a imaxinación e a creatividade, nas producións propias e colectivas.(Cultural e artística. Aprender a aprender)
- 10.- Desenvolver proxectos artísticos de forma cooperativa, asumindo distintas funcións e responsabilidades.(Cultural e artística. Aprender a aprender)
- 11.- Coñecer algunhas das profesións dos ámbitos artísticos, interesándose por as características de traballo dos artistas e disfrutando como público na observación das súas producións.(Cultural e artística. Aprender a aprender)

2. Secuencia e temporalización de contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliáveis de Cuarto Curso

COMÚNS AOS TRES TRIMESTRES		Unidades didácticas nas que se desenvolven todas
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>Bloque 1. Educación audiovisual 3. O cine de animación: tipos.</p> <p>Bloque 2. Debuxo xeométrico 1. 2. Realización de medicións de segmentos. Sumar e restar segmentos.</p> <p>4.Os ángulos na escuadra e o cartabón.</p>	<p>3. Coñecer os diferentes tipos de cine de animación.</p> <p>1. Reproducir, sumar e restar segmentos coa regra que previamente houberan sido medidos utilizando como unidade o centímetro, empleando así mesmo decimais múltiplos de 5.</p> <p>2. Debuxar circunferencias utilizando o compás.</p>	<p>3.1. Coñece os diferentes tipos de cine de animación para a elaboración de películas: debuxo animado, <i>stop motion</i>, <i>stop trick</i>, rotoscopia...</p> <p>1.1. Mide segmentos utilizando como unidade o centímetro, axustando a medida a cantidades próximas ao medio centímetro. 1.2. Suma segmentos coa regra e co compás. 1.3. Resta segmentos utilizando a regra e o compás.</p> <p>2.1. Realiza composicións coas circunferencias e os círculos sen radio determinado trazados con compás. 2.2. Coñece a metodoloxía para usar o compás e mantelo en condicións óptimas.</p>

<p>5. Transformacións xeométricas: simetría central.</p>	<p>4. Coñecer o valor dos ángulos determinados pola escuadra e o cartabón.</p> <p>5. Analizar a simetría central en diferentes representacións de elementos da vida cotiá.</p>	<p>4.1. Debuxja ángulos de 30°, 60°, 45° e 90° utilizando os ángulos da escuadra e o cartabón.</p> <p>5.1. Identifica o centro dunha simetría central en imaxes de elementos xeométricos e fotografías de obxectos.</p>
--	--	---

PRIMER TRIMESTRE		Unidades didácticas nas que se desenvolven: 1, 2
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>Bloque 3. Expresión artística</p> <p>1. Cor: cores secundarios (verde, vermello e violeta).</p> <p>3. Temas na pintura: o retrato.</p> <p>4. Técnicas pictóricas: o lápiz de grafito.</p>	<p>1. Expresar oralmente e por escrito o concepto de cor secundario comprendendo o seu orixen.</p> <p>3. Recoñecer o retrato como un dos temas dentro da pintura ao longo da historia.</p> <p>4. Utilizar os lápices de grafito nas composicións propias, empregando esta técnica con corrección coñecendo o seus valores expresivos.</p>	<p>1.1. Coñece o concepto de cores secundarios e os identifica.</p> <p>1.2. Mezcla utilizando diferentes procedementos cores primarios para obter cores secundarios.</p> <p>1.3. Ordea as cores primarios e secundarios acomodando o triángulo de Goethe (amarelo, magenta, cian, verde, violeta e vermello).</p> <p>3.1. Coñece diferentes retratistas ao longo da historia e percibe as diferencias entre as distintas épocas.</p> <p>3.2. Realiza retratos analizando as partes do rostro.</p> <p>4.1. Coñece e utiliza as posibilidades gráficas dos lápices de grafito.</p> <p>4.2. Coñece a numeración dos lápices de grafito según a diferente dureza do grafito.</p> <p>4.3. Investiga as posibilidades que ofrecen os lápices de grafito de diferentes durezas.</p>

SEGUNDO TRIMESTRE		Unidades didácticas nas que se desenvolven : 3, 4
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>Bloque 1. Educación audiovisual</p> <p>1. Imagen fixa: o cartel.</p> <p>2. Imagen dixital: incorporación de textos.</p> <p>Bloque 2. Dibujo xeométrico.</p> <p>3. Representación elemental de espacios coñecidos: plans e maquetas.</p>	<p>1. Coñecer os elementos dun cartel (imaxes e textos), así como ideas básicas de composición e tipografía.</p> <p>2. Buscar imáxenes dixitais axeitadas e trasladalas para a realización de composicións nas que se engaden textos.</p> <p>3. Representar de forma elemental plans de espacios coñecidos.</p>	<p>1.1. Coñece os elementos dun cartel (imaxes e textos), e compón carteis atendendo as normas básicas de composición (legibilidade, orden, equilibrio).</p> <p>1.2. Utiliza tipografía lexible na elaboración de carteis informativos.</p> <p>2.1. Elixo imaxes fotográficas e/o debuxos axeitados a idea que quere transmitir.</p> <p>2.2. Coñece qué é unha tipografía e modifica o tamaño, a cor e a forma según as súas necesidades.</p> <p>2.3. Selecciona imaxes dixitais e as traslada e modifica para crear composicións as que engade textos considerando as normas da composición.</p> <p>3.1. Representa o plan de espacios coñecidos utilizando unha cuadrícula.</p>

TERCER TRIMESTRE		Unidades didácticas nas que se desenvolven 5, 6
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 3. Expresión artística 2. Textura: texturas gráficas e texturas táctiles.	2. Identificar, definir con vocabulario específico e clasifica as texturas gráficas e táctiles, e utilizar o seu valor expresivo en produccions propias.	2.1. Diferencia entre unha textura gráfica e unha táctil. 2.2. Realiza composicións con diferentes texturas gráficas. 2.3. Crea texturas táctiles en superficies brandas (plastilina ou arxila).

3.Criterios de promoción cuarto curso. Perfil Competencial: COMPETENCIA CONCIENCIA Y EXPRESIÓN CULTURAL

4.º Educación Primaria

Área	Estándar	ADQUIRIDO (Sí / No)
EVP	Coñece a evolución da fotografía de branco e negro a cor e da fotografía en papel á dixital segundo unhas pautas determinadas previamente.	
EVP	Ordea as cores primarios (maxenta, cian e amarelo) e secundarios (verde, violeta e vermello), así como os complementarios.	
EVP	Clasifica as texturas naturais e artificiais,e completa traballos artísticos utilizando estes coñecementos.	
EVP	Organiza o espacio das súas producións bidimensionais utilizando conceptos básicos de composición, equilibrio e proporción.	
EVP	Identifica os conceptos de horizontalidade e verticalidade utilizándoos en composicións previamente determinadas.	
EVP	Identifica nunha obra bidimensional do seu entorno máis cercano formas xeométricas simples.	
MAT EVP	Realiza debuxos sinxelos enmarcados en formas xeométricas básicas.	
MAT EVP	Coñece o término de escala e é capaz de aplicalo realizando ampliacións e reducións dun debuxo sinxelo dado.	
EVP	Atendendo a súa luminosidade, distingue a cor do tono e a saturación segundo a información predeterminada por o profesor.	

EVP	Realiza fotografías, utilizando medios tecnolóxicos e aplicando nocións básicas de enfoque e encuadre.	
EVP	Utiliza buscadores de Internet para a obtención de imáxes fixas e en movemento, manexando programas informáticos sinxelos de edición e retoque de imáxes dixitais baixo supervisión do profesor.	
EVP	Planifica o seu propio proceso creativo partendo da idea, recollendo información e elixindo os que mellor se van a os seus propósitos na obra final.	
EVP	Elabora carteis con diversas informacións considerando os conceptos de tamaño e proporción, engadindo textos e imáxenes realizadas por si mesmo.	
EVP	Narra unha historia a través de viñetas as que incorpora textos en bocadillos e notas ao pé.	
EVP	Diseña sinxelas secuencias de viñetas en movemento (cines de mano) como paso previo a creación de obras de animación.	
EVP	Utiliza as técnicas de debuxo máis axeitadas para súas creacións manexando os materiais e instrumentos de maneira axeitada, coidando o material e o espacio do uso e desenvolvendo o gusto por a axeitada presentación dos seus traballos.	
EVP	Descubre con axuda do profesor o proceso empregado para a creación e o montaxe dunha película de animación.	
EVP	Elabora obras tridimensionais con diferentes materiais planificando o proceso e buscando a solución máis axeitada aos seus propósitos na súa produción final.	
EVP	Coñece a oferta artística que ofrecen os museos e as exposicións da súa localidade, e amosa interés por visitalas.	

5. Criterios de calificación

A calificación estará relacionada co grado de adquisición das Competencias do alumno de Cuarto Curso de EP, a través de todas as actividades que lleve a cabo.

Esta proposta pode servir como referente.

	<i>Criterios</i>
1. Trabajo autónomo (aula, outros espacios).	<ul style="list-style-type: none">• Realización sen axuda externa.• Estimación do tempo invertido para resolver unha actividade.• Grado de adquisición de aprendizaxes básicos.• Orden e limpeza na presentación.• Caligrafía.• Destrezas.• Revisión do traballo antes de dalo por finalizado.• Valoración entre o traballo na clase e na casa.• Creatividade.• ...
2. Probas orais e escritas.	<ul style="list-style-type: none">• Valoración do aprendizaxe dos contidos.• Valoración dos procesos seguidos e resultados.• Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación.• Valoración tempo invertido/tempo necesario para resolver unha actividade.• Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado.• Caligrafía lexible.• Tempo de realización.• Destrezas.• ...

3. Actividades TIC.	<ul style="list-style-type: none"> • Uso adecuado e guiado do ordenador e de algunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela o resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). • Grado de elaboración da resposta. • Interés, motivación.
4. Participación e seguimento das clases (intervencións orais, tipo de resposta...).	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e calidade das intervencións. • Mensaxe estruturado. • Uso de vocabulario apropiado. • Comportamento. • Esfuerzo. • Interés.
5. Trabajo cooperativo. Valoración individual e grupal.	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballo cooperativo. • Grado de comunicación cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interés, motivación. • Creatividade. • Iniciativa. • Opinión persoal do traballo e cómo se levou a cabo. • ...
6. <i>Dossier</i> de traballo individual.	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación clara e ordenada. • Actualizado. • Razonamento da selección das producciones que forman o <i>dossier</i>.

6. Metodoloxía

A área de Educación artística ten o propósito de favorecer a percepción e a expresión estética do alumnado e de posibilitar a apropiación de contidos imprescindibles para súa formación xeral e cultural.

A Educación artística involucra aspectos sensoriais, intelectuais, sociais, emocionais, afectivos e estéticos, desencadenando mecanismos que permiten desenvolver capacidades que inflúen na la formación integral do alumnado.

A enseñanza da área toma, como base para futuros aprendizaxes, os coñecementos previos que os alumnos adquiriron en contacto co entorno. Partir da propia experiencia desperta o interese por experimentar baseándose en novos materiais, texturas e cores.

Aa **integración das competencias básicas e intelixencias múltiples** na área supón en insistir máis nas ferramentas esenciais del aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita, hipóteses, comprobación, conclusións, resolución de problemas...) y poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a. Esto se consigue en:

- ▲ A proposta de actividades para valorar o desenvolvemento das competencias básicas e das intelixencias múltiples ao final de cada unidade.:
- ▲ As actividades cooperativas trimestrales: **En equipo**.

A través destas propostas, os alumnos poden desenvolver as súas capacidades en torno á planificación do traballo, a preparación dos materiais que se van a utilizar, a elaboración e presentación do traballo e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e comprensión das opinións alleas, e a reflexión sobre as ideas propias.

A conxunción do traballo individual e colectivo, as actividades en clase, a reflexión e a resolución práctica contribúe a asentar o coñecemento integrado e globalizado da propia personalidade.

A hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** é un instrumento o guía para o mestre/a dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en distintos graos de consecución, logrados polo alumno/a.

O **uso das TIC** en Plástica facilita a observación de procesos e procedementos, a manipulación o elaboración de exercicios e a búsqueda de información sobre os artistas, e os dota dun componente lúdico e motivacional.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativos, a partir de secuencias de aprendizaxe que plantexan:

- ▲ Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- ▲ Progresiva e coitada incorporación de novos contidos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a que favorecen a súa comprensión. Este feito posibilita a transferencia de aprendizaxes a vida cotiá, conectando coa adquisición de las competencias básicas propias da materia.
- ▲ Exercicios e actividades diversificadas que contemplan competencias básicas e intelixencias múltiples: traballo individual, en grupo, traballo cooperativo en equipo, uso das TIC e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias, e facilitan a adquisición de competencias básicas a todos os alumnos.

7. Enseñanzas transversais de Cuarto curso

Educación para a igualdade entre sexos

- Rexeitar cualquier discriminación por razón de sexo.
- Deenvolver unha actitude crítica ante a imaxen que transmite o rol do home e da muller.

Educación do consumidor

- Amosar unha actitude crítica e positiva nas accións de compra, disfrute de bens e o uso de servicios.
- Valorar a necesidade de mellorar o uso e reciclaxe das materias primas, reducir o consumo de enerxía e utilizar enerxías e materias alternativas non contaminantes.
- Fomentar actitudes críticas ante o consumo excesivo.
- Valorar a contribución dos recursos tecnolóxicos para satisfacer determinadas necesidades humanas.

Educación ambiental

- Coñecer o medio como un sistema de elementos interdependentes e donde o ser humano é un elemento máis, capaz de actuar sobre él, cuestionalo e modificalo.
- Analizar algunhas manifestacións da intervención humana no que o medio ambiente e tomar conciencia do deterioro que causan nel ditas intervencións.
- Adoptar pautas de conducta para a defensa do medio ambiente.

- Valorar a necesidade da cooperación local, nacional e internacional para previr os problemas ambientais.

Educación para a saúde

- Coñecer e practicar hábitos elementais de coidado persoal para mellorar a calidade de vida.

Educación para a paz

- Simular situacións nas que o diálogo e o debate contribúan a resolución de conflitos.
- Comprometerse na defensa activa dos dereitos humanos e na superación de todo tipo de discriminacións e situacións de insolidaridade.

Educación moral e cívica

- Coñecer o mecanismo de funcionamento de algunhas organizacións sociais e políticas, defender activamente os dereitos e deberes de cada membro da sociedade, e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respetar os símbolos, costumes e manifestacións artísticas doutras culturas e rexeitar calquer tipo de discriminación.
- Respetar os restos histórico-artísticos presentes no patrimonio cultural.

Educación vial

- Planificar e interpretar viaxes utilizando diferentes medios de transporte mediante a consulta de guías de viaxe, folletos turísticos, mapas de carreteras...

. Atención a diversidade

Relación das diferentes propostas para traballar a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e de capacidades dos alumnos. A continuación se amosa un exemplo

Atención a diversidade

- **ADAPTACIÓN CURRICULAR (BÁSICA):** Os contidos nucleares da Unidade Didáctica presentanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de Competencias por parte dos alumnos.
- **PROFUNDIZACIÓN:** Fichas fotocopiáveis con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento de outros contidos relacionados cos do ciclo, etc.
- **COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES:** Contempla a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, ol movemento, a representación plástica, a dramatización...
- **PLANS INDIVIDUAIS** dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais y sobredotación).
- **ACTIVIDADES MULTINIVEL:** Posibilita que os alumnos encontren, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións. Por exemplo, o grupo-clase pode estar traballando ol xénero masculino e feminino, mentras que varios alumnos poden estar reforzando os artigos o/a, e simultaneamente outros poden estar traballando a un nivel máis básico a comprensión dun texto. Deste xeito, en unha mesma clase se posibilita traballar a diferentes niveis, segundo as habilidades de cada alumno/a.
- **ENSEÑANZA TITORADA.**
- **TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN.**
- **LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.**

8. Estratexias para incorporar as TIC na aula

Para incorporar as TIC na aula propónse unha serie de recursos **integrados** cos contidos e actividades de Plástica para Cuarto Curso, que complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Enlaces a Internet</i>	Aproveitamento de recursos educativos en Internet: búsqueda de imaxes, información o curiosidades, e selección e organización para transformalo en coñecimento.
<i>CD interactivo</i>	Libro dixital con actividades interactivas, enlaces a Internet, galería de arte e zooms fotográficos.

9. Estratexias para estimular o interés e o hábito da lectura e desenvolver a expresión oral e escrita

<p>Lectura:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lectura do libro de texto.• Outros textos escritos: cortos, de tipología diferente (informativo, descriptivo, contos, poemas...).• Textos en soporte dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).• Textos orais complementados y acompañados de imaxes o audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos o intervencións planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita dos aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en soporte papel e en pantalla.

**PROGRAMACIÓN
DIDÁCTICA DE
EDUCACIÓN FÍSICA 4º**

1. INTRODUCCIÓN

Esta programación didáctica da área de Educación Física vai destinada a 4º curso da etapa de Educación Primaria, coa finalidade de ofrecer aprendizaxes significativas e proporcionar unha educación adaptada, esixente, integral e de calidade.

2. MARCO LEGISLATIVO.

Como punto de partida, o artigo 27 da Constitución Española de 1978, proclama o dereito de todos á educación. Seguindo esta premisa, a base legislativa na que se enmarca a presente programación, é dual: a Lei Orgánica 2/2006 de 3 de maio, de Educación (LOE) e a Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE). Estas leis bríndannos un modelo curricular aberto e flexible, articulado grazas ós tres niveis nos que se concreta, e mediante os cales, o currículo vaise adaptando a cada realidade educativa:

- 1º NIVEL de concreción curricular: Deséñase o currículo a nivel estatal e concrétase a nivel autonómico. A nivel estatal, a través do Real Decreto 126/2014, de 28 de febreiro, polo que se establece o currículo básico da Educación Primaria. Para posteriormente, a través do Decreto 105/2014, de 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (D. 105/2014), garantir un currículo común e adaptado á realidade sociocultural y socioeducativa da nosa comunidade autónoma.

- 2º NIVEL de concreción: Coa finalidade de adaptar o currículo concretado a nivel estatal e autonómico ás características do entorno social e cultural do centro educativo, a lei confire de autonomía pedagóxica ó centro para a elaboración do Proxecto Educativo. Este documento recolle valores, obxectivos e prioridades de actuación, proporcionando así unha educación máis adaptada. A elaboración do mesmo corresponde ó equipo directivo, sendo aprobado polo director/a, e finalmente supervisado pola Inspección educativa.

- 3º NIVEL de concreción: O currículo, xa concretado a nivel de centro, adaptarase ó contexto de cada grupo de alumnos e alumnas a través da Programación Didáctica, elaborada polo docente tendo en conta os dous niveis anteriores de concreción. Este documento aberto, flexible, práctico, realista e orixinal, recollerá os seguintes elementos: xustificación teórica, obxectivos didácticos, contidos, competencias clave, temporalización, unidades didácticas, estratexias metodolóxicas, atención á diversidade, actividades, recursos, e avaliación (mínimos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliábeles).

É neste nivel onde toma cabida a presente programación da área de Educación Física, adaptada á realidade individual do alumnado ó que vai dirixida, de cara a lograr unha educación inclusiva e integral, a través dunha aprendizaxe por competencias. Que servirá para guiar o proceso de ensinanza- aprendizaxe.

3. XUSTIFICACIÓN E ENFOQUE DA ÁREA.

Ó longo da programación, traballarase os contidos da área de Educación Física tomando como referencia o Anexo II do R.D. 126/2014 e do D. 105/2014. Así, o obxectivo é contribuír ó desenvolvemento da competencia motriz do alumnado, permitíndolle superar os problemas motores propostos nas sesións. Aínda que non está recollida como unha das competencias clave, é fundamental para poder acadar estas e lograr así o máximo desenvolvemento das capacidades dos alumnos.

Partindo das estratexias metodolóxicas activas e contextualizadas establecidas no decreto de currículo, o tratamento co que se abordará a área baséase na globalización e no carácter lúdico. Así, tendo en conta as experiencias previas que posúe o alumnado, adquirirán as aprendizaxes a través do xogo, de maneira gradual e progresiva, e aplicándoas a situacións funcionais e significativas para eles.

3. INTERDISCIPLINARIEDADE.

Nesta idade, os nenos ven a realidade como un todo, establecendo relacións continuas no seu proceso de aprendizaxe. Polo tanto, aínda que os contidos de Educación Primaria aparecen organizados en áreas co fin de explicalos de maneira máis minuciosa, o enfoque dos mesmos será globalizador e interdisciplinar. Pois as áreas de coñecemento danse a man ó longo da etapa, e os contidos dunhas axudarán a traballar os das outras.

A programación establece unha unión coas distintas áreas do currículo, para que a información aportada sexa contextualizada e os alumnos e alumnas sexan capaces de transferila a outro plano. No seguinte cadro, detállase a relación que estableceremos coas diferentes áreas;

- CIENCIAS DA NATUREZA (CN): Nas unidades, coñecerán información de interese sobre diferentes animais (esquí, ra ...). Favorecerase o coñecemento e respecto polo medio ambiente (na última unidade do curso realizaremos unha saída ó espazo natural próximo). A necesidade de coidar o propio corpo, verase reflectida no bloque de contidos número 5, coa práctica de hábitos de alimentación saudables, hixiene corporal e postural.
- CIENCIAS SOCIAIS (CS): A través das regras dos xogos e pautas de comportamento nas sesións, favorécese a comprensión das normas para vivir en sociedade. Preténdese a integración, respecto polas diferenzas e participación activa e resolución pacífica de conflitos (no pavillón haberá una “zona de resolución de conflitos”).
- LINGUA CASTELÁ E LITERATURA E LINGUA GALEGA E LITERATURA (LC, LG): O dominio da lingua condicionarán a aprendizaxe dos contidos. Realizaremos xogos e actividades que impliquen habilidades lingüísticas.
- MATEMÁTICAS (MT): Favorecerase o razoamento matemático a través de xogos nos que se traballe a orientación espacial, a formación de figuras xeométricas, a percepción do tempo, a interpretación de símbolos, lanzamentos con distintas distancias e traxectorias. Resolverán cálculos matemáticos (sumas, restas ...) en moitos dos xogos.
- PRIMEIRA LINGUA EXTRANXEIRA (LE): A través das tecnoloxías da información e comunicación (TIC), posibilitaremos o acceso a outros costumes e culturas, así como a adquisición de vocabulario básico da lingua estranxeira, relacionado cos contidos.
- EDUCACIÓN ARTÍSTICA (EA): Traballarase o ritmo e a expresión corporal con audicións, o alumnado elaborará materiais con imaxinación e creatividade (indiaca, zancos ...), e favorecerase a sensibilidade estética formando persoas críticas e creativas.

3. CONTEXTO DE CENTRO.

Trátase do CEIP Arealonga, situado no centro urbano de Vilagarcía, na provincia de Pontevedra. O centro conta con instalacións que responden ó establecido no Real Decreto 132/2010, de 12 de febreiro, polo que se establecen os requisitos mínimos dos centros. Dos espazos dos que se dota: pavillón deportivo, ximnasio, patios, aula de TICs, necesaria para o desenvolvemento da competencia dixital (CD); biblioteca, para a busca de información; ou a propia aula do grupo.

En xeral, o nivel socioeconómico e cultural das familias do alumnado é medio, sendo o idioma vehicular o castelán.

3. DESCRICIÓN DO ALUMNADO. ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Neste curso, os alumnos deste nivel presentan unha competencia curricular axustada á súa idade, sendo nenos/as motivados para a práctica de Educación Física.

3. COMPETENCIAS CLAVE.

LOMCE considera a aprendizaxe por competencias como o camiño para lograr o desenvolvemento integral do alumnado, constituíndo a base de toda aprendizaxe. No *artigo 6 de LOE/ LOMCE*, defíneas como as “*capacidades para aplicar de forma integrada os contidos de cada ensinanza e etapa educativa, co fin de lograr a realización adecuada de actividades e resolución eficaz de problemas complexos*”. Son un elemento vital do currículo, como se reflicte na *Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, que describe as relacións entre as competencias, contidos e criterios de avaliación*.

Potenciarase a aprendizaxe por competencias, caracterizada pola súa transversalidade, dinamismo, funcionalidade e carácter integral, co fin de que o alumnado integre de maneira adecuada as aprendizaxes e as transfira a diferentes contextos. Así, a área de Educación Física contribuirá á adquisición das sete competencias clave, recollidas no *D. 105/2014*. A través da competencia motriz, entendida como o conxunto de coñecementos, procedementos, actitudes e sentimentos vinculados á conduta motora, contribúese ó seu desenvolvemento, sen excepción de ningunha. A continuación, realízase un percorrido por tódalas competencias clave, ás que contribuiremos coa proposta de traballo:

- COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA: Ofreceranse variedade de intercambios

comunicativos a través das actividades, empregarase vocabulario específico da área (referido ós deportes, xogos tradicionais, partes do corpo).

- COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA : Empregarase o coñecemento matemático para resolver problemas motores (como a formación de figuras xeométricas co corpo, lanzamentos con traxectorias, ou orientación no espazo), e ó final de cada unidade, realizarán un xogo onde aplicarán o cálculo mental. Afondarase na repercusión da actividade física na saúde.

- COMPETENCIA DIXITAL: Contribúese ó uso das TIC como medio e apoio á aprendizaxe, a través da realización de actividades interactivas (de deportes ...).

- APRENDER A APRENDER: O alumno/a enfrontarase ás tarefas de maneira

cada vez máis eficaz e autónoma, tomando conciencia das súas posibilidades e limitacións motoras, con actitudes de perseveranza e esforzo. Realizaranse rutinas diarias e manexo de espazos diferenciados do pavillón, como é o almacén ou o vestiario.

- COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS: Coa práctica de actividades físicas

onde porán en xogo estratexias de colaboración e oposición, xogo limpo, respecto, diálogo para resolver os conflitos, preparemos ó alumnado para o exercicio dunha cidadanía activa e democrática, contribuíndo ó desenvolvemento das habilidades sociais.

- SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR: Mediante unha

metodoloxía activa e motivadora para o alumno/a, con distribución de responsabilidades ou participación na organización das actividades, contribuírase a que tome decisións con progresiva autonomía, manifestando actitudes de confianza, iniciativa individual ...

- CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAIS: O alumnado será consciente

da parte artística dos movementos, fomentándose a creatividade, imaxinación, exploración da expresión corporal, valorando a liberdade de expresión, e considerando os deportes, danzas, actividades expresivas e xogos tradicionais galegos como patrimonio cultural.

3. CONTIDOS.

BLOQUE 1: "CONTIDOS COMÚNS". Afóndase en contidos de carácter transversal que se traballarán en combinación co resto dos bloques, como: desenvolvemento de actitudes para a actividade física, aceptación das diferenzas, valoración da realidade corporal, confianza e respecto a normas, compañeiros/as e estratexias; utilización das TIC; uso de materiais e espazos e hábitos de coidado e hixiene corporal.

BLOQUE 2: "O CORPO: IMAXE E PERCEPCIÓN". Favorécese a aceptación da realidade corporal, a confianza e autoestima. Traballarase o descubrimento dos elementos orgánico- funcionais que interveñen no movemento, a organización espacial e temporal, o equilibrio estático e dinámico, o control da respiración e a consolidación da lateralidade.

BLOQUE 3: "HABILIDADES MOTRICES". Emprego das habilidades motrices básicas en situacións coñecidas e na súa adaptación a outras situacións, nas posibilidades de movemento, así como na mellora das capacidades físicas básicas de forma global e lúdica. Cunha actitude favorable na realización das actividades respectando as diferenzas.

BLOQUE 4: "ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO EXPRESIVAS". Fincapé no corpo e movemento como formas de expresión e comunicación, desenvolvendo as habilidades motrices básicas de forma global; expresión de emocións; recreación de personaxes e contextos; coñecemento e participación desinhibida en bailes e coreografías sinxelas.

BLOQUE 5: "ACTIVIDADES FÍSICA E SAÚDE". Consólidanse hábitos básicos relacionados coa alimentación, hixiene corporal e postural. Os beneficios da actividade física orientada á saúde. Ademais da actitude favorable e responsable na práctica da mesma, como a adopción de comportamentos seguros, o quecemento e a volta á calma.

BLOQUE 6: "OS XOGOS E AS ACTIVIDADES DEPORTIVAS". Traballarase variedade de xogos, como os tradicionais galegos, e a iniciación á práctica deportiva, con propostas lúdicas. Afondando na aplicación das habilidades básicas, nas estratexias básicas do xogo, no respecto, no coidado da natureza e na valoración do xogo como elemento social.

3. OBXECTIVOS.

O artigo 4 do D. 105/2014 entende por obxectivos “os referentes relativos ós logros que o alumnado debe acadar ó finalizar o proceso educativo, como resultado das experiencias de ensinanza e aprendizaxe intencionadamente planificadas para tal fin”, Polo que, estes vannon a orientar o deseño e a elaboración das actividades necesarias para lograr esa finalidade e contribuír así ó máximo desenvolvemento das capacidades do alumno/a, a través dun traballo globalizado da área de Educación Física.

Tódolos obxectivos que se perseguen con esta programación didáctica contribuirán ó desenvolvemento das competencias clave. Para a súa formulación serán o meu principal referente os obxectivos da Educación Primaria, recollidos no artigo 3 do O. 105/2014. Sendo o da letra “k” o que máis se relaciona coa área: “Valorara hixiene e a saúde, aceptar o propio corpo e o das demais persoas, respectar as diferenzas e utilizar a educación física e o deporte como medios para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Destaco tamén, a modo de exemplo, na proposta de xogos cooperativos onde se favoreza o respecto ás normas e compañeiros, a contribución ó da letra “a”, que fala sobre “coñecer e apreciar os valores e as normas de convivencia”. Ou o “b”, sobre “desenvolver hábitos de traballo individual e de equipo”, reforzando actitudes de esforzo, responsabilidade, iniciativa ou creatividade.

Obxectivos deste curso, que deberá acadar o alumnado ó finalizar o proceso educativo:

Bloque 1.

1. Participar activamente sen discriminar ós compañeiros e compañeiras e amosando un comportamento responsable.
2. Empregar as TIC (Tecnoloxías da Información e Comunicación) na aprendizaxe.
3. Expresar as ideas correctamente, respectando as opinións dos demais.
4. Responsabilizarse do cumprimento das normas de educación viaria.

Bloque 2:

5. Consolidar o esquema corporal, lateralidade e coñecer a respiración, circulación, e músculos e articulacións do corpo que inflúen no movemento.
6. Reaccionar ante combinacións de estímulos dando respostas motoras adecuadas,
7. Manter o equilibrio en distintas situacións e posicións durante un tempo.

Bloque 3.

8. Realizar as habilidades motrices básicas: desprazamentos, saltos, lanzamentos, recepcións e xiros, mantendo unha correcta coordinación e equilibrio.

Bloque 4.

9. Representar personaxes, situacións e sentimentos. utilizando o corpo e o movemento.
10. Adaptar o corpo ó ritmo musical e practicar bailes sinxelos en interacción cos demais.

Bloque 5.

11. Adoptar hábitos de hixiene corporal, postural, alimentación, e de exercicio físico.
12. Ter en conta a seguridade nas sesións (medidas de seguridade, quecemento).

Bloque 6.

13. Coñecer e practicar diversidade de xogos e deportes populares e tradicionais, individuais, colectivos e ó aire libre.
14. Empregar de maneira respectuosa os espazos naturais.

3. ESTILOS DE ENSEÑANZA.

- Resolución de problemas: O alumno/a experimenta e descubre por si mesmo as solucións aos problemas motores propostos (por exemplo, manter uns globos no aire).
- Descubrimiento guiado: O alumno/a chega á solución das actividades propostas guiado polo profesor (por exemplo, a repercusión do exercicio físico no ritmo cardíaco).
- Asignación de tarefas: Exercicios que executan con liberdade (circuitos ou percorridos).
- Traballo por grupos: Cada grupo trabada nun espazo (como practicar hábitos posturais).

3. MODELO DE SESIÓN.

O modelo de sesión que empregaremos (*Pila Teleña*), conta con tres partes:

- *Quecemento*: 10 minutos. Para preparar ó alumnado para a posterior parte principal.
- *Parte principal*: 25 minutos. Encamiñada a afondar de cheo nos contidos.
- *Volta á calma*: 5 minutos. Onde recuperarán a calma inicial, con xogos tranquilos ...

Estas partes poderán sufrir variacións en función dos contidos a traballar. Ademais, dispoñemos a maiores de 10 minutos para os desprazamentos e aseo posterior á sesión, abordando os contidos relacionados coa hixiene corporal.

3. AGRUPAMENTOS.

A distribución do alumnado será flexible, en función da actividade a traballar. Neste sentido, favorecerase a interactividade do alumno/a alternando diferentes agrupamentos:

- *Traballo individual*: Actividades que requiran concentración, fomentando a autonomía.

- *Por parellas*: Traballando en colaboración cun compañeiro/a.
- *Pequeno grupo*: Aprendendo a través da interacción e cooperación cos demais.
- *Gran grupo*: Ideal para o tratamento de contidos de carácter atitudinal e xogos.

3. RECURSOS.

Realizaremos unha adecuada selección e organización dos recursos e materiais, tendo en conta que sexan variados, motivadores, próximos ao alumno/a, que favorezan a autonomía e que atendan á diversidade. Nas sesións empregaranse os seguintes recursos:

- Recursos humanos: Co profesorado do grupo, coordinaranse liñas de traballo comúns. Dispoñerei do foco de retroalimentación que me aporta do departamento de orientación. As familias implicaranse no proceso educativo dos seus fillos.
- Recursos materiais: Destaco os seguintes: patio, pavillón, ximnasio.
- Material específico da área: aros, conos, picas material mediano, bancos suecos, plinto, espaleiras, porterías ...
- Material informático e audiovisual: Reprodutor de CD, ordenadores ...
- Material non convencional: Comercializado (vaías de cores, balóns de espuma ...); do entorno ou de reciclaxe, sen ser manipulados (periódicos, caixas ...) ou elaborados.
- Zona de asemblea: Onde nos reuniremos para explicar aspectos importantes.
 - Zona de resolución de conflitos: Cunha mesa, cadeiras, o código das normas, unha folla de acordos, un micrófono e un gorro con orellas. Resolverán seus conflitos de maneira autónoma: o que ten a quenda de falar, terá o micrófono, o que escoita, o gorro cas orellas.
 - Vestuario: Para traballar os contidos de hixiene corporal (aseo posterior ás sesións).
 - Almacén: Abordando os contidos de recollida e colocación do material.

Outros como biblioteca (busca de información), aula das TIC..

3. SECUENCIA E TEMPORALIZACIÓN DE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE EVALUABLES DE 4º EP.

- **1º trimestre:**

- Unidade de condición física: 10 sesións
- Unidade de habilidades ximnásticas: 8 sesións
- Unidade de atletismo: 9 sesións

- **2º trimestre:**

- Unidade de loita: 6 sesións
- Unidade de coordinación óculo – manual con implemento: 6 sesións
- Unidade de minibaloncesto: 8 sesións
- Unidade didáctica de voleibol: 7 sesións

- **3º trimestre:**

- Unidade didáctica de ritmo: 5 sesións
- Unidade didáctica de xogos tradicionais e alternativos: 10 sesións

UNIDADE 1: ESQUEMA CORPORAL E SAÚDE

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
<p>B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA</p> <p>B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elementos orgánico funcionais relacionados co movemento. • Conciencia e control corporal en repouso e en movemento. • Toma de conciencia do propio corpo en canto á tensión e relaxación. • Adecuación da postura ás necesidades expresivas e motrices. • Discriminación da dereita e a esquerda no compañeiro e 	<p>1. Resolver situacións motrices con condicionantes espazo temporais, seleccionando e combinando as habilidades motrices básicas e adaptándoas ás condicións establecidas de forma eficaz.</p>	<p>1.2 Mantén unha adecuada actitude postural durante a realización de xogos e actividades axustados ao seu momento evolutivo.</p>	Exame
		<p>1.4 Adapta o manexo de obxectos cos segmentos superiores e inferiores a xogos de colaboración e oposición, aplicando correctamente os xestos e utilizando os segmentos dominantes e non dominantes.</p>	Exame
	<p>2. Resolver retos elementais propios do xogo colectivo, con ou sen oposición, actuando de forma individual e cooperativa e desempeñando as diferentes funcións implícitas en devanditos</p>	<p>2.1 Utiliza os recursos adecuados para resolver situacións básicas en diferentes situacións motrices.</p>	Exame

<p>obxectos.</p>	<p>xogos.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Execución de movementos cos segmentos corporais dominantes e manexo adecuado con segmentos non dominantes. 	<p>4. Relacionar os conceptos específicos de educación física e os introducidos noutras áreas coa práctica de actividades motrices de todo tipo.</p>	<p>4.2 Comprende a explicación, usando termos e coñecementos que se desenvolven na área de ciencias da natureza sobre o aparello locomotor.</p>	<p>Preguntas orais</p>
<p>B3-HABILIDADES MOTRICES</p>	<p>5. Recoñecer os efectos do exercicio físico, a hixiene, a alimentación e os hábitos posturais sobre a saúde e o benestar, manifestando unha actitude responsable cara a un mesmo.</p>	<p>5.1 Relaciona os principais hábitos de alimentación coa actividade física (horarios de comida, calidade/cantidade dos alimentos inxeridos, etc.)</p>	<p>Preguntas orais</p>
<p>B4-ACTIVIDADES FISICAS ARTISTICO-EXPRESIVAS</p>	<p>11. Identificar e interiorizar a importancia da prevención, a recuperación e as medidas de seguridade na realización da práctica da actividade física.</p>	<p>5.2 Identifica efectos beneficiosos do exercicio físico para a saúde.</p>	<p>Preguntas orais</p>
<p>B5-ACTIVIDADE FISICA E SAÚDE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexión sobre hábitos de alimentación diarios: procura, selección, comprensión e formulación de información sobre a mesma. Posta en común e conclusións globais. • Prácticas responsables sobre a autoxestión da alimentación. • Hábitos posturais correctos. • Recoñecemento dos efectos beneficiosos da actividade física na saúde e o benestar. 		<p>11.1 Identifica as lesións e enfermidades máis habituais en relación á práctica de actividade física, así como as accións preventivas e os primeiros auxilios.</p>	<p>Traballo escrito</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Quecemento: mobilidade articular dinámica: reflexión sobre a súa necesidade. • Iniciativa para dirixir quecementos parcialmente. • Lesións deportivas comúns: investigación, comprensión e posta en común. • Primeiros auxilios básicos. • Tecnoloxías da información e a comunicación: procura, selección e comprensión da información. • Exposición oral breve sobre diferentes temas. <p>B6-XOGOS E ACTIVIDADES DEPORTIVAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tecnoloxías da información e a comunicación: procura, selección e comprensión da información. • Normas de hixiene e aseo diario en clase. 	<p>12. Extraer e elaborar información relacionada con temas de interese na etapa, e compartila, utilizando fontes de información determinadas e facendo uso das tecnoloxías da información e a comunicación como recurso de apoio á área.</p>	<p>12.1 Utiliza as novas tecnoloxías para localizar extraer a información que se lle solícita.</p>	Traballo escrito
		<p>12.2 Presenta os seus traballos atendendo ás pautas proporcionadas, con orde, estrutura e limpeza e utilizando programas de presentación.</p>	Traballo escrito
		<p>12.3 Expón as súas ideas de forma coherente e exprésase de forma correcta en diferentes situacións, respectando as opinións dos demais.</p>	Preguntas orais

UNIDADE 2: O CORPO E AS HABILIDADES

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
<p>B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA</p> <p>B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sentido, dirección, orientación, simetría cos demais, apreciación de distancias respecto doutros e a obxectos en movemento.. Ritmo, orde, cadencia, duración, etc. • Aceleración, traxectoria, velocidade e interceptación. • Elementos orgánicos funcionais relacionados co movemento. 	<p>1. Resolver situacións motrices con condicionantes espazo temporais, seleccionando e combinando as habilidades motrices básicas e adaptándoas ás condicións establecidas de forma eficaz.</p>	<p>1.1 Adapta os desprazamentos a diferentes tipos de contornas e xogos de colaboración-oposición, axustando a súa realización a parámetros espazo-temporais.</p>	<p>Observación diaria</p>
	<p>2. Resolver retos elementais propios do xogo colectivo, con ou sen oposición, actuando de forma individual e cooperativa e desempeñando as diferentes funcións implícitas en devanditos xogos.</p>	<p>1.4 Adapta o manexo de obxectos cos segmentos superiores e inferiores a xogos de colaboración e oposición, aplicando correctamente os xestos e utilizando os segmentos dominantes e non dominantes.</p>	<p>Observación diaria</p>
<p>B3-HABILIDADES MOTRICES</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anticipación de traxectorias e fluidez no xesto motor. • O bote como recurso no xogo. 		<p>2.1 Utiliza os recursos adecuados para resolver situacións básicas en diferentes situacións motrices.</p>	<p>Observación diaria</p>
	<p>4. Relacionar os conceptos específicos</p>	<p>2.2 Realiza combinacións de habilidades motrices</p>	<p>Observación diaria</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Reorientación espacial tras o xiro e continuidade con outras accións motrices. • Proposta e resolución de problemas motores en situación global. <p>B4-ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adecuación do movemento a estruturas espaciotemporales. 	de educación física e os introducidos noutras áreas coa práctica de actividades motrices de todo tipo.	básicas axustándose a un obxectivo e a uns parámetros espazo-temporais.	
		4.1 Distingue en xogos, estratexias de cooperación e de oposición.	Observación diaria
	9. Opinar ante as posibles situacións conflictivas xurdidas, participando en debates, e aceptando as opinións dos demais.	9.1 Explica aos seus compañeiros as características dun xogo practicado en clase e o seu desenvolvemento.	Observación diaria

B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE

UNIDADE 3: XOGANDO AO ATLETISMO

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
<p>B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA</p> <p>B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elementos orgánico funcionais relacionados co movemento. • Execución de movementos cos segmentos corporais dominantes e manexo adecuado con segmentos non dominantes. • Educación non sexista. • Esforzo na práctica diaria de actividade física. <p>B3-HABILIDADES MOTRICES</p> <ul style="list-style-type: none"> • Desprazamentos activos: eficaces (marcha, carreira) e menos eficaces (rube, reptación, cuadrupedia e propulsións no medio acuático, etc.). 	<p>1. Resolver situacións motrices con condicionantes espazo temporais, seleccionando e combinando as habilidades motrices básicas e adaptándoas ás condicións establecidas de forma eficaz.</p>	<p>1.1 Adapta os desprazamentos a diferentes tipos de contornas e xogos de colaboración-oposición, axustando a súa realización a parámetros espazo-temporais.</p>	<p>Observación diaria</p>
		<p>1.3 Adapta o salto a diferentes tipos de contorna e xogos de colaboración-oposición, axustando a súa realización aos parámetros espazo- temporais.</p>	<p>Observación diaria</p>
		<p>1.4 Adapta o manexo de obxectos cos segmentos superiores e inferiores a xogos de colaboración e oposición, aplicando correctamente os xestos e utilizando os segmentos dominantes e non dominantes.</p>	<p>Observación diaria</p>
	<p>2. Resolver retos elementais propios</p>	<p>2.2 Realiza combinacións de habilidades motrices</p>	<p>Observación diaria</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Desprazamentos pasivos: transportes, deslizamientos, etc. • O salto como recurso en xogos de colaboración-oposición. • Saltos e cambios de plano. • Xogos de corda (abalo e volteo da corda): accións simultáneas e sincronizadas en grupo reducido. 	<p>do xogo colectivo, con ou sen oposición, actuando de forma individual e cooperativa e desempeñando as diferentes funcións implícitas en devanditos xogos.</p>	<p>básicas axustándose a un obxectivo e a uns parámetros espazo-temporais.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Proposta e resolución de problemas motores en situación global. • Axuste e consolidación dos elementos fundamentais na execución de desprazamentos, saltos xiros, equilibrios e manexo de obxectos. • Valoración do esforzo na mellora cualitativa da competencia motriz. <p>B4-ACTIVIDADES FISICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS</p> <p>B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE</p>	<p>6. Regular e dosificar a intensidade e duración do esforzo, tendo en conta as súas posibilidades.</p>	<p>6.1 Identifica a súa frecuencia cardíaca e respiratoria en distintas intensidades de esforzo e adapta o seu esforzo á duración da actividade.</p>	<p>Observación diaria</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Dosificación do esforzo e relaxación. 			
---	--	--	--

B6-XOGOS E ACTIVIDADES DEPORTIVAS

UNIDADE 4: COORDINACIÓN E EQUILIBRIO

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN <ul style="list-style-type: none"> • Elementos orgánico funcionais relacionados co movemento. • Conciencia e control corporal en repouso e en movemento. • Toma de conciencia do propio corpo en canto á tensión e relaxación. • Equilibrio estático e dinámico: situacións de desequilibrio e equilibrio con e sen obxectos. • Diminución na base de sustentación, 	1. Resolver situacións motrices con condicionantes espazo temporais, seleccionando e combinando as habilidades motrices básicas e adaptándoas ás condicións establecidas de forma eficaz.	1.2 Mantén unha adecuada actitude postural durante a realización de xogos e actividades axustados ao seu momento evolutivo.	Observación diaria
		1.6 Mantén o equilibrio en diferentes posicións e superficies.	Observación diaria
	2. Resolver retos elementais propios do xogo colectivo, con ou sen oposición, actuando de forma individual e cooperativa e desempeñando as diferentes funcións implícitas en devanditos	2.2 Realiza combinacións de habilidades motrices básicas axustándose a un obxectivo e a uns parámetros espazo-temporais.	Observación diaria

<p>elevación do centro de gravidade e movementos corporais.</p> <ul style="list-style-type: none"> Equilibrio sobre obxectos estables, contextualizado no xogo global. Adaptación das condicións dos xogos ao desenvolvemento do equilibrio (colaboración-oposición). 	<p>xogos.</p>		
	<p>4. Relacionar os conceptos específicos de educación física e os introducidos noutras áreas coa práctica de actividades motrices de todo tipo.</p>	<p>4.2 Comprende a explicación, usando termos e coñecementos que se desenvolven na área de ciencias da natureza sobre o aparello locomotor.</p>	<p>Observación diaria</p>
<p>B3-HABILIDADES MOTRICES</p> <ul style="list-style-type: none"> Desprazamentos activos: eficaces (marcha, carreira) e menos eficaces (rube, reptación, cuadrupedia e propulsións no medio acuático, etc.). Desprazamentos pasivos: transportes, deslizamentos, etc. Reequilibración despois de saltar. Xiros: eixo transversal e lonxitudinal e accións combinadas de ambos. Reorientación espacial tras o xiro e 	<p>11. Identificar e interiorizar a importancia da prevención, a recuperación e as medidas de seguridade na realización da práctica da actividade física.</p>	<p>11.1 Identifica as lesións e enfermidades máis habituais en relación á práctica de actividade física, así como as accións preventivas e os primeiros auxilios.</p>	<p>Observación diaria</p>

<p>continuidade con outras accións motrices.</p> <p>B4-ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS</p>			
---	--	--	--

B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE

- 2º TRIMESTRE: Con 5 unidades. Afondaremos nas habilidades motrices básicas (desprazamentos, saltos, xiros, lanzamentos, recepcións) de cara á mellora global da bagaxe motora e capacidades coordinativas do alumno, finalizando coa expresión corporal.

UNIDADE 5: ACTITUDE E HABILIDADES

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
<p>B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA</p> <p>B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tecnoloxías da información e a comunicación: procura, 	<p>5. Recoñecer os efectos do exercicio físico, a hixiene, a alimentación e os hábitos posturais sobre a saúde e o benestar, manifestando unha actitude</p>	<p>5.3 Realiza os quecementos, valorando a súa función preventiva e de activación fisiolóxica.</p>	<p>Observación diaria</p>

selección e comprensión da información.	responsable cara a un mesmo.		
B3-HABILIDADES MOTRICES	7. Valorar, aceptar e respectar a propia realidade corporal e a dos demais, mostrando unha actitude reflexiva	7.1 Respecta a diversidade de realidades corporais e de niveis de competencia motriz entre os nenos da clase.	Observación diaria
<ul style="list-style-type: none"> Exposición oral breve sobre diferentes temas. 		7.2 Toma conciencia das esixencias e valoración do esforzo que supón aprender novas habilidades.	Observación diaria
B4-ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS			
B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE	9. Opinar ante as posibles situacións conflictivas xurdidas, participando en debates, e aceptando as opinións dos demais.	9.2 Mostra boa disposición para solucionar os conflitos de maneira razoable.	Observación diaria
<ul style="list-style-type: none"> Esfuerzo na práctica diaria de actividade física. Autonomía e iniciativa persoal. Normas de hixiene e aseo diario en clase. 			
B6-XOGOS E ACTIVIDADES DEPORTIVAS	13. Demostrar un comportamento persoal e social responsable, respectándose a si mesmo e aos outros, nas actividades físicas e nos xogos,	13.1 Ten interese por mellorar a competencia motriz.	Observación diaria
		13.2 Demuestra autonomía e confianza en diferentes situacións, resolvendo problemas motores con espontaneidade,	Observación diaria
<ul style="list-style-type: none"> Normas de uso de materiais e espazos na actividade física. 			

<ul style="list-style-type: none"> • Respecto ao xogador co rol contrario no xogo: desenvolvemento da empatía. • Aceptación natural da consecuencia de xogar (gañar e perder): reflexión e debate. 	<p>aceptando as normas e regras establecidas e actuando con interese e iniciativa individual e traballo en equipo.</p>	<p>creatividade.</p>	
		<p>13.3 Incorpora nas súas rutinas o coidado e hixiene do corpo.</p>	<p>Observación diaria</p>
		<p>13.4 Participa na recollida e organización de material utilizado nas clases.</p>	<p>Observación diaria</p>
		<p>13.5 Acepta formar parte do grupo que lle corresponda e o resultado das competicións con deportividade.</p>	<p>Observación diaria</p>

UNIDADE 6: DESPRAZAMENTOS, SALTOS, XIROS, LANZAMENTOS E RECEPCIÓNS

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
<p>B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA</p> <p>B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN</p> <p>B3-HABILIDADES MOTRICES</p> <ul style="list-style-type: none"> • Desprazamentos activos: eficaces (marcha, carreira) e menos eficaces (rube, reptación, cuadrupedia e propulsións no medio acuático, etc.). • Desprazamentos pasivos: transportes, deslizamentos, etc. • O salto como recurso en xogos de colaboración-oposición. • Saltos e cambios de plano. • Reequilibración despois de saltar. • Xogos de corda (abalo e volteo da corda): accións 	<p>1. Resolver situacións motrices con condicionantes espazo temporais, seleccionando e combinando as habilidades motrices básicas e adaptándoas ás condicións establecidas de forma eficaz.</p>	<p>1.1 Adapta os desprazamentos a diferentes tipos de contornas e xogos de colaboración-oposición, axustando a súa realización a parámetros espazo-temporais.</p>	<p>Observación diaria</p>

<p>simultáneas e sincronizadas en grupo reducido.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lanzamento, recepción e bote: axuste corporal, desenvolvemento cualitativo e progresión en dificultade. • Golpeos, paradas, desvíos e conducións: axuste corporal, desenvolvemento cualitativo e progresión en dificultade. • Anticipación de traxectorias e fluidez no xesto motor. • O bote como recurso no xogo. 			
--	--	--	--

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> • Xiros: eixo transversal e lonxitudinal e accións combinadas de ambos. • Reorientación espacial tras o xiro e continuidade con outras accións 		<p>1.2 Mantén unha adecuada actitude postural durante a realización de xogos e actividades axustados ao seu momento evolutivo.</p>	<p>Observación diaria</p>

<p>motrices.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proposta e resolución de problemas motores en situación global. • Axuste e consolidación dos elementos fundamentais na execución de desprazamentos, saltos xiros, equilibrios e manexo de obxectos. • Toma de decisión durante situacións complexas de xogo. • Utilización das habilidades básicas en contexto lúdico global. • Valoración do esforzo na mellora cualitativa da competencia motriz. • Esforzo na práctica diaria de actividade física. • B4-ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS <p>B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE</p>		1.3 Adapta o salto a diferentes tipos de contorna e xogos de colaboración-oposición, axustando a súa realización aos parámetros espazo- temporais.	Observación diaria
		1.4 Adapta o manexo de obxectos cos segmentos superiores e inferiores a xogos de colaboración e oposición, aplicando correctamente os xestos e utilizando os segmentos dominantes e non dominantes.	Observación diaria
		1.5 Aplica o xiro sobre o eixo transversal por iniciativa propia.	Observación diaria
		1.6 Mantén o equilibrio en diferentes posicións e superficies.	Observación diaria
		1.7 Realiza actividades físicas e xogos no medio natural ou en contornas non habituais, adaptando as habilidades motrices á diversidade e	Observación diaria

<ul style="list-style-type: none"> Hábitos posturais correctos. <p>B6-XOGOS E ACTIVIDADES DEPORTIVAS</p>		<p>incerteza procedente da contorna e ás súas posibilidades.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> O xogo cooperativo. Xogos modificados: campo e bate, invasión, cancha dividida, branco e diana,etc. 	<p>2. Resolver retos elementais propios do xogo colectivo, con ou sen oposición, actuando de forma individual e cooperativa e desempeñando as diferentes funcións implícitas en devanditos xogos.</p>	<p>2.1 Utiliza os recursos adecuados para resolver situacións básicas en diferentes situacións motrices.</p>	<p>Observación diaria</p>
	<p>6. Regular e dosificar a intensidade e duración do esforzo, tendo en conta as súas posibilidades.</p>	<p>6.1 Identifica a súa frecuencia cardíaca e respiratoria en distintas intensidades de esforzo e adapta o seu esforzo á duración da actividade.</p>	<p>Observación diaria</p>

UNIDADE 7: XOGOS/DEPORTES ALTERNATIVOS

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA	1. Resolver situacións motrices con condicionantes espazo temporais, seleccionando e combinando as habilidades motrices básicas e adaptándoas ás condicións establecidas de forma eficaz.	1.6 Mantén o equilibrio en diferentes posicións e superficies.	Observación diaria
B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN		1.7 Realiza actividades físicas e xogos no medio natural ou en contornas non habituais, adaptando as habilidades motrices á diversidade e incerteza procedente da contorna e ás súas posibilidades.	Observación diaria
B3-HABILIDADES MOTRICES <ul style="list-style-type: none"> • Habilidades no medio acuático. • Esfuerzo na práctica diaria de actividade física. 		2. Resolver retos elementais propios do xogo colectivo, con ou sen oposición, actuando de forma individual e cooperativa e desempeñando as diferentes funcións implícitas	2.2 Realiza combinacións de habilidades motrices básicas axustándose a un obxectivo e a uns parámetros espazo-temporais.
B4-ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS	B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE		

libres para recibir o móbil, continuidade e concatenación de accións motrices para obter vantaxe fronte ao rival. • Respecto polo medio ambiente e participación na súa conservación.	en devanditos xogos.		
	6. Regular e dosificar a intensidade e duración do esforzo, tendo en conta as súas posibilidades.	6.1 Identifica a súa frecuencia cardíaca e respiratoria en distintas intensidades de esforzo e adapta o seu esforzo á duración da actividade.	Observación diaria
	7. Valorar, aceptar e respectar a propia realidade corporal e a dos demais, mostrando unha actitude reflexiva	7.1 Respecta a diversidade de realidades corporais e de niveis de competencia motriz entre os nenos da clase.	Observación diaria

UNIDADE 8: XOGOS E ACTITUDE

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
<p>B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA</p> <p>B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> Respecto ao xogador co rol contrario no xogo: desenvolvemento da empatía. Aceptación natural da consecuencia de xogar (gañar e perder): reflexión e debate. <p>B3-HABILIDADES MOTRICES</p> <ul style="list-style-type: none"> Autonomía e iniciativa persoal. Normas de hixiene e aseo diario en clase. <p>B4-ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS</p>	<p>5. Recoñecer os efectos do exercicio físico, a hixiene, a alimentación e os hábitos posturais sobre a saúde e o benestar, manifestando unha actitude responsable cara a un mesmo.</p>	<p>5.3 Realiza os quecementos, valorando a súa función preventiva e de activación fisiolóxica.</p>	Observación diaria
	<p>7. Valorar, aceptar e respectar a propia realidade corporal e a dos demais, mostrando unha actitude reflexiva</p>	<p>7.1 Respecta a diversidade de realidades corporais e de niveis de competencia motriz entre os nenos da clase.</p>	Observación diaria
		<p>7.2 Toma conciencia das esixencias e valoración do esforzo que supón aprender novas habilidades.</p>	Observación diaria
	<p>9. Opinar ante as posibles situacións</p>	<p>9.2 Mostra boa disposición para solucionar os</p>	Observación diaria

<ul style="list-style-type: none"> Exposición oral breve sobre diferentes temas. Esfuerzo na práctica diaria de actividade física. 	<p>conflictivas xurdidas, participando en debates, e aceptando as opinións dos demais.</p>	<p>conflictos de maneira razoable.</p>	
<p>B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE</p> <ul style="list-style-type: none"> Normas de uso de materiais e espazos na actividade física. Seguridade viaria: condución de vehículos sinxelos e respecto ás normas. 	<p>13. Demostrar un comportamento persoal e social responsable, respectándose a si mesmo e aos outros, nas actividades físicas e en os xogos, aceptando as normas e regras establecidas e actuando con interese e iniciativa individual e traballo en equipo.</p>	<p>13.1 Ten interese por mellorar a competencia motriz.</p>	<p>Observación diaria</p>
<p>B6-XOGOS E ACTIVIDADES DEPORTIVAS</p> <ul style="list-style-type: none"> Diálogo como medio de resolución de problemas e conflitos. 		<p>13.2 Demuestra autonomía e confianza en diferentes situacións, resolvendo problemas motores con espontaneidade, creatividade.</p>	<p>Observación diaria</p>
		<p>13.3 Incorpora nas súas rutinas o coidado e hixiene do corpo.</p>	<p>Observación diaria</p>
		<p>13.4 Participa na recollida e organización de material utilizado nas clases.</p>	<p>Observación diaria</p>
		<p>13.5 Acepta formar parte do grupo que lle corresponda e o resultado das competicións con deportividade.</p>	<p>Observación diaria</p>

UNIDADE 9: ORIENTACION

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA	8. Coñecer e valorar a diversidade de actividades físicas, lúdicas e artísticas.	8.1 Expón as diferenzas, características e/ou relacións entre tipos de xogos e actividades na natureza.	Observación diaria
B2-O CORPO, IMAXE E PERCEPCIÓN <ul style="list-style-type: none"> • Sentido, dirección, orientación, simetría cos demais, apreciación de distancias respecto doutros e a obxectos en movemento.. B3-HABILIDADES MOTRICES	10. Manifestar respecto cara á contorna e o medio natural nos xogos e actividades ao aire libre, identificando e realizando accións concretas dirixidas á súa preservación.	10.1 Faise responsable da eliminación dos residuos que se xera nas actividades no medio natural.	Observación diaria
B4-ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS <ul style="list-style-type: none"> • Adecuación do movemento a estruturas espazotemporais. 	13. Demostrar un comportamento persoal e social responsable, respectándose a si mesmo e aos outros,	10.2 Utiliza os espazos naturais respectando a flora e a fauna do lugar.	Observación diaria
B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE <ul style="list-style-type: none"> • Percepción e clasificación por nivel de intensidade das 	nas actividades físicas e en os xogos, aceptando as normas e regras	13.2 Demuestra autonomía e confianza en diferentes situacións, resolvendo problemas motores con espontaneidade, creatividade.	Observación diaria

<p>frecuencias cardíaca e respiratoria: tratamento gráfico.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Repartición de responsabilidades: aprendizaxe entre iguais e formulación de xogos por parte do alumno ao grupo-clase. • Primeiros auxilios básicos. • Normas de uso de materiais e espazos na actividade física. • Exposición oral breve sobre diferentes temas. • Autonomía e iniciativa persoal. <p>B6-XOGOS E ACTIVIDADES DEPORTIVAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Xogos de pistas e rastrexo. • Xogos no medio natural. • Respecto polo medio ambiente e participación na súa conservación. • Sensibilización e respecto polo medio ambiente. 	<p>establecidas e actuando con interese e iniciativa individual e traballo en equipo.</p>		
--	---	--	--

UNIDADE 10: EXPRESIÓN CORPORAL

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
<p>B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA</p> <p>B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN</p> <p>B3-HABILIDADES MOTRICES</p> <p>B4-ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expresión de emocións e sentimentos a través do corpo, o xesto e o movemento. • Adecuación do movemento a estruturas espaciotemporales. • Execución de bailes e coreografías. • Goce mediante a expresión e comunicación a través do propio corpo. • Respecto ás producións alleas. 	<p>3. Utilizar os recursos expresivos do corpo e o movemento, de forma creativa, comunicando sensacións, emocións e ideas.</p>	<p>3.1 Coñece e leva a cabo danzas sinxelas, seguindo unha coreografía establecida.</p>	<p>Observación diana</p>
	<p>12. Extraer e elaborar información relacionada con temas de interese na etapa, e compartila, utilizando fontes de información determinadas e facendo uso das tecnoloxías da información e a comunicación como recurso de</p>	<p>3.2 Constrúe composicións grupais en interacción cos compañeiros e compañeiras, utilizando os recursos expresivos do corpo.</p>	<p>Observación diaria</p>
	<p>12.3 Expón os seus deas de forma coherente e exprésase de forma correcta en diferentes situacións, respectando as opinións dos demais.</p>	<p>Observación diana</p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Comprensión de mensaxes corporais. • Recreación de personaxes reais e ficticios. • Dramatizacións sinxelas. • Utilización dos obxectos e materiais e as súas posibilidades na expresión. <p>B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE B6-XOGOS E ACTIVIDADES DEPORTIVAS</p>	<p>apoio á área.</p>		
---	----------------------	--	--

- 3º TRIMESTRE: De 4 unidades. Practicarán xogos populares e tradicionais, alternativos, de iniciación a deportes individuais e de equipo e xogos de orientación.

UNIDADE 11: XOGOS POPULARES

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
<p>B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA</p> <p>B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN</p> <p>B3-HABILIDADES MOTRICES</p> <p>B4-ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS</p> <p>B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE</p> <p>B6-XOGOS E ACTIVIDADES DEPORTIVAS</p>	<p>1. Resolver situacións motrices con condicionantes espazo temporais, seleccionando e combinando as habilidades motrices básicas e adaptándoas ás condicións establecidas de forma eficaz.</p>	<p>1.7 Realiza actividades físicas e xogos no medio natural ou en contornas non habituais, adaptando as habilidades motrices á diversidade e incerteza procedente da contorna e ás súas posibilidades.</p>	<p>Observación diaria</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Xogos de pistas e rastrexo. • Xogos no medio natural. • O xogo cooperativo. 	<p>2. Resolver retos elementais propios do xogo colectivo, con ou sen oposición, actuando de forma individual e cooperativa e desempeñando as diferentes funcións implícitas en devanditos xogos.</p>	<p>2.1 Utiliza os recursos adecuados para resolver situacións básicas en diferentes situacións motrices.</p>	<p>Observación diaria</p>
<ul style="list-style-type: none"> • O xogo alternativo. • Xogos modificados: campo e bate, invasión, cancha dividida, branco e diana, etc. 		<p>2.2 Realiza combinacións de habilidades motrices básicas axustándose a un obxectivo e a uns parámetros espazo-temporais.</p>	<p>Observación diaria</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Práctica de xogos tradicionais, e 	<p>4. Relacionar os conceptos específicos</p>	<p>4.1 Distingue en xogos, estratexias de cooperación e</p>	<p>Observación diaria</p>

	de educación física e os introducidos noutras áreas coa práctica de actividades motrices de todo tipo.	de oposición.	
<p>populares de distintas culturas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Xogos populares galegos. • Sentido táctico: procura de espazos libres para recibir o • móbil, continuidade e concatenación de accións motrices para obter vantaxe fronte ao rival. • Xogos modificados: campo e bate, invasión, cancha dividida, 	8. Coñecer e valorar a diversidade de actividades físicas, lúdicas e artísticas.	8.1 Expón as diferenzas, características e/ou relacións entre tipos de xogos e actividades na natureza.	Observación diaria
		8.2 Recoñece a riqueza cultural dos xogos.	Observación diaria
	10. Manifestar respecto cara á contorna e o medio natural nos xogos e actividades ao aire libre, identificando e realizando accións concretas.	10.1 Faise responsable da eliminación dos residuos que se xera nas actividades no medio natural.	Observación diaria
		10.2 Utiliza os espazos naturais respectando a flora e a fauna do lugar.	Observación diaria

UNIDADE 12: ACTITUDE E COMPETITIVIDADE

CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN
<p>B1- CONTIDOS COMÚNS EN EDUCACIÓN FÍSICA</p> <p>B2-O CORPO. IMAXE E PERCEPCIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Respecto ao xogador co rol contrario no xogo: desenvolvemento da empatía. • Aceptación natural da consecuencia de xogar (gañar e perder): reflexión e debate. 	<p>5. Recoñecer os efectos do exercicio físico, a hixiene, a alimentación e os hábitos posturais sobre a saúde e o benestar, manifestando unha actitude responsable cara a un mesmo.</p>	<p>5.3 Realiza os quecementos, valorando a súa función preventiva e de activación fisiolóxica.</p>	<p>Observación diaria</p>
<p>B3-HABILIDADES MOTRICES</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e iniciativa persoal. • Normas de hixiene e aseo diario en clase. 	<p>7. Valorar, aceptar e respectar a propia realidade corporal e a dos demais, mostrando unha actitude reflexiva</p>	<p>7.1 Respecta a diversidade de realidades corporais e de niveis de competencia motriz entre os nenos da clase.</p>	<p>Observación diaria</p>
		<p>7.2 Toma conciencia das esixencias e valoración do esforzo que supón aprender novas habilidades.</p>	<p>Observación diaria</p>
	<p>9. Opinar ante as posibles</p>	<p>9.2 Mostra boa disposición para</p>	<p>Observación diaria</p>

<p>B4-ACTIVIDADES FÍSICAS ARTÍSTICO-EXPRESIVAS</p> <ul style="list-style-type: none"> Exposición oral breve sobre diferentes temas. Esfuerzo na práctica diaria de actividade física. 	<p>situacións conflictivas xurdidas, participando en debates, e aceptando as opinións dos demais.</p>	<p>solucionar os conflitos de maneira razoable.</p>	
	<p>13. Demostrar un comportamento persoal e social responsable, respectándose a si mesmo e aos outros,</p>	<p>13.1 Ten interese por mellorar a competencia motriz.</p>	<p>Observación diaria</p>
<p>B5-ACTIVIDADE FÍSICA E SAÚDE</p> <ul style="list-style-type: none"> Exposición oral breve sobre diferentes temas. <p>B6-XOGOS E ACTIVIDADES DEPORTIVAS</p> <ul style="list-style-type: none"> Diálogo como medio de resolución de problemas e conflitos. Respecto polo medio ambiente e participación na súa conservación. Sensibilización e respecto polo medio ambiente. 	<p>nas actividades físicas e nos xogos, aceptando as normas e regras establecidas e actuando con interese e iniciativa individual e traballo en equipo.</p>	<p>13.2 Demostra autonomía e confianza en diferentes situacións, resolvendo problemas motores con espontaneidade, creatividade.</p>	<p>Observación diaria</p>
		<p>13.3 Incorpora nas súas rutinas o coidado e hixiene do corpo.</p>	<p>Observación diaria</p>
		<p>13.4 Participa na recollida e organización de material utilizado nas clases.</p>	<p>Observación diaria</p>

		13.5 Acepta formar parte do grupo que lle corresponda e o resultado das competicións con deportividade.	Observación diaria
--	--	---	--------------------

15. AVALIACIÓN.

Esta ampárase no *D. 105/2014*, onde se establece que a avaliación dos procesos de aprendizaxe do alumnado. Será continua e global e terá en conta o seu progreso.

- MOMENTOS.

Darase preferencia ó progreso do alumno/a ó longo das sesións, avaliación criterial. Debido ó carácter continuo que posúe, apoiareime en varios momentos para realizala:

- Avaliación inicial: Realízase ó comezo de cada unidade didáctica, para coñecer o grao de desenvolvemento das competencias e capacidades psicomotrices do alumnado, e poder así adecuar as ensinanzas e determinar os obxectivos que se pretenden.
- Avaliación procesual: Levarase a cabo durante o proceso, sendo imprescindible para realizar un seguimento individualizado do alumnado e incorporar medidas adecuadas para axustarnos ás necesidades que se deriven, dado que a programación é aberta e flexible.
- Avaliación final: Valorarase o grao de cumprimento das aprendizaxes e o grado de consecución dos obxectivos propostos ó finalizar a unidade didáctica.

- TÉCNICAS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

As distintas técnicas de avaliación que levaremos a cabo nas sesións parten da observación sistemática do traballo diario, xa que esta será o principal método de avaliación. Ó longo das unidades, teremos un seguimento individualizado dos alumnos/as, tomando notas das observacións realizadas, para que a información que obteñamos non se perda. Realizaremos dous tipos de observación: directa (sobre actitudes e comportamentos), e indirecta (dos resultados das actividades que realiza o alumnado. Tamén se terán en conta as diversas probas prácticas que iremos facendo ó longo do curso, ó final de cada unidade didáctica. A nota de ditas probas recollerase por escrito e formará parte da notta final do trimestre, xunto con aspectos como: a práctica diaria nas sesións, a participación ou a colaboración entre compañeiros/as.

Para levar a cabo as técnicas, apóiome nuns instrumentos de avaliación, seleccionando aqueles funcionais, próximos ao alumno/a e que aporten a maior obxectividade. Destaco: diario do mestre/a; rexistros anecdóticos, anotando aqueles aspectos que se consideren importantes para a avaliación; rúbricas, as cales axudaranme a levar o pulso do proceso; listas de control e escalas de observación de condutas a observar.

Exemplo de rúbrica de avaliación:

ESTÁNDAR APRENDIZAXE	INSTRUMENTO	9-10	7-8	5-6	1-4
Respecta a diversidade de realidades corporais e de niveis de competencia motriz entre os nenos e nenas da clase.	Rexistro Anecdótico Diario	Respecta e valora a diversidade de realidades corporais e niveis de competencia motriz.	Respecta a diversidade de realidades corporais e niveis de competencia motriz entre os nenos/as	Ás veces non respecta a diversidade de realidades corporais e niveis de competencia motriz.	Non respecta a diversidade de realidades corporais e niveis motores.
Colócase á esquerda e dereita de diferentes obxectos,	Rexistro Anecdótico Diario	Colócase sen ningunha dificultade á esquerda e dereita de	Colócase á esquerda e dereita de obxectos, persoas e	Presenta dificultade para colocarse á esquerda e dereita de	Non recoñece a esquerda e dereita de obxectos, persoas e

persoas e espazos en movemento.		obxectos, persoas e espazos en movemento.	espazos en movemento.	obxectos, persoas e espazos.	espazos en movemento.
Realiza os quecementos de forma autónoma.	Rexistro Anecdótico Diario	Sempre realiza os quecementos con implicación e de maneira autónoma	Realiza os quecementos de maneira autónoma atendendo ás indicacións.	En certas ocasións non atende ás indicacións nos quecementos.	Non realiza quecementos de maneira autónoma e non atende ás indicacións.
Identifica a frecuencia cardíaca en repouso e en movemento.	Rexistro Anecdótico Diario	Identifica e coñece diferenzas da frecuencia cardíaca en repouso e movemento.	Identifica correctamente a frecuencia cardíaca en repouso e movemento.	Ten dificultade para identificar a frecuencia cardíaca en repouso e movemento	Non identifica nin amosa interese por identificar a frecuencia cardíaca.
Utiliza as novas tecnoloxías para localizar a información que se solicita.	Rexistro Anecdótico Diario	Utiliza eficazmente as novas tecnoloxías para localizar a	Utiliza as novas tecnoloxías para localizar a información de xeito adecuado.	Utiliza con dificultade as novas tecnoloxías para localizar a	Non utiliza as novas tecnoloxías para localizar a información.

		información.		información.	
Demostra certa autonomía resolvendo problemas motores.	Rexistro Anecdótico Diario	Demostra unha grande autonomía nos problemas motores.	Demostra autonomía resolvendo problemas motores.	Ás veces demostra autonomía nos problemas motores.	Non resolve os problemas motores de maneira autónoma.
Participa na recollida e organización do material empregado.	Rexistro Anecdótico Diario	Participa de xeito activo na recollida e colocación do material.	Participa case sempre na recollida e colocación do material.	Participa na organización pero non recolle ó rematar.	Non participa na recollida e colocación do material.
Acepta formar parte do grupo e os resultados con deportividade.	Rexistro Anecdótico Diario	Acepta e implícase no grupo e o resultado con deportividade.	Acepta o grupo que lle corresponda e o resultado con deportividade.	As veces non acepta o grupo que lle toca nin o resultado das competicións.	Non acepta o grupo que lle toca nin o resultado da competición.

Incorpora nas súas rutinas o coidado e hixiene do corpo.	Rexistro Anecdótico Diario	Adopta hábitos e valora a importancia do coidado e hixiene.	Adopta hábitos de coidado e hixiene corporal.	Ás veces non coida a hixiene corporal.	Non adopta hábitos de coidado e hixiene corporal.
---	----------------------------------	---	---	--	---

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.

Para avaliar ó alumno/a fixarei uns criterios de avaliación, que marcarán o grao de consecución dos obxectivos e competencias, así como os seus correspondentes estándares de aprendizaxe avaliáveis (introducidos por *LOMCE*), que especificarán os mesmos e permitirán graduar o logro acadado. Para a súa elaboración, témanse como referencia os establecidos no *Anexo II* do *D.105/2014*, para a área de Educación Física.

Os criterios de avaliación desta programación didáctica reflíctense nas unidades didácticas que a integran:

- Criterio: Demostrar un comportamento persoal e social responsable.
- Estándar: Participa na recollida e organización do material empregado.
- Criterio: Coñecer a estrutura e funcionamento do corpo para adaptar o movemento.
- Estándar: Coñece músculos e articulacións principais que participan no movemento.
- Criterio: Resolver situacións motrices empregando as habilidades motrices básicos.
- Estándar: Realiza os saltos intentando non perder o equilibrio nin a continuidade.
- Criterio: Utilizar o corpo e o movemento para expresar emocións, sentimentos e ideas.

-Estándar: Realiza movementos a partir de estímulos rítmicos ou musicais.

-Criterio: Coñecer a diversidade de actividades física, lúdicas e deportivas.

-Estándar: Realiza xogos e deportes tradicionais de Galicia seguindo as regras.

- CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

- Traballo diario e aprendizaxe de contidos, equivale un **40%** da nota.
- Comportamento, actitude, traballo cooperativo e participación activa, supón o **40%**.
- Realización correcta de actividades de avaliación e traballos, é un **10%**.
- Asistencia co equipamento, aseo e hixiene, supón un **10%** da nota.

MÍNIMOS ESIXIBLES.

- Respecta as normas, materiais e compañeiros/as e participa activamente nas actividades.
- Realiza actividades que impliquen o coñecemento do corpo e capacidades perceptivas.
- Realiza as habilidades motrices básicas, mellorando as súas capacidades físicas básicas.
- Emprega o corpo e movemento para expresarse e comunicarse de maneira desinhibida.
- Consolida hábitos de coidado do corpo valorando a actividade física para a saúde.
- Coñece e practica os principais xogos de diferente tipoloxía, e iniciase nos deportes.

Metodoloxía didáctica:

Recoméndase o seu desenvolvemento dende un enfoque competencial: tarefas globalizadas, a aprendizaxe por proxectos de investigación, autoaprendizaxes, aprendizaxe multinivel...

Os recursos dixitais serán de utilización preferente debido á situación sanitaria e as actividades educativas deseñadas poderanse desenvolver de forma presencial e non presencial, ademais de ter un carácter eminentemente práctico para potenciar a aplicación dos contidos. Incidir nas diferentes competencias clave e os obxectivos mínimos do nivel para contribuir ao proceso de avaliación continua.

Ensino non presencial:

Medidas que se adoptarán no caso de suspensión da actividade lectiva.

No suposto de ensino non presencial:

- O centro educativo traballará preferentemente a través da **aula virtual do centro**, determinará as tarefas a realizar polo alumnado garantindo a adquisición das aprendizaxes básicas (**MÍNIMOS DAS AREAS / COMPETENCIALES**) e seguindo a avaliación continua.
- A **avaliación continua** centrarase na consecución dos estándares mínimos seleccionados das diferentes áreas (aprendizaxes imprescindibles en negra) e en conseguir unha adecuada consecución das competencias clave adaptadas ao nivel educativo que se está a cursar.
- Desenvolveranse actividades dende un **enfoque competencial**: tarefas globalizadas, a aprendizaxe por proxectos de investigación, auto-aprendizaxes...

Os recursos dixitais serán de utilización preferente e as actividades educativas deseñadas terán un carácter eminentemente práctico para potenciar as diferentes competencias clave e os obxectivos mínimos do nivel.

- Os recursos educativos de apoio **garantirán a atención ao alumnado con necesidades específicas de apoio educativo**, favorecendo o seu acceso ao currículo poñendo especial coidado na atención do alumnado con necesidades educativas especiais.
- Establecerase un **procedemento de comunicación entre o alumnado, as familias e o equipo docente utilizando**, preferentemente, as plataformas e medios telemáticos corporativos.

Avaliación:

Os procedementos e **instrumentos de avaliación** deseñaranse de forma que permitan determinar o nivel competencial acadado polo alumnado na avaliación continua, sempre **adecuándose ás modalidades xa citadas de ensino presencial e non presencial** no caso de ter que realizarse.

ANEAE:

Prestarase especial atención ao **alumnado con necesidades específicas de apoio** educativo e ao alumnado que tivese dificultades derivadas:

- Fenda dixital: Coidarase que todo o alumnado teña acceso ao proceso de ensinanza e aprendizaxe en calquera dos escenarios presentes e asegurase a súa participación e implicación no desenvolvemento das accións educativas.
- Dificultades de aprendizaxe e necesidades de apoio educativo, desenvolveranse plans de recuperación dos aspectos curriculares afectados pola suspensión da actividade lectiva presencial no curso 2019/2020, incluíndo neles as medidas de atención a diversidade en xeral e en particular as referidas ao alumnado con NEAE.
- Dificultades e diferentes modos que ten o alumnado de percibir e expresar a información para garantir a comprensión e a comunicación da mesma.

Axuste de medios, tempos, instrumentos ou procedementos de avaliación, as súas circunstancias e necesidades.

PROGRAMACIÓN

4º DE PRIMARIA

ÁREA DE LENGUA CASTELLANA

1. Objetivos en clave de Competencias del Cuarto Curso

- Comprender textos orales y expresarse oralmente de forma adecuada en los diferentes contextos en los que se desenvuelve el alumno/a. (*Comunicación lingüística*).
- Leer y comprender textos de tipología diversa (narrativos, descriptivos, informativos, instructivos y argumentativos), así como de literatura infantil y juvenil, y desarrollar hábitos de lectura como instrumento para mejorar la eficacia lectora, adquirir conocimiento, y como ocio y disfrute. (*Comunicación lingüística*).
- Comprender e interpretar informaciones de trayectos y planos, horarios comerciales, calendarios, etc., efectuando los razonamientos numéricos y geométricos necesarios. (*Matemática*).
- Utilizar los conocimientos sobre la lengua y las normas del uso lingüístico para escribir distintos tipos de textos según la finalidad comunicativa y hablar de forma adecuada, coherente y correcta, sabiendo razonar y explicar los procesos seguidos. (*Comunicación lingüística; Aprender a aprender*).
- Crear textos diversos con coherencia y cohesión, utilizando recursos diversos (diccionario, biblioteca, TIC), aplicando la ortografía correcta y cuidando el orden y la presentación. (*Comunicación lingüística*).
- Reproducir y representar textos utilizando los recursos expresivos del cuerpo, fomentando la capacidad de trabajar en grupo. (*Conciencia y expresiones culturales; Sociales y cívicas*).
- Relacionarse y expresarse a través de la lengua de manera adecuada en la actividad social y cultural, adoptando una actitud respetuosa y de cooperación, para tomar conciencia de los propios sentimientos e ideas y para controlar la propia conducta. (*Sociales y cívicas*).

- Utilizar las TIC para obtener información y presentar sus producciones. (*Digital*).
- Aproximarse a obras relevantes de la tradición literaria. Comprender textos literarios de géneros diversos, así como las convenciones específicas del lenguaje literario. (*Comunicación lingüística; Ciencia y tecnología*).
- Mostrar capacidad crítica ante la lectura de textos. (*Comunicación lingüística; Aprender a aprender*).
- Valorar la realidad plurilingüe de España y del mundo como muestra de riqueza cultural. (*Conciencia y expresiones culturales; Sociales y cívicas*).
- Reflexionar sobre los diferentes usos sociales de las lenguas para evitar los estereotipos lingüísticos que suponen juicios de valor y prejuicios clasistas, racistas o sexistas. (*Sociales y cívicas*).
- Tomar conciencia del propio aprendizaje y reflexionar sobre posibles estrategias para emprender nuevos aprendizajes. (*Sentido de la iniciativa y espíritu emprendedor*).

2. Secuencia y temporalización de Contenidos, Criterios de evaluación y Estándares de aprendizaje evaluables de Cuarto Curso

COMUNES A LOS TRES TRIMESTRES		Unidades didácticas en las que se desarrollan: todas
Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje
<p>Bloque 1. Comunicación oral: hablar y escuchar</p> <p>1. Situaciones de la comunicación, con distinta intención, respetando un orden espacial, cronológico o lógico en el discurso.</p> <p>2. Habilidades y estrategias de comunicación: encuestas y entrevistas. Comentario y opinión personal empleando expresiones adecuadas para pedir turno de palabra, formular y hacer peticiones, agradecer una colaboración, etc.</p> <p>3. Mensajes verbales y no verbales.</p>	<p>1. Expresarse oralmente en situaciones comunicativas propias de la vida escolar, participando en conversaciones que traten temas cotidianos.</p> <p>2. Participar en encuestas o entrevistas, utilizando estrategias y expresiones adecuadas, y expresando su opinión personal.</p> <p>3. Producir y presentar mensajes verbales y no verbales utilizando estrategias, habilidades y normas adecuadas a diferentes situaciones de comunicación.</p>	<p>1.1. Expresa y plantea opiniones propias en discusiones o temas propuestos.</p> <p>1.2. Participa en conversaciones sobre temas cotidianos dando explicaciones y argumentos.</p> <p>2.1. Participa en encuestas escuchando, preguntado y anotando datos.</p> <p>2.2. Expresa opiniones personales respetando las aportaciones de los demás y haciendo uso de expresiones adecuadas para formular deseos y peticiones, pedir turno de palabra, agradecer una colaboración, etc.</p> <p>3.1. Utiliza el lenguaje oral para comunicarse, usando las normas básicas de cortesía (saludar, pedir permiso, disculparse, formular sugerencias, dudas, etc.).</p> <p>3.2. Expresa en las intervenciones orales habituales hechos, sensaciones, anécdotas, sucesos o experiencias con la pronunciación, la entonación, el ritmo y el vocabulario adecuados a la situación y el tipo de texto.</p>

<p>5. Comprensión de textos orales según su tipología: narrativos, informativos, persuasivos y argumentativos.</p> <p>6. Escucha, creación, memorización, dramatización y reproducción de textos breves y sencillos que estimulen el interés y la curiosidad del alumnado.</p> <p>Bloque 2. Comunicación escrita: leer</p>	<p>5. Comprender textos orales según su tipología: narrativos, informativos, persuasivos y argumentativos. Comprender el sentido y las características de los textos orales según su tipología, reconociendo las ideas principales, deduciendo el significado de las palabras por su contexto y ampliando su vocabulario.</p> <p>6. Memorizar, crear y reproducir cuentos, historias, textos sencillos cercanos a sus gustos e intereses, representando pequeñas obras de teatro con ayuda de los recursos expresivos lingüísticos y no lingüísticos de su cuerpo.</p>	<p>3.3. Identifica e interpreta elementos extralingüísticos que intervienen en el discurso oral (gestos, sonidos, miradas, imágenes...) y recursos para controlar los procesos comunicativos.</p> <p>5.1. Identifica las ideas principales y secundarias, respondiendo a preguntas sobre datos e ideas planteadas en un texto.</p> <p>5.3. Interpreta el sentido figurado de un texto publicitario.</p> <p>5.4. Deducir el significado de las palabras por el contexto.</p> <p>5.5. Reconoce elementos no verbales que favorecen la comprensión (gestos, ilustraciones...).</p> <p>5.6. Presenta un resumen oral tras la audición de un relato o exposición.</p> <p>6.1. Escucha y reproduce oralmente diferentes tipos de texto.</p> <p>6.2. Memoriza textos orales con diferente finalidad.</p> <p>6.3. Utiliza documentos gráficos o escritos (imágenes, dibujos, esquemas...) para guiarse en sus presentaciones orales.</p> <p>6.4. Crea y reproduce oralmente textos sencillos (narrativos, descriptivos, expositivos e instructivos), respetando la entonación, las pausas, el tono de voz, el ritmo, etc.</p> <p>6.5. Utiliza las posibilidades expresivas del cuerpo en las representaciones teatrales (voz, cuerpo y movimiento).</p>
---	--	---

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

<p>1. Consolidación del sistema de lectoescritura.</p> <p>2. Comprensión de textos leídos en voz alta y en silencio. Audición de diferentes tipos de textos.</p> <p>3., 4. Conocimiento y uso progresivo de estrategias que faciliten la comprensión global de un texto en todas las fases del proceso lector: antes de la lectura (identificando el objetivo, activando el conocimiento previo...), durante la lectura (recurriendo al contexto de palabras o frases para solucionar problemas de comprensión, usando diccionarios...) y después de la lectura (extrayendo la idea principal, resumiendo, interpretando y valorando el sentido de palabras, frases y texto).</p>	<p>1. Leer en voz alta diferentes textos con fluidez y entonación adecuadas.</p> <p>2. Comprender distintos tipos de textos adaptados a la edad y utilizando la lectura como medio para ampliar el vocabulario y fijar la ortografía correcta.</p> <p>3. Leer en silencio diferentes textos valorando el progreso en la velocidad y la comprensión.</p> <p>4. Aplicar estrategias de lectura para la comprensión e interpretación de textos escritos, integrando los tres momentos del proceso lector: antes de la lectura, durante la lectura y después de la lectura.</p>	<p>1.1. Lee en voz alta diferentes tipos de textos apropiados a su edad con velocidad, fluidez, entonación y expresividad adecuadas. 1.2. Descodifica con precisión y rapidez todo tipo de palabras.</p> <p>2.1. Entiende el mensaje de manera global e identifica las ideas principales y las secundarias de los textos leídos, a partir de la lectura de un texto en voz alta.</p> <p>3.1. Lee en silencio, con la velocidad adecuada, textos de diferente complejidad. 3.2. Realiza lecturas en silencio resumiendo brevemente los textos leídos.</p> <p>4.1. Pone en práctica diferentes estrategias de lectura en función del objetivo y el tipo de texto, actualizando conocimientos previos y trabajando los errores de comprensión. 4.2. Realiza lectura expresiva de textos de diversa índole. 4.3. Anticipa ideas e infiere datos del emisor y del contenido del texto, valorando fuentes gráficas (imágenes, diagramas...), tipográficas, etc. 4.4. Utiliza diferentes instrumentos de aprendizaje para la comprensión de palabras o enunciados desconocidos (contexto, diccionario...), y los incorpora a su repertorio léxico. 4.5. Usa los conocimientos adquiridos, a través de la lectura y a través de su propia experiencia personal, para valorar el texto de forma global o en aspectos concretos, fundamentando sus opiniones personales con argumentos coherentes.</p>
---	---	--

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

<p>5. Lectura, comprensión, interpretación y valoración de textos escritos en relación con el ámbito de uso: ámbito personal y familiar (diarios, notas, cartas, invitaciones, etc.), ámbito escolar (resúmenes, esquemas, murales, etc.) y ámbito social (noticias procedentes de los medios de comunicación y de Internet); y también en relación con la finalidad que persiguen: narraciones (cuentos, relatos tradicionales, chistes, canciones, etc.), descripciones e instrucciones de la vida cotidiana.</p>	<p>5. Leer, comprender, interpretar y valorar textos orales propios de los ámbitos personal y familiar, escolar y social, captando su sentido global, identificando la información relevante, extrayendo informaciones concretas, realizando inferencias, determinando la actitud del hablante y valorando algunos aspectos de su forma y su contenido.</p>	<p>5.2. Localiza informaciones explícitas en un texto, relacionándolas entre sí y secuenciándolas. 5.3. Relaciona la información explícita e implícita de un texto, poniéndola en relación con el contexto. 5.4. Retiene información relevante seleccionando ideas principales, desechando ideas poco significativas y reorganizando los datos recibidos. 5.5. Reconoce la idea principal y las ideas secundarias, comprendiendo las relaciones entre ellas. 5.6. Comprende y sigue instrucciones de cierta complejidad que le permiten desenvolverse en situaciones de la vida cotidiana y en procesos de aprendizaje.</p>
<p>6., 7. Comprensión global: reconocimiento de la intención comunicativa del hablante, determinación del tema del texto, diferenciación de ideas principales y secundarias, y obtención de información concreta. Interpretación del sentido del texto: determinación de la actitud del hablante.</p>	<p>6. Manifestar una actitud crítica ante la lectura de cualquier tipo de textos u obras literarias a través de una lectura reflexiva que permita identificar posturas de acuerdo o desacuerdo, respetando en todo momento las opiniones de los demás. 7. Utilizar los diccionarios, la biblioteca del centro y las tecnologías de la información y de la comunicación como fuente de obtención de información.</p>	<p>6.1. Identifica y expresa las posturas de acuerdo y desacuerdo sobre aspectos parciales, o globales, de un texto. 6.2. Elabora su propia interpretación sobre el significado de un texto. 6.3. Respeta las opiniones de los demás. 7.1. Utiliza, de forma progresiva y autónoma, diversas fuentes de información integrando los conocimientos adquiridos. 7.2. Conoce y maneja diccionarios escolares, impresos o en versión digital. 7.3. Conoce el funcionamiento de la biblioteca de su centro y de su localidad.</p>
<p>8., 9. Gusto por la lectura. Hábito lector. Lectura de diferentes textos como fuente de información, de deleite y de diversión. Selección de libros según el gusto personal. Plan lector.</p>	<p>8. Leer por propia iniciativa diferentes tipos de textos. 9. Llevar a cabo el plan lector que dé respuesta a</p>	<p>8.1 Tiene programado un tiempo semanal para leer diferentes textos. 8.2. Lee voluntariamente textos propuestos por el docente. 9.1. Selecciona lecturas con criterio personal y</p>

<p>Bloque 3. Comunicación escrita: escribir</p> <p>1. Interés creciente por la composición escrita como fuente de información y aprendizaje, y como forma de comunicar sentimientos, experiencias, conocimientos y emociones. El texto escrito como fuente de información, de aprendizaje y de diversión.</p> <p>2. Producción de textos para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades: narraciones, descripciones, textos expositivos, argumentativos y persuasivos, poemas, diálogos, entrevistas y encuestas.</p> <p>4., 5., 6., 7. Cohesión del texto: enlaces, sustituciones léxicas, mantenimiento del tiempo verbal, puntuación. Normas y estrategias para la producción de textos: planificación (función, destinatario, estructura, etc.). Revisión y mejora del texto. Aplicación de las normas ortográficas y de los signos de puntuación (punto, coma, punto y</p>	<p>una planificación sistemática de mejora de la eficacia lectora y que fomente el gusto por la lectura.</p> <p>1. Utilizar la lengua, de forma oral y escrita, para formular y responder a preguntas, narrar historias y expresar sentimientos, experiencias y opiniones.</p> <p>2. Producir textos con diferentes intenciones comunicativas con coherencia, respetando su estructura, aplicando las reglas ortográficas y cuidando la caligrafía, el orden y la presentación.</p> <p>4. Utilizar el diccionario como recurso para resolver dudas sobre la lengua, el uso o la ortografía de las palabras.</p> <p>5. Elaborar proyectos individuales o colectivos sobre diferentes temas del área.</p>	<p>expresa el gusto por la lectura de diversos géneros literarios como fuente de entretenimiento, manifestando su opinión sobre los textos leídos.</p> <p>9.2. Expone los argumentos de lecturas realizadas, dando cuenta de algunas referencias bibliográficas: autor, editorial, género, ilustraciones.</p> <p>1.2. Escribe textos del ámbito académico, cotidiano o social usando el registro adecuado, organizando las ideas con claridad, enlazando enunciados en secuencias lineales cohesionadas y respetando las normas gramaticales y ortográficas.</p> <p>1.3 Escribe diferentes tipos de textos adecuando el lenguaje a las características del género y siguiendo modelos encaminados a desarrollar su capacidad creativa en la escritura.</p> <p>2.2. Aplica correctamente los signos de puntuación, las reglas de acentuación y las reglas ortográficas.</p> <p>2.3. Reproduce textos dictados con corrección.</p> <p>4.1. Utiliza habitualmente el diccionario en el proceso de escritura.</p> <p>4.2. Escribe dictados sistemáticamente para mejorar en la corrección ortográfica y gramatical.</p> <p>5.1. Elabora gráficas a partir de datos seleccionados y organizados procedentes de diferentes textos (libros de consulta, periódicos, revistas, etc.).</p>
--	---	---

<p>coma, guion, dos puntos, raya, signos de entonación, paréntesis y comillas). Acentuación. Caligrafía. Orden y presentación. Dictados.</p> <p>8., 9. Plan de escritura.</p> <p>Bloque 4. Conocimiento de la lengua 1. Elementos de la comunicación: emisor, receptor, canal, código, mensaje y contexto.</p>	<p>7. Favorecer a través del lenguaje la formación de un pensamiento crítico que impida discriminaciones y prejuicios.</p> <p>8. Llevar a cabo el plan de escritura que dé respuesta a una planificación sistemática de mejora de la eficacia escritora y fomente la creatividad.</p> <p>9. Utilizar las tecnologías de la información y de la comunicación de modo eficiente y responsable para presentar sus producciones.</p> <p>1. Identificar los componentes básicos de cualquier situación comunicativa.</p>	<p>5.2. Presenta un informe sobre problemas o situaciones sencillas, de modo ordenado y claro y utilizando soporte papel y digital, recogiendo información de diferentes fuentes (directas, libros, Internet), siguiendo un plan de trabajo y expresando conclusiones.</p> <p>7.1. Expresa por escrito opiniones, reflexiones y valoraciones argumentadas. 7.2. Valora su propia producción escrita, así como la producción escrita de sus compañeros.</p> <p>8.1. Planifica y redacta textos siguiendo unos pasos: planificación, redacción, revisión y mejora. Determina con antelación cómo será el texto, su extensión, el tratamiento autor-lector, la presentación, etc. Adapta la expresión a la intención, teniendo en cuenta al interlocutor y el asunto de que se trata. Presenta con limpieza, claridad, precisión y orden los escritos. Reescribe el texto. 8.2. Valora su propia producción escrita, así como la producción escrita de sus compañeros.</p> <p>9.1. Usa con eficacia las TIC para escribir, presentar los textos y buscar información. 9.2. Utiliza Internet y las TIC (reproductor de vídeo, reproductor de DVD, ordenador, reproductor de CD-audio, cámara de fotos digital y grabadora de audio) como recursos para la realización de tareas diversas: escribir y modificar un texto, crear tablas y gráficas, etc.</p> <p>1.1. Identifica y reconoce los componentes básicos de la comunicación en las diferentes</p>
---	---	---

<p>3. Conocimiento y aplicación progresiva de las normas ortográficas que se integran en las situaciones de comunicación escrita, regulando y asegurando la fluidez en el intercambio comunicativo.</p> <p>Bloque 5. Educación literaria 1., 2., 3. El texto literario como fuente de comunicación, de placer, de juego, de entretenimiento, de conocimiento de otros mundos, tiempos y culturas, de aprendizaje, y también como medio de organizarse y resolver problemas de la vida cotidiana. Textos literarios y textos no literarios. Prosa y verso.</p>	<p>3. Conocer y aplicar las normas ortográficas y utilizarlas con corrección en los textos escritos, ajustando progresivamente su producción en situaciones reales de comunicación escrita a las convenciones establecidas.</p> <p>1. Apreciar el valor de los textos literarios y utilizar la lectura como fuente de disfrute e información, y considerarla como un medio de aprendizaje y enriquecimiento personal de máxima importancia.</p> <p>2. Integrar la lectura expresiva y la comprensión e interpretación de textos literarios narrativos, líricos y dramáticos en la práctica escolar, diferenciando las principales convenciones formales de los géneros.</p> <p>3. Utilizar las bibliotecas de aula y de centro para obtener información y disfrutar de la lectura de obras literarias apropiadas.</p>	<p>situaciones comunicativas: emisor, receptor, canal, código, mensaje y contexto.</p> <p>3.1. Reconoce y corrige progresivamente errores ortográficos en textos propios y ajenos, aplicando los conocimientos adquiridos en la mejora progresiva de su producción escrita.</p> <p>1.1. Lee y comenta textos propios de la literatura infantil (poesía, cómics, cuentos, etc.), utilizando, entre otras fuentes, webs infantiles. 1.2. Lee pequeñas obras literarias, completando las actividades propuestas y exponiendo sus opiniones.</p> <p>2.1. Maneja procedimientos para la interpretación de textos, tales como el subrayado de ideas esenciales, la relectura y la consulta en el diccionario.</p> <p>3.1. Elabora, de forma escrita o digital, cuentos y poemas, utilizando la imagen para expresar situaciones comunicativas concretas. 3.2. Utiliza un vocabulario adecuado (adquirido a través de la lectura de textos literarios y no literarios) según las diferentes situaciones comunicativas. 3.3. Interpreta el lenguaje figurado, metáforas, personificaciones, hipérbolos y juegos de palabras en textos literarios. 3.4. Distingue algunos recursos literarios y los utiliza (comparaciones, metáforas, aumentativos, diminutivos y sinónimos) en sus composiciones.</p>
--	---	--

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

<p>5. Identificación de recursos literarios.</p> <p>6. Dramatización y lectura dramatizada de textos literarios.</p>	<p>5. Identificar y corregir, en textos orales y escritos, los rasgos y expresiones que manifiesten discriminación social, cultural, étnica y de género.</p> <p>6. Participar con interés en dramatizaciones de textos literarios adaptados a su edad y de producciones propias o de los compañeros, utilizando adecuadamente los recursos básicos de los intercambios orales y de la técnica teatral.</p>	<p>5.1. Selecciona textos orales y escritos de los medios de comunicación impresa, audiovisual y digital, identificando rasgos y expresiones que manifiesten discriminación social, cultural, étnica y de género.</p> <p>6.1. Realiza dramatizaciones, individualmente y en grupo, de textos literarios apropiados o adecuados a su edad y de textos de producción propia.</p>
--	--	--

PRIMER TRIMESTRE		Unidades didácticas en las que se desarrolla: 1, 2, 3 y 4
Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje
<p>Bloque 1. Comunicación oral: hablar y escuchar 5. Comprensión de textos orales según su tipología: informativos.</p> <p>Bloque 2. Comunicación escrita: leer 2. Audición de diferentes tipos de textos.</p> <p>5. Lectura, comprensión, interpretación y valoración de textos escritos en relación con el ámbito de uso: ámbito personal y familiar (diarios, notas, cartas, invitaciones, etc.), ámbito escolar (resúmenes, esquemas, murales, etc.) y ámbito social (noticias procedentes de los medios de comunicación y de Internet); y también en relación con la finalidad que persiguen: narraciones (cuentos, relatos tradicionales, etc.), descripciones e instrucciones de la vida cotidiana.</p>	<p>5. Comprender el sentido y las características de los textos orales según su tipología, reconociendo las ideas principales, deduciendo el significado de las palabras por su contexto y ampliando su vocabulario.</p> <p>2. Comprender distintos tipos de textos adaptados a la edad, utilizando la lectura como medio para ampliar el vocabulario y fijar la ortografía correcta.</p> <p>5. Leer, comprender, interpretar y valorar textos orales propios de los ámbitos personal y familiar, escolar y social, captando su sentido global, identificando la información relevante, extrayendo informaciones concretas, realizando inferencias, determinando la actitud del hablante y valorando algunos aspectos de su forma y su contenido.</p>	<p>5.2. Analiza y expone oralmente los mensajes transmitidos en un texto informativo.</p> <p>2.2. Muestra comprensión, con cierto grado de detalle, de diferentes tipos de textos no literarios y de textos de la vida cotidiana.</p> <p>5.1. Reconoce y expresa el tema y la intención comunicativa de textos escritos propios de los ámbitos personal y familiar, escolar y social, identificando sus características.</p>

<p>Bloque 3. Comunicación escrita: escribir</p> <p>1. Interés creciente por la composición escrita como fuente de información y aprendizaje, y como forma de comunicar sentimientos, experiencias, conocimientos y emociones.</p> <p>2. Producción de textos para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades: poemas y diálogos.</p> <p>3. Cohesión del texto: enlaces, sustituciones léxicas, mantenimiento del tiempo verbal y puntuación.</p> <p>6. Creación de textos utilizando el lenguaje verbal y el lenguaje no verbal con intención informativa: carteles publicitarios. Anuncios.</p> <p>Bloque 4. Conocimiento de la lengua</p>	<p>1. Utilizar la lengua, de forma oral y escrita, para formular y responder a preguntas, narrar historias y expresar sentimientos, experiencias y opiniones.</p> <p>2. Producir textos con diferentes intenciones comunicativas con coherencia, respetando su estructura, aplicando las reglas ortográficas y cuidando la caligrafía, el orden y la presentación.</p> <p>3. Aplicar todas las fases del proceso de escritura (planificación, textualización, revisión y reescritura) en la producción de textos escritos de distinta índole, utilizando esquemas y mapas conceptuales; aplicando estrategias de tratamiento de la información; redactando los textos con claridad, precisión y corrección, revisándolos para mejorarlos, y evaluando, con la ayuda de guías, las producciones propias y ajenas.</p> <p>6. Buscar una mejora progresiva en el uso de la lengua, explorando cauces que desarrollen la sensibilidad, la creatividad y la estética.</p>	<p>1.1. Escribe, en diferentes soportes, textos propios del ámbito de la vida cotidiana (diarios), imitando textos modelo.</p> <p>1.4. Cumplimenta correctamente formularios e impresos de la vida cotidiana: inscripciones, solicitudes, etc.</p> <p>2.1. Resume el contenido de textos propios del ámbito de la vida personal y del ámbito escolar, recogiendo las ideas fundamentales, evitando parafrasear el texto y utilizando una expresión personal.</p> <p>3.1. Emplea estrategias de búsqueda y selección de la información: tomar notas, elaborar esquemas, guiones y mapas conceptuales.</p> <p>6.1. Pone interés y se esfuerza por escribir correctamente de forma personal y creativa.</p>
--	--	--

<p>2. Reconocimiento, uso y explicación de las categorías gramaticales: <i>sustantivo</i> y <i>adjetivo</i>.</p> <p>4. Observación, reflexión y explicación de las relaciones semánticas de las palabras (<i>sinonimia</i>, <i>antonimia</i> y <i>polisemia</i>), y de sus modificaciones y asociaciones significativas.</p> <p>5. Reconocimiento y explicación de las funciones oracionales: <i>sujeto</i> y <i>predicado</i>.</p> <p>6. Reconocimiento de la realidad plurilingüe de España.</p> <p>Bloque 5. Educación literaria 4. Textos propios de la tradición literaria: textos</p>	<p>2. Aplicar los conocimientos sobre la lengua para resolver problemas de comprensión de textos orales y escritos, y para la composición y revisión progresivamente autónoma de los textos propios y ajenos, utilizando la terminología gramatical necesaria para la explicación de los diversos usos de la lengua.</p> <p>4. Comprender, explicar y valorar las relaciones semánticas que se establecen entre las palabras.</p> <p>5. Reconocer e identificar los elementos de la oración, sujeto y predicado, y su relación.</p>	<p>2.1. Reconoce e identifica sustantivos y adjetivos.</p> <p>2.2. Reconoce y corrige errores de concordancia en textos propios y ajenos, aplicando los conocimientos adquiridos sobre las categorías gramaticales y sus normas de uso.</p> <p>2.4. Reconoce las relaciones gramaticales que se establecen entre el sustantivo y el resto de los componentes del grupo nominal, observando las reglas de concordancia.</p> <p>4.1. Reconoce, explica y usa sinónimos y antónimos de una palabra, razonando su uso concreto en una frase o en un texto oral o escrito.</p> <p>4.2. Reconoce y explica las relaciones polisémicas que se establecen en algunas palabras, aclarando su uso concreto en una frase o en un texto oral o escrito.</p> <p>5.1. Identifica el núcleo en un grupo nominal y explica la relación que mantienen el resto de palabras del grupo con el núcleo: artículo que determina, adjetivo que describe o precisa al nombre, etc.</p> <p>5.2. Identifica el sujeto y el predicado de oraciones, explicando la presencia o ausencia del sujeto en función de la intención comunicativa del texto.</p> <p>6.1. Localiza en un mapa las distintas lenguas de España en la actualidad.</p> <p>6.2. Identifica las lenguas y los dialectos de</p>
--	---	---

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

<p>de tradición oral (leyendas, cuentos...), textos de género narrativo (cuentos, biografías, autobiografías) y textos de otros géneros (poesía). El cuento: la estructura. Los cuentos populares. Poesía: la rima. Las leyendas.</p> <p>6. Dramatización y lectura dramatizada de textos literarios.</p>	<p>6. Reconocer la realidad plurilingüe de España, valorándola como una riqueza de nuestro patrimonio histórico y cultural.</p> <p>4. Elaborar textos sencillos, siguiendo patrones característicos y empleando de forma coherente la lengua escrita y la imagen.</p> <p>6. Participar con interés en dramatizaciones de textos literarios adaptados a su edad y de producciones propias o de los compañeros, utilizando adecuadamente los recursos básicos de los intercambios orales y de la técnica teatral.</p>	<p>España como riqueza cultural.</p> <p>4.1. Crea textos (cuentos y poemas) a partir de pautas o modelos dados, utilizando recursos léxicos, sintácticos, fónicos y rítmicos en dichas producciones.</p> <p>6.2. Memoriza y reproduce textos orales breves y sencillos, cuentos y poemas.</p>
---	---	---

SEGUNDO TRIMESTRE		Unidades didácticas en las que se desarrolla: 5, 6, 7 y 8
Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje
<p>Bloque 1. Comunicación oral: hablar y escuchar</p> <p>4. Reproducción de textos orales según su tipología: narrativos, descriptivos e informativos.</p> <p>5. Comprensión de textos orales según su tipología: narrativos, informativos, persuasivos y argumentativos.</p> <p>Bloque 2. Comunicación escrita: leer</p> <p>2. Audición de diferentes tipos de textos.</p> <p>5. Lectura, comprensión, interpretación y valoración de textos escritos en relación con el</p>	<p>4. Expresar y producir textos orales sencillos según su tipología: narrativos, descriptivos e informativos.</p> <p>5. Comprender el sentido y las características de los textos orales según su tipología, reconociendo las ideas principales, deduciendo el significado de las palabras por su contexto y ampliando su vocabulario.</p> <p>2. Comprender distintos tipos de textos adaptados a su edad y utilizando la lectura como medio para ampliar el vocabulario y fijar la ortografía correcta.</p>	<p>4.2. Narra experiencias personales, sensaciones, noticias.</p> <p>4.3. Describe personas, animales, objetos y lugares usando el vocabulario trabajado.</p> <p>4.4. Participa en debates y discusiones sobre temas propuestos.</p> <p>4.5. Utiliza en la comunicación oral pausas, pronunciación clara y tono adecuado, para resaltar aquello que sea de interés.</p> <p>5.2. Analiza y expone oralmente los mensajes transmitidos en un texto narrativo, en un texto descriptivo y en uno argumentativo.</p> <p>2.2. Muestra comprensión, con cierto grado de detalle, de diferentes tipos de textos no literarios (narrativos, descriptivos y argumentativos) y de textos de la vida cotidiana.</p> <p>5.1. Reconoce y expresa el tema y la intención comunicativa de textos escritos propios de los</p>

<p>ámbito de uso: ámbito personal y familiar (cartas, felicitaciones, etc.) y ámbito social (noticias procedentes de los medios de comunicación y de Internet); y también en relación con la finalidad que persiguen: narraciones y descripciones de la vida cotidiana.</p> <p>Bloque 3. Comunicación escrita: escribir 2. Producción de textos para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades: narraciones; descripciones; textos expositivos, argumentativos y persuasivos; entrevistas y encuestas.</p> <p>6. Creación de textos utilizando el lenguaje verbal y el lenguaje no verbal con intención informativa: carteles publicitarios y tebeos.</p> <p>Bloque 4. Conocimiento de la lengua 2. Reconocimiento, uso y explicación de las categorías gramaticales: <i>determinantes, pronombres y verbos.</i></p>	<p>5. Leer, comprender, interpretar y valorar textos orales propios de los ámbitos personal y familiar, escolar y social, captando su sentido global, identificando la información relevante, extrayendo informaciones concretas, realizando inferencias, determinando la actitud del hablante y valorando algunos aspectos de su forma y su contenido.</p> <p>2. Producir textos con diferentes intenciones comunicativas con coherencia, respetando su estructura, aplicando las reglas ortográficas y cuidando la caligrafía, el orden y la presentación.</p> <p>6. Buscar una mejora progresiva en el uso de la lengua, explorando cauces que desarrollen la sensibilidad, la creatividad y la estética.</p> <p>2. Aplicar los conocimientos sobre la lengua para resolver problemas de comprensión de textos orales y escritos, y para la composición y revisión progresivamente autónoma de los textos propios y ajenos, utilizando la terminología gramatical necesaria para la explicación de los diversos</p>	<p>ámbitos personal y familiar, escolar y social, identificando sus características.</p> <p>2.1. Resume el contenido de textos propios del ámbito de la vida personal y del ámbito escolar, recogiendo las ideas fundamentales, evitando parafrasear el texto y utilizando una expresión personal.</p> <p>6.1. Pone interés y se esfuerza por escribir correctamente de forma personal y creativa.</p> <p>2.1. Reconoce e identifica determinantes y pronombres, artículos y verbos.</p> <p>2.2. Reconoce y corrige errores de concordancia en textos propios y ajenos, aplicando los conocimientos adquiridos sobre las categorías gramaticales y sus normas de uso.</p> <p>2.3. Conoce y utiliza adecuadamente las formas</p>
--	--	---

<p>Bloque 5. Educación literaria 4. Textos propios de la tradición literaria: textos de género narrativo (autobiografías; novela realista, de aventuras, de misterio, de ciencia ficción y de fantasía). El cómic.</p>	<p>usos de la lengua.</p> <p>4. Elaborar textos sencillos, siguiendo patrones característicos y empleando de forma coherente la lengua escrita y la imagen.</p>	<p>verbales en sus producciones orales o escritas. 2.4. Reconoce las relaciones gramaticales que se establecen entre el sustantivo y el resto de los componentes del grupo nominal, observando las reglas de concordancia.</p> <p>4.1. Crea textos a partir de pautas o modelos dados, utilizando recursos léxicos, sintácticos, fónicos y rítmicos en dichas producciones.</p>
---	---	--

TERCER TRIMESTRE		Unidades didácticas en las que se desarrolla: 9, 10, 11 y 12
Contenidos	Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje
<p>Bloque 1. Comunicación oral: hablar y escuchar</p> <p>4. Reproducción de textos orales según su tipología: narrativos, expositivos e instructivos.</p> <p>5. Comprensión de textos orales según su tipología: narrativos.</p> <p>Bloque 2. Comunicación escrita: leer</p> <p>2. Audición de diferentes tipos de textos.</p> <p>5. Lectura, comprensión, interpretación y valoración de textos escritos en relación con el ámbito de uso: ámbito personal y familiar (cartas, etc.), y también en relación con la finalidad que persiguen: narraciones (canciones, etc.) e instrucciones de la vida cotidiana.</p>	<p>4. Expresar y producir textos orales sencillos según su tipología: narrativos, instructivos y argumentativos.</p> <p>5. Comprender el sentido y las características de los textos orales según su tipología, reconociendo las ideas principales, deduciendo el significado de las palabras por su contexto y ampliando su vocabulario.</p> <p>2. Comprender distintos tipos de textos adaptados a la edad y utilizando la lectura como medio para ampliar el vocabulario y fijar la ortografía correcta.</p> <p>5. Leer, comprender, interpretar y valorar textos orales propios de los ámbitos personal y familiar, escolar y social, captando su sentido global, identificando la información relevante, extrayendo</p>	<p>4.4. Participa en debates y discusiones sobre temas propuestos.</p> <p>4.5. Utiliza en la comunicación oral pausas, pronunciación clara y tono adecuado, para resaltar aquello que sea de interés.</p> <p>5.2. Analiza y expone oralmente los mensajes transmitidos en un texto narrativo.</p> <p>2.2. Muestra comprensión, con cierto grado de detalle, de diferentes tipos de textos no literarios (expositivos y narrativos) y de textos de la vida cotidiana.</p> <p>5.1. Reconoce y expresa el tema y la intención comunicativa de textos escritos propios de los ámbitos personal y familiar, escolar y social, identificando sus características.</p>

<p>Bloque 3. Comunicación escrita: escribir</p> <p>1. Interés creciente por la composición escrita como fuente de información y aprendizaje, y como forma de comunicar sentimientos, experiencias, conocimientos y emociones.</p> <p>2. Producción de textos para comunicar conocimientos, experiencias y necesidades: narraciones.</p> <p>6. Creación de textos utilizando el lenguaje verbal y el lenguaje no verbal con intención informativa: carteles publicitarios.</p> <p>Bloque 4. Conocimiento de la lengua</p> <p>2. Reconocimiento, uso y explicación de las categorías gramaticales: <i>verbo, preposición, conjunción, interjección y adverbio</i>.</p> <p>Bloque 5. Educación literaria</p> <p>4. Textos propios de la tradición literaria y textos</p>	<p>informaciones concretas, realizando inferencias, determinando la actitud del hablante y valorando algunos aspectos de su forma y su contenido.</p> <p>1. Utilizar la lengua, de forma oral y escrita, para formular y responder a preguntas, narrar historias y expresar sentimientos, experiencias y opiniones.</p> <p>2. Producir textos con diferentes intenciones comunicativas con coherencia, respetando su estructura, aplicando las reglas ortográficas y cuidando la caligrafía, el orden y la presentación.</p> <p>6. Buscar una mejora progresiva en el uso de la lengua, explorando cauces que desarrollen la sensibilidad, la creatividad y la estética.</p> <p>2. Aplicar los conocimientos sobre la lengua para resolver problemas de comprensión de textos orales y escritos, y para la composición y revisión progresivamente autónoma de los textos propios y ajenos, utilizando la terminología gramatical necesaria para la explicación de los diversos usos de la lengua.</p>	<p>1.1. Escribe, en diferentes soportes, textos propios del ámbito de la vida cotidiana (cartas y correos electrónicos), imitando textos modelo.</p> <p>2.1. Resume el contenido de textos propios del ámbito de la vida personal y del ámbito escolar, recogiendo las ideas fundamentales, evitando parafrasear el texto y utilizando una expresión personal.</p> <p>6.1. Pone interés y se esfuerza por escribir correctamente de forma personal y creativa.</p> <p>2.1. Reconoce e identifica verbos, preposiciones, conjunciones, interjecciones y adverbios.</p> <p>2.2. Reconoce y corrige errores de concordancia en textos propios y ajenos, aplicando los conocimientos adquiridos sobre las categorías gramaticales y sus normas de uso.</p> <p>2.4. Reconoce las relaciones gramaticales que se establecen entre el sustantivo y el resto de los componentes del grupo nominal, observando las reglas de concordancia.</p>
--	---	---

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

<p>de otros géneros (teatro). El teatro: actos y escenas.</p> <p>6. Dramatización y lectura dramatizada de textos literarios.</p>	<p>4. Elaborar textos sencillos, siguiendo patrones característicos y empleando de forma coherente la lengua escrita y la imagen.</p> <p>6. Participar con interés en dramatizaciones de textos literarios adaptados a su edad y de producciones propias o de los compañeros, utilizando adecuadamente los recursos básicos de los intercambios orales y de la técnica teatral.</p>	<p>4.1. Crea textos (canciones y pequeñas obras teatrales) a partir de pautas o modelos dados, utilizando recursos léxicos, sintácticos, fónicos y rítmicos en dichas producciones.</p> <p>6.2. Memoriza y reproduce textos orales breves y sencillos, canciones, refranes, adivinanzas y trabalenguas.</p>
---	---	---

3. Evaluación trimestral de competencias.

PRIMER TRIMESTRE					
Instrumentos de evaluación	Indicadores evaluación competencias	Niveles de desempeño			
		1	2	3	4
Tareas diversas realizadas por el alumnado durante la actividad diaria en la clase. <ul style="list-style-type: none"> • Cuaderno de clase del alumno. • Dossier individual (PROYECTOS). • Actividades de evaluación (libro, fichas, pruebas escritas...) • Trabajos en grupo. • Resolución de ejercicios y problemas. • Actividades interactivas. • Portfolio, e-portfolio. • Preguntas individuales y grupales. • Participación del alumno/a. • Intervenciones en la clase. • Puestas en común. • Entrevistas. • Pruebas orales individuales. • Exposiciones orales. • Escalas. • Listas de control. • Registros anecdóticos personales. • Registros de incidencias. • Ficha de registro individual. - Rúbricas de evaluación. • Plantillas de evaluación. • Autoevaluación. • Bloc del profesor. 	Comprende textos orales de la vida cotidiana, de los medios de comunicación y escolares.	Muestra dificultades para la comprensión de textos orales y no tiene en cuenta el contexto de comunicación	Comprende con algunas dificultades partes de los textos orales y confunde la situación comunicativa	Comprende textos orales de forma progresivamente clara pero no se ajusta siempre al contexto y a la situación de los mismos.	Comprende textos orales de forma clara, ajustados en cada caso al contexto de comunicación planteado.
	Lee con fluidez para comprender textos aplicando estrategias de comprensión apropiadas.	Lectura insegura con frecuentes errores de pronunciación, ritmo y entonación.	Lectura mecánica y correcta, pero con baja expresividad y bajo grado de comprensión.	Lee de forma correcta y consigue obtener una comprensión global del texto.	Lectura fluída, aplicando estrategias adecuadas de comprensión.
	Aplica estrategias de busca y gestión de la información para adquirir conocimiento propio.	Muestra dificultades para gestionar la información para lograr la comprensión de textos.	Realiza una gestión aproximada de la información, pero confunde en ocasiones la interpretación del texto	Muestra una correcta gestión de la información, presenta inseguridades al desarrollar técnicas propias de comprensión.	Aplica de forma óptima técnicas propias, realizando inferencias, para lograr la interpretación y comprensión de textos.
	Produce textos de tipologías diversas con un léxico y estructura que se adecúen al tipo de texto, a las	Produce textos sin una clara planificación, estructura, poco ordenada y baja	Planifica sus escritos utilizando oraciones simples, en unas estructuras sencillas y	Produce textos escritos estructurados y con coherencia, pero	Planifica, escribe y revisa textos, obteniendo producciones muy

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

	intenciones y al destinatario.	cohesión.	poco elaboradas.	aparecen algunos errores lingüísticos y de estilo.	estructuradas y con corrección lingüística.
	Lee fragmentos de obras y conoce diferentes géneros de la literatura, así como algunos recursos literarios.	Muestra baja motivación entorno a la lectura de textos literarios.	Lee textos literarios con una mera intención lúdica.	Lee textos literarios con interés y se inicia en el análisis de géneros y recursos literarios.	Identifica de forma correcta los géneros literarios, conoce algunos recursos y los aplica en la lectura de textos literarios..
	Crea textos con recursos literarios para expresar sentimientos, realidades y ficciones.	Expresa de forma poco concisa sentimientos y ficciones y no se ajustan al contexto del texto	Muestra dificultades para plasmar por escrito sentimientos y confunde en ocasiones los recursos literarios a emplear.	Elabora textos, que desarrollan ficciones y emociones, pero con recursos que no siempre se ajustan a la situación.	Crea textos aplicando de forma apropiada los recursos literarios que se adecúen mejor al contexto.
	Conoce y valora la diversidad lingüística y cultural del Estado español, de Europa y del mundo.	Muestra poco interés en conocer la diversidad cultural universal	Presenta dificultades para indentificar las variantes lingüísticas y culturales del Estado Español	Valora la diversidad lingüística y cultural, pero presenta algunba dificultad para identificarla	Identifica la realidad plurilingüe y cultural y se muestra interesado en la diversidad cultural.
	Emplea los elementos y recursos básicos del lenguaje escénico, para interpretar y realizar dramatizaciones.	Presenta baja motivación en torno a la interpretación y la dramatización de situaciones.	Participa en las interpretaciones, pero se muestra inseguro ante las mismas	Muestra interés en desarrollar recursos de interpretación, pero no siempre son los adecuados.	Aplica correctamente los recursos del arte escénico para desarrollar dramtizaciones.
	Adopta hábitos de aprendizaje cooperativo con compromiso y actitud positiva	Prefiere trabajar de manera individual y acostumbra a participar poco en el trabajo cooperativo.	Participa en el trabajo cooperativo siguiendo las pautas establecidas por el grupo.	Participa de manera activa en el trabajo cooperativo y respeta las normas del grupo.	Se compromete con el trabajo y con el grupo y muestra actitudes activas en relación a el tipo de

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

					trabajo.
	Busca y selecciona información digital considerando varias fuentes y entornos digitales.	Necesita ayuda frecuente para buscar información a través de entornos digitales	Sabe buscar información pero tiene dificultades para seleccionar y refinar los criterios de selección	Conoce las herramientas necesarias para la selección digital pero limita los entornos de trabajo digitales	Conoce y utiliza las herramientas digitales y sabe aplicar criterios eficaces de selección de la información
	Gestiona y controla las propias capacidades y los propios conocimientos como base para la propia formación y el trabajo cooperativo.	Muestra bajo conocimiento y control de sus capacidades y conocimientos.	Conoce algunos puntos fuertes de sus capacidades pero no los relaciona con la propia formación o con el trabajo cooperativo.	Muestra interés por el trabajo cooperativo como herramienta de aprendizaje, tomando conciencia de sus progresos	Expresa motivación por las situaciones de aprendizaje cooperativo y participa activamente en las mismas

SEGUNDO TRIMESTRE					
Instrumentos de evaluación	Indicadores evaluación competencias	Niveles de logro			
		1	2	3	4
<p>Tareas diversas realizadas por el alumnado durante la actividad diaria en la clase.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cuaderno de clase del alumno. • Dossier individual (PROYECTOS). • Actividades de evaluación (libro, fichas, pruebas escritas...) • Trabajos en grupo. • Resolución de ejercicios y problemas. • Actividades interactivas. • Portfolio, e-portfolio. • Preguntas individuales y grupales. • Participación del alumno/a. • Intervenciones en la clase. • Puestas en común. • Entrevistas. • Pruebas orales individuales. • Exposiciones orales. • Escalas. • Listas de control. • Registros anecdóticos personales. • Registros de incidencias. • Ficha de registro individual. - Rúbricas de evaluación. • Plantillas de evaluación. • Autoevaluación. • Bloc del profesor. 	<p>Interactúa oralmente debates aplicando estrategias conversacionales.</p>	<p>Tiende a inhibirse y no participar en los debates en la clase.</p>	<p>Participa en los debates de la clase, pero sus intervenciones son reducidas.</p>	<p>Participa activamente en los debates pero descuida las estrategias conversacionales.</p>	<p>Participa de manera activa y estratégica en los debates a la clase.</p>
	<p>Comprende textos orales de la vida cotidiana, de los medios de comunicación y escolares.</p>	<p>Muestra dificultades para la comprensión de textos orales y no tiene en cuenta el contexto de comunicación</p>	<p>Comprende con algunas dificultades partes de los textos orales y confunde la situación comunicativa</p>	<p>Comprende textos orales de forma progresivamente clara pero no se ajusta siempre al contexto y a la situación de los mismos.</p>	<p>Comprende textos orales de forma clara, ajustados en cada caso al contexto de comunicación planteado.</p>
	<p>Aplica estrategias de busca y gestión de la información para adquirir conocimiento propio.</p>	<p>Muestra dificultades para gestionar la información para lograr la comprensión de textos.</p>	<p>Realiza una gestión aproximada de la información, pero confunde en ocasiones la interpretación del texto</p>	<p>Muestra una correcta gestión de la información, presenta inseguridades al desarrollar técnicas propias de comprensión.</p>	<p>Aplica de forma óptima técnicas propias, realizando inferencias, para lograr la interpretación y comprensión de textos.</p>
	<p>Produce textos de tipologías diversas con un léxico y estructura que se adecúan al tipo de texto, a las</p>	<p>Produce textos sin una clara planificación, estructura, poco ordenada y baja</p>	<p>Planifica sus escritos utilizando oraciones simples, en unas estructuras sencillas y</p>	<p>Produce textos escritos estructurados y con coherencia, pero</p>	<p>Planifica, escribe y revisa textos, obteniendo producciones muy</p>

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

	intenciones y al destinatario.	cohesión.	poco elaboradas.	aparecen algunos errores lingüísticos y de estilo.	estructuradas y con corrección lingüística.
	Lee fragmentos de obras y conoce diferentes géneros de la literatura, así como algunos recursos literarios.	Muestra baja motivación en torno a la lectura de textos literarios.	Lee textos literarios con una mera intención lúdica.	Lee textos literarios con interés y se inicia en el análisis de géneros y recursos literarios.	Identifica de forma óptima los géneros literarios, conoce algunos recursos y los aplica en la lectura de textos literarios..
	Adoptar hábitos sobre el uso de bienes y servicios para ser un consumidor responsable.	Elude en ocasiones la responsabilidad personal frente a situaciones de convivencia	Conoce los hábitos de uso de los bienes aunque tiene dificultades para implementarlos	Se muestra interesado en aplicar buenos hábitos pero no siempre los maneja de forma eficaz.	Valora los bienes de su entorno y se responsabiliza de establecer un consumo responsable
	Diseñar y realizar producciones artísticas multidisciplinares	Considera con muy poca frecuencia nuevos enfoques para desarrollar productos artísticos	Presenta dificultades para realizar producciones artísticas, pero procura participar del proceso de creación	Muestra interés en desarrollar producciones artísticas y colaborar con los demás en su diseño	Siente motivación alta por diseñar producciones artísticas, aportando sus propios recursos.
	Gestiona y controla las propias capacidades y los propios conocimientos como base para la propia formación y el trabajo cooperativo.	Muestra bajo interés en desarrollar su nivel de conocimiento y competencias.	Comienza a desarrollar interés por las situaciones de trabajo cooperativo para alcanzar un mayor desarrollo de sus competencias.	Muestra interés por el trabajo cooperativo como herramienta de aprendizaje, tomando conciencia de sus progresos	Expresa motivación por las situaciones de aprendizaje cooperativo y participa activamente en las mismas
	Se adapta a las nuevas	Presenta dificultades	Llega a conclusiones	Aporta nuevas ideas	Sabe seleccionar

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

	situaciones a partir de las experiencias anteriores.	para nuevos o diferentes enfoques a una idea o situación nueva	lógicas pero no sabe cómo aplicar alternativas para llegar a u objetivo	y selecciona soluciones alternativas.	alternativas para llevar a cabo una acción en respuesta a una nueva situación
--	--	--	---	---------------------------------------	---

TERCER TRIMESTRE					
Instrumentos de evaluación	Indicadores de evaluación competencias	Niveles de logro			
		1	2	3	4
<p>Tareas diversas realizadas por el alumnado durante la actividad diaria en la clase.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cuaderno de clase del alumno. • Dossier individual (PROYECTOS). • Actividades de evaluación (libro, fichas, pruebas escritas...) • Trabajos en grupo. • Resolución de ejercicios y problemas. • Actividades interactivas. • Portfolio, e-portfolio. • Preguntas individuales y grupales. • Participación del alumno/a. • Intervenciones en la clase. • Puestas en común. • Entrevistas. • Pruebas orales individuales. • Exposiciones orales. • Escalas. • Listas de control. • Registros anecdóticos personales. • Registros de incidencias. • Ficha de registro individual. - Rúbricas de evaluación. • Plantillas de evaluación. • Autoevaluación. • Bloc del profesor. 	<p>Produce textos de tipologías diversas con un léxico y estructura que se adecúen al tipo de texto, a las intenciones y al destinatario.</p>	<p>Produce textos sin una clara planificación, estructura, poco ordenada y baja cohesión.</p>	<p>Planifica sus escritos utilizando oraciones simples, en unas estructuras sencillas y poco elaboradas.</p>	<p>Produce textos escritos estructurados y con coherencia, pero aparecen algunos errores lingüísticos y de estilo.</p>	<p>Planifica, escribe y revisa textos, obteniendo producciones muy estructuradas y con corrección lingüística.</p>
	<p>Utiliza, para comprender un texto, la estructura de cada género textual, así como la semántica y las estructuras morfosintácticas más usuales</p>	<p>Muestra un conocimiento inseguro de los componentes semánticos de las palabras y de la sintaxis básica.</p>	<p>Conoce de manera memorística los mecanismos de formación de palabras y la sintaxis básica, pero no los aplica de manera autónoma.</p>	<p>Muestra un conocimiento aceptable del léxico y sintaxis pero no lo aplica para mejorar la propia comprensión lectora.</p>	<p>Conoce los mecanismos de formación de palabras y la sintaxis básica y lo aplica de manera eficaz para comprender textos.</p>
	<p>Lee fragmentos de obras y conoce diferentes géneros de la literatura, así como algunos recursos literarios.</p>	<p>Muestra baja motivación en torno a la lectura de textos literarios.</p>	<p>Lee textos literarios con una mera intención lúdica.</p>	<p>Lee textos literarios con interés y se inicia en el análisis de géneros y recursos literarios.</p>	<p>Identifica de forma óptima los géneros literarios, conoce algunos recursos y los aplica en la lectura de textos literarios..</p>
	<p>Crea textos con recursos literarios para expresar sentimientos, realidades y</p>	<p>Expresa de forma poco concisa sentimientos y ficciones y no se ajustan</p>	<p>Muestra dificultades para plasmar por escrito sentimientos y confunde</p>	<p>Realiza textos, desarrollando ficciones y</p>	<p>Crea textos aplicando de forma apropiada los</p>

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

	ficciones.	al contexto del texto.	en ocasiones los recursos literarios a emplear.	emociones, pero con recursos que no siempre se ajustan	recursos literarios que se adecúen mejor al contexto.
	Adopta hábitos de aprendizaje cooperativo con compromiso y actitud positiva	Prefiere trabajar de manera individual y acostumbra a participar poco en el trabajo cooperativo.	Participa en el trabajo cooperativo siguiendo las pautas establecidas por el grupo.	Participa de manera activa en el trabajo cooperativo y respeta las normas del grupo.	Se compromete con el trabajo y con el grupo y muestra actitudes activas en relación a el tipo de trabajo.
	Emplea los elementos y recursos básicos del lenguaje escénico, para interpretar y realizar dramatizaciones.	Presenta baja motivación en torno a la interpretación y la dramatización de situaciones.	Participa en las interpretaciones, pero se muestra inseguro ante las mismas	Muestra interés en desarrollar recursos de interpretación, pero no siempre son los adecuados.	Aplica optimamente los recursos del arte escénico para desarrollar dramtizaciones.
	Realiza comunicaciones virtuales interpersonales y publicaciones digitales.	Muestra dificultades para comprender las diferencias significativas entre la comunicación digital y la tradicional.	Entiende la importancia actual de las comunicaiones actuales, pero no sabe utilizar los recursos adecuados	Conoce las herramientas de comunicación digital y las utiliza d e forma ocasional.	Se desenvuelve con facilidad en los entornos de comunicación digital.
	Gestiona y controla las propias capacidades y los propios conocimientos como base para la propia formación y el trabajo cooperativo.	Muestra bajo interés en desarrollar su nivel de conocimiento y competencias.	Comienza a desarrollar interés por las situaciones de trabajo cooperativo para alcanzar un mayor desarrollo de sus competencias.	Muestra interés por el trabajo cooperativo como herramienta de aprendizaje, tomando conciencia de sus progresos	Expresa motivación por las situaciones de aprendizaje cooperativo y participa activamente en las mismas
	Establece relaciones entre diferentes conceptos, así como entre los diversos significados de un mismo	Se muestran pocas evidencias de que establezca relaciones de conexión entre distintos	Utiliza ciertas estrategias de razonamiento, pero muestra inseguridad	Conecta diversos conceptos con frecuencia se desenvuelve en la	Relaciona de forma eficaz conceptos de distintas disciplinas, aplicándolos al

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA – Lengua castellana y Literatura – EP Cuarto Curso

	concepto.	conceptos	para interrelacionar conceptos	interrelación de los mismos	desarrollo de su conocimiento

5. Criterios de promoción de Cuarto Curso

Perfil Competencia: COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

4.º Educación Primaria

LCL	Utiliza la lengua oral en asambleas, conversaciones y presentaciones como forma de comunicación (social y lúdica) con los demás y de expresión de sus ideas y pensamientos personales.
LCL	Expresa ideas con claridad y las transmite con coherencia y corrección.
LCL	Reconoce y emplea conscientemente recursos lingüísticos (entonación, tono de voz, ritmo del discurso, ampliación del vocabulario y estructura del párrafo) y no lingüísticos (lenguaje gestual y corporal) para comunicarse en las interacciones orales.
LCL	Se expresa con una pronunciación y una dicción correctas (entonación, pronunciación y vocabulario) cuando narra hechos ocurridos o experiencias personales, relatos, argumentos de libros o películas, y cuando describe personajes y lugares conocidos.
LCL	Expresa sus propias ideas con el vocabulario adecuado, con orden y coherencia, introduciendo su punto de vista.
LCL	Participa activamente en las situaciones interactivas de comunicación en el aula, contestando preguntas y haciendo comentarios relacionados con el tema (asambleas, conversaciones y presentaciones).
LCL	Participa de forma constructiva, expresando dudas, aportando experiencias y construyendo un conocimiento común en las tareas del aula.
LCL	Muestra una actitud de escucha activa, centrando su atención en el mensaje escuchado.
LCL	Comprende la información general en textos orales de uso habitual (noticias, avisos, horarios, instrucciones, normas, etc.), realizando actividades relacionadas con estos (preguntas, resumen, opinión...).
LCL	Comprende el sentido de elementos básicos del texto necesarios para la comprensión global (vocabulario).
LCL	Emplea en sus expresiones un vocabulario adecuado a su edad.
LCL	Diferencia por el contexto el significado de las palabras polisémicas, homófonas y homónimas.
LCL	Identifica el tema del texto.
LCL	Obtiene las ideas principales de un texto.
LCL	Resume un texto distinguiendo las ideas principales.

LCL	Reproduce de memoria breves textos literarios o no literarios cercanos a sus gustos e intereses con entonación y creatividad.
LCL	Reproduce con corrección y creatividad las distintas técnicas de comunicación oral que ha estudiado.
LCL	Actúa en respuesta a las órdenes o instrucciones dadas para llevar a cabo actividades diversas.
LCL	Responde de forma correcta a preguntas concernientes al texto oral.
LCL	Reproduce textos orales sencillos y breves imitando modelos narrativos, descriptivos argumentativos, expositivos, instructivos e informativos.
LCL	Recuerda algunas ideas básicas de un texto escuchado propio de su edad y las expresa oralmente en respuesta a preguntas directas.
LCL	Comienza a organizar y planificar el discurso adecuándose a la situación de comunicación y a las diferentes necesidades comunicativas.
LCL	Utiliza de forma efectiva el lenguaje oral para comunicarse y aprender; escucha activamente, recoge datos pertinentes, se inicia en la participación en encuestas y entrevistas, y se expresa oralmente con claridad.
LCL	Se inicia en el acceso a la información a través de entrevistas, noticias y debates infantiles procedentes de la radio, la televisión, publicaciones de prensa infantiles o Internet. Centra la atención en aspectos concretos propuestos con antelación y recoge esta información de un modo organizado (registros, anotaciones, etc.).
LCL	Realiza entrevistas dirigidas y formula preguntas para buscar información.
LCL	Lee en voz alta diferentes tipos de textos apropiados a su edad con velocidad, fluidez y entonación adecuadas.
LCL	Descodifica con precisión las palabras propias de su edad y aplica los signos de puntuación (por ejemplo: el punto y la coma) para dar sentido a la lectura.
LCL	Entiende el mensaje de manera global e identifica las ideas principales de los textos leídos en voz alta.
LCL	Comprende diferentes tipos de textos no literarios (expositivos, narrativos y descriptivos) y de textos de la vida cotidiana.
LCL	Lee en silencio y con fluidez textos de diferente complejidad.
LCL	Realiza lecturas en silencio comprendiendo los textos leídos (resume, extrae y opina).
LCL	Identifica las partes de la estructura organizativa de los textos y capta el propósito de estos según unas pautas establecidas.
LCL	Elabora esquemas y mapas conceptuales sencillos.
LCL	Interpreta el valor del título y de las ilustraciones más relevantes de un texto trabajado en clase.

LCL	Marca las palabras clave de un texto con unas pautas previamente establecidas.
LCL	Aumenta su interés por la lectura de textos.
LCL	Comprende el significado de palabras y expresiones con ayuda del contexto.
LCL	Extrae información de los diferentes textos periodísticos y publicitarios, identificando su intención comunicativa.
LCL	Extrae y ordena información en las diferentes actividades propuestas por el docente.
LCL	Ilustra los argumentos de lecturas dando referencias bibliográficas: autor, editorial, género e ilustraciones.
LCL	Escribe, en diferentes soportes, textos propios del ámbito de la vida cotidiana (notas, diarios, cartas, correos electrónicos y noticias), imitando textos modelo.
LCL	Escribe textos usando el vocabulario adecuado, organizando las ideas con claridad, secuenciando temporalmente el escrito, manteniendo la cohesión y respetando normas gramaticales y ortográficas, imitando textos modelo.
LCL	Elabora textos propios del ámbito de la vida personal y del ámbito escolar a partir de textos facilitados, recogiendo las ideas fundamentales de forma coherente.
LCL	Aplica correctamente los signos de puntuación y las normas de ortografía, iniciándose en la aplicación de las reglas de acentuación.
LCL	Reproduce con corrección textos breves dictados a mayor ritmo y con menor repetición, incrementando la dificultad del vocabulario incluido.
LCL	Se inicia en el uso de estrategias de búsqueda y selección de la información: comienza a resumir, elaborar esquemas y enunciados más complejos, dando respuesta a preguntas sobre un texto dado.
LCL	Expresa por escrito y brevemente ideas, opiniones y valoraciones.
LCL	Se afianza en la planificación y redacción de textos siguiendo unos pasos (planificación, redacción); determina con antelación cómo será el texto y su extensión, y presenta los escritos con limpieza, claridad, precisión y orden.
LCL	Valora su propia producción escrita, así como la producción escrita de sus compañeros.
LCL	Identifica todas las categorías gramaticales por su función en la lengua: presentar, sustituir y expresar características del nombre, y expresar acciones o estados.
LCL	Conjuga y usa con corrección formas verbales en pasado, presente y futuro en todos los tiempos simples y compuestos en las formas personales y no personales del modo indicativo.
LCL	Diferencia familias de palabras apoyándose en los campos semánticos, con ayuda del docente.

LCL	Conoce, reconoce y usa sinónimos y antónimos, palabras polisémicas, aumentativos, diminutivos y onomatopeyas en su comunicación oral y escrita en situaciones de aula.
LCL	Reconoce palabras compuestas, prefijos y sufijos, y es capaz de crear palabras derivadas e incorporarlas en sus producciones orales y escritas.
LCL	Clasifica los diferentes tipos de palabras en un texto previamente propuesto.
LCL	Conoce la estructura del diccionario y lo usa para buscar el significado de palabras dadas con cierta autonomía.
LCL	Elige la acepción correcta de la palabra desconocida según la situación que le ofrece el texto oral o escrito, o entre las varias que le muestra el diccionario, con unas pautas dadas.
LCL	Conoce las normas ortográficas básicas y las aplica en sus producciones escritas.
LCL	Reconoce las características que definen a las diferentes clases de palabras (<i>sustantivo, verbo, adjetivo, pronombre y determinante</i>), aplicándolas en producciones sencillas.
LCL	Combina correctamente las normas de la concordancia de género y de número en la expresión oral y escrita.
LCL	Diferencia sílaba átona y sílaba tónica, y clasifica las palabras de un texto según la posición de la sílaba tónica.
LCL	Usa con corrección los signos de puntuación (por ejemplo: punto, coma, interrogación y exclamación), afianzando su comprensión lectora.
LCL	Conoce y aplica las reglas de uso de la tilde en palabras agudas y llanas, diferenciando la posición de la sílaba tónica.
LCL	Aplica la sintaxis adecuada en producciones escritas propias con pautas determinadas previamente.
LCL	Conoce, valora y respeta la variedad lingüística de España.
LCL	Diferencia los textos literarios propios de la literatura infantil (narrativos, poéticos y dramáticos), considerándolos como medio de disfrute y aprendizaje.
LCL	Lee textos narrativos de tradición oral, literatura infantil y adaptaciones de obras.
LCL	Reconoce los recursos métricos y realiza rimas sencillas.
LCL	Reconoce comparaciones, aumentativos, diminutivos y sinónimos en textos literarios.
LCL	Escribe textos literarios sencillos (por ejemplo: cuentos, poemas, canciones y pequeñas obras teatrales) a partir de pautas o modelos dados.
LCL	Interpreta textos dramáticos individualmente y en grupo.

LCL	Memoriza con unas pautas establecidas y reproduce textos orales breves y sencillos (cuentos, poemas, canciones, refranes, adivinanzas, etc.).
LCL	Se esfuerza por escribir correctamente (grafía, orden, limpieza y estética) de forma personal y creativa.
LCL	Se inicia en la utilización de las nuevas tecnologías para escribir y presentar los textos, y afianza estrategias en la búsqueda de información.

Perfil Competencia: COMPETENCIA DIGITAL

4.º Educación Primaria

LCL	Utiliza los medios informáticos para obtener información sobre temas del entorno más próximo bajo supervisión del docente.
LCL	Se inicia en la utilización de las nuevas tecnologías para escribir y presentar los textos, y afianza estrategias en la búsqueda de información.
LCL	Discrimina distintos programas educativos digitales adecuados a su aprendizaje.
LCL	Consulta diferentes fuentes para obtener datos e información y realizar trabajos individuales o en grupo.
LCL	Escribe, en diferentes soportes, textos propios del ámbito de la vida cotidiana (notas, diarios, cartas, correos electrónicos y noticias) imitando textos modelo.
LCL	Utiliza ocasionalmente fuentes en formato papel y digital (diccionario, Internet) en el proceso de la escritura, de forma guiada o autónoma.

Perfil Competencia: COMPETENCIA PARA APRENDER A APRENDER

4.º Educación Primaria

LCL	Usa de forma habitual distintos recursos (diccionario, Internet...) para ampliar su vocabulario.
LCL	Utiliza la información para llevar a cabo diversas actividades en situaciones de aprendizaje individual o colectivo.
LCL	Activa conocimientos previos, ayudándose de ellos para comprender un texto trabajado en clase.
LCL	Realiza inferencias con ayuda del docente y formula hipótesis basándose en el texto y las imágenes que lo acompañan.
LCL	Reconoce la información contenida en los gráficos, estableciendo relaciones con la información que aparece en el texto relacionada con ellos.
LCL	Interpreta esquemas de llave y de números y mapas conceptuales sencillos trabajados en clase.
LCL	Organiza su tiempo de ocio incluyendo la lectura de diferentes textos de la biblioteca de aula.
LCL	Consulta diferentes fuentes para obtener datos e información y realizar trabajos individuales o en grupo.
LCL	Establece relaciones entre las ilustraciones y los contenidos del texto.
LCL	Interioriza la biblioteca como fuente de consulta y aplica las normas de funcionamiento.
LCL	Selecciona lecturas y expresa el gusto por la lectura de diversos géneros literarios como fuente de entretenimiento, manifestando su opinión sobre los textos leídos.
LCL	Utiliza ocasionalmente fuentes en formato papel y digital (diccionario, Internet) en el proceso de la escritura, de forma guiada o autónoma.
LCL	Se inicia en el acceso a la información a través de entrevistas, noticias y debates infantiles procedentes de la radio, la televisión, publicaciones de prensa infantiles o Internet. Centra la atención en aspectos concretos propuestos con antelación, y recoge esta información de un modo organizado (registros, anotaciones, etc.).
LCL	Se inicia en el uso de estrategias de búsqueda y selección de la información: comienza a resumir, elaborar esquemas y enunciados más complejos, dando respuesta a preguntas sobre un texto dado.

Perfil Competencia: COMPETENCIA EN SENTIDO DE LA INICIATIVA Y ESPÍRITU EMPRENDEDOR

4.º Educación Primaria

LCL	Reescribe noticias sencillas y transforma en noticias hechos cotidianos cercanos a su realidad, ajustándose a la estructura y el lenguaje propios del género, imitando modelos y siguiendo una guía de ayuda.
LCL	Escribe diferentes tipos de textos (notas, diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, etc.), adecuando el lenguaje a sus características básicas e imitando textos modelo encaminados a desarrollar su capacidad creativa en la escritura.
LCL	Se afianza en la planificación y redacción de textos siguiendo unos pasos (planificación, redacción); determina con antelación cómo será el texto y su extensión, y presenta los escritos con limpieza, claridad, precisión y orden.

Perfil Competencia: COMPETENCIAS SOCIALES Y CÍVICAS

4.º Educación Primaria

LCL	Escucha las intervenciones de los compañeros (postura adecuada, contacto visual, atención e interés), mostrando respeto por los sentimientos de los demás.
LCL	Utiliza las normas socio-comunicativas (espera de turnos, escucha activa, participación respetuosa), interactuando con el interlocutor y haciendo uso de ciertas normas de cortesía.
LCL	Se esfuerza por escribir correctamente (grafía, orden, limpieza y estética) de forma personal y creativa.
LCL	Valora su propia producción escrita, así como la producción escrita de sus compañeros.
LCL	Conoce, valora y respeta la variedad lingüística de España.
LCL	Lee textos narrativos de tradición oral, literatura infantil y adaptaciones de obras.

5. Procedimientos e instrumentos de evaluación

Se trata de elaborar una relación, como en este ejemplo, de la diversidad de procedimientos e instrumentos que permiten evaluar al alumno/a en esta área:

	Procedimientos			
	<i>Escritos</i>	<i>Orales</i>	<i>Observación directa y sistemática</i>	<i>Otros</i>
I n s t r u m e n t o s	<ul style="list-style-type: none"> • Tareas diversas realizadas por el alumnado en la actividad diaria de la clase. • Cuaderno de clase del alumno. • Dossier individual (PROYECTOS). • Actividades de evaluación (libro, fichas, pruebas escritas individuales...). • Trabajos de grupo. • Resolución de ejercicios y problemas. • Actividades interactivas. • Portfolio, e-portfolio. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuales y grupales. • Participación del alumno/a. • Intervenciones en la clase. • Puestas en común. • Entrevistas. • Pruebas orales individuales. • Exposiciones orales. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Escalas. • Listas de control. • Registros anecdóticos personales. • Registros de incidencias. • Ficha de registro individual. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Rúbricas de evaluación (Aprendizajes, Habilidades generales, proyectos). • Plantilla de evaluación. • Autoevaluación. • Blog del profesor. • ...

6. Criterios de calificación

La calificación estará relacionada con el grado de adquisición de las Competencias del alumno/a de Cuarto Curso de EP, a través de todas las actividades que lleve a cabo.

Esta propuesta puede servir como referente:

	<i>Criterios</i>
1. Trabajo autónomo (aula, otros espacios).	<ul style="list-style-type: none">• Realización sin ayuda externa.• Estimación del tiempo invertido para resolver una actividad.• Grado de adquisición de aprendizajes básicos.• Orden y limpieza en la presentación.• Caligrafía.• Destrezas.• Revisión del trabajo antes de darlo por finalizado.• Valoración entre el trabajo en clase y en casa.• Creatividad.• ...
2. Pruebas orales y escritas.	<ul style="list-style-type: none">• Valoración del aprendizaje de los contenidos.• Valoración de los procesos seguidos y de los resultados.• Expresión oral del procedimiento seguido al resolver una actividad. Coherencia y adecuación.• Valoración tiempo invertido-tiempo necesario para resolver una actividad.• Orden, limpieza y estructura del trabajo presentado.• Caligrafía legible.• Tiempo de realización.• Destrezas.• ...
3. Actividades TIC.	<ul style="list-style-type: none">• Uso adecuado y guiado del ordenador y de alguna herramienta telemática.• Utilización de Internet, de forma responsable y con ayuda, para buscar información sencilla o resolver una actividad.• Tipo de participación (autónoma, con apoyo, ninguna).• Grado de elaboración de la respuesta.• Interés, motivación.• ...

<p>4. Participación y seguimiento de las clases (intervenciones orales, tipo de respuesta...).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel y calidad de las intervenciones. • Mensaje estructurado. • Uso de vocabulario apropiado. • Comportamiento. • Esfuerzo. • Interés. • ...
<p>5. Trabajo cooperativo. Valoración individual y grupal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidad de trabajo cooperativo. • Grado de comunicación con los compañeros. • Resolución de conflictos. • Interés, motivación. • Creatividad. • Iniciativa. • Opinión personal del trabajo y cómo se ha llevado a cabo. • ...
<p>6. Dossier de trabajo individual.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación clara y ordenada. • Actualizado. • Razonamiento de la selección de las producciones que forman el dossier. • ...
<p>7. ...</p>	

7. Metodología

El área de Lengua debe perseguir que el alumno/a adquiera un sistema de signos, pero también su significado cultural y el modo en que las personas integran la realidad. Que el lenguaje le sirva de instrumento de regulación de la convivencia, de expresión de ideas, sentimientos y emociones, y de regulación de la propia conducta. También debe perseguir que el alumnado sea capaz de construir una representación del mundo compartida y pueda comunicarla. En definitiva, que sea capaz de desenvolverse con facilidad en diferentes situaciones de la vida y, especialmente, en la escuela, empleando los textos académicos para el aprendizaje y desarrollo de las demás asignaturas.

La enseñanza del área debe partir del uso de la lengua que los alumnos ya han adquirido al iniciar la etapa. Partiendo de ello se deberá ampliar la Competencia en Comunicación lingüística de forma que sean capaces de interactuar en todos los ámbitos sociales en los que participan.

El uso social de la lengua en contextos familiares, privados, públicos y escolares debe ser el hilo conductor de los contenidos del área.

Hay que entender la lengua desde una perspectiva global, ya que los distintos bloques de contenidos en que se articula el área no pueden corresponder a la práctica docente, sino que esta debe afrontarse relacionando los distintos bloques pues todos ellos están muy relacionados.

La **integración** de las **Competencias** y las **Inteligencias múltiples** en el área supone insistir más en las herramientas esenciales del aprendizaje (comprensión y expresión oral y escrita) y poner en práctica estrategias didácticas que consideren las diferentes posibilidades de adquisición del alumno/a. Esto se consigue:

- En las dobles páginas al final de cada unidad didáctica del libro del alumno.
- En las **actividades competenciales** en el Libro Guía.
- En los **proyectos** específicos trimestrales.

A través de estos proyectos los alumnos pueden desarrollar sus capacidades en torno a la planificación del trabajo, la selección de un tema de interés, de los contenidos y de los materiales que se van a utilizar, así como respecto a la elaboración y presentación del proyecto, su corrección y, finalmente, la exposición... Todo bajo un prisma de colaboración e intercambio entre iguales. En definitiva, predomina el trabajo cooperativo que permite desarrollar la capacidad de discusión, la comunicación, el intercambio de ideas, el respeto y la comprensión de las opiniones ajenas, y la reflexión sobre las ideas propias.

A la hora de evaluar, la **rúbrica de evaluación** se convierte, para el docente, en un instrumento o guía de una serie de criterios evaluables de conocimientos y competencias, en distintos grados de consecución, logrados por el alumno/a.

El **uso de las TIC** es un elemento para favorecer la construcción de aprendizajes con sentido, ya que nos permite motivar al alumno, contextualizar el contenido objeto de aprendizaje, facilitar la relación del nuevo aprendizaje con contextos reales, favorecer la transferencia, generalizar y ampliar el contenido, y facilitar la elaboración de síntesis y la transferencia del conocimiento.

La metodología propuesta promueve la construcción de aprendizajes significativos a partir de secuencias de adquisición de conocimientos que plantean lo siguiente:

- Evocación de conocimientos previos para abordar los nuevos contenidos.

- Progresiva y cuidada incorporación de nuevos contenidos, a través de ejemplos extraídos de situaciones cotidianas y contextualizadas para el alumno/a de Cuarto Curso, que favorecen su comprensión. Esto posibilita la transferencia de aprendizajes a la vida cotidiana, conectando con la adquisición de las Competencias propias de la materia.
- Ejercicios y actividades diversificadas que contemplan Competencias e Inteligencias múltiples: trabajo individual y en grupo, trabajo cooperativo en **Proyectos**, uso de las TIC y actividades que trabajan contenidos fundamentales. Están secuenciados por niveles de dificultad, abordan diversidad de estilos cognitivos e inteligencias y facilitan la adquisición de Competencias a todos los alumnos.

8. Enseñanzas transversales de Cuarto Curso

Educación para la igualdad entre los sexos

Reconocer situaciones habituales en las que se produzca cualquier tipo de discriminación, y fomentar el rechazo.

Reflexionar y opinar sobre la igualdad de oportunidades.

Educación del consumidor

Fomentar actitudes críticas ante el consumo excesivo y analizar el papel de la publicidad en la incitación al consumo.

Interpretar y comprender mensajes propagandísticos y publicitarios.

Reflexionar sobre los mensajes transmitidos a través de cualquier sistema verbal y no verbal.

Educación ambiental

Comprender y producir mensajes orales y escritos que versen sobre temas relacionados con el mantenimiento del medio ambiente.

Aportar ideas y posibles soluciones que comporten un compromiso personal para la mejora y conservación del medio ambiente.

Educación para la salud.

Conocer y practicar hábitos elementales de higiene, alimentación y cuidado personal que mejoran la calidad de vida.

Educación para la paz

Conocer, comprender y aplicar las normas que rigen el intercambio comunicativo sabiendo respetar y aceptar las aportaciones de los demás.

Mostrar respeto y tolerancia a la diversidad lingüística del Estado y valorarla como un hecho cultural enriquecedor.

Estimar y valorar la lengua oral y escrita como medio de establecer y mejorar la relación con los demás.

Educación moral y cívica

Valorar el diálogo como instrumento para solucionar los problemas de convivencia y para transmitir ideas, pensamientos y opiniones, respetando los juicios y las opiniones ajenos.

Respetar las reglas propias del intercambio comunicativo.

9. Atención a la diversidad

Relación de las diferentes propuestas para trabajar la atención a la diversidad de niveles, estilos y ritmos de aprendizaje, de intereses y de capacidades de los alumnos. A continuación, se muestra un ejemplo:

Atención a la diversidad

- ADAPTACIÓN CURRICULAR (BÁSICA): Los contenidos nucleares de la unidad didáctica se presentan de forma más pautada, con mayor apoyo gráfico, siguiendo una secuencia de aprendizaje que facilita la adquisición de Competencias por parte de los alumnos.
- ADAPTACIÓN CURRICULAR (AMPLIACIÓN): Fichas fotocopiables con actividades de mayor dificultad por su resolución, por el tratamiento de otros contenidos relacionados con los del ciclo, etc.
- COMPETENCIAS e INTELIGENCIAS MÚLTIPLES: Se contempla la diversidad de estilos cognitivos y de inteligencias en aprendizajes con la lectura, el movimiento, la representación plástica, la dramatización...
- PLANES INDIVIDUALES dirigidos a alumnos que lo requieren (extranjeros, incorporación tardía, necesidades educativas especiales y superdotación).
- ACTIVIDADES MULTINIVEL: Posibilitan que los alumnos encuentren, respecto al desarrollo de un contenido, actividades que se ajustan a su nivel de competencia curricular, a sus intereses, habilidades y motivaciones. Por ejemplo, el grupo clase puede estar trabajando el género masculino y femenino, mientras que varios alumnos pueden estar reforzando los artículos *el/la* y, simultáneamente, otros pueden estar trabajando a un nivel más básico la comprensión de un texto. De este modo, en una misma clase se posibilita trabajar a diferentes niveles, según las habilidades de cada alumno/a.
- ENSEÑANZA TUTORADA.
- TRABAJOS DE INVESTIGACIÓN.
- LECTURAS Y CONSULTAS DE FORMA LIBRE.

10. Estrategias para incorporar las TIC en el aula

Para incorporar las TIC en el aula se ha propuesto una serie de recursos **integrados** con los contenidos y las actividades de Lengua para Cuarto Curso, a los que complementan y amplían.

<i>Actividades TIC</i>	<ul style="list-style-type: none">• Actividades integradas en las secuencias de aprendizaje.
<i>Enlaces a Internet</i>	<ul style="list-style-type: none">• Aprovechamiento de recursos educativos en Internet: búsqueda de imágenes, información o curiosidades, y selección y organización para transformar estos elementos en conocimiento.
<i>Libro Digital Interactivo</i>	<ul style="list-style-type: none">• Libro proyectable que incorpora elementos de interactividad: actividades, enlaces, animaciones...

11. Estrategias para estimular el interés y el hábito de la lectura, y para desarrollar la expresión oral y escrita

<p>Lectura:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lectura del libro de texto.• Otros textos escritos: cortos, de tipología diferente (informativo, descriptivo, cuentos, poemas...).• Textos en soporte digital (Internet y aplicaciones informáticas, lectura en pantalla).• Textos orales complementados y acompañados de imágenes o audios.
--

Expresión:

- Exposición oral y escrita en trabajos individuales, actividades en grupo, en razonamientos o intervenciones: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral y escrita de los aprendizajes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en soporte papel y en pantalla.

PROGRAMACIÓN

4º DE PRIMARIA

ÁREA DE LINGUA GALEGA

1. Obxectivos en clave de Competencias do Cuarto curso

- Comprender textos orais en diferentes soportes, incluídos os procedentes dos medios de comunicación, e expresarse oralmente de forma adecuada nos diferentes contextos nos que se desenvolve o alumno. (Comunicación lingüística).
- Ler e comprender textos de tipoloxía diversa (narrativos, descritivos, expositivos e argumentativos) e obter información relevante, realizando inferencias de información e elaborando unha interpretación con obxecto de sacar conclusións propias. (Comunicación lingüística)
- Aplicar correctamente as palabras precisas e adecuadas da maneira máis apropiada a cada contexto para conseguir as intencións desexadas segundo o caso. (Comunicación lingüística)
- Interpretar e presentar a información a partir do uso de gráficos, parámetros estatísticos, experimentos e valorando a súa utilidade na sociedade. (Matemática)
- Elaborar composicións creativas (carteis, audiovisuais...) explorando as técnicas e os recursos das varias linguaxes artísticas para comunicar mensaxes. (Conciencia e expresións culturais)
- Participar en situacións comunicativas expresando as súas ideas e emocións, practicando a participación activa, para favorecer os espazos de interacción e de crecemento, identificando e valorando diferentes puntos de vista dunha realidade para actuar de forma positiva e aberta. (Sociais e cívicas)
- Desenvolver as capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como unha actitude contraria á violencia, aos prexuízos de calquera tipo e aos estereotipos sexistas e de discriminación por cuestións de diversidade afectivo-sexual. (Sociais e cívicas)
- Redactar textos de tipoloxía diversa (narracións, diálogos, cartas e correos electrónicos, reportaxes, críticas de arte...), respectando as súas características para comunicar mensaxes da maneira máis adecuada segundo o contexto. (Comunicación lingüística)
- Relacionarse e expresarse a través da lingua de maneira adecuada na actividade social e cultural, adoptando unha actitude respectuosa e de cooperación para tomar conciencia dos propios sentimentos e ideas e para controlar a propia conduta. (Competencias sociais e cívicas).
- Practicar o uso das normas gramaticais e ortográficas básicas co obxectivo de asegurar a correcta escritura das palabras, as frases e os textos. (Comunicación lingüística)

- Utilizar de maneira dirixida as TIC, valorándoas como fonte de información, comunicación e aprendizaxe. (Dixital)
- Desenvolver capacidades emprendedoras ante un problema, poñendo en práctica as propias reflexións e as dos outros como fonte de dinamización social e como medio para compartir puntos de vista, ideas e esforzos. (Sentido de iniciativa e espírito emprendedor)
- Aproximarse a obras relevantes da tradición literaria. Comprender textos literarios de xéneros diversos, así como as convencións específicas da linguaxe literaria. (Comunicación lingüística)
- Amosar capacidade crítica ante a lectura de textos. (Comunicación lingüística; Aprender a aprender).
- Coñecer, apreciar e valorar as singularidades culturais, lingüísticas, físicas e sociais de Galicia, poñendo de relevancia as mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e á sociedade galegas. (Competencias sociais e cívicas)
- Xestionar as propias capacidades e coñecementos como base para a propia formación. (Aprender a aprender)
- Utilizar a lectura como fonte de pracer e enriquecemento persoal e achegarse a obras de tradición literaria. (Aprender a aprender)
- Reflexionar sobre a propia aprendizaxe co obxectivo de tomar conciencia das súas capacidades valorando propostas de mellora. (Aprender a aprender)

2. Secuencia e temporización de contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliáveis

COMÚNS AOS TRES TRIMESTRES		
<i>Contidos</i>	<i>Criterios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
<p>BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR</p> <p>1. Comprensión e valoración de textos orais sinxelos procedentes da radio, da televisión ou da internet, con especial incidencia na noticia, para obter información xeral, específica e relevante, sobre feitos e acontecementos que resulten significativos e elaboración dun breve resumo.</p> <p>2. Uso de documentos impresos, dixitais e audiovisuais para obter informacións relevantes para realizar tarefas de aprendizaxe.</p>	<p>1. Comprender textos orais sinxelos dos medios de comunicación, extraendo o sentido global e información específica.</p> <p>2. Utilizar os documentos audiovisuais como instrumento de aprendizaxe.</p> <p>3. Comprender e producir textos orais sinxelos, propios do uso cotián ou do ámbito académico.</p>	<p>1.1 Comprende as ideas principais dun texto oral sinxelo dos medios de comunicación, extraendo o sentido global da mensaxe.</p> <p>1.2. Identifica quen, que, cando, por que, como e onde nunha noticia.</p> <p>1.3. Elabora un breve resumo, a partir de preguntas, dun texto oral sinxelo e valora os informativos da radio e da televisión como fonte de información</p> <p>2.1. Usa e manexa documentos impresos, audiovisuais e dixitais para obter a información máis importante e necesaria.</p> <p>2.2 Selecciona informacións relevantes dos documentos audiovisuais para realizar tarefas de aprendizaxe.</p> <p>3.1. Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo</p>

<p>3. Comprensión e produción de textos orais sinxelos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián, de carácter informal (conversas entre iguais e no equipo de traballo) e dun maior grao de formalización (exposicións da clase).</p> <p>4. Actitude de escoita adecuada ante situacións comunicativas, respectando as opinións de quen fala e sen interrupcións inadecuadas.</p> <p>5. Participación e cooperación nas situacións comunicativas (expresións espontáneas, informacións, conversas reguladores da convivencia, discusións ou instrucións) con valoración e respecto das normas que rexen a interacción oral (petición e quendas de palabra, mantemento do tema, respecto ás opinións das demais persoas, posturas e xestos</p>	<p>4. Manter unha actitude de escoita adecuada, respectando as opinións dos demais.</p> <p>5.1. Participar nas diversas situacións de interacción oral que se producen na aula amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral.</p> <p>6. Amosar interese por expresarse en público coherentemente, sen contradicións, sen repeticións innecesarias e usando nexos adecuados.</p>	<p>adecuadamente.</p> <p>3.2. Segue unha exposición da clase e extrae o sentido global e as informacións máis relevantes, preguntando se é necesario para verificar a súa comprensión.</p> <p>3.3. Elabora e produce textos orais sinxelos (explicacións, breves exposicións, narracións curtas...) presentando as ideas cunha coherencia lineal elemental e responde preguntas aclaratorias elementais sobre o seu contido.</p> <p>3.4. Participa no traballo en grupo.</p> <p>4.1. Atende as intervencións dos demais, en conversas e exposicións sen interromper.</p> <p>4.2. Respecta as opinións da persoa que fala.</p> <p>5.1. Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.</p> <p>5.2. Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais.</p> <p>5.3. Utiliza a lingua galega en calquera situación de comunicación dentro da aula e valora o seu</p>
---	--	---

<p>adecuados).</p> <p>6. Uso de estratexias elementais para comprender e facer comprender as mensaxes orais: entoación, ritmo e xestualidade.</p> <p>7. Produción de textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación social coa axuda de modelos sinxelos e en situación de simulación.</p> <p>8. Actitude de cooperación e de respecto en situacións de aprendizaxe compartida.</p> <p>9. Interese por expresarse oralmente coa</p>	<p>7. Elaborar textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación.</p> <p>8. Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.</p> <p>9. Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.</p> <p>10. Usar, de forma xeral, unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.</p> <p>11. Comparar textos orais sinxelos producidos en diferentes variedades dialectais da lingua galega.</p> <p>12. Identificar a lingua galega con diversos contextos de uso oral.</p>	<p>uso fóra dela.</p> <p>5.4. Emprega unha postura e xestualidade que transmite predisposición para interactuar cos demais.</p> <p>6.1. Elabora un discurso oral coherente, utilizando un vocabulario adecuado á súa idade.</p> <p>6.2. Elabora un discurso oral cohesivo, utilizando algúns nexos básicos.</p> <p>6.3. Aмосa un discurso oral, claro, cunha pronuncia e entoación axeitadas, propias da lingua galega.</p> <p>7.1 Elabora textos orais sinxelos propios dos medios de comunicación mediante simulación.</p> <p>8.1. Aмосa respecto ás ideas e achegas dos demais e contribúe ao traballo en grupo.</p> <p>9.1. Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo.</p>
---	---	--

<p>pronuncia e coa entoación adecuadas.</p> <p>10. Uso, de forma xeral, dunha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.</p> <p>11. Comparación de textos orais sinxelos producidos en diferentes variedades dialectais da lingua galega.</p> <p>12. Identificación da lingua galega con diversos contextos de uso oral da lingua: en diferentes ámbitos profesionais (sanidade, educación, medios de comunicación...) e en conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.</p>	<p>1. Comprender, buscar, localizar e seleccionar información explícita en textos sinxelos de soportes variados (webs infantís, libros, carteis...).</p> <p>2. Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de sinxelos gráficos, e ilustracións.</p>	<p>10.1. Usa, de forma xeral, unha linguaxe non sexista.</p> <p>10.2. Identifica o uso de linguaxe discriminatoria e sexista evidente.</p> <p>11.1. LGB1.11.1. Compara textos orais sinxelos producidos en diferentes variedades dialectais da lingua galega.</p> <p>12.1. Identifica a lingua galega oral con diversos contextos profesionais: sanidade, educación, medios de comunicación...</p> <p>12.2. Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas.</p>
---	---	---

<p>BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER</p> <p>1. Comprensión da información relevante en textos das situacións cotiás de relación social: correspondencia escolar, normas do centro, regras de xogos...</p> <p>2. Comprensión de información xeral en textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social (incluídas webs infantís), localizando informacións destacadas en portadas, titulares, subtítulos, entradas.</p> <p>3. Comprensión de información relevante en textos para aprender e para informarse, tanto os producidos con finalidade didáctica como os de uso cotián (folletos, horarios, descrições,</p>	<p>3. Realizar o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo e resumir o seu contido.</p> <p>4. Utilizar, de maneira xeral, estratexias para mellorar a lectura.</p> <p>5. Utilizar de xeito guiado as tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.</p> <p>6. Ler, en silencio ou en voz alta, textos sinxelos en galego, adaptados á súa idade e aos seus intereses.</p>	<p>1.1. Comprende a información relevante de textos sinxelos procedentes dos medios de comunicación social ou propios de situacións cotiás.</p> <p>1.2. Identifica as ideas principais dun texto sinxelo (narrativo, descritivo, expositivo).</p> <p>1.3. Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo.</p>
---	---	--

<p>instrucións, explicacións...).</p> <p>4. Integración de coñecementos e de informacións procedentes de diferentes soportes para aprender e contrastar información, identificando e interpretando os datos que se transmiten mediante sinxelos gráficos e ilustracións.</p> <p>5. Subliñado e resumo da información relevante dun texto sinxelo adecuado ao seu nivel.</p> <p>6. Iniciación ás estratexias de control do proceso lector (anticipación, formulación de hipóteses, relectura...).</p>	<p>7. Usar as bibliotecas de aula, e de centro, respectando as normas básicas de funcionamento, e participar en actividades literarias.</p> <p>8. Ter interese por ter unha biblioteca propia.</p> <p>9. Amosar interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.</p> <p>10. Amosar certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferencias.</p>	<p>1.5. Identifica a estrutura xeral dun texto.</p> <p>1.6. Emprega o dicionario, de forma guiada, para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.</p> <p>2.1. Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de sinxelos gráficos e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que a acompaña.</p> <p>3.1. Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo.</p> <p>3.2. Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo.</p> <p>4.1. Deduce, de maneira xeral, o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións.</p> <p>4.2. Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión, cando é preciso.</p>
--	---	--

<p>7. Uso dirixido das tecnoloxías da información e das bibliotecas para obter información e modelos para a lectura.</p> <p>8. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta, de textos sinxelos en galego adaptados á idade e aos intereses das alumnas e dos alumnos.</p> <p>9. Uso da biblioteca respectando as súas normas de funcionamento e valorándoa como fonte de información e de ocio e participación en actividades literarias.</p>	<p>1. Usar, as estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.</p> <p>2. Producir textos sinxelos de diferente tipoloxía que permitan narrar, describir e resumir, emocións e informacións relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación.</p>	<p>5.1. Utiliza de forma guiada as tecnoloxías da información para obter información e modelos para a lectura.</p> <p>5.2. Utiliza de xeito guiado dicionarios dixitais para interpretar a información dun texto.</p> <p>6.1. Descodifica sen dificultade as palabras.</p> <p>6.2. Le textos sinxelos en voz alta sen dificultade.</p> <p>6.3. Le textos, adaptados e próximos á súa experiencia, en silencio, sen dificultade.</p> <p>7.1. Utiliza as biblioteca de aula e de centro respectando as normas básicas do seu o funcionamento.</p> <p>7.2. Valora as bibliotecas de aula e de centro</p>
---	---	---

<p>8. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta, de textos sinxelos en galego adaptados á idade e aos intereses das alumnas e dos alumnos.</p> <p>9. Uso da biblioteca respectando as súas normas de funcionamento e valorándoa como fonte de información e de ocio e participación en actividades literarias.</p> <p>10. Valoración das normas de funcionamento da biblioteca como recurso para acceder facilmente a información moi variada e manter un ambiente agradable de traballo e lecer.</p> <p>12. Interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e como medio de comunicación de e de lecer.</p> <p>13. Desenvolvemento da autonomía lectora, da capacidade de elección de temas e de textos e de expresión das preferencias persoais.</p>	<p>3. Elaborar textos do ámbito académico para comunicar información.</p> <p>4. Elaborar textos sinxelos combinen a linguaxe verbal e a non-verbal.</p> <p>5. Usar de maneira guiada, programas informáticos de procesamento de texto.</p>	<p>como instrumento cotián de busca de información e fonte de recursos textuais diversos.</p> <p>7.3. Participa en actividades literarias do centro.</p> <p>8.1. Coida, conserva e organiza os seus libros.</p> <p>9.1. Amona interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación e de lecer.</p>
---	--	---

<p>BLOQUE 3. COMUNICACIÓN ESCRITA: ESCRIBIR</p> <p>1. Uso das estratexias de planificación, de textualización e revisión como partes do proceso escritor.</p> <p>2. Composición de textos propios de situacións cotiás de relación social (correspondencia escolar, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, solicitudes, instrucións..., de acordo coas características propias destes xéneros.</p> <p>3. Composición de textos de información sinxelos, característicos dos medios de</p>	<p>6. Utilizar recursos gráficos e paratextuais que faciliten a comprensión dos textos.</p> <p>7. Coidar a presentación dos traballos escritos en calquera soporte e valorar a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa.</p>	<p>10.1. Selecciona textos do seu interese, en función dos seus gustos e preferencias.</p> <p>1.1. Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir xerando ideas, seleccionando e estruturando a información.</p> <p>1.2. Elabora o texto con coherencia xeral e de forma creativa.</p> <p>1.3. Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto, coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación).</p> <p>1.4. Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía, léxico, morfosintaxe.</p> <p>2.1. Elabora, en diferentes soportes, textos</p>
---	---	---

<p>comunicación social, sobre acontecementos significativos, con especial incidencia na noticia, en situacións reais ou simuladas.</p> <p>4. Produción de textos relacionados co ámbito académico para comunicar información (cuestionarios, resumos, descrições, explicacións).</p> <p>5. Creación de textos sinxelos con intención informativa utilizando a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.</p> <p>6. Uso guiado de programas informáticos de procesamento de textos.</p> <p>7. Utilización de elementos gráficos e paratextuais sinxelos, para facilitar a comprensión (ilustracións, subliñados, gráficos e</p>	<p>1. Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical básica, como apoio á comprensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento na mellora do uso da lingua.</p> <p>2. Aplicar, de forma xeral, as normas ortográficas básicas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.</p> <p>3. Utilizar correctamente as regras de puntuación, así como unha sintaxe elemental nas producións orais e escritas.</p>	<p>propios da vida cotiá e académica, imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, instrucións...</p> <p>2.2. Redacta textos xornalísticos (noticias) e publicitarios (anuncios e carteis) de xeito creativo.</p> <p>2.3. Elabora diferentes tipos de textos (narrativos e descritivos) seguindo un guión establecido.</p> <p>2.4. Escribe textos coherentes empregando algúns elementos de cohesión.</p> <p>2.5. Resume, brevemente, o contido de textos sinxelos, a partir de preguntas, propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de comunicación.</p> <p>3.1. Elabora por escrito textos do ámbito académico moi sinxelos (cuestionarios, resumos, descrições, explicacións...) para obter e comunicar información.</p> <p>4.1. Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non-verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómics.</p>
--	---	---

<p>tipografía).</p> <p>8. Interese polo coidado e a presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica.</p> <p>9. Valoración da escritura como instrumento de relación social, obtención, reelaboración da información e da expresión creativa.</p> <p>BLOQUE 4: COÑECEMENTO DA LINGUA</p> <p>1. Uso e identificación intuitiva de terminoloxía moi elemental nas actividades de produción e interpretación: denominación dos textos traballados, enunciado, palabra e sílaba, xénero e número, determinantes e formas verbais.</p> <p>2. Uso das normas ortográficas básicas, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas nos escritos.</p>	<p>4. Recoñecer e empregar conectores básicos.</p> <p>5. Usar o dicionario, en papel ou electrónico, de forma guiada.</p> <p>6. Identificar palabras compostas e derivadas, así como sinónimos, antónimos e palabras polisémicas básicas, para comprender e producir textos.</p> <p>7. Valorar a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de Galicia e de Europa.</p>	<p>5.1. Usa de maneira guiada, programas informáticos de procesamento de texto.</p> <p>6.1. Usa recursos gráficos e paratextuais sinxelos (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía) para facilitar a comprensión dos textos.</p> <p>6.2. Ilustra creativamente os seus textos con imaxes redundantes co seu contido.</p> <p>7.1. Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, separación entre parágrafos, interlineado...</p> <p>7.2. Valora a lingua escrita como medio de comunicación e de expresión creativa.</p>
---	--	---

<p>3. Comparación e transformación de enunciados, mediante inserción, supresión, cambio de orde, segmentación e recomposición, para xulgar sobre a gramaticalidade dos resultados.</p> <p>4. Comparación de estruturas sintácticas elementais para observar a súa equivalencia semántica ou posibles alteracións do significado.</p> <p>5. Inserción e coordinación de oracións como instrumento na mellora da composición escrita.</p> <p>6. Exploración das posibilidades do uso de diversos enlaces entre oracións (adición, causa), en relación coa composición de textos.</p>	<p>8. Establecer relacións elementais entre as diversas linguas que coñece ou está a aprender para reflexionar sobre como mellorar os seus procesos comunicativos na lingua galega, recoñecer as posibles interferencias e lograr unha competencia comunicativa integrada.</p> <p>1. escoitar, memorizar, reproducir e valorar textos sinxelos, procedentes da literatura galega en xeral, e da literatura galega popular en</p>	<p>1.1. sinala a denominación dos textos traballados e recoñece nestes enunciados, palabras e sílabas.</p> <p>1.2. Identifica as formas verbais.</p> <p>1.3. Separa as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas.</p> <p>1.4. Identifica nun texto substantivos e adxectivos.</p> <p>1.5. sinala o xénero e número de palabras dadas e é quen de cambiálas.</p> <p>2.1. Aprecia o valor social das normas ortográficas e a necesidade de cingirse a elas.</p> <p>2.2. Utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións</p>
--	--	--

<p>7. Uso do dicionario, en papel ou electrónico, de forma guiada.</p> <p>8. Identificación de palabras compostas e derivadas, de sinónimos de antónimos e palabras polisémicas básicas, en relación coa comprensión e coa produción de textos.</p> <p>9. Valoración da lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.</p> <p>10. Comparación entre aspectos das linguas que coñece e/ou está a aprender para mellorar os procesos comunicativos, recoñecer as posibles interferencias e lograr unha competencia comunicativa integrada.</p> <p>BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA</p> <p>1. escoita, memorización e reprodución de textos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.</p>	<p>particular.</p> <p>2. Ler textos e obras en galego adaptadas á idade e en diferentes soportes.</p> <p>3. Identificar o xénero literario a que pertencen uns textos dados.</p> <p>4. Recrear e compoñer poemas e relatos a partir</p>	<p>escritas, con especial atención ás maiúsculas.</p> <p>3.1. Emprega, de forma xeral, os signos de puntuación.</p> <p>3.2. Usa unha sintaxe elemental adecuada nas súas producións.</p> <p>3.3. Respecta, de forma xeral, as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono.</p> <p>4.1. Usa diversos conectores básicos entre oracións: adición e causa.</p> <p>5. Usa o dicionario, en papel ou dixital, de forma guiada.</p> <p>6.1. Recoñece palabras derivadas e compostas, identificando e formando familias de palabras.</p> <p>6.2. Recoñece e usa sinónimos, antónimos e palabras polisémicas básicas.</p> <p>7.1. Valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.</p>
---	---	--

<p>2. Valoración e aprecio do texto literario galego (oral ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.</p> <p>3. Lectura persoal, silenciosa e en voz alta de obras en galego adecuadas á idade e aos intereses do alumnado.</p> <p>4. Lectura guiada e expresiva de textos narrativos da literatura infantil, adaptacións breves de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.</p>	<p>de modelos sinxelos</p> <p>5. Participar activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios.</p> <p>6. Valorar a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.</p> <p>7. Amosar interese, respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais, sociais e culturais.</p>	<p>8.1. Identifica diferenzas, regularidades e semellanzas sintácticas, ortográficas, morfolóxicas e léxicas moi evidentes e básicas entre todas as linguas que coñece e/ou está a aprender, como punto de apoio para a súa aprendizaxe.</p> <p>1. escoita, memoriza e reproduce textos sinxelos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos, regueifas...) e da literatura galega en xeral.</p> <p>1.2. Valora os textos da literatura oral galega</p>
--	---	--

<p>5. Lectura guiada de poemas, de relatos e de obras, recoñecendo as características dalgúns modelos.</p> <p>6. Recreación e composición de poemas e relatos para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas, recoñecendo as características dalgúns modelos.</p> <p>7. Dramatización e lectura dramatizada de situacións de textos literarios.</p> <p>8. Valoración da literatura en calquera lingua (maioritaria, minoritaria ou minorizada), como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.</p> <p>9. Interese por coñecer os modelos narrativos e poéticos que se utilizan noutras culturas.</p>		<p>como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.</p> <p>2.1. Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.</p> <p>2.2. Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, adaptadas á idade e en diferentes soportes.</p> <p>3.1. É quen de identificar o xénero literario a que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.</p> <p>4.1. Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.</p>
---	--	--

10. Comparación de imaxes, símbolos e mitos facilmente interpretables que noutras culturas serven para entender o mundo e axudan a coñecer outras maneiras de relacións sociais.

5. Participa activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios.

6.1. Valora a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.

7.1. Aмосa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.

PRIMEIRO TRIMESTRE		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>BLOQUE 1: COMUNICACIÓN ORAL: FALAR E ESCOITAR</p> <p>Comentario oral e xuízo persoal.</p>	<p>-Participar en actividades de comunicación e de expresión oral respectando o punto de vista dos demais e realizando achegas coherentes.</p> <p>-Comprender producións orais (conferencias, exposicións, explicacións), provenientes de diferentes medios. Ter capacidade para facer unha síntese tamén oral a partir das ideas principais que se expuxeron.</p>	<p>-Participa en actividades de comunicación oral respectando o punto de vista dos demais e realizando achegas coherentes.</p> <p>-Utiliza técnicas para aprender a expresarse de forma correcta, seleccionando e organizando a información referida aos contidos da área e usando diferentes recursos que lle permiten realizar unha gran variedade de funcións comunicativas.</p>
<p>BLOQUE 2: COMUNICACIÓN ESCRITA: LER</p> <p>- Estratexias de identificación de diferentes tipos de texto relacionados coa vida cotiá e coas relacións sociais.</p>	<p>-Utilizar estratexias para a identificación de diferentes tipos de texto relacionados coa vida cotiá e coas relacións sociais.</p>	<p>-Comprende producións orais provenientes de diferentes medios. Ten capacidade para facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.</p>
<p>BLOQUE 3: COMUNICACIÓN ESCRITA:</p>		<p>-Identifica diferentes xéneros textuais relacionados coa vida cotiá e coas relacións sociais.</p>

<p>ESCRIBIR</p> <p>-Producción de diferentes tipos de texto segundo a súa tipoloxía para comunicar vivencias, necesidades e coñecementos.</p>	<p>-Producir textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.</p>	
<p>BLOQUE 4: COÑECEMENTO DA LINGUA</p> <p>-Recoñecemento de palabras antónimas e sinónimas.</p> <p>-Coñecemento e diferenciación do nome do resto das clases de palabras. Xénero e número.</p> <p>-Aproximación e coñecemento de normas ortográficas básicas (uso do punto, signos de interrogación e exclamación, acentuación de agudas e graves).</p>	<p>-Adquirir vocabulario para facilitar e mellorar a comprensión e expresión oral e escrita nos textos e detectar interferencias lingüísticas.</p> <p>-Coñecer e diferenciar o nome do resto das clases de palabras.</p> <p>-Coñecer as normas de uso do punto, dos signos de interrogación e de admiración, as regras de acentuación das palabras agudas e graves e aplicarlas correctamente.</p>	<p>-Produce textos escritos tanto de carácter informal como cun maior grao de formalización.</p> <p>-Utiliza e manexa documentos dixitais para obter, seleccionar, clasificar, comparar e relacionar con autonomía e responsabilidade a información máis importante e necesaria.</p> <p>-Elabora textos expositivos coa estrutura e as características propias deste tipo de textos.</p> <p>-Identifica nos textos palabras antónimas e sinónimas e amplía o seu vocabulario.</p> <p>-Coñece e expresa o concepto de nome e recoñéceo nunha frase ou nun texto, diferencia comúns de propios e distingue e forma o seu xénero e o seu número.</p> <p>-Distingue a sílaba tónica da sílaba átona, divide unha palabra en sílabas e utiliza o guión para separar as palabras en sílabas.</p>

<p>BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA</p> <p>-Prosa e verso. Cancións. Poesías. Contos...</p> <p>-Identificación e corrección, en textos orais e escritos procedentes dos medios de comunicación impresa, audiovisual e dixital, dos trazos e expresións que manifesten discriminación social, cultural, étnica e de xénero.</p>	<p>-Elaborar contos, cancións e poemas sinxelos empregando de forma coherente a lingua escrita e a imaxe para expresar situacións comunicativas concretas.</p> <p>-Identificar e corrixir, en textos orais e escritos procedentes dos medios de comunicación impresa, audiovisual e dixital, os trazos e expresións que manifestan discriminación social, cultural, étnica e de xénero.</p>	<p>-Coñece e aplica correctamente as regras de uso do punto, dos signos de exclamación e interrogación e as normas de acentuación das palabras agudas e graves.</p> <p>-Produce contos, cancións e poemas sinxelos empregando de forma coherente a lingua escrita e a imaxe para expresar situacións comunicativas concretas.</p> <p>-Identifica e corrixe, en textos orais e escritos dos medios de comunicación impresa, audiovisual e dixital, os trazos e expresións que manifesten discriminación social, cultural, étnica e de xénero.</p>
--	---	--

SEGUNDO TRIMESTRE		
Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL: ESCOITAR E FALAR</p> <p>Comentario oral e xuízo persoal.</p>	<p>-Participar en actividades de comunicación e de expresión oral respectando o punto de vista dos demais e realizando achegas coherentes.</p> <p>-Comprender producións orais (conferencias, exposicións, explicacións), provenientes de diferentes medios. Ter capacidade para facer unha síntese tamén oral a partir das ideas principais que se expuxeron.</p>	<p>-Participa en actividades de comunicación oral respectando o punto de vista dos demais e realizando achegas coherentes.</p> <p>-Utiliza técnicas para aprender a expresarse de forma correcta, seleccionando e organizando a información referida aos contidos da área e usando diferentes recursos que lle permiten realizar unha gran variedade de funcións comunicativas.</p> <p>-Comprende producións orais provenientes de diferentes medios. Ten capacidade para facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.</p>
<p>BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA: LER</p> <p>- Estratexias de identificación de diferentes tipos de textos: descritivos, instrutivos, informativos...</p>	<p>-Utilizar estratexias para a identificación de diferentes tipos de textos.</p>	<p>-Identifica diferentes tipos de textos e as súas características: descrições, instrucións,</p>

<p>Europa.</p> <p>BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA</p> <p>-Coñecemento e valoración da lingua galega e dos textos literarios galegos (orais ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.</p> <p>-Lectura guiada e expresiva de textos narrativos de literatura infantil, adaptacións breves de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.</p> <p>- Respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais, sociais e culturais.</p>	<p>-Coñecer e valorar a lingua galega e os textos literarios galegos (orais ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.</p> <p>-Ler textos narrativos de literatura infantil, adaptacións breves de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.</p> <p>- Respectar e tolerar as diferenzas persoais, sociais e culturais.</p>	<p>- Valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.</p> <p>-Coñece e valora a lingua galega e os textos literarios galegos (orais ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.</p> <p>-Le textos narrativos de literatura infantil, adaptacións breves de obras literarias clásicas e literatura actual en diversos soportes.</p> <p>- Respecta e tolera as diferenzas persoais, sociais e culturais.</p>
--	---	---

TERCEIRO TRIMESTRE		
Contidos	Cráterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>BLOQUE 1: COMUNICACIÓN ORAL: ESCOITAR E FALAR.</p> <p>-Comentario oral e xuízo persoal.</p>	<p>-Participar en actividades de comunicación e de expresión oral respectando o punto de vista dos demais e realizando achegas coherentes.</p> <p>-Comprender producións orais (conferencias, exposicións, explicacións), provenientes de diferentes medios. Ter capacidade para facer unha síntese tamén oral a partir das ideas principais que se expuxeron.</p>	<p>-Participa en actividades de comunicación oral respectando o punto de vista dos demais e realizando achegas coherentes.</p> <p>-Utiliza técnicas para aprender a expresarse de forma correcta, seleccionando e organizando a información referida aos contidos da área e usando diferentes recursos que lle permiten realizar unha gran variedade de funcións comunicativas.</p>
<p>BLOQUE 2: COMUNICACIÓN ESCRITA: LER</p> <p>-Estratexias de identificación de diferentes tipos de textos.</p>	<p>-Utilizar estratexias para a identificación de diferentes tipos de textos.</p>	<p>-Comprende producións orais provenientes de diferentes medios. Ten capacidade para facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.</p> <p>-Identifica diferentes tipoloxías textuais e as súas características: contos, explicacións, debates, teatro, artigos, poemas...</p>
<p>BLOQUE 3: COMUNICACIÓN ESCRITA: ESCRIBIR</p> <p>-Produción de diferentes tipos de textos segundo a súa tipoloxía para comunicar vivencias,</p>	<p>-Producir textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.</p> <p>-Adquirir vocabulario para facilitar e mellorar a</p>	

<p>necesidades e coñecementos: narracións, argumentacións, exposicións e instrucións.</p> <p>BLOQUE 4: COÑECEMENTO DA LINGUA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recoñecemento de familias de palabras, palabras polisémicas e a comparación. - Coñecemento e uso do verbo, os adverbios e locucións adverbiais, as preposicións e as contraccións, as conxuncións e interxeccións. <p>BLOQUE 5: EDUCACIÓN LITERARIA</p> <ul style="list-style-type: none"> -Importancia do uso do galego nas novas tecnoloxías, sobre todo en Internet. -Coñecemento das características da narración, do artigo científico, da crítica dun cadro e da regueifa. -Dramatizacións con xestos e vestimenta para transmitir a cultura. 	<p>comprensión e expresión oral e escrita nos textos.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Recoñecer familias de palabras, palabras polisémicas e a comparación. -Coñecer e usar o verbo, os adverbios e locucións adverbiais, as preposicións e as contraccións,as conxuncións e interxeccións. -Coñecer e apreciar a importancia do uso do galego nas novas tecnoloxías, sobre todo en Internet. -Coñecer as características da narración, do artigo científico, da crítica dun cadro e da regueifa. -Realizar dramatizacións con xestos e vestimenta para transmitir a cultura. 	<ul style="list-style-type: none"> - Produce textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta. -Recoñece familias de palabras, palabras polisémicas e a comparación. -Coñece e usa o verbo, os adverbios e locucións adverbiais, as preposicións e as contraccións, as conxuncións e interxeccións. -Coñece e aprecia a importancia do uso do galego nas novas tecnoloxías, sobre todo en Internet. -Coñece as características da narración, do artigo científico, da crítica dun cadro e da regueifa. -Realiza pequenas dramatizacións de textos sinxelos.
--	--	--

3. Avaliación trimestral das Competencias

1º TRIMESTRE					
Instrumentos de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis trimestrais	Niveis de desempeño			
		1 <i>Pouco adecuado</i>	2 <i>Adecuado</i>	3 <i>Notable</i>	4 <i>Excelente</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado durante a actividade diaria na clase. • Caderno de clase do alumno. • Actividades de avaliación (libro, fichas, probas escritas...). • Intervencións na clase. • Exposicións orais. • Preguntas individuais e de grupo. • Fichas de rexistro individual. • Traballos en grupo. • Autoavaliación. 	Respecta os compañeiros/as e as normas de convivencia, coida o material e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo.	Amosa pouco respecto polos compañeiros/as e polas normas de convivencia, despreocúpase do material e non ten interese no traballo individual nin en grupo.	Adoita respectar os compañeiros/as e as normas de convivencia, ás veces coida o material e utiliza algunhas estratexias para traballar de forma individual e en equipo.	Case sempre respecta os compañeiros/as e as normas de convivencia, coida o material e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo.	Sempre respecta os compañeiros/as e as normas de convivencia, coida o material e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo.
	Manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa autonomía na observación e na planificación de accións e ten iniciativa na toma de decisións	Non manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e non amosa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e tampouco ten iniciativa abonda na toma de decisións.	Manifesta unha actitude pouco reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa certa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e, ás veces, ten iniciativa na toma de decisións.	Manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas, e ten iniciativa na toma de decisións.	Sempre manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa grande autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e ten moita iniciativa na toma de decisións.
	Comprende producións orais provenientes de diferentes medios. Ten capacidade para	Cústalle moito comprender producións orais provenientes de	Ten algunhas dificultades para comprender producións orais	Adoito comprende producións orais provenientes de diferentes	Comprende producións orais provenientes de diferentes medios. Ten

facen unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.	diferentes medios. Cústalle moito facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.	provenientes de diferentes medios. Presenta algunhas dificultades para facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.	medios. Normalmente amosa capacidade para facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.	capacidade para facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.
Produce textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Poucas veces é capaz de producir textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Algunhas veces é capaz de producir textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta, pero outras non.	Case sempre produce textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Produce textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.
Recoñece e realiza a distinción entre vogais abertas e pechadas.	Non identifica nin realiza a distinción entre vogais abertas e pechadas.	Ás veces identifica e realiza a distinción entre vogais abertas e pechadas, pero non sempre.	Normalmente identifica e realiza a distinción entre vogais abertas e pechadas.	Identifica e realiza a distinción entre vogais abertas e pechadas.
Coñece as normas de uso do punto, dos signos de interrogación e de admiración, as regras de acentuación das palabras agudas e graves e aplícaas correctamente.	Amosa descoñecemento das normas de uso do punto, dos signos de interrogación e de admiración, as regras de acentuación das palabras agudas e graves e non é capaz de aplicalas correctamente.	Coñece as normas de uso do punto, dos signos de interrogación e de admiración, as regras de acentuación das palabras agudas e graves, pero non sempre as aplica correctamente.	Coñece as normas de uso do punto, dos signos de interrogación e de admiración, as regras de acentuación das palabras agudas e graves, e case sempre as aplica correctamente.	Coñece as normas de uso do punto, dos signos de interrogación e de admiración, as regras de acentuación das palabras agudas e graves e aplícaas correctamente.
Produce contos, cancións e poemas sinxelos empregando	Non é quen de producir contos, cancións e	Algunhas veces produce contos, cancións e poemas	Case sempre produce contos, cancións e poemas	Produce contos, cancións e poemas sinxelos

<p>de forma coherente a lingua escrita e a imaxe para expresar situacións comunicativas concretas.</p>	<p>poemas sinxelos empregando de forma coherente a lingua escrita e a imaxe para expresar situacións comunicativas concretas.</p>	<p>sinxelos empregando de forma coherente a lingua escrita e a imaxe para expresar situacións comunicativas concretas.</p>	<p>sinxelos empregando de forma coherente a lingua escrita e a imaxe para expresar situacións comunicativas concretas.</p>	<p>empregando de forma coherente a lingua escrita e a imaxe para expresar situacións comunicativas concretas.</p>
<p>Identifica e corrixe, en textos orais e escritos dos medios de comunicación impresa, audiovisual e dixital, os trazos e expresións que manifesten discriminación social, cultural, étnica e de xénero.</p>	<p>Cústalle moito identificar e corrixir, en textos orais e escritos dos medios de comunicación impresa, audiovisual e dixital, os trazos e expresións que manifesten discriminación social, cultural, étnica e de xénero.</p>	<p>Ten algunhas dificultades para identificar e corrixir, en textos orais e escritos dos medios de comunicación impresa, audiovisual e dixital, os trazos e expresións que manifesten discriminación social, cultural, étnica e de xénero.</p>	<p>Case sempre identifica e corrixe, en textos orais e escritos dos medios de comunicación impresa, audiovisual e dixital, os trazos e expresións que manifesten discriminación social, cultural, étnica e de xénero.</p>	<p>Identifica e corrixe, en textos orais e escritos dos medios de comunicación impresa, audiovisual e dixital, os trazos e expresións que manifesten discriminación social, cultural, étnica e de xénero.</p>

2º TRIMESTRE					
Instrumentos de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábles trimestrais	Niveis de desempeño			
		1 Pouco adecuado	2 Adecuado	3 Notable	4 Excelente
<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado durante a actividade diaria na clase. • Caderno de clase do alumno. • Actividades de avaliación (libro, fichas, probas escritas...). • Arquivo individual . • Intervencións na clase. • Exposicións orais. • Participación do alumno. • Preguntas individuais e de grupo. • Fichas de rexistro individual. • Traballos en grupo. • Rexistros de incidencias. 	Respecta os compañeiros/as e as normas de convivencia, coida o material e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo.	Amosa pouco respecto polos compañeiros/as e polas normas de convivencia, despreocúpase do material e non ten interese no traballo individual nin en grupo.	Adoita respectar os compañeiros/as e as normas de convivencia, ás veces coida o material e utiliza algunhas estratexias para traballar de forma individual e en equipo.	Case sempre respecta os compañeiros/as e as normas de convivencia, coida o material e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo.	Sempre respecta os compañeiros/as e as normas de convivencia, coida o material e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo.
	Manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa autonomía na observación e na planificación de accións e ten iniciativa na toma de decisións	Non manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e non amosa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e tampouco ten iniciativa abonda na toma de decisións.	Manifesta unha actitude pouco reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa certa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e, ás veces, ten iniciativa na toma de decisións.	Manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.	Sempre manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa grande autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e ten moita iniciativa na toma de decisións.
	Comprende producións orais provenientes de diferentes medios. Ten capacidade para facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.	Cústalle moito comprender producións orais provenientes de diferentes medios. Cústalle moito facer unha	Ten algunhas dificultades para comprender producións orais provenientes de diferentes medios. Presenta algunhas	Adoito comprende producións orais provenientes de diferentes medios. Normalmente amosa	Comprende producións orais provenientes de diferentes medios. Ten capacidade para facer unha síntese oral a partir

• Autoavaliación.		síntese oral a partir das ideas principais expostas.	dificultades para facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.	capacidade para facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.	das ideas principais expostas.
	Identifica e utiliza estratexias para a identificación de diferentes tipos de texto e produce textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Poucas veces identifica e utiliza estratexias para a identificación de diferentes tipos de texto e non é capaz de producir textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Algunhas veces é capaz de identificar e utilizar estratexias para a identificación de diferentes tipos de texto, pero non sempre é capaz de producir textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Case sempre identifica e utiliza estratexias para a identificación de diferentes tipos de texto e produce textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Identifica e utiliza estratexias para a identificación de diferentes tipos de texto e produce textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.
	Identifica palabras polisémicas, artigos, demostrativos, posesivos, preposicións e adxectivos e úsaos nas súas producións orais e escritas.	Cústalle identificar palabras polisémicas, artigos, demostrativos, posesivos, preposicións e adxectivos e non os usa nas súas producións orais e escritas.	Ten algunhas dificultades para identificar palabras polisémicas, artigos, demostrativos, posesivos, preposicións e adxectivos e non sempre os usa correctamente nas súas producións orais e escritas.	Adoita identificar palabras polisémicas, artigos, demostrativos, posesivos, preposicións e adxectivos e usalos correctamente nas súas producións orais e escritas.	Identifica palabras polisémicas, artigos, demostrativos, posesivos, preposicións e adxectivos e úsaos nas súas producións orais e escritas.
	Coñece e valora a publicidade e a súa evolución ao longo da historia.	Non coñece ben e non valora a publicidade e a súa evolución ao longo da historia.	Presenta algunhas dificultades para coñecer e valorar a publicidade e a súa evolución ao longo da historia.	Coñece a publicidade e a súa evolución ao longo da historia e case sempre a valora.	Coñece e valora a publicidade e a súa evolución ao longo da historia.
	Valora os contos populares, de	Non valora os contos	Valora os contos	Valora os contos	Valora os contos

	<p>tradición oral, como riqueza cultural para promover e preservar; valora a música e é capaz de compondor cancións relacionadas coa súa realidade.</p>	<p>populares, de tradición oral, como riqueza cultural para promover e preservar; non valora a música e cóstalle moito compondor cancións relacionadas coa súa realidade.</p>	<p>populares, de tradición oral, como riqueza cultural para promover e preservar; valora a música, pero cóstalle compondor cancións relacionadas coa súa realidade.</p>	<p>populares, de tradición oral, como riqueza cultural para promover e preservar; valora a música e case sempre é capaz de compondor cancións relacionadas coa súa realidade.</p>	<p>populares, de tradición oral, como riqueza cultural para promover e preservar; valora a música e é capaz de compondor cancións relacionadas coa súa realidade.</p>
--	---	---	---	---	---

3º TRIMESTRE					
Instrumentos de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis trimestrais	Niveis de desempeño			
		1 Pouco adecuado	2 Adecuado	3 Notable	4 Excelente
<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado durante a actividade diaria na clase. • Caderno de clase do alumno. • Actividades de avaliación (libro, fichas, probas escritas...). • Traballos en grupo. • Actividades interactivas. • Arquivo individual . • Intervencións na clase. • Exposicións orais. • Probas orais individuais. • Participación do alumno. • Preguntas individuais e de grupo. 	<p>Respecta os compañeiros/as e as normas de convivencia, coida o material e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo.</p>	<p>Amosa pouco respecto polos compañeiros/as e polas normas de convivencia, despreocúpase do material e non ten interese no traballo individual nin en grupo.</p>	<p>Adoita respectar os compañeiros/as e as normas de convivencia, ás veces coida o material e utiliza algunhas estratexias para traballar de forma individual e en equipo.</p>	<p>Case sempre respecta os compañeiros/as e as normas de convivencia, coida o material e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo.</p>	<p>Sempre respecta os compañeiros/as e as normas de convivencia, coida o material e utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo.</p>
	<p>Manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.</p>	<p>Non manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e non amosa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e tampouco ten iniciativa abonda na toma de decisións.</p>	<p>Manifesta unha actitude pouco reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa certa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e, ás veces, ten iniciativa na toma de decisións.</p>	<p>Manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións.</p>	<p>Sempre manifesta unha actitude reflexiva ante os acontecementos do mundo que o rodea e amosa grande autonomía na observación e na planificación de accións e tarefas e ten moita iniciativa na toma de decisións.</p>
	<p>Ten capacidade para facer unha síntese oral a partir das ideas principais expostas.</p>	<p>Non amosa capacidade suficiente para facer unha síntese oral a partir das ideas</p>	<p>Ten algunhas dificultades para facer unha síntese oral a partir das ideas principais</p>	<p>Adoito ten capacidade para facer unha síntese oral a partir das ideas principais</p>	<p>Ten capacidade para facer unha síntese oral a partir das ideas principais</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Fichas de rexistro individual. • Traballos en grupo. • Rexistros de incidencias. • Autoavaliación. 		principais expostas.	expostas.	expostas.	expostas.
	Identifica e produce diversos textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Cústalle introducir e producir diversos textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Presenta algunhas dificultades para introducir e producir diversos textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Normalmente identifica e produce diversos textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.	Identifica e produce diversos textos con diferentes intencións comunicativas con coherencia, claridade e estrutura correcta.
	Recoñece e utiliza axeitadamente os pronomes persoais.	Amosa bastantes dificultades para recoñecer e utilizar axeitadamente os pronomes persoais.	Amosa algunhas dificultades para recoñecer e utilizar axeitadamente os pronomes persoais.	Amosa poucas dificultades para recoñecer e utilizar axeitadamente os pronomes persoais.	Recoñece e utiliza axeitadamente os pronomes persoais.
	Conxuga os verbos regulares e coñece a existencia de verbos irregulares.	Cústalle conxugar os verbos regulares e non coñece a existencia de verbos irregulares.	Ten algunhas dificultades para conxugar os verbos regulares e coñece a existencia dalgúns verbos irregulares.	Adoito conxuga os verbos regulares e coñece a existencia de verbos irregulares.	Conxuga os verbos regulares e coñece a existencia de verbos irregulares.
	Coñece e aprecia a importancia do uso do galego nas novas tecnoloxías, sobre todo en internet.	Non coñece ben nin aprecia a importancia do uso do galego nas novas tecnoloxías, sobre todo en Internet.	Coñece a importancia do uso do galego nas novas tecnoloxías, sobre todo en Internet, pero non sempre a valora.	Coñece e aprecia a importancia do uso do galego nas novas tecnoloxías, sobre todo en Internet.	Coñece moi ben e aprecia a importancia do uso do galego nas novas tecnoloxías, sobre todo en Internet.
	Identifica unha lenda e realiza entrevistas e pequenas dramatizacións de textos sinxelos.	Cústalle identificar unha lenda e realizar entrevistas e pequenas dramatizacións de textos sinxelos.	Amosa algunhas dificultades para identificar unha lenda e realizar entrevistas e pequenas dramatizacións de textos sinxelos.	Amosa poucas dificultades para identificar unha lenda e realizar entrevistas e pequenas dramatizacións de textos sinxelos.	Identifica unha lenda e realiza entrevistas e pequenas dramatizacións de textos sinxelos.

4. Procedementos e instrumentos de avaliación.

	Procedementos			
	Escritos	Orais	Observación directa e sistemática	Outros
Instrumentos	<ul style="list-style-type: none"> • Traballos diversos realizados polo alumnado na actividade diaria da clase. • Caderno de clase do alumno • Arquivo individual. • Actividades de avaliación (libro, fichas fotocopiabes, probas escritas individuais...). • Traballos en grupo. • Resolución de exercicios e problemas. • Actividades interactivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuais e en grupo. • Participación do alumno/a. • Intervencións na aula. • Postas en común. • Entrevistas. • Probas orais individuais. • Exposicións orais. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Escalas. • Listas de control. • Rexistros anecdóticos persoais. • Rexistros de incidencias. • Ficha de rexistro individual. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> — Rúbrica de avaliación (Aprendizaxes, Habilidades xerais, Proxectos). • Patrón de avaliación. • Autoavaliación. • ...

5. Criterios de cualificación

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das Competencias do alumno de Cuarto Curso de EP, a través de todas as actividades que leve a cabo. Proposta:

	Criterios
1. Traballo autónomo (aula, outros espazos).	<ul style="list-style-type: none">• Realización sen axuda externa.• Estimación do tempo investido para resolver unha actividade.• Grao de adquisición de aprendizaxes básicas.• Orde e limpeza na presentación.• Caligrafía.• Destrezas.• Revisión do traballo antes de dalo por acabado.• Valoración entre o traballo na aula e na casa.• Creatividade.• ...
2. Probas orais e escritas.	<ul style="list-style-type: none">• Valoración da aprendizaxe dos contidos.• Valoración dos procesos seguidos e dos resultados.• Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación.

	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración do tempo investido / tempo necesario para resolver unha actividade. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía lexible. • Tempo de realización. • Destrezas. • ...
3. Actividades TIC.	<ul style="list-style-type: none"> • Uso adecuado e guiado do computador e dalgunha ferramenta telemática. • Utilización de Internet, de maneira responsable e con axuda, para buscar información sinxela ou resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningún). • Grao de elaboración da resposta. • Interese, motivación. • ...
4. Participación e seguimento das clases (intervencións orais, tipos de resposta...).	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e calidade das intervencións. • Mensaxe estruturada. • Uso de vocabulario apropiado. • Comportamento.

	<ul style="list-style-type: none"> • Esfuerzo. • Interese. • ...
<p>5. Trabajo cooperativo. Valoración individual e en grupo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballo cooperativo. • Grao de comunicación cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interese, motivación. • Creatividade. • Iniciativa. • Opinión persoal do traballo e como se levou a cabo. • ...
<p>6. Arquivo de traballo individual.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación clara e ordenada. • Actualización. • Razoamento da selección das producións que forman o arquivo. • ...

6. Metodoloxía

A área de Lingua ten que perseguir que o alumno/a adquira un sistema de signos, pero tamén o seu significado cultural e o modo en que as persoas integran a realidade. Que a linguaxe lle sirva de instrumento cultural de regulación da convivencia, de expresión de ideas, sentimentos e emocións e de regulación da propia conduta. Tamén debe perseguir que o alumno/a sexa capaz de construír unha representación do mundo compartida e que sexa quen de comunicala. En definitiva, que sexa capaz de desenvolverse con facilidade en diferentes situacións da vida e especialmente na escola, utilizando os textos académicos para a aprendizaxe e o desenvolvemento do resto de áreas.

O ensino da área ten que partir do uso da lingua que os alumnos xa adquiriron ao comezo da etapa. Partindo disto, terase que ampliar a competencia comunicativa e lingüística de forma que sexan capaces de interactuar en todos os ámbitos sociais nos cales participan.

O uso social da lingua en contextos familiares, privados, públicos e escolares, deben o fío condutor dos contidos da área.

Tense que entender a lingua desde a perspectiva global, posto que os diferentes bloques de contidos en que se articula a área non poden corresponder á práctica docente, senón que esta débese afrontar relacionando os diferentes bloques, posto que todos eles están moi relacionados.

A integración das **competencias** e as **intelixencias múltiples** na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita) e pór en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a.

Á hora de avaliar, a rúbrica **de avaliación** convértese nun instrumento ou nunha guía para que o profesor/a teña unha serie de criterios avaliáveis de coñecementos e competencias, en diferentes graos de consecución, acadados polo alumno/a.

O **uso das TIC** é un elemento para favorecer a construción de aprendizaxes con sentido, posto que nos permite motivar o alumno/a, contextualizar o contido obxecto de aprendizaxe, facilitar a relación da nova aprendizaxe con contextos reais, facilitar a transferencia, xeneralizar e ampliar o contido e facilitar a elaboración de síntese e a transferencia do coñecemento.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que propoñen:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os contidos novos.
- Progresiva e coidadosa incorporación de coñecementos novos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a de Cuarto curso, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificados que teñen en conta competencias e intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias a todos os alumnos.
- Coñecer e apreciar os aspectos biolóxicos, emocionais e sociais da sexualidade e concibir a sexualidade como mostra de plena comunicación entre as persoas e de afecto cara aos demais.

7. Criterios de promoción de Cuarto Curso de Educación Primaria

Perfil Competencia: COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

4.º Educación Primaria

Áreas	Denominación	ADQUIRIDO SI/NON
LGL	Participa en situacións de comunicación da aula gardando a quenda de palabra, escoitando as intervencións e incorporando as opinións dos outros.	
LGL	Participa en situacións de comunicación da aula organizando o discurso.	
LGL	Exprésase oralmente dunha maneira organizada e coherente segundo a situación comunicativa.	
LGL	Produce dunha maneira oral relatos e exposicións de clase.	
LGL	Explica oralmente as reflexións sobre os aspectos que aprende.	
LGL	Capta o sentido de textos orais identificando ideas principais e secundarias, opinións e valores non-explicitos.	
LGL	Localiza e recupera información explícita na lectura de textos.	
LGL	Realiza inferencias directas na lectura de textos determinando os propósitos principais, captando o dobre sentido ou a ironía.	
LGL	Interpreta e integra as súas ideas coas dos textos, comparando e contrastando informacións diversas.	

LGL	Le en voz alta un texto con fluidez e coa entoación adecuada mostrando comprensión.	
LGL	Exprésase por escrito dunha maneira coherente seguindo os pasos propios do proceso de produción dun escrito: planificación, escritura e revisión.	
LGL	Produce textos propios de uso habitual (cartas, normas, programas de actividades, convocatorias, plans de traballo colectivos, noticias, entrevistas, recensións) e textos referidos a feitos próximos á experiencia.	
LGL	Elabora textos que permiten progresar na autonomía para aprender (resumos, esquemas, informes, descrições, explicacións).	
LGL	Aplica en todos os escritos as normas ortográficas e gramaticais.	
LGL	Coida os aspectos formais dos textos escritos tanto en formato dixital coma en papel.	
LGL	Recoñece e evita os usos sexistas e discriminatorios da lingua.	
LGL	Coñece textos literarios da tradición oral e da literatura infantil adecuados á súa idade.	
LGL	Goza dunha maneira autónoma da lectura de textos literarios adecuados á súa idade e manifesta unha actitude positiva cara á lectura.	
LGL	Coñece as características da narración e a poesía.	
LGL	Utiliza as bibliotecas ao seu alcance dunha maneira activa e autónoma.	
LGL	Comprende os mecanismos e os procedementos de organización e selección de obras e doutros materiais.	

LGL	Colabora no coidado e na mellora dos materiais bibliográficos e outros documentos dispoñibles na aula e no centro.	
LGL	Identifica cambios que se producen nas palabras e os textos ao realizar segmentacións, cambios na orde, supresións e insercións.	
LGL	Comprende e utiliza a terminoloxía gramatical e lingüística básica nas actividades de produción e comprensión de textos.	

Perfil Competencia: COMPETENCIA DIXITAL

4.º Educación Primaria

Áreas	Estándar	ADQUIRIDO SI/NON
LGL	Emprega a lingua oral en asembleas, conversas e intercambio de opinións como forma de comunicación (social e lúdica) cos demais e de expresión das súas ideas.	
LGL	Identifica os medios informáticos para obter información, coa axuda do mestre/a.	
LGL	Aplica distintos programas educativos dixitais como apoio e reforzo da aprendizaxe, baixo supervisión do mestre/a.	
LGL	Escribe, en diferentes soportes, textos propios do ámbito da vida cotiá: notas, diarios, cartas, correos electrónicos, noticias..., a partir da imitación de textos modelo.	
LGL	Iníciase na utilización de fontes, en formato papel e dixital (diccionario, Internet...), no proceso da escritura de forma guiada e na utilización das novas tecnoloxías para a busca de información.	
LGL	Capta o sentido de textos orais identificando as súas ideas principais e secundarias, opinións e valores non-explícitos.	
LGL	Localiza e recupera información explícita na lectura de textos.	
LGL	Realiza inferencias directas na lectura de textos determinando os propósitos principais e captando o dobre sentido ou a ironía.	
LGL	Interpreta e integra as ideas propias coas contidas nos textos comparando e contrastando informacións diversas.	

LGL	Exprésase por escrito dunha maneira coherente seguindo os pasos propios do proceso de produción dun escrito: planificación, escritura e revisión.	
LGL	Elabora textos que lle permiten progresar na autonomía para aprender (resumos, esquemas, informes, descricións, explicacións).	
LGL	Coida os aspectos formais dos textos escritos tanto en formato dixital coma en papel.	
LGL	Presenta traballos breves, utilizando soporte papel, sobre problemas ou situacións sinxelas, recollendo información de distintas fontes (directas, libros, Internet) e seguindo un plan de traballo facilitado cun guión claro.	
LGL	Utiliza as bibliotecas ao seu alcance dunha maneira activa e autónoma.	
LGL	Comprende os mecanismos e os procedementos de organización e selección de obras e doutros materiais.	
LGL	Colabora no coidado e na mellora dos materiais bibliográficos e doutros documentos dispoñibles na aula e no centro.	
LGL	Iníciase na planificación e redacción de textos breves seguindo uns pasos: planificación e redacción. Determina con antelación como será o texto e a súa extensión. Presenta os escritos con limpeza, claridade, precisión e orde.	
LGL	Iniciase na utilización das novas tecnoloxías para a busca de información.	
LGL	Aprende, coa axuda do mestre/a, a interpretar esquemas e mapas conceptuais sinxelos.	

Perfil Competencia: COMPETENCIA APRENDER A APRENDER

4.º Educación Primaria

Áreas	Estándar	ADQUIRIDO SI/NON
LGL	Iniciase de forma autónoma no manexo de distintos recursos (diccionario, Internet...) para ampliar o vocabulario.	
LGL	Utiliza a información para levar a cabo diversas actividades en situacións de aprendizaxe individual ou colectiva.	
LGL	Activa coñecementos previos e utilízaos en situacións de aula.	
LGL	Usa diferentes fontes bibliográficas para obter datos e información.	
LGL	Formula hipóteses baseándose no texto e nas imaxes que o acompañan.	
LGL	Participa en situacións de comunicación da aula organizando o discurso.	
LGL	Participa en situacións de comunicación da aula gardando a quenda de palabra, escoitando as intervencións e incorporando as opinións dos outros.	
LGL	Exprésase oralmente dunha maneira organizada e coherente segundo a situación comunicativa.	
LGL	Produce dunha maneira oral relatos e exposicións na clase.	
LGL	Explica en voz alta as principais reflexións sobre os aspectos que aprende.	

LGL	Capta o sentido de textos orais identificando as súas ideas principais e secundarias, opinións e valores non-explícitos.	
LGL	Localiza e recupera información explícita na lectura de textos.	
LGL	Realiza inferencias directas na lectura de textos determinando os seus propósitos principais e captando o dobre sentido ou a ironía.	
LGL	Interpreta e integra as ideas propias coas contidas nos textos comparando e contrastando informacións diversas.	
LGL	Le en voz alta un texto con fluidez e coa entoación adecuada mostrando comprensión.	
LGL	Exprésase por escrito dunha maneira coherente seguindo os pasos propios do proceso de produción dun escrito: planificación, escritura e revisión.	
LGL	Produce textos propios do uso habitual (cartas, normas, programas de actividades, convocatorias, plans de traballo colectivos, noticias, entrevistas, recensións) e textos referidos a feitos próximos á experiencia.	
LGL	Elabora textos que lle permiten progresar na autonomía para aprender (resumos, esquemas, informes, descricións, explicacións).	
LGL	Goza dunha maneira autónoma da lectura de textos literarios adecuados á súa idade e manifesta unha actitude positiva cara á lectura.	
LGL	Utiliza as bibliotecas ao seu alcance dunha maneira activa e autónoma.	
LGL	Colabora no coidado e na mellora dos materiais bibliográficos e doutros documentos dispoñibles na aula e no centro.	
LGL	Identifica cambios que se producen nas palabras e nos textos ao realizar segmentacións, cambios na orde, supresións e	

	insercións.	
LGL	Comprende e utiliza a terminoloxía gramatical e lingüística básica nas actividades de produción e comprensión de textos.	

Perfil Competencia: COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS

4.º Educación Primaria

Áreas	Estándar	ADQUIRIDO SI/NON
LGL	Participa en situacións de comunicación da aula gardando a quenda de palabra, escoitando as intervencións dos outros e incorporando as opinións dos outros.	
LGL	Produce textos propios de uso habitual (cartas, normas, programas de actividades, convocatorias, plans de traballo colectivos, noticias, entrevistas, recensións) e textos referidos a feitos próximos á experiencia.	

Perfil Competencia: SENTIDO DE INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR

4.º Educación Primaria

Áreas	Estándar	ADQUIRIDO SI/NON
LGL	Participa en situacións de comunicación da aula respectando a quenda de palabra, escoitando as intervencións e incorporando as opinións dos outros.	
LGL	Exprésase oralmente dunha maneira organizada e coherente segundo a situación comunicativa.	
LGL	Produce oralmente relatos e exposicións na clase.	
LGL	Explica oralmente as principais reflexións sobre os aspectos que aprende.	
LGL	Exprésase por escrito dunha maneira coherente seguindo os pasos propios do proceso de produción dun escrito: planificación, escritura e revisión.	
LGL	Valora a súa propia produción escrita e oral así como as dos seus compañeiros.	
LGL	Utiliza as bibliotecas ao seu alcance dunha maneira activa e autónoma.	

Perfil Competencia: COMPETENCIA EN CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAIS

4.º Educación Primaria

Áreas	Estándar	ADQUIRIDO SI/NON
LGL	Coñece e respecta a variedade lingüística de Galicia e a realidade plurilingüe do mundo.	
LGL	Produce textos propios das relacións interpersoais da aula (cartas, normas, programas de actividades, convocatorias, plans de traballo colectivos).	
LGL	Coñece textos literarios da tradición oral e da literatura infantil adecuados á súa idade.	
LGL	Goza dunha maneira autónoma da lectura de textos literarios adecuados á súa idade e manifesta unha actitude positiva cara á lectura.	

8. Ensinanzas transversais de Cuarto curso

Educación para a igualdade entre os sexos

- Consegir unha visión do mundo libre de estereotipos sexistas e rexeitar calquera tipo de discriminación por razón de sexo.
- Recoñecer situacións habituais nas que se produza calquera tipo de discriminación por razón de sexo.

- Reflexionar e opinar sobre a igualdade de oportunidades.

Educación do consumidor

- Fomentar actitudes críticas ante o consumo excesivo e analizar o papel da publicidade na incitación ao consumo.
- Interpretar e comprender mensaxes propagandísticas e publicitarias.

- Reflexionar sobre as mensaxes transmitidas a través de calquera sistema verbal e non-verbal.

Educación ambiental

- ▲ Servirse das competencias orais e escritas adquiridas para valorar criticamente a propia contorna e interesarse por respectala e melloralala.
- ▲ Coñecer os problemas principais que se producen no ambiente e reflexionar sobre as súas posibles solucións coa axuda da linguaxe.
- ▲ Respetar os seres vivos.
- ▲ Propoñer ideas e posibles solucións que comporten un compromiso persoal para a mellora e mantemento do medio natural.

Educación para a saúde. Educación sexual

- ▲ Actuar con autonomía nas actividades cotiás e nas relacións de grupo, asumindo as responsabilidades que lle correspondan.
- ▲ Coñecer e practicar hábitos elementais de hixiene, alimentación e coiado persoal que melloren a calidade de vida.
- ▲ Coñecer e apreciar os aspectos biolóxicos, emocionais e sociais da sexualidade e concibir a sexualidade como mostra de plena comunicación entre as persoas e de afecto cara aos demais.

Educación para a paz

- ▲ Respetar a diversidade lingüística dos inmigrantes e rexeitar calquera tipo de discriminación.
- ▲ Coñecer e valorar as variedades dialectais da lingua galega.

- ▲ Valoración das tradicións e os costumes doutros países como riqueza.
- ▲ Coñecer, comprender e aplicar as normas que rexen o intercambio comunicativo sabendo respectar e aceptar as achegas dos demais.
- ▲ Comprometerse na defensa dos dereitos humanos e na superación de todo tipo de discriminacións e de situacións de insolidariedade, así como amosar respecto e ser tolerante coa diversidade de linguas existentes.
- ▲ Estimar e valorar a lingua oral e escrita como medio de establecer e de mellorar a relación cos demais.

Educación moral e cívica

- ▲ Desenvolver a autonomía persoal e tamén as posibilidades de tomar iniciativas e establecer relacións afectivas nas actividades habituais e nas relacións de grupo.
- ▲ Comprender e valorar as características e as calidades das persoas que o rodean, establecendo relacións equilibradas e construtivas.
- ▲ Manifestar interese por escoitar, comprender, informarse e poder participar posteriormente en conversas, debates e mesas redondas, respectando a quenda de palabra e valorando as ideas e as intervencións dos outros.
- ▲ Implicarse activamente nos diálogos e adoptar unha actitude dialogante nas situacións cotiás que o requiren.
- ▲ Valorar a diversidade lingüística do Estado como un feito cultural enriquecedor.

Educación viaria

- Coñecer e respectar as normas básicas para desprazarse como peóns e como usuarios dun medio de transporte.
- Reflexionar sobre a propia conduta como peón, viaxeiro e condutor (bicicleta...).
- Respectar as normas de circulación en calquera circunstancia como medio para previr accidentes.

Educación para o lecer

Valorar a lectura de fragmentos de obras literarias acordes á súa idade como unha fonte de pracer o gozo estético.

9. Atención á diversidade.

Relación das diferentes propostas para traballar a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos. Deseguido móstrase un exemplo:

Atención á diversidade

- ADAPTACIÓN CURRICULAR (BÁSICA): Os contidos preséntanse de maneira guiada, con máis apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de Competencias por parte dos alumnos.
- AMPLIACIÓN: fichas fotocopiabiles con actividades de máis dificultade para a súa resolución, para o tratamento doutros contidos relacionados cos do ciclo etc.
- COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES: Tense en conta a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, co movemento, coa representación plástica, coa dramatización.
- PLANS INDIVIDUAIS dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e altas capacidades intelectuais).
- ACTIVIDADES MULTINIVEL: Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións. Por exemplo, o grupo clase pode estar a traballar o xénero masculino e feminino, mentres que varios alumnos poden estar a reforzar os artigos *o/a*, e simultaneamente outros poden estar a traballar ao seu nivel máis básico de comprensión un texto. Deste xeito, nunha mesma clase posibilitase traballar en diferentes niveis, segundo as habilidades de cada alumno/a.
- ENSINO TORIZADO.
- TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN.
- LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.

10. Estratexias para incorporar as TIC na aula

Para incorporar as TIC na aula propúxose unha serie de recursos **integrados** cos contidos e coas actividades de Lingua de Cuarto curso, que complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Ligazóns en Internet</i>	• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: busca de imaxes, información ou curiosidades e selección e organización para transformar estes elementos de coñecemento.
Libro Dixital Interactivo	• Libro proxectable que incorpora elementos de interactividades: actividades, ligazóns, animacións...

11. Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura e desenvolver a expresión oral e escrita

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas...).
- Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos e intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en papel e en pantalla.

Objetivos en clave de Competencias de Cuarto Curso.

PROGRAMACIÓN

1. Interpretar textos breves e críticos para a comprensión de problemas e situacións que os crealos usando a linguaxe matemática. (Competencia en comunicación lingüística e competencia en conciencia e expresión plástica)

2. Ler, escribir, descompoñer e formar números enteiros ata seis cifras e números ordinais ata 39 e interpretar e comunicar información numérica en contextos reais. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia lóxico-matemática)

4º DE PRIMARIA

3. Calcular suma, resta, multiplicación e división e aplicar as propiedades das catro operacións, e desenvolver estratexias persoais de cálculo mental. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia lóxico-matemática)

4. Aplicar varias estratexias e procedementos para resolver problemas en situacións reais, cálculo de suma, resta, multiplicación e división; estimar e comprobar resultados e realización de operacións. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia lóxico-matemática)

ÁREA DE MATEMÁTICAS

5. Coñecer e utilizar diferentes unidades de medida para expresar datos en situacións cotidianas. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia lóxico-matemática)

6. Medir lonxitudes e avaliar, en masa, capacidade e tempo usando as ferramentas e unidades de medida apropiadas. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia lóxico-matemática)

7. Expresar de forma sinxela e complexa medidas de lonxitude, peso e volume, en contextos reais. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia lóxico-matemática)

8. Coñecer e utilizar os billetes e moedas de euro en situacións reais e contextos. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia lóxico-matemática)

9. Interpretar simples representacións espaciais (bosquexos, cronogramas e planos) para mover ou indicar un cambio. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia visual-espacial)

10. Coñecer e aplicar o concepto de simetría nos elementos da contorna. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia visual-espacial)

11. Uso de instrumentos (regra, compás, escuadro, cartabón) para deseñar formas xeométricas. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia visual-espacial)

12. Identificar figuras planas, círculo e circunferencia e os seus elementos en contextos e situacións reais. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia visual-espacial)

13. A distinción no plano: recta, semirrecta, segmento e ángulo; identificar, clasificar e debuxar líneas (perpendiculares, secantes, paralelas) e ángulos observados no ambiente. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia visual-espacial)

14. Use a cadrícula para expresar a medida superficie de figuras planas. (Competencia matemática)

15. Calcular o perímetro e a área das algunhas figuras planas explicando o procedemento. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia lóxico-matemáticas e intelixencia visual-espacial)

16. Usar as táboas de frecuencia para o recuento de datos en situacións cotiás e representa-las por gráficos de barras, gráficos de barra dobre e pictogramas. (Competencia matemática e competencias básicas en ciencias e tecnoloxía / intelixencia lóxico-matemática)

17. Uso das TIC como ferramentas para cálculos, buscando información e gráficos. (Competencia Dixital / intelixencia lóxico-matemática)

18. Participar en actividades de investigación e cooperativas amosando unha actitude colaborativa nas tarefas asignadas para acadar un obxectivo común. (Sociais e cívicas Habilidades / Intelixencia Interpersoal)

19. Analizar situacións cotiás e tomar iniciativas de forma independente para resolver de forma eficaz. (Sentido de iniciativa e emprendedores / intelixencia intrapersoal)

2. Secuencia e tempo de Contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe.

COMÚNS AOS TRES TRIMESTRES		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>Bloque 1: Procesos, métodos e actitudes en Matemáticas</p> <p>1. 2. Planificación do proceso de solución de problemas: Análise e comprensión da resolución.</p> <p>3. 4. Estratexias e procedementos postos en práctica: un deseño, unha táboa, un diagrama da situación, ensaio e erro fundamentado, probas, operacións matemáticas adecuadas, etc.</p>	<p>1. Expresar verbalmente fundamentado o proceso seguido na resolución dun problema.</p> <p>2. Usar procesos de razoamento e resolución de problemas , realizando os cálculos necesarios e comprobar as solucións obtidas.</p> <p>3. Describir e analizar as situacións de cambio, para atopar patróns, regularidades e leis matemáticas, en contextos numéricos, xeométricos e funcionais, avaliando a súa utilidade para facer previsións.</p>	<p>1.1. Progresa na comunicación verbal de forma razoada o proceso seguido para resolver un problema de matemáticas ou en contextos reais.</p> <p>2.1 Progreso na análise e comprensión da comunicación de problemas (datos, relacións de datos e do contexto do problema).</p> <p>2.2. Avances na utilización de estratexias heurísticas e procesos de pensamento na resolución de problemas.</p> <p>2.3. Progreso na reflexión sobre o proceso de resolución de problemas: revisa as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comproba e interpreta as solucións no contexto da situación, buscando outras formas de resolución, etc.</p> <p>2.4. Progreso en facer estimacións e suposicións feitas sobre o resultado dos problemas por resolver, contrastando a súa validez e avaliar a súa utilidade e eficacia.</p> <p>2.5. O progreso na identificación e interpretación de datos e mensaxes de texto numéricas cotiás simple (facturas, folletos, abatimento, etc.).</p> <p>3.1. O progreso na identificación de patróns, regularidades e leis matemáticas en situacións de cambio, numérico, xeométrico e contextos funcionais.</p> <p>3.2. Progreso en facer previsións sobre os resultados esperados, utilizando patróns e leis encontradas, analizando a súa adecuación e</p>

<p>5. 6. Resultados obtidos. Visión de investigación en pequenos contextos numéricos, xeométricos e funcionais.</p> <p>7. 8. Aproximación ao método de traballo científico a través do estudo dalgunhas das súas características e da práctica en situacións sinxelas.</p> <p>9. 10. 11. Confianza nas nosas propias capacidades para desenvolver actitudes axeitadas e afrontar as dificultades do traballo científico.</p>	<p>4. Profundización problemas resoltos, considerando pequenas variacións nos datos, outras preguntas, etc.</p> <p>5. Preparar e presentar informes sobre pequenas investigacións, resultados e conclusións do proceso de investigación.</p> <p>6. Identificar e resolver problemas da vida diaria, adecuados ao seu nivel, establecendo conexións entre a realidade e as matemáticas e avaliar a utilidade do coñecemento matemático axeitado para resolver problemas.</p> <p>7. Coñecer algunhas características do método de traballo científico en contextos de situacións problemáticas por resolver.</p> <p>8. Fases de planificación e control do método de traballo científico en situacións adecuadas ao seu nivel.</p> <p>9. Desenvolver e cultivar actitudes persoais inherentes ás tarefas matemáticas .</p>	<p>erros que se producen.</p> <p>4.1. O progreso na profundización de problemas, xa resoltos, analizando a consistencia da solución e buscar outras formas de resolvelos.</p> <p>4.2. Progresa no levantamento de novos problemas desde un xa resolto: variación de datos, propoñer novos temas, conectando coa realidade, buscando outros contextos, etc.</p> <p>5.1. O progreso na elaboración de informes sobre o proceso de investigación, expoñendo as fases deste, avaliando os resultados e conclusións.</p> <p>6.1. Progresa na práctica do método científico , sendo ordenada, organizada e sistemática.</p> <p>6.2. O progreso na planificación do proceso de traballo con preguntas apropiadas: que podo descubrir? que teño?, que busco?, como podo facelo?, equivoqueime ao facelo?, a solución é a axeitada? .</p> <p>7.1. Progresa no establecemento de estimacións sobre os resultados esperados e contrasta a súa validez, avaliando os pros e contras da súa utilización.</p> <p>8.1. Progresa no desenvolvemento de conxecturas e busca argumentos que validar ou refutar, en situacións a resolver, en contextos numéricos, xeométricos ou funcionais.</p> <p>9.1. Recoñece, desenvolve e presenta actitudes axeitadas para o traballo en matemáticas: esforzo, perseveranza, flexibilidade e aceptación da crítica motivada.</p> <p>9.2 Resolución dos retos e problemas con precisión e coidado adecuados ao seu nivel educativo e a dificultade da situación que xorde.</p>
--	--	--

<p>12. 13. Usoda tecnoloxía no proceso de aprendizaxe para obter información, cálculos numéricos, resolver problemas e ofrecer resultados. Integración de tecnoloxías de información e comunicación no proceso de aprendizaxe.</p>	<p>10. Superar bloqueos e inseguridades para resolver situacións descoñecidas.</p> <p>11. Reflicte sobre as decisións tomadas, a aprendizaxe para situacións semellantes no futuro.</p> <p>12. Usados medios tecnolóxicos usuais no proceso de aprendizaxe, investigación, análise e selección da información relevante sobre a Internet ou doutras fontes, facendo presentacións e argumentos destes.</p> <p>13. Selección de ferramentas e estratexias para o cálculo e usar a tecnoloxía para coñecer os principios matemáticos e resolver problemas.</p>	<p>9.3. Distinguir entre problemas e exercicios e aplicar estratexias adecuadas para cada caso.</p> <p>9.4. Afacerse a facer preguntas e atopar respostas adecuadas, tanto no estudo de conceptos como na resolución de problemas.</p> <p>9.5. Progresa no desenvolvemento e implementación de estratexias de razoamento (clasificación, recoñecemento de relacións e uso de contra-exemplos) para crear e investigar conxecturas e construír e defender argumentos.</p> <p>10.1. Progresa en procesos de resolución de problemas e na avaliación das consecuencias para a súa sinxeleza e utilidade de toma de decisións.</p> <p>11.1. Reflexiona sobre os problemas resoltos e procesos desenvolvidos, avaliando as ideas clave, aplicandoas a futuras situacións similares, etc.</p> <p>12.1. Avances na utilización de ferramentas tecnolóxicas para a realización de cálculos numéricos, para aprender e resolver problemas.</p> <p>12.2. Avances na utilización da calculadora para realizar cálculos numéricos, para aprender e resolver problemas.</p> <p>13.1. Executar de xeito guiado un proxecto, preparar e presentar un informe creando os seus propios documentos dixitais (texto, presentación, imaxe, vídeo, son, etc.), buscando, analizando e seleccionando a información relevante, coa ferramenta tecnolóxica axeitada e compartindo esta información con parellas.</p>
--	--	--

Primeiro trimestre		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>Bloque 2: Números</p> <p>1. Nome e ortografía de números ata seis cifras. O sistema decimal: valor posicional das cifras. A cen mil.</p> <p>2. Resultados estimados. Comprobar resultados utilizando estratexias aritméticas. Xestión de conxuntos de números de distintos tipos.</p> <p>Operacións: Relacións entre adición e substracción, conmutativa e asociativa. A multiplicación por un número de tres díxitos. Conmutativa, asociativa e propiedade distributiva. Multiplicación e división pola unidade seguida ceros. División con ceros no cociente. Descomposición polinomial. Potencia como un produto dos mesmos elementos. Cadrados e cubos. Potencias de base 10. División. Use de parénteses. Xerarquía das operacións.</p> <p>Cálculo: Uso de algoritmos estándar para suma, resta,</p>	<p>1. Ler, escribir e ordenar números enteiros ata seis cifras, tendo en conta o valor posicional de cada un deles, comparándoos e ordenándoos.</p> <p>2. Realizar cálculos numéricos básicos coas operacións de suma, resta, multiplicación e división pola unidade seguida ceros, utilizando diferentes estratexias e procedementos.</p>	<p>1.1. Le, escribe e ordena en textos numéricos e da vida cotiá números naturais de ata seis cifras, interpretando o valor da posición de cada unha das súas cifras.</p> <p>1.2. Le, escribe, ordena, compara, representa na recta numérica, descompón e redondea números naturais.</p> <p>2.1. Usar e automatizar algoritmos estándar para suma, resta, multiplicación e división con distintos tipos de números, estimándose a consistencia dos resultados no contexto da resolución de problemas e en situacións cotiás.</p> <p>2.2. Fai descomposición polinomial usando potencias de base 10.</p> <p>2.3. Aplicar a xerarquía das operacións e usos de parénteses.</p> <p>2.4. Coñecer e utilizar multiplicación e división de números enteiros, e os algoritmos correspondentes.</p> <p>2.5. Identifica potencia como unha multiplicación</p>

<p> multiplicación e división de decimais. Algoritmos de automatización. A descomposición dun modo aditivo e aditivo-multiplicativo. Potencias de 10. Múltiplos e divisores. Números primos de tres cifras. Conmutativa, asociativa e propiedade distributiva. Multiplicación e división pola unidade seguida ceros. División con ceros no cociente. Descomposición polinomial. Potencia como un produto dos mesmos elementos. Cadrados e cubos. Potencias de base 10. Operacións con números decimais. División. Uso de parénteses. Xerarquía das operacións. </p> <p> 3. Cálculo: Uso de algoritmos estándar para suma, resta, multiplicación e división. Algoritmos de automatización. A descomposición dun modo aditivo e aditivo-multiplicativo. 10. Atribucións dos múltiplos divisores. Números primos e compostos. Obtención dos primeiros múltiplos dun número dado. </p>		<p> dos mesmos factores. </p> <p> 2.6. Integra o uso de parénteses avaliando as súas posibilidades. </p> <p> 2.7. Respecta a xerarquía das operacións en todos os casos de expresións combinadas. </p> <p> 2.8. Utiliza potencias de 10 na descomposición polinomial dos números. </p> <p> 2.9. Recoñece e diferencia múltiplos e divisores dun número. </p> <p> 2.10. Extrae os números primos da primeira centena. Cálculo. </p> <p> 2.11. Realiza operacións e cálculos numéricos por varios métodos, incluíndo cálculo mental en situacións de resolución de problemas. </p> <p> 2.12. Opera con números sabendo da xerarquía das operacións. </p> <p> 2.13. Utiliza as estratexias persoais e os diferentes procedementos que se utilizan, dependendo da natureza do cálculo que se ha de realizar (algoritmos escritos, aritmética mental, estimación e calculadora), decidindo sobre o uso máis adecuado. </p> <p> 2.14. Coñece e aplica os criterios de divisibilidade por 2, 3, 5 e 10. </p> <p> 2.15. Busca dos resultados estimados por medio de estratexias diferentes. </p>
--	--	--

<p>Obtención de todos os divisores de calquera número inferior a 100. Desenvolvemento e utilización de estratexias de matemáticas mentais.</p> <p>Bloque 4: Xeometría 1. Figuras planas e espaciais : Identificación de figuras espaciais na vida cotiá. As formas xeométricas: cubos, esferas, prismas, pirámides e cilindros. Arestas e caras. Descrición dos obxectos utilizando o vocabulario xeométrico básico. Explotación de formas xeométricas básicas. Comparación e clasificación de formas xeométricas utilizando varios criterios.</p> <p>Bloque 5: estatística e probabilidade 1. As táboas de datos e gráficos. Recollida e rexistro de datos. Lectura e interpretación de táboas de datos. Representación en gráficos de barras e pictogramas.</p>	<p>3. Saber, desenvolver e utilizar estratexias básicas de cálculo mental e aplicalas para resolver problemas.</p>	<p>2.16. Calcula os primeiros múltiplos dun número dado.</p> <p>2.17. Buscar todos os divisores de calquera número inferior a 100.</p> <p>2.18. Desenvolve e utiliza estratexias de matemáticas mentais.</p> <p>2.19. Estima e arredonda o resultado dun cálculo, avaliando a resposta.</p> <p>3.1. Resolver problemas que executan dúas operacións con números enteiros, utilizando diferentes estratexias e procedementos, realizando calculo mental ou algorítmica.</p> <p>3.2. Progresa na reflexión sobre o proceso aplicado á resolución de problemas: revisión das operacións utilizadas, as unidades de resultados, comprobar e interpretar as solucións no contexto suxerindo outras formas de resolvelos.</p> <p>3.3. Avances na utilización da calculadora para resolver problemas e para comprobar os resultados, tendo en conta as regras do seu funcionamento.</p> <p>1.1. Identifica figuras espaciais en formas e obxectos da vida cotiá.</p>
---	--	---

	<p>1. Recoñecer e describir formas xeométricas e corpos espaciais (cubos, prismas, cilindros e esferas), a través da manipulación e observación, e establecer as clasificacións de acordo con diferentes criterios.</p>	<p>1.2. Describe obxectos xeométricos de manipulación e observa as súas características, utilizando vocabulario xeométrico apropiado.</p> <p>1.3. Recoñece unha figura espacial cun manexo e unha descrición verbal.</p> <p>1.4. Resolver problemas aplicando conceptos e procedementos xeométricos.</p> <p>1.1. Recolle datos e información do cotián e elabora táboas de dobre entrada e gráficos sinxelos, ordenando e comunicando a información de forma adecuada.</p> <p>1.2. Fórmular e resolver problemas de interpretación dos datos presentados en táboas e gráficos de dobre entrada.</p> <p>1.3. Aplicar o coñecemento de situacións da vida cotiá e identificar situacións no seu ambiente onde son útiles.</p>
--	---	---

	<p>1. Interpretar textos numéricos e resolver problemas. Recollida de datos utilizando técnicas de reconto, rexistro e clasificación de acordo cos criterios de clasificación e expresar o resultado como unha táboa ou gráfico.</p>	
--	--	--

Segundo trimestre		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>Bloque 2: Números 1. Decimais: O número decimal. Números decimais: valor de posición. Redondeo de cifras decimais para a décima, centésima ou milésima máis próxima.</p> <p>2. Cálculo:</p>	<p>1. Ler, escribir e ordenar números decimais, utilizandoos na interpretación e resolución de problemas en contextos reais.</p>	<p>1.1. Usar números decimais fáciles de interpretar e facer intercambio de información no contexto da vida cotiá.</p> <p>1.2. Decimais redondado á décima, centésima ou milésima máis próxima.</p> <p>1.3. Descompón números decimais atendendo ao valor posicional das súas cifras.</p> <p>1.4. Resolve situacións da vida cotiá, interpretando diferentes tipos de números</p>

<p>Uso de algoritmos estándar para suma, resta, multiplicación e división de decimais. Algoritmos de automatización. A descomposición dun modo aditivo e aditivo-multiplicativo. Desenvolvemento e utilización de estratexias de cálculo mental.</p> <p>Bloque 3: Medidas 1. Medición dos ángulos. Medida dun ángulo como un xiro ou apertura. Medición dos ángulos.</p> <p>2. Explicación oral e escrita do proceso seguido e a estratexia utilizada en calquera dos procedementos utilizados. Solución de problemas referidos como situacións da vida real.</p> <p>Bloque 4: Geometría 1. Formas planas e espaciais : Identificación de figuras espaciais na vida cotiá. Descrición da forma dos obxectos utilizando o vocabulario xeométrico básico. Construción de figuras xeométricas de corpos xeométricos a partir dun desenvolvemento. Exploración de formas xeométricas básicas.</p>	<p>2. Saber, desenvolver e utilizar estratexias básicas de cálculo mental e aplicarlas para resolver problemas.</p>	<p>segundo o seu valor, comparando e confrontando números escritos de xeitos diferentes.</p> <p>1.5. Opera con números decimais.</p> <p>2.1. Resolve problemas que executan dúas operacións con cifras decimais, utilizando diferentes estratexias e procedementos, realizando cálculo mental ou algorítmico.</p> <p>2.2. Progresa na reflexión sobre o proceso aplicado á resolución de problemas: revisión das operacións utilizadas, as unidades de resultados, comprobar e interpretar as solucións no contexto e suxerir outras formas de resolvelos.</p> <p>2.3. Avanza na utilización da calculadora para resolver problemas e para comprobar os resultados, tendo en conta as regras do seu funcionamento.</p> <p>1.1. Recoñece o ángulo como unha medida dun xiro ou apertura.</p> <p>1.2. Ángulos medidos con instrumentos convencionais.</p> <p>1.3. Realiza medicións de ángulos co transportador de ángulos (goniómetro).</p>
---	---	--

Bloque 5: estadística e probabilidade.

1. As táboas de datos e gráficas.

Recollida e rexistro de datos.

Lectura e interpretación de táboas de datos.

Representación en gráficos de barras e pictogramas.

1. Identificar e seleccionar as unidades e os instrumentos de medida máis adecuada para medir ángulos.

2. Interpretar con sentido textos numéricos e resolver problemas da vida cotiá relacionados coas medidas e as súas magnitudes.

1. Recoñecer e describir formas xeométricas e corpos espaciais (cubos, prismas, cilindros e

2.1. Usando en contextos reais, moedas e billetes, escoller o máis apropiado para a situación.

2.2. Interpreta con sentido textos numéricos e resolve problemas da vida cotiá relacionados coas medidas e as súas magnitudes.

1.1. Identifica figuras espaciais en formas e obxectos da vida cotiá.

1.2. Compara e clasifica formas usando varios criterios libremente elixidos.

1.3. Recoñece unha figura espacial despois de facer unha descrición verbal.

1.4. Utiliza instrumentos de debuxo necesarios para a construción e exploración de formas xeométricas.

1.5. Resolve problemas xeométricos aplicando os conceptos e procedementos traballados.

	<p>esferas), a través da manipulación e observación, e establecer as clasificacións de acordo con diferentes criterios.</p> <p>1. Interpretar textos numéricos e resolver problemas. Recollida de datos utilizando técnicas de reconto, rexistro e clasificación de acordo cos criterios de clasificación e expresar o resultado como unha táboa ou gráfico.</p>	<p>1.1. Recopila datos e información da vida cotiá e elabora táboas de dobre entrada e gráficos sinxelos, ordenando e comunicando a información de forma adecuada.</p> <p>1.2. Fórmula e resolve problemas de interpretación dos datos presentados en táboas de dobre entrada e gráficos sinxelos.</p> <p>1.3. Aplica o coñecemento de situacións da vida cotiá e identificar situacións no seu ambiente onde son útiles.</p>
--	--	---

Terceiro trimestre		
<i>Contidos</i>	<i>Criterios de avaliación</i>	<i>Estándares de aprendizaxe</i>
<p>Bloque 2: Números</p> <p>1. Fracción: Número fraccionario. Relación entre a fracción eo número decimal.</p> <p>2. Cálculo: Uso de algoritmos estándar para suma, resta, multiplicación e división de decimais. Desenvolvemento e utilización de estratexias de cálculo mental.</p>	<p>1. Ler, escribir e ordenar fraccións , utilizandoas na interpretación e resolución de problemas en contextos reais.</p>	<p>1.1. Utiliza os números decimais e números fraccionarios para interpretar e intercambiar información en contextos da vida cotiá.</p> <p>1.2. Le e escribe fraccións básicas.</p> <p>1.3. Compara fraccións de igual denominador.</p> <p>1.4. Interpreta o significado de fraccións simples en textos numéricos da vida diaria.</p> <p>1.5. Aplica a relación entre fracción e número decimal, á ordenación de fraccións.</p> <p>1.6. Resolve situacións da vida cotiá, interpretando diferentes tipos de números segundo o seu valor, comparando e intercalando números escritos de xeitos diferentes.</p> <p>1.7. Executa sumas e restas de fraccións co mesmo denominador.</p> <p>2.1. Resolve problemas efectuando dúas operacións con fraccións , utilizando diferentes estratexias e procedementos e facendo cálculo</p>

<p>Bloque 3: Medidas</p> <p>1. Unidades do Sistema Métrico Decimal. Lonxitude, capacidade, peso. Expresión dunha medida de lonxitude, capacidade ou de masa, de forma complexa e incomplexa. Comparación e ordenación de medidas dunha mesma magnitude . Sumas e restas das medidas de lonxitude, volume e masa.</p> <p>2. Explicación oral e escrita do proceso seguido e e a estratexia utilizada en calquera dos procedementos utilizados. Solución de problemas referidos a situacións da vida real.</p> <p>Bloque 4: Xeometría</p> <p>1. A situación no espazo, distancias, ángulos e eixes: Descrición das posicións e movementos nun contexto topográfico. Eixes de coordenadas. Transformacións métricas:traslacións e simetrías.</p>	<p>2. Saber, desenvolver e utilizar estratexias básicas de cálculo mental e aplicalas para resolver problemas.</p> <p>1. Interpretar textos numéricos, resolver problemas relacionados coa medida en contextos da vida cotiá, utilizando as unidades de medida, explicando o proceso seguido, escollendo os instrumentos de medida máis adecuados en cada caso, estimando a medida de magnitudes de lonxitude, capacidade , peso e tempo, facendo estimacións razoables.</p>	<p>mental ou calculadora.</p> <p>2.2. Progresa na reflexión sobre o proceso aplicado á resolución de problemas: revisión das operacións utilizadas, as unidades de resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e suxerindo outras formas de resolvelos.</p> <p>2.3. Avanza na utilización da calculadora para resolver problemas e para comprobar os resultados, tendo en conta as regras do seu funcionamento.</p> <p>1.1. Selecciona o instrumento e as unidades de acordo coa orde da magnitude, para realizar medicións con ferramentas simples (regra, metro, balanzas, reloxos, etc.).</p> <p>1.2. Usa en contextos reais, as medidas máis comúns de lonxitude, peso / masa, capacidade, tempo, así como moedas e billetes e escolle a medida máis adecuada para cada situación.</p> <p>1.3. Comprar e ordena unidades e cantidades dunha mesma magnitude, realizando conversións das mais usuais.</p> <p>1.4. Interpreta con sentido textos numéricos da vida cotiá relacionados cos medidas e as súas magnitudes.</p> <p>1.5.Estima medidas de obxectos e resultados da proba (distancias, tamaños, pesos, capacidade e tempo) en situacións da vida cotiá.</p>
---	--	--

<p>2. Formas planas e espaciais : Identificación de figuras espaciais na vida cotiá. Descrición dos obxectos utilizando o vocabulario xeométrico básico. Exploración de formas xeométricas básicas.</p> <p>3. 4. As liñas e liñas de ruta: liñas rectas e curvas que se cruzan e paralelas.</p> <p>Bloque 5: estadística e probabilidade 1. As táboas de datos e gráficos. Recollida e rexistro de datos. Lectura e interpretación de táboas de datos. Representación en gráficos de barras e pictogramas.</p>	<p>2. Interpretar textos numéricos significativos e resolver problemas de medidas diarias de vida relacionada e as súas magnitudes.</p> <p>1. Describir unha representación espacial (esbozo, rúas, planos sinxelos, etc.), interpretar e elaborar información relativa a situacións e movementos (seguir un recorrido dado, indicar unha dirección) e valorar expresións artísticas, utilizando como elementos de referencia as noções xeométricas básicas (localización, aliñamento e movementos).</p>	<p>1.6. Resolve problemas como explicar o significado dos datos, a situación en cuestión, o proceso seguido e as solucións resultantes.</p> <p>2.1. Interpreta con sentido textos numéricos e resolve problemas relacionados con accións cotiás e as súas magnitudes.</p> <p>1.1. Observa, identifica e describe situacións do cotián en que é necesario o uso de noções de orientación e representación espacial con linguaxe apropiada (dereita-esquerda, en liña recta, paralelas, perpendiculares, ángulos e movementos).</p> <p>1.2. Buscar puntos usando coordenadas cartesianas.</p> <p>1.3. Interpreta e describe a posición dun obxecto, rúa ou persoa, etc., situado no espazo real ou nun esbozo, unha rúa ou unha superficie plana usando as propiedades xeométricas como puntos de referencia.</p> <p>1.4. Interpreta e describe movementos e desprazamentos efectuados no espazo real ou</p>
---	--	--

	<p>2. Recoñecer e describir as formas a través da manipulación e observación, e facer as clasificacións de acordo con diferentes criterios.</p> <p>3. Recoñecer e representar as posicións posibles de rectas no entorno.</p>	<p>nun esbozo, unha rúa, un avión, etc., utilizando as propiedades xeométricas como puntos de referencia.</p> <p>1.5. Identifica e representa posicións, movementos e recorridos sobre un espazo real ou un texto xeométrico sinxelo (esbozo, plano, mapa), a partires das explicacións doutras persoas.</p> <p>1.6. Identifica e reproduce expresións artísticas que inclúen simetrías e traslacións.</p> <p>2.1. Identifica figuras espaciais en formas e obxectos da vida cotiá.</p> <p>2.2. Usa ferramentas de deseño necesario para construír e explorar formas xeométricas.</p> <p>2.3. Resolve problemas aplicando conceptos e procedementos xeométricos traballados .</p> <p>3.1. Recoñece e representa as posibles posicións de liñas no ámbito: horizontal, vertical e oblicua.</p> <p>3.2. Recoñece e representa as posicións posibles de liñas paralelas, concurrentes e perpendiculares.</p>
--	---	---

	<p>4. Recoñecer e representar posicións relativas das rectas e circunferencias.</p> <p>1. Interpretar textos numéricos, resolver problemas. Recoller datos utilizando técnicas de conto, rexistralos ordenando e atendendo a criterios de clasificación, e expresar o resultado como unha táboa ou gráfico.</p>	<p>4.1. Identifica e representa as posicións relativas de liñas e círculos: exterior, tanxente e secante.</p> <p>1.1. Recopila datos e información da vida diaria e elabora táboas de dobre entrada e gráficos simples, ordenando e comunicando a información de forma adecuada.</p> <p>1.2. Fórmula e resolve problemas de interpretación dos datos presentados en táboas de dobre entrada e gráficos .</p> <p>1.3. Aplica o coñecemento a situacións da vida cotiá e identifica situacións no seu ambiente onde son útiles.</p>
--	---	---

3. Os procedementos e instrumentos de avaliación

	Procedementos			
	Escritos	Oral	A observación directa e sistemática	Outros
I n s t r u m e n t o s	<ul style="list-style-type: none"> •Varias tarefas realizadas polos alumnos nas actividades diarias da clase. •As actividades de avaliación (libros, arquivos fotocopiado, probas escritas individuais ...). •O traballo en grupo. •Resolución de exercicios e problemas. •Actividades interactivas. •... 	<ul style="list-style-type: none"> •Cuestións individuais e de grupo. •A participación dos alumnos / a. •Intervencións en clase. •Agrupadas. •Entrevistas. •Probas orais individuais. •Presentacións orais. •... 	<ul style="list-style-type: none"> •Escalas. •As listas de comprobación. •Rexistros anedóticos persoais. •Os rexistros de incidentes. •Tarxeta de rexistro individual. •... 	<ul style="list-style-type: none"> - Seccións Valoración (de aprendizaxe, habilidades xerais e proxectos). •Modelo de informe. •A auto-avaliación. •...

4. Os criterios de avaliación

A avaliación será relacionada co grao de adquisición das competencias do alumno / a do cuarto ano EP, a través de todas as actividades realizadas.

	Criterios
1. Auto-estudo (aulas e outros espazos).	<ul style="list-style-type: none">•Executando sen axuda externa.•Tempo estimado de tomas para resolver unha actividade.•Grao de adquisición de aprendizaxes básicas.•A limpeza na presentación.•Caligrafía.•Revisando o traballo antes de remata-lo.•Clasificación entre o traballo de clase e na casa.•Creatividade.•...
2. Probas oral e escrita.	<ul style="list-style-type: none">•Avaliación do contido de aprendizaxe.•Avaliación dos procesos e resultados.•Falando sobre o procedemento seguido na resolución dunha actividade. Consistencia e adecuación.•Valoración do tempo necesario para resolver unha actividade.•Orde, limpeza e estrutura do traballo sometido.•Letra lexible.•Escala de tempo.•...
3. Actividades TIC.	<ul style="list-style-type: none">•Usar Internet de forma responsable para axudar a atopar a información ou resolver actividades sinxelas.•Tipo de participación (independente, apoiado, non).•Grao de procesamento da resposta.•Interese, motivación.•...
4. Participación e seguimento das clases (intervencións orais, tipo de resposta ...).	<ul style="list-style-type: none">•Nivel e calidade das intervencións.•Mensaxe estruturada.•Uso do vocabulario axeitado.• Comportamento.

	<ul style="list-style-type: none"> •Esforzo. •Interesante. •...
5. O traballo cooperativo. Valoración individual e en grupo.	<ul style="list-style-type: none"> •Capacidade de traballo cooperativo. •Grao de comunicación cos seus compañeiros. •Resolución de conflitos. •Interese, motivación. •Creatividade. •Iniciativa. •Opinión persoal do traballo e como se foi conducida. •...
6.Arquivo do traballo individual.	<ul style="list-style-type: none"> •Presentación clara e ordenada. •Actualizado. •Razoamento selección de producións que compoñen o expediente. •...
7. ...	

5. Metodoloxía

A área de Matemáticas ten como obxectivo introducir aos estudantes na capacidade de tratar con éxito con situacións en que números e as súas relacións implicadas, poden beneficiarse eficaz, directamente ou a través de comparación, a estimación e cálculo mental ou información escrita.

O ensino desta área debe ser na maior parte experimental. No contido de aprendizaxe debe ser tomado como referencia o que é familiar e está preto e debe ser abordada no contexto da resolución de problemas e contraste de opinións. Matemáticas debe ser aprendida en contextos funcionais relacionadas coa vida cotiá, para adquirir progresivamente coñecementos máis complexos coa experiencia e coñecemento previo.

A resolución de problemas debe ser un dos principais eixes da actividade matemática debido ao gran número de habilidades básicas necesarias para a súa resolución e da importancia do desenvolvemento. Así, a resolución de problemas pasa a ser a espiña dorsal de todos os contidos da área relacionada .

A integración de coñecementos e intelixencias múltiples na área significa maior énfase sobre as ferramentas esenciais de aprendizaxe (escoitar, falar e escribir) e aplicar estratexias de ensino que consideren as distintas posibilidades de adquisición de estudantes.

Na avaliación, a rúbrica de avaliación pasa a ser unha ferramenta ou guía para o ensino dunha serie de criterios medibles de coñecementos e competencias en diferentes graos de realización, obtidos polo alumno.

O uso das TIC é un elemento que favorece a construción de aprendizaxes significativas, xa que nos permite motivar aos alumnos, para contextualizar os contidos de obxectos de aprendizaxe, facilitar a aprendizaxe nova relacionada con contextos reais, facilitando a transferencia, xeneralizar e ampliar os contidos e facilitar o desenvolvemento de síntese e transferencia de coñecementos.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecemento colocada:

- Evocación de coñecemento previo para abordar novos contidos.
- Inclusión progresiva e coidadosa de novos contidos, mediante exemplos de situacións cotiás e contextualizada para os estudantes en cuarto ano, que promoven a comprensión. Isto permite a transferencia de aprendizaxe para a vida cotiá, a conexión coa adquisición dos poderes da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que inclúen habilidades básicas e múltiples intelixencias: traballo individual e en grupo. Son secuenciados por niveis de dificultade, abordando a diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de competencias para todos os alumnos/as.

6. Criterios para promoción Cuarto Curso

Perfil competencial: competencia lingüística

MAT	Segue oralmente un proceso para resolver un problema de matemáticas en contextos da vida cotiá e ambiente cercano.
MAT	Comprende a resolución de problemas da vida cotiá e ambiente cercano (datos, relacións de datos e do contexto do problema) e expresao mediante unha representación gráfica.
MAT	Explica oralmente e por escrito os procesos seguidos e as estratexias utilizadas para a medida e tratamento de lonxitudes, masas e capacidades no ámbito inmediato e vida cotiá.
MAT	Describe a situación indicando posicións e movementos, ángulos, curvas e distancias.
MAT	Identifica e nomea polígonos segundo o número de lados e establece relacións con obxectos do seu entorno.
MAT	Comprende e describe posicións e localizacións e interpreta e desenrolarepresentacións espaciais destes : esbozo de itinerario, mapas, etc., utilizando conceptos xeométricos básicos (estado, paralelismo, perpendicularmente e perímetro).
MAT	Interpreta e describe situacións, mensaxes e eventos da vida diaria, utilizando conceptos xeométricos básicos (estado, paralelismo, perpendicularmente e perímetro) indica unha dirección e explica un paseo orientado no espazo.
MAT	Estimación de lonxitudes, capacidades e masas en situacións da vida de todos os días e escolle os instrumentos máis adecuados para medir e expresar unha medida e explica oralmenter o proceso seguido.
MAT	Resolve problemas relacionados con situacións da vida cotiá, utilizando unidades de medida (lonxitude, peso e volume) máiscomúns, e buscan algunhasoutras unidades da mesmamagnitude, expresando os resultados en unidades de medida máisaxeitados e explicando o proceso o proceso seguido.

Perfil competencial: AS COMPETENCIAS BASE DA COMPETENCIA MATEMÁTICA E CIENCIA E TECNOLOXÍA

MAT	Usa estratexias de razoamento heurístico e procesos para resolver problemas da vida cotiá e ambiente cercano a raíz dunha orde no traballo e relata os pasos e procedementos.
MAT	Fai estimacións e suposicións feitas sobre os resultados dos problemas por resolver no ámbito inmediato e vida cotiá, contrastando a súa validez e consistencia, e avalía a súa utilidade.
MAT	Identifica e interpreta datos numéricos e mensaxes de texto diarias sinxelas (facturas, folletos, descontos, etc.).
MAT	Identifica patróns, e leis matemáticas en situacións de cambio numérico, contextos xeométricos e funcionais, no entorno da vida cotiá. Fai un listado de asemellanzas e diferenzas.
MAT	Fai previsións sobre os resultados esperados na resolución de situacións problemáticas do cotián e ambiente cercano, usando as leis e normas atopadas ao analizar a súa adecuación e erros que se producen, identificando posibles variables non controladas e elementos intrusos.
MAT	Informa oralmente e con diferentes medios (textos, gráficos, diagramas, pictogramas, etc.) sobre o proceso de investigación feito a partir de cuestións concretas de carácter matemático sobre a vida cotiá, expoñendo as fases deste e avaliando os resultados e conclusións.
MAT	Practica o método científico no tratamento de situacións problemáticas do cotián e do ambiente circundante, é ordenado, organizado e sistemático no uso das follas de rexistro, cadernos, axendas, etc, na revisión e introdución de cambios relevante.
MAT	Está presente no tratamento de situacións problemáticas do cotián e fai preguntas sobre o ambiente inmediato, como: o que fago para descubrir, que teño, o que vexo, como é que podo facer, , que solución é apropiada ?, como pode comprobar?
MAT	No tratamento de situacións problemáticas do cotián e ambiente inmediato fai estimacións sobre os resultados esperados e contrasta a súa validez, tendo en conta as características da información ou datos iniciais eo contexto da situación.
MAT	Desenvolve hipóteses sinxelas que el propón comprobando e mirando argumentos que validar ou refutar, en situacións por resolver da vida cotiá, en contextos numérico, xeométrico ou funcional.
MAT	Distingue entre problemas e exercicios e aplica estratexias adecuadas en cada caso, con confianza e precisión.

MAT	Inventa problemas e fai as correccións necesarias na procura de respostas adecuadas tanto no estudo dos conceptos como en resolver situacións relacionadas coa vida cotiá.
MAT	Desenvolve e aplica estratexias de razoamento (clasificación, recoñecemento de relacións e uso de exemplos) para crear e investigar conxecturas e construír e defender argumentos.
MAT	Toma decisións no proceso de resolución de problemas da vida cotiá, e avalía a súa capacidade para simplificalos e utilízalos en termos de referencia en situación como un coñecemento previo.
MAT	Fai de forma guiada un proxecto relacionado co cotián e prepara e presenta un informe sinxelo con documentos dixitais (texto, presentación, imaxe, vídeo, son, mapa conceptual, etc.), procurando análise e selección de información relevante, utilizando a ferramenta tecnolóxica adecuada.
MAT	Comeza no coñecemento e lectura de numerais romanos.
MAT	Le, escribe e descompón en textos numéricos e números da vida cotiá coa aproximación de centos de miles e decimais, usando o razoamento axeitado e interpreta o valor da posición de cada unha das súas cifras.
MAT	Identifica os números ordinais do 1º ao 40 en situacións da vida cotiá e ambiente inmediato.
MAT	Interpreta en textos numéricos os números naturais ata a centena de mil e os decimais.
MAT	Descomposición, e redondeado de números naturais a centena de mil máis próxima tendo en conta o valor da posición de cada unha das súas cifras.
MAT	Ordena e compara números enteiros a través da recta numérica como un soporte gráfico.
MAT	Descubre os números negativos en situacións cotiás.
MAT	Redondea mentalmente cifras decimais para a décima máis próxima en situacións de resolución de problemas da vida cotiá.
MAT	Resolve operacións entre parénteses.
MAT	Usa diferentes tipos de números en contextos próximos.
MAT	Coñece e aplica os criterios máis sinxelos de divisibilidade como 2, 5 e 10.
MAT	Opera con números naturais: suma, resta, multiplicación e división.

MAT	Identificar e utilizar os termos específicos de multiplicación e división.
MAT	Aplica as propiedades das operacións e as relacións entre eles.
MAT	Executa suma, resta e multiplicación con números decimais.
MAT	Aplica o uso de parénteses en estruturassinxelas.
MAT	Descompon en forma aditiva aditivo-multiplicativo, números menores de cen mil, tendo en conta o valor posicional das súas cifras.
MAT	Construe series numéricas (ata cen mil), a partir de calquera número.
MAT	Descompon números naturais menores de cen mil, tendo en conta o valor posicional das súas cifras.
MAT	Identifica múltiplos de 2, 3, 5 e 10, utilizando táboas de multiplicación.
MAT	Calcula os primeiros múltiplos dun número natural inferior a 20.
MAT	Calcula todos os divisores dun número natural inferior a 20.
MAT	Descompon números decimais en décimas, considerando o valor posicional das súas cifras.
MAT	Estima e arredonda o resultado dun cálculo e avalía a resposta en situacións de escola e ambiente familiar e da vida cotiá.
MAT	Resolve problemas relacionados con situacións de ambiente cercano e cotián que implica lectura, escritura, interpretación e xestión de números naturais, utilizando operacións de suma, resta, multiplicación e división.
MAT	Identifica as unidades do sistema métrico: lonxitude, capacidade e peso / masa no ámbito inmediato e vida cotiá.
MAT	Fai cálculos estimados de lonxitudes, capacidades, masas en situacións da vida de todos os días e escolle os instrumentos máis adecuados para medir e expresar unha medida e explicar oralmente o proceso seguido.
MAT	Medidas de lonxitude, capacidades e masas do ambiente inmediato e cotián, utilizando instrumentos convencionais e non convencionais (regra, metro, quilo, litro, etc.) e expresar o resultado na unidade axeitada e explicar oralmente o proceso seguido.
MAT	Suma e resta medicións de lonxitude, volume e masa, expresando o resultado na unidade predeterminada.

MAT	Expresa unha medida de lonxitude, capacidade ou masa dada de forma complexa, e viceversa.
MAT	Compara e ordena medidas de mesma magnitude (lonxitude, capacidade ou de masa) do ambiente inmediato e vida cotiá.
MAT	Resolve problemas relacionados con situacións de ambiente inmediato e cotián, utilizando as unidades de medida (lonxitude, peso e volume) máis comúns, que fan algunhas outras unidades da mesma magnitude, expresando os resultados en unidades de medida máis axeitadas e que explican seguido o proceso.
MAT	Cóñece e utiliza unidades de medida de tempo e de relacións: en segundo, minuto, hora, día, semana e ano.
MAT	Fai equivalencias e transformacións entre minutos e horas-minutos-segundos.
MAT	Le en reloxos analóxicos e dixitais.
MAT	Resolve problemas do cotián, utilizando medidas temporais.
MAT	Cóñece a función, valor e equivalencias entre moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea, utilizando-os tanto para resolver problemas en situacións reais como inventadas.
MAT	Calcula múltiplos decimais do euro.
MAT	Resolve problemas relacionados con situacións de ambiente inmediato e cotián, utilizando medidas de lonxitude, masa, capacidade, tempo e diñeiro.
MAT	Identifica posicións relativas das liñas e círculos no ámbito inmediato e vida cotiá, creacións persoais, debuxos, etc.
MAT	Identificar ángulos en diferentes posicións: ángulos verticais rectos, adxacentes, etc., no ámbito escolar e familiar e vida cotiá.
MAT	Fai gráficos simples (bosquexos, planos ...) nos espazos do ambiente escolar e familiar, conservando a proporcionalidade.
MAT	Identifica no ámbito escolar e familiar e tipo de vida cotiá situación mois nelas de simetría.
MAT	Debuxa unha figura dun outro plano simétrico respecto a un eixe vertical.
MAT	Fa debuxos aumentos e reducións de figuras planas, usando un estándar de regra, .
MAT	Describe e clasifica triángulos e cadriláteros, nomea as súas partes e ángulos, identifica obxectos do cotián, fotografías, propaganda, etc. con esas formas.
MAT	Atopa o perímetro de figuras planas.

MAT	Identifica e clasifica cadriláteros en obxectos, performances, fotografías, carteis, imaxes, etc. do seu entorno.
MAT	Identifica e distingue os elementos básicos dun círculo e os seus elementos : radio, diámetro, corda, arco.
MAT	Aplica o concepto de perímetro de figuras na realización de cálculos e medidas nos círculos do ambiente escolar.
MAT	Debuxa figuras planas a partir da composición ou descomposición doutro, describindo aspectos específicos do resultado (número de lados, ángulos, etc), en comparación con obxectos no ambiente inmediato e vida cotiá.
MAT	Recoñece e identifica prismas e pirámides nas imaxes, fotografías, vídeos, simulacións, etc.
MAT	Recoñece e identifica (cono, cilindro e esfera) nas imaxes, fotografías, vídeos, simulacións, corpos redondos etc.
MAT	Resolve problemas xeométricos relacionados con situacións de ambiente inmediato e cotián, utilizando as propiedades de figuras planas e os conceptos básicos de perpendicularidade, paralelismo, a posición e movemento.
MAT	Faice collida de datos no seu entorno e clasifícaos en táboas de dobre entrada, gráficos de barras lineal e circular.
MAT	Realizado e interpreta gráficos de barras, lineais e circulares), con datos obtidos en situacións do ambiente inmediato e vida cotiá.
MAT	Argumenta estimacións feitas con base na experiencia sobre o resultado (posibles imposibles, seguros,) en situacións de ambiente inmediato e vida cotiá en que o azar intervé.
MAT	Identifica situacións no ámbito inmediato e cotián de aleatoriedade.
MAT	Resolve problemas relacionados con situacións de ambiente inmediato e vida cotiá, creados a partir de gráficos (gráficos de barras, liña, etc.) ou relacionadas coa probabilidade ou azar.
MAT	Segue oralmente un proceso fundamentado para resolver un problema de matemáticas en contextos da vida cotiá e ambiente inmediato.
MAT	Comprende a declaración de problemas da vida cotiá e ambiente inmediato (datos, relacións de datos, o contexto do problema) e expresa mediante unha representación gráfica.
MAT	Describe a situación indicando posicións e movementos, ángulos, curvas e distancias dun punto dado en patróns de movemento, fotografías, debuxos, etc.
MAT	Identifica e nomea polígonos segundo o número de lados de obxectos comúns, e establece a relación de prefixos que están nos seus nomes con outras

	palabras, que os conteñen.
MAT	Comprende e describe posicións e camiños nas inmediacións e interpreta e desenvolve representacións espaciais destes esbozo de itinerario, mapas, etc., utilizando conceptos xeométricos básicos (estado, paralelismo, perpendicularmente e perímetro).

Perfil Competencia: a competencia dixital

MAT	Usa ferramentas de tecnoloxía para a realización de cálculos numéricos, para aprender e para resolver os problemas da vida cotiá e ambiente inmediato.
MAT	Usa a calculadora para realizar cálculos numéricos, para aprender e para resolver os problemas da vida cotiá e ambiente inmediato.
MAT	Usa a calculadora para resolver problemas.
MAT	Usa as ferramentas de deseño para a construción e exploración de formas xeométricas do seu ambiente.

Perfil competencial: Competencia no aprender a aprender

MAT	Reflexiona sobre o proceso en situacións de resolución de problemas relacionados co contorno inmediato e vida cotiá, revisa as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comproba a consistencia das solucións no contexto da situación e busca outras formas de resolvelos .
MAT	Propón novos problemas desde un resolto variando os datos, propón novos temas, conectando coa realidade, propoñendo tamén outros contextos, etc.
MAT	Desenvolve e presenta actitudes axeitadas para o traballo en matemáticas: esforzo, perseveranza, flexibilidade, estratexias persoais de auto-corrección e espírito de excelencia.
MAT	Resolve retos e problemas da vida cotiá e ambiente inmediato con precisión, dedicación e interese, superando os bloqueos e as incertezas en situacións descoñecidas e usando a reflexión sobre erros como método de aprendizaxe.
MAT	Pensa sobre os problemas non resoltos da vida cotiá e ambiente inmediato e procesos desenvolvidos, avaliando as ideas clave e buscando referencias para situación semellantes no futuro.
MAT	Estima e verifica a consistencia do resultado dun problema utilizando diferentes estratexias (algoritmos escritos, cálculo mental e puntuación).
MAT	Usa e automatiza algoritmos estándar para suma, resta, multiplicación e división de números naturais coa aproximación de centos de miles e decimais na resolución de problemas contextos.
MAT	Usa estratexias persoais de cálculo mental en cálculos para a adición e substracción de números naturais e multiplicación e división por un número, explicando o proceso seguido.
MAT	Aplicase o concepto de números para realizar cálculos e medidas en áreas da contorna escolar.
MAT	Usa estratexias de razoamento heurísticos e procesos para resolver problemas da vida cotiá e ambiente inmediato, a raíz dunha orde no traballo e os pasos e procedementos.
MAT	Practica o método científico no tratamento de situacións problemáticas do cotián e do ambiente circundante, é ordenado, organizado e sistemático no uso das follas de rexistro, cadernos, axendas, etc, e na revisión e introdución de cambios relevantes.

MAT	Está presente no tratamento de situacións problemáticas do entorno e fai preguntas como: o que fago para descubrir, que teño, como é que podo facer, téño mal feito ?, cal é a solución apropiada ?, como se pode comprobar?
MAT	Distingue entre problemas e exercicios e aplica estratexias adecuadas para cada caso, con confianza e precisión.
MAT	Desenvolve e aplica estratexias de razoamento (clasificación, recoñecemento de relacións e uso de contra-exemplos) para crear e investigar conxecturas e construír e defender argumentos.
MAT	Usa as ferramentas de deseño para a construción e exploración de formas xeométricas do seu ambiente.
MAT	Debuxa figuras planas a partir da composición ou descomposición doutra, describindo aspectos específicos do resultado (número de lados, ángulos, etc), en comparación con obxectos no seu ambiente e vida cotiá.
MAT	Argumenta estimacións feitas con base na experiencia sobre o resultado (posible, imposible, seguros) en situación do seu ambiente.

Perfil competencial: Competencia en sentido da iniciativa e espírito emprendedor.

MAT	Propón novos problemas partindo dunha variable de datos, conectando coa realidade, propoñendo outros contextos, etc.
MAT	Informa oralmente confiando en diferentes medios (textos, gráficos, diagramas, pictogramas, etc.) sobre o proceso de investigación feita a partir de cuestións concretas de carácter matemático sobre a vida cotiá , expoñendo as fases do proceso e avalia con axuda de directrices e cuestións establecidas, resultados e conclusións.
MAT	Toma decisións no proceso de resolución de problemas da vida cotiá e ambiente inmediato, avalia a súa capacidade para facelos mais sinxelos.

Perfil competencial: competencia na sensibilidade e expresión cultural

MAT	Comeza no coñecemento e lectura de numerais romanos.
-----	--

7. Ensinanzas transversais.

Educación do Consumidor

- Promover actitudes críticas ao exceso de consumo, valorando a importancia de nocións de economía e aforro.

Educación ambiental

- Coñecer o contorno como un sistema vivo, onde o ser humano é un elemento capaz de actuar sobre el, contribuíndo con ideas e posibles solucións para a mellora e conservación ambiente.
- Comprender as necesidades e coidados especiais recibidos polas plantas, e avaliar todos os produtos, como podemos obtelos e como enriquecen a nosa dieta.
- Avaliar a importancia e riqueza do noso entorno natural, considerando a variedade e diversidade de especies e o seu valor ecolóxico.

Educación para a saúde

- Coñecer e practicar hábitos alimentarios básicos, valorando a importancia de non exceso de consumir certos alimentos e introducir legumes e froitas, produtos que enriquecen a nosa dieta.
- Desenvolver o lecer non sedentario, variado, o contacto coa natureza e o medio ambiente no tempo libre, garantindo un uso racional dos videoxogos

Educación para a Paz

- Coñecer, comprender e aplicar as normas que rexen o intercambio comunicativo, saber respectar e aceptar as contribucións dos demais.
- Respectar as contribucións doutras culturas e valoralos como un enriquecemento positivo para a cultura.

Educación Moral e Cívica

- Defender activamente os dereitos e deberes de cada membro da sociedade, respectando as persoas, sen distinción, por calquera motivo.
- Respectar as normas do intercambio cultural entre distintas persoas.

8. A atención á diversidade

Relación das diversas propostas para traballar a atención sobre a diversidade de niveis, estilos e ritmos, intereses e habilidades de aprendizaxe dos alumnos. Aquí está un exemplo:

A atención á diversidade

- Adaptación curricular onde as unidades de ensino son presentados dunha maneira máis oportuna e ordenada, co apoio de gráficos mellorados e unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de competencias polos alumnos.
- Profundización: Contén follas de actividades fotocopiáveis con maior dificultade de resolución, para o tratamento doutro ciclo de contido relacionado, etc.
- Habilidades e intelixencias múltiples: a diversidade de estilos cognitivos e intelixencias na aprendizaxe de lectura, como movemento, coa representación visual, coa dramatización, etc.
- Plans individuais: destínanse a alumnos que necesitan (estranxeiros, adición tardía, necesidades educativas especiais e superdotación intelectual).
- ACTIVIDADES multinivel: capacitar aos alumnos a atopar, sobre o desenvolvemento de contidos, actividades que se encaixan o seu nivel de competición curricular, os seus intereses, habilidades e motivacións. Por exemplo, o grupo pode ser da clase traballadora masculina e feminina, mentres que varios estudantes poden estar reforzando os artigos / ela, e outro pode estar traballando simultaneamente a un nivel de entendemento máis básico dun texto. Así, na mesma clase pódese traballar en distintos niveis, de acordo coas habilidades de cada alumno.
- ENSINO tutelado.
- LECTURA E consultas libremente.

9. Estratexias para incorporar as TIC na aula

Para incorporar as TIC na aula propuxounha serie de recursos integrados cocontido e actividades de Matemáticas.

<i>Actividades de TIC</i>	•Secuencias integradas en actividades de aprendizaxe.
<i>Enlaces a Internet</i>	•Uso de recursos educativos en internet: atopar imaxes, información ou curiosidades e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
<i>Interactivo Digital Book</i>	•Libro proxectable que incorpora elementos de actividades de interactividade, ligazóns, animacións, etc.

10. Estratexias para estimular o interese e hábito de lectura e desenvolver a expresión oral e escrita

Reading:

- Lendo o libro didáctico.
- Outros textos escritos: curto, de diferentes tipos (informativos e descritivos, historias, poemas ...).
- Textos en medio dixital (Internet).
- Complementado textos orais e acompañados por imaxesou audios.

Expresión:

- Presentación oral e escrita en traballo individual, actividades en grupo, no razoamentoouintervencións: planificación, elaboración, revisión.
- Aprendizaxe oral e escrita, usando un vocabulario preciso.
- Escritura en papel e no encerado.

:

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

Lingua estranxeira
Inglés

1. Obxectivos en clave de Competencias do Cuarto Curso

- Desenvolver a escoita e a comprensión oral por medio de historietas, diálogos ou intercambios comunicativos breves contextualizados en situacións comunicativas de diversos ámbitos e adecuados á súa idade. (Comunicación lingüística)
- Desenvolver interese pola aprendizaxe dunha lingua estranxeira. (Comunicación lingüística, Aprender a aprender)
- Comprender mensaxes orais en situacións habituais de comunicación e responder aos mesmos. (Comunicación lingüística)
- Ler e obter información xeral e específica de textos breves e sinxelos. (Comunicación lingüística).
- Utilizar estratexias asociadas á lectura como fonte de información e de pracer. (Comunicación lingüística)
- Identificar e reproducir de forma intelixible e significativa aspectos da entonación, do ritmo, da pronuncia e da acentuación característicos da lingua estranxeira. (Comunicación lingüística)
- Coñecer e utilizar o vocabulario relativo a situacións comunicativas da súa contorna e de temas relacionados cos seus propios intereses, experiencias e necesidades. (Comunicación lingüística, Aprender a aprender).
- Comunicarse cos seus compañeiros en inglés, mediante o intercambio de información básica sobre temas cotiáns: describir a súa casa, falar de animais... (Comunicación lingüística)
- Conseguir eficacia oral mediante a reprodución de diálogos, cancións, *chants*... (Comunicación lingüística)
- Iniciarse na expresión oral a partir de estruturas lingüísticas básicas e adecuadas á idade. (Comunicación lingüística, Aprender a aprender)

- Elaborar textos escritos sinxelos, comprensibles e breves coas estruturas lingüísticas básicas. (Comunicación lingüística)
- Ler textos e diálogos de maneira comprensiva para localizar a información solicitada. (Comunicación lingüística, Aprender a aprender)
- Aproximarse aos costumes e aspectos culturais doutros países para descubrir e ampliar os seus coñecementos adoptando unha actitude de respecto e comprensión cara á diversidade das manifestacións culturais. (Competencias sociais e cívicas)
- Tomar conciencia da propia aprendizaxe e reflexionar sobre posibles estratexias para emprender novas aprendizaxes. (Sentido de iniciativa e espírito emprendedor)
- Valorar a importancia de coñecer e saberse expresar noutras linguas para fomentar as relacións entre persoas de diversos países. (Sentido de iniciativa e espírito emprendedor)
- Apreciar o valor da lingua estranxeira como medio de comunicación, mostrando curiosidade e respecto cara aos seus falantes e cara á súa cultura. (Sentido de iniciativa e espírito emprendedor)
- Reflexionar sobre os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos lingüísticos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas. (Competencias sociais e cívicas)
- Coñecer e interpretar expresións doutras áreas de aprendizaxe na vida cotiá da nosa realidade. (Competencia matemática, Competencias básicas en ciencia e tecnoloxía)

2. Contidos / Criterios de avaliación / Estándares de aprendizaxe de 4º EP

COMÚNS AOS TRES TRIMESTRES		
BLOQUE 1: Comprensión de textos orais		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>-Audición e comprensión de textos orais adecuados á súa idade: historietas, diálogos, cancións. Ampliación de vocabulario.</p> <p>-Audición e reprodución de cancións relacionadas co vocabulario de cada módulo.</p> <p>-Funcións comunicativas: saúdos e presentacións, descrición e identificación de obxectos, lugares e persoas, expresar preferencias, gusto, habilidades, preferencias...</p>	<p>1. Aplicar as estratexias básicas máis adecuadas para a comprensión de historietas e cancións: formular preguntas, identificar imaxes, identificar oracións verdadeiras e falsas...</p> <p>2. Identificar a información esencial en textos orais moi breves e sinxelos relacionados coas propias experiencias, necesidades e intereses en contextos do seu interese e con apoio visual (historietas).</p> <p>3. Identificar aspectos socioculturais relativos a horarios, actividades, celebracións, vivenda, costumes, normas de cortesía.</p> <p>4. Recoñecer a función comunicativa de solicitar e dar información e a de producir textos e</p>	<p>1.1. Utiliza a lingua oral como forma de comunicación cos demais e de expresión.</p> <p>1.2. Fai uso da linguaxe para identificar e/ou describir elementos da súa contorna, expresar sentimentos, preferencias, gustos..., solicitar e dar información... en situacións cotiás e familiares.</p> <p>1.3. Conversa acerca de temas do seu interese: a casa, pezas de vestir, animais, alimentos, accións cotiás, días da semana...</p> <p>1.4. Responde a preguntas sinxelas relacionadas coa audición das historietas, os diálogos, as cancións...</p> <p>2.1. Extrae o sentido xeral dos textos adecuados á súa idade.</p> <p>2.2. Participa en conversacións relacionadas con situacións comunicativas da súa contorna: pregunta-resposta, saudar, expresar preferencias...</p> <p>2.3. Interpreta breves diálogos das historietas.</p> <p>3.1. Recoñece os elementos socioculturais nos textos adecuados á súa idade: hora, rutinas, roupa,</p>

<p>-Estratexias para utilizar a linguaxe oral como instrumento de comunicación e de aprendizaxe: escoitar e preguntar, describir, expresar preferencias e gustos...</p> <p>-Léxico relativo ao mobiliario, as habitacións e os obxectos da casa, as pezas de vestir e o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións cotiás, os días da semana, as estacións do ano...</p> <p>-Comprensión dos aspectos sonoros, de ritmo, entonación e acentuación en inglés.</p>	<p>diálogos sinxelos e breves.</p> <p>5. Recoñecer estruturas sintácticas básicas: estrutura interrogativa, <i>there is/there are</i>, <i>present continuous</i>, <i>present simple</i>, preposicións, nomes contables e incontables, uso de <i>some-any</i>.</p> <p>6. Identificar o vocabulario e expresións en textose orais, diálogos e cancións con estruturas básicas.</p> <p>7. Discriminar os patróns sonoros no léxico de uso habitual e sobre temas relacionados coas propias experiencias, necesidades e intereses en contextos cotiáns.</p>	<p>animais, parques temáticos...</p> <p>4.1. Realiza presentacións breves e sinxelas de elementos do seu interese: casa, animais, pezas de vestir, alimentos...</p> <p>4.2. Interpreta breves diálogos das historietas</p> <p>5.1. Recoñece e aplica as estruturas gramaticales adecuadas para comunicarse en cada situación.</p> <p>5.2. Reproduce diálogos breves a partir dun modelo e aplicando as estruturas gramaticales adecuadas á situación.</p> <p>6.1. Recoñece o vocabulario relativo ao mobiliario, as habitacións e os obxectos da casa, as pezas de vestir e o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións cotiás, os días da semana, as estacións do ano...</p> <p>6.2 Aplica o vocabulario nas situacións comunicativas habituais.</p> <p>7.1. Identifica o son de cada unha das letras.</p> <p>7.2. Recoñece a entonación adecuada nas oracións.</p>
---	---	--

COMÚNS AOS TRES TRIMESTRES**BLOQUE 2: PRODUCCIÓN DE TEXTOS ORAIS**

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>- Producción de textos orais breves e diálogos.</p> <p>-Iniciar e manter unha conversación breve e sinxela a partir dun modelo.</p> <p>-Reproducir diálogos e conversacións aplicando as estruturas gramaticales de cada módulo.</p> <p>-Dialoga e fala sobre presentacións, descrições, localizacións, preferencias... de cada módulo.</p> <p>-Estruturas sintácticas básicas de cada módulo.</p> <p>-Léxico oral relativo ao mobiliario, as habitacións e os</p>	<p>1. Participar oralmente en situacións comunicativas sinxelas e da súa contorna: reproducir e/ou interpretar diálogos, intercambios orais, exposicións, cancións...</p> <p>2. Producir textos orais breves e sinxelos utilizando expresións traballadas e a partir dun modelo.</p>	<p>1.1. Dialoga sobre temas do seu interese: tempo atmosférico, animais, roupa...</p> <p>1.2. Responde a preguntas sinxelas relacionadas coa audición das historietas.</p> <p>1.3Describe elementos e accións da súa contorna.</p> <p>2.1. Realiza presentacións e descrições breves e sinxelas de elementos do seu interese: vivenda, actividades, comidas...</p> <p>2.2. Participa en conversacións relacionadas con situacións comunicativas da súa contorna: pregunta-resposta, saudar...</p> <p>2.3. Responde adecuadamente a situacións comunicativas que requiren solicitar ou dar información con preguntas sinxelas.</p> <p>3.1. Interpreta e crea breves diálogos similares aos das historietas.</p>

<p>obxectos da casa, as pezas de vestir e o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións cotiás, os días da semana, as estacións do ano...</p> <p>-Patróns sonoros das letras, acentuación, ritmo e entonación das expresións.</p>	<p>3. Dialogar e reproducir diálogos sobre un tema a partir dun diálogo modelo e segundo as estruturas gramaticales do módulo.</p> <p>4. Falar sobre os temas establecidos en cada módulo.</p> <p>5. Utilizar estruturas lingüísticas de cada módulo para manter diálogos e producir textos sinxelos e breves: expresar preferencias, describir accións que están a suceder, rutinas diarias...</p> <p>6. Coñecer e utilizar o léxico relacionados con temas habituais e concretos do seu interese e relativo a situacións cotiás.</p> <p>7. Practicar a pronuncia dos sons correspondentes e da entonación nas oracións.</p>	<p>3.2. Reproduce e crea diálogos breves similares aos das historietas.</p> <p>3.3 Dialoga cos compañeiros a partir dun dialogo modelo.</p> <p>4.1. Fala sobre os temas establecidos en cada módulo.</p> <p>5.1. Recoñece e aplica as estruturas adecuadas para comunicarse en cada situación.</p> <p>6.1. Recoñece o vocabulario relativo ao mobiliario, as habitacións e os obxectos da casa, as pezas de vestir e o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións cotiás, os días da semana, as estacións do ano...</p> <p>6.2 Aplica o vocabulario nas situacións comunicativas habituais</p> <p>7.1. Identifica o son de cada unha das letras.</p> <p>7.2. Recoñece a entonación adecuada nas oracións.</p>
---	---	--

COMÚNS AOS TRES TRIMESTRES**BLOQUE 3: COMPRENSIÓN DE TEXTOS ESCRITOS**

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>-Adquisición de vocabulario para facilitar e mellorar a comprensión e a expresión oral e escrita.</p> <p>-Reconocimiento do léxico relativo ao mobiliario, as habitacións e os obxectos da casa, as pezas de vestir e o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións cotiás, os días da semana, as estacións do ano...</p> <p>-Descrición das imágenes das historietas e formulación de hipóteses achega do tema.</p> <p>-Identifica a descrición de obxectos, lugares, accións...; a expresión de preferencias, gustos...</p> <p>-Identificación e práctica das estruturas lingüísticas básicas nun texto, un diálogo... adecuados á súa</p>	<p>1. Adquirir vocabulario para facilitar e mellorar a comprensión e expresión oral e escrita en textos diversos adecuados á súa idade: historietas, cancións, descrições...</p> <p>2. Recoñecer vocabulario nas cancións, <i>chants</i>...</p> <p>2.Comprender o sentido xeral dunha breve historia con axuda de imaxes.</p> <p>3. Identificar o tema dunha conversación.</p> <p>4. Identificar a finalidade dun texto adecuado á súa idade: descrición, expresión...</p>	<p>1.1. Adquire novo vocabulario mediante a lectura e a observación de imaxes.</p> <p>1.2. Relaciona correctamente as imaxes coas palabras escritas.</p> <p>1.3. Localiza palabras coñecidas nas imaxes e os textos.</p> <p>1.4. Sente curiosidade por saber o nome de elementos da súa contorna.</p> <p>1.5. Deduce o significado de palabras pola situación e as palabras do contexto.</p> <p>2.1. Formula hipótesis, a partir das imaxes, sobre el contido dos textos.</p> <p>2.2. Comprende a idea general dos textos adecuados á súa idade e sobre temas cotiáns e relacionados cos seus intereses.</p> <p>2.3. Diferencia a idea principal das informacións específicas.</p> <p>2.5 Completa oracións relacionadas cos textos e diálogos.</p> <p>2.6 Responde a preguntas sobre as historietas.</p> <p>3.1. Recoñece o tema dunha conversación.</p> <p>3.2. Comprende as indicacións dos textos.</p>

<p>idade.</p> <p>-Identificación e pronuncia dos sons, entonación e ritmo.</p>	<p>5. Coñecer e identificar as estruturas básicas dos textos, diálogos, cancións e a súa finalidade: describir, expresar preferencias, gustos...</p> <p>6. Recoñecer a estrutura interrogativa para solicitar información.</p> <p>7. Coñecer os signos de puntuación básicos e identificar as intencións comunicativas relacionadas cos mesmos: signos de interrogación, exclamación...</p>	<p>4.1. Identifica a función dun texto ou diálogo: describe, expresa preferencias, instrucións...</p> <p>5.1 Localiza as estruturas lingüísticas practicadas nas actividades e nos diversos textos, diálogos, exposicións...</p> <p>5.2 Coñece a función das estruturas gramaticales.</p> <p>5.3 Recoñece o significado asociado a cada unha das estruturas gramaticales.</p> <p>6.1. Practica as estruturas básicas para formular preguntas.</p> <p>7.1. Recoñece e usa os signos de puntuación básicos: punto, coma, signos de interrogación e de exclamación.</p> <p>7.2. Identifica a grafía que corresponde a cada un dos sons.</p> <p>7.3. Recoñece os sons nas palabras.</p>
<p>COMÚNS AOS TRES TRIMESTRES</p>		
<p>BLOQUE 4: PRODUCCIÓN DE TEXTOS ESCRITOS: EXPRESIÓN E INTERACCIÓN</p>		
<p>Contidos</p>	<p>Criterios de avaliación</p>	<p>Estándares de aprendizaxe</p>
<p>- Planificación e produción de textos adecuados á súa idade e relacionados con temas do seu interese e nun contexto de situacións da vida cotiá.</p>	<p>1. Coñecer e aplicar as estruturas básicas para producir textos escritos breves e sinxelos, a partir dun modelo, copiando palabras e oracións...</p>	<p>1.1. Planifica e produce textos sinxelos e breves, adecuados á súa idade e a partir dun modelo copiando algunhas palabras e estruturas básicas.</p>

<p>-Textos propios de tradición oral para a aprendizaxe da lingua estranxeira como historietas breves, cancións, <i>chants</i>...</p> <p>-Descrición de obxectos, lugares, accións...; expresión de preferencias, gustos... para identificalos</p> <p>-Estruturas sintácticas de cada módulo.</p> <p>-Léxico relacionado coa casa, as pezas de vestir, os animais, os alimentos, as accións cotiás...</p>	<p>2. Lectura dos enunciados das actividades, historietas e cancións adecuadas á súa idade.</p> <p>3. Elaborar textos breves e diálogos sinxelos compostos de frases simples para falar da súa contorna e de elementos do seu interese en situacións comunicativas concretas.</p> <p>4. Practicar as estruturas básicas en descricións, completión de che xtos, cartas, exposicións...</p> <p>5. Utilizar o léxico relativo a situacións cotiás e relacionado con temas do seu interese.</p>	<p>2.1. Le e comprende os enunciados das actividades, palabras de léxico e cancións e historietas sinxelas.</p> <p>3.1. Planifica e elabora diálogos breves e similares aos presentados nas lecturas e actividades.</p> <p>3.2. Realiza pequenas dramatizacións de diálogos sinxelos das historietas</p> <p>4.1. Produce textos breves relacionados coas estruturas básicas: para expresar habilidades, posesión, localización de obxectos....</p> <p>5.1. Copia palabras de vocabulario e expresións sinxelas traballadas oralmente nos diversos textos: historietas, cancións, <i>chants</i>...</p> <p>5.2. Identifica as palabras do vocabulario que escoita do CD.</p> <p>5.3. Recoñece e nomea as palabras do vocabulario de imaxes diversas: pósteres, fotografías, debuxos...</p>
---	--	--

PRIMEIRO TRIMESTRE		
BLOQUE 1: Comprensión de textos orais		
Contidos	Criterios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Audición e comprensión do vocabulario novo de cada lección. Ampliación de vocabulario.</p> <p>-Escucha atenta das aventuras dos personaxes (Harry, Mona, Emma e Le) a través de breves historias.</p> <p>-Audición, reprodución e/ou representación de cancións relacionadas co vocabulario: mobiliario e obxectos da casa.</p> <p>-Audición e reprodución de diálogos sobre a localización dos obxectos e mobles e sobre a descrición da súa casa.</p> <p>-Audición e reprodución do son de palabras: <i>small, ball, big, brown</i>.</p> <p>-Comprensión dos aspectos sonoros, de ritmo, entonación e acentuación en inglés.</p>	<p>1.Participar oralmente en situacións comunicativas cotiás de clase: preguntar, responder, saudar, explicar...</p> <p>2.Comprende as audicións das historias.</p> <p>3.Escoitar as cancións e identificar o vocabulario da unidade.</p> <p>4.Cantar e/ou representar as cancións relacionadas co vocabulario</p> <p>5.Comprender diálogos sobre a localización de obxectos.</p> <p>6. Pronunciar correctamente do vocabulario da unidade.</p> <p>7.Pronunciar o son de palabras: <i>small, ball, big, brown</i>.</p>	<p>1.1.Comprende as instrucións de clase do profesor.</p> <p>2.1. Segue as a reprodución da historia coas imáxenes.</p> <p>2.2. Recoñece e/ou localiza a viñeta que corresponde a unha oración.</p> <p>2.3. Identifica as oracións verdadeiras e as falsas.</p> <p>3.1. Recoñece o vocabulario que aparece nas cancións.</p> <p>4.1. Identifica o contido das cancións: (preposicións, <i>there is / there are</i>).</p> <p>4.2. Xoga a reproducir a estrutura gramatical que aparece na canción, en diálogo s breves.</p> <p>4.3Localiza os elementos das descricións.</p> <p>5.1 Recoñece o contido dos diálogos que</p>

	<p>8. Discriminar os patróns sonoros no léxico de uso habitual.</p>	<p>escoita: preposicións, <i>there is / there are</i>.</p> <p>5.2. Identifica e comprende a estrutura gramatical dos diálogos.</p> <p>5.3. Reproduce os diálogos a modo de xogo cos seus compañeiros.</p> <p>6.1. Escucha e pronuncia correctamente o vocabulario de cada lección.</p> <p>6.2. Coñece o significado das palabras ou as asocia a unha imaxe.</p> <p>7.1 Escucha e pronuncia do son de palabras: <i>small, ball, big, brown</i>.</p> <p>7.2 Recoñece o significado das palabras co son <i>small, ball, big, brown</i>.</p>
--	---	--

PRIMEIRO TRIMESTRE		
BLOQUE 2: Producción de textos orais		
Contidos	Criterios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Emisión de diálogo sobre a localización dos obxectos de casa.</p> <p>-Descrición e identificación de elementos da súa contorna: as habitacións dunha casa</p> <p>-Expresión de gustos das historietas a través de emoticonos.</p> <p>-Reproducción de diálogo a través de xogos.</p> <p>-Representación das historietas escoitadas.</p> <p>-Estruturas sintácticas: preposicións, <i>there is/there are</i>.</p> <p>-Léxico oral de cada módulo.</p>	<p>1. Participar oralmente en situacións comunicativas cotiás de clase: preguntar, responder, saudar, explicar...</p> <p>2. Comprender as audicións das historias.</p> <p>3. escoitar as cancións e identificar o vocabulario da unidade.</p> <p>4. Cantar e/ou representar as cancións relacionadas co mobiliario e obxectos da casa.</p> <p>5. Comprender diálogo sobre a localización de obxectos.</p> <p>6. Pronuncia correcta do vocabulario da unidade.</p> <p>7. Pronuncia do son de palabras: small, ball, big, brown.</p>	<p>1.1. Comprende as instrucións de clase do profesor.</p> <p>2.1. Segue a a reprodución da historia coas imáxenes.</p> <p>2.2. Recoñece e/ou localiza a viñeta que corresponde a unha oración.</p> <p>2.3. Identifica as oracións verdadeiras e as falsas.</p> <p>3.1. Recoñece o vocabulario que aparece nas cancións: mobiliario, obxectos de casa.</p> <p>4.1. Identifica o contido da canción: localización de mobiliario (preposicións), descrición da casa (<i>there is / there are</i>).</p> <p>4.2. Xoga a reproducir a estrutura gramatical que aparece na canción, en diálogos breves.</p> <p>4.3. Localiza os elementos da descrición da casa.</p>

		<p>5.1.Recoñece o contido dos diálogos que escoita: localización de mobiliario (preposicións), descrición da casa (<i>there is / there are</i>).</p> <p>5.2. Identifica e comprende a estrutura gramatical de deinosálogos.</p> <p>5.3. Reproduce deinosálogos a modo de xogo cos seus compañeiros.</p> <p>6.1. Escucha e pronuncia correctamente o vocabulario de cada lección.</p> <p>6.2. Coñece o significado das palabras ou as asocia a unha imaxe.</p> <p>7.1 Escucha e pronuncia do son de palabras: <i>small, ball, big, brown.</i></p> <p>7.2 Recoñece o significado das palabras co son <i>small, ball, big, brown.</i></p>
--	--	--

PRIMEIRO TRIMESTRE**BLOQUE 3: COMPRESIÓN DE TEXTOS ESCRITOS**

Contidos	Criterios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Adquisición de vocabulario (mobiliario, habitacións obxectos da casa) para facilitar e mellorar a comprensión escrita.</p> <p>-Recoñecemento do léxico relativo aos módulos 1 e 2.</p> <p>-Observación e descrición das imaxes das historietas para contextualizar e formular hipóteses achega do contido.</p> <p>-Identificación das estruturas gramaticales no texto.</p> <p>-Identificación palabras co son: <i>small, ball, big, brown,</i></p> <p>-Comprensión dos aspectos sonoros, de ritmo, entonación e acentuación en inglés.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Adquirir vocabulario (mobiliario, habitacións e obxectos da casa) e mellorar a comprensión escrita en textos adecuados á súa idade: historietas, cancións, descrições, dialogos...2. Comprender o sentido xeral das historietas, cancións, dialogos... con axuda de imaxes.3. Identificar a finalidade dun texto adecuado á súa idade: historietas, cancións...4. Coñecer e identificar as estruturas básicas para describir, indicar localizacións...: preposicións, <i>there is/there are</i>.5. Recoñecer as estruturas para solicitar información.6. Coñecer os signos de puntuación básicos e identificar as intencións comunicativas relacionadas cos mesmos: interrogación, admiración...7. Discriminar os patróns sonoros no léxico de uso habitual.	<ol style="list-style-type: none">1.1. Adquire novo vocabulario mediante a lectura das historietas, cancións, descrições...1.2. Relaciona correctamente as imaxes coas palabras escritas devocabulario.1.3. Localiza palabras coñecidas nos textos das imaxes e outros textos adaptados á súa idade.1.4. Deduce o significado de palabras polas imaxes, polo contexto, polas palabras que lle rodean...2.1. Formula hipótese, a partir das imaxes, sobre o tema das historietas.2.2. Comprende a idea xeral dos textos adecuados á súa idade e sobre temas cotiáns e relacionados cos seus intereses.2.3. Diferencia a idea principal doutras informacións específicas.3.1. Recoñece a finalidade dos textos.3.2. Comprende as indicacións dos textos.

		<p>4.1. Localiza as estruturas lingüísticas traballadas (preposicións, <i>there is / there are</i>) en textos, diálogos, cancións.</p> <p>4.2 Identifica as estruturas para indicar localización de obxectos e para describir lugares que aparece na canción, en diálogos breves.</p> <p>5.1 Usa correctamente as estruturas para describir habitacións e para indicar a localización: preposicións, <i>there is / there are</i>.</p> <p>5.2 Recoñece as preposicións para indicar a localización de obxectos.</p> <p>5.3. Practica o uso de <i>there is/there are</i> para describir as habitacións da casa.</p> <p>5.4. Recoñece o significado asociado a cada unha das estruturas gramaticales.</p> <p>6.1. Practica as estruturas para formular preguntas correspondentes ao módulo.</p>
--	--	--

		<p>7.1. Reconoce e usa os signos de puntuación básicos: punto, coma, signos de interrogación e de exclamación.</p> <p>7.2. Identifica a grafía que corresponde a lson de palabras: <i>small</i>, <i>ball</i>, <i>big</i>, <i>brown</i>.</p> <p>7.3. Reconoce os sons das palabras <i>small</i>, <i>ball</i>, <i>big</i>, <i>brown</i>.</p>
--	--	--

PRIMEIRO TRIMESTRE**BLOQUE 4: PRODUCCIÓN DE TEXTOS ESCRITOS: expresión e interacción**

Contidos	Criterios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Planificación e produción de textos adecuados á súa idade e relacionados co léxico de cada módulo (mobiliario e as habitacións e os obxectos da casa), en situacións cotiás e a partir dun modelo.</p> <p>-Textos propios de tradición escrita para a aprendizaxe da lingua como as historietas breves, cancións, <i>chants</i>, diálogos...</p> <p>-Funcións comunicativas: descrición da súa casa e do seu dormitorio.</p> <p>-Estruturas sintácticas básicas da lingua para describir e situar obxectos: preposicións, <i>there is /there are</i>.</p> <p>-Léxico relacionado co mobiliario, as habitacións e os obxectos da casa.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Coñecer e aplicar as estruturas básicas para producir textos escritos breves e sinxelos a partir dun modelo: descrición da súa habitación e da súa casa.2. Cumprir a función comunicativa do texto escrito (describir), utilizando os patróns discursivos básicos (os apartados nunha descrición).3. Elaborar textos breves e sinxelos compostos de frases simples, utilizando con certa frecuencia as convencións ortográficas básicas e os principais signos de puntuación para describir a súa habitación e a súa casa.4. Practicar as estruturas básicas (preposicións, <i>there is/there are</i>) en descricións, completión de oracións e textos, sinxelos e adecuados á súa idade aínda que se siga cometendo erros básicos de maneira sistemática, p.e. en concordancia.5. Utilizar o léxico relativo a situacións cotiás e relacionado cos temas de cada módulo.	<p>1.1. Planifica e escribe cun modelo produce textos sinxelos coas estruturas básicas e a partir dun modelo: descricións.</p> <p>1.2. Completa actividades marcando opcións e completando datos (p.e. completar oracións con posesivos, preposicións)</p> <p>2.1. Le os enunciados das actividades.</p> <p>2.2. Planifica e elabora diálogos breves e similares aos presentados nas lecturas e coas mesmas estruturas sintácticas.</p> <p>2.3. Realiza pequenas dramatizacións de diálogos sinxelos das historietas e das cancións.</p> <p>2.4. Deducer o significado de palabras polas imaxes, polo contexto, polas palabras que lle rodean...</p> <p>2.5. Formula hipótese, a partir das imaxes, sobre o tema das historietas.</p> <p>2.6. Comprende a idea xeral dos textos adecuados á súa idade e sobre temas cotiás e</p>

	<p>6. Aplicar patróns gráficos e convencións ortográficas básicas para escribir con razoable corrección palabras ou frases curtas que se utilizan normalmente ao falar, pero non cunha ortografía totalmente normalizada.</p>	<p>relacionados cos seus intereses.</p> <p>2.7. Diferencia a idea principal doutras informacións específicas.</p> <p>3.1 Recoñece a finalidade dos textos.</p> <p>3.2 Comprende as indicacións dos textos.</p> <p>4.1 Localiza as estruturas lingüísticas traballadas (preposicións, <i>there is / there are</i>) en textos, diálogos, cancións.</p> <p>4.2 Identifica as estruturas para indicar localización de obxectos e para describir lugares que aparece na canción, en diálogos breves.</p> <p>4.3. Practica o uso de <i>there is/there are</i> para describir as habitacións da casa.</p> <p>5.1. Usa correctamente as estruturas para describir habitacións e para indicar a localización: preposicións, <i>there is / there are</i>.</p> <p>5.2. Recoñece as preposicións para indicar a localización de obxectos.</p> <p>5.3. Recoñece o significado asociado a cada unha das estruturas gramaticales.</p>
--	---	--

		<p>6.1. Practica as estruturas para formular preguntas correspondentes ao módulo.</p> <p>7.1. Recoñece e usa os signos de puntuación básicos: punto, coma, signos de interrogación e de exclamación.</p> <p>7.2. Identifica a grafía que corresponde a lson de palabras: <i>small, ball, big, brown</i>.</p> <p>7.3. Recoñece os sons das palabras <i>small, ball, big, brown</i>.</p>
--	--	--

SEGUNDO TRIMESTRE

BLOQUE 1: Comprensión de textos orais

Contidos	Criterios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Escucha atenta das aventuras dos personaxes (Harry, Mona, Emma e Le) a través de breves historias.</p> <p>-Audición de cancións relacionadas co vocabulario: a roupa e os animais.</p> <p>-Mobilización de expectativas e comprobación e reformulación de hipótese achega do contido das historietas.</p> <p>-Funcións comunicativas: descrición de pezas de vestir e de persoas, descrición de accións que están a suceder</p> <p>-Léxico oral relativo ás pezas de vestir, o tempo atmosférico, os animais.</p> <p>-Patróns sonoros: <i>short, ar e, trainers</i>.</p>	<p>1. Coñecer e saber aplicar estratexias básicas para a comprensión do sentido xeral das historietas sobre as aventuras dos personaxes (Harry, Mona, Emma e Le).</p> <p>2. Identificar a información xeral da audición de textos orais breves (a narración das aventuras dos personaxes, os momentos máxicos dun dos personaxes) con estruturas simples, léxico de uso frecuente e con apoio visual e/ou posibilidade de repetición.</p> <p>3. Distinguir a función comunicativa principal das historietas e os momentos máxicos: narrar.</p> <p>4. Recoñecer os significados máis comúns asociados ás estruturas sintácticas básicas: estrutura interrogativa para solicitar información.</p> <p>5. Recoñecer un repertorio limitado de léxico oral das cancións relativo ás pezas de vestir, o tempo atmosférico, os animais.</p>	<p>1.1 Comprende mensaxes que conteñan instrucións, indicacións como inicio dunha actividade, instrucións de clase...</p> <p>1.2. Entende o que se di en transaccións habituais sinxelas: instrucións actividades, do mestre...</p> <p>2.1 Comprende textos orais e é capaz de extraer información global e datos concretos: historietas, momentos máxicos de Lisa.</p> <p>2.2 Recoñece e/ou localiza a viñeta que corresponde a unha oración.</p> <p>2.3 Identifica e comprende a estrutura gramatical dos diálogos escoitados: <i>present continuous</i>.</p> <p>2.4 Identifica o tema dunha conversación do estribo sinxelo: tempo atmosférico, a roupa e os animais.</p> <p>3. Identifica a función comunicativa dos diálogos das historietas e da narración dos momentos máxicos de Lisa.</p> <p>5. Recoñece o vocabulario e as estruturas</p>

	<p>6. Discriminar patróns sonoros: short, ar e, trainers.</p>	<p>gramaticales que aparece nas cancións: <i>present continuous</i>.</p> <p>6. Recoñece o significado das palabras que escoita co son de short, ar e, trainers.</p>
--	--	--

SEGUNDO TRIMESTRE		
BLOQUE 2: Producción de textos orais		
Contidos	Critérios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Estratexias de produción de textos orais: dialoga sobre o tempo atmosférico, os animais e de accións que están a suceder.</p> <p>-Funcións comunicativas:</p> <p>.establecemento e mantemento de conversacións</p> <p>.descrición de accións que están a suceder</p> <p>.expresión de gustos das historietas a través emocoticonos.</p> <p>.reprodución de diálogos a través de xogos.</p> <p>.representación das historietas escoitadas.</p> <p>-Estruturas sintácticas: <i>present continuous</i>.</p> <p>-Léxico oral de cada módulo: pezas de vestir, tempo atmosférico e animais.</p> <p>-Patróns sonoros relativos a <i>sh ort, ar e, trainers</i> e áentonación.</p>	<p>1. Coñecer e saber aplicar estratexias básicas para producir textos orais (diálogos) breves e sinxelos utilizando linguaxe prefabricada ou expresións memorizadas con axuda de linguaxe gestual.</p> <p>2. Interactuar de maneira básica, utilizando a linguaxe gestual, para iniciar unha conversación.</p> <p>3. Participar en conversacións breves con intercambio directo de información sobre temas relativos á roupa e os animais.</p> <p>4. Facerse entender en intervencións breves e sinxelas, aínda que se produzan titubeos, repeticións...</p> <p>5. Manexar estruturas sintácticas básicas (<i>present continuous</i>) aínda que se comentan erros básicos de maneira sistemática.</p> <p>6. Coñecer e utilizar o léxico oral (pezas de</p>	<p>1.1 Fai presentacións breves e sinxelas (falar e describir accións que están a suceder, falar sobre animais) usando estruturas sinxelas (<i>present continuous</i>).</p> <p>1.2 Describe accións que están a suceder agora (<i>present continuous</i>).</p> <p>1.3 Describe o tempo atmosférico e relaciónao coas pezas de vestir.</p> <p>2.1 É capaz de traballar en equipo con interaccións orais: xogos, diálogos...</p> <p>2.2 Participa nas actividades <i>Let's Play</i> de cada módulo</p> <p>2.3 Reproduce as cancións e participa nas representacións con mímica, gestuales...</p> <p>2.4 Reproduce os diálogos a modo de xogo cos seus compañeiros.</p> <p>3. Responde adecuadamente en situacións de comunicación da súa contorna: en clase, co mestre...</p>

	<p>vestir, tempo atmosférico e animais) en situacións cotiás e temas habituais dos seus propios intereses.</p> <p>7. Articular de maneira comprensible os patróns sonoros (<i>short, ar e, trainers</i>) e de entonación básicos adaptándoos á función comunicativa.</p>	<p>4.1 Participa en conversacións nas que se establece un contacto social para dar información sobre temas relativos á roupa, o tempo atmosférico e os animais.</p> <p>4.2 Dialoga sobre o tempo atmosférico.</p> <p>4.3 Fala sobre os animais que as accións que suceden agora.</p> <p>6.1 Escucha e pronuncia correctamente o vocabulario de cada lección.</p> <p>6.2 Coñece o significado das palabras ou as asocia a unha imaxe.</p> <p>7.1 Escucha e pronuncia patróns sonoros: <i>short, ar e, trainers</i>.</p>
--	--	--

SEGUNDO TRIMESTRE**BLOQUE 3: COMPRENSIÓN DE TEXTOS ESCRITOS**

Contidos	Criterios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Estratexias de comprensión de textos escritos.</p> <p>-Observación e descrición das imaxes das historietas para contextualizar e formular hipóteses achega do contido.</p> <p>-Funcións comunicativas:</p> <p>.expresión do gusto sobre as historietas.</p> <p>.descrición de accións que están a suceder</p> <p>.descrición de pezas de vestir.</p> <p>-Estruturas sintácticas:</p> <p>.<i>present continuous</i></p> <p>-Léxico escrito relativo a pezas de vestir, tempo atmosférico e animais para facilitar e mellorar a comprensión escrita.</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Coñecer e aplicar estratexias básicas para a comprensión do sentido xeral das historietas.2. Identificar o sentido xeral e as informacións específicas en textos con estrutura sinxelas e léxico de uso habitual e temas cotiáns: os momentos máxicos de Lisa, as aventuras dos personaxes, Ben nunha granxa...3. Diferenciar as funcións comunicativas dos textos: .exposición (momentos máxicos de Lisa) .descrición (Ben na granxa) .carta (Ben na granxa) e dos patróns discursivos básicos: inicio e peche dunha carta e puntos suspensivos nas descrições.4. Recoñecer o significado asociados ás estruturas sintácticas básicas: estrutura interrogativa.5. Recoñecer léxico escrito relativo a pezas de vestir, tempo atmosférico e animais para facilitar e mellorar a comprensión escrita	<p>1.1 Comprende información esencial e localiza información específica nas viñetas.</p> <p>1.2 Formula hipótese a partir das imaxes, sobre o tema das historietas.</p> <p>1.3 Comprende a idea xeral dos textos adecuados á súa idade e sobre temas cotiáns e relacionados cos seus intereses.</p> <p>2. Comprende instrucións sencillas por escrito relacionadas coas actividades de clase.</p> <p>.enunciados das actividades.</p> <p>.as indicacións dos textos</p> <p>3. Diferencia as funcións comunicativas dos textos e comprende a información: carta, descrições e exposición de información.</p> <p>4.1 Localiza as estruturas lingüísticas (<i>present continuous</i>) en textos, diálogos, cancións.</p>

<p>-Patróns gráficos e convencións ortográficas.</p> <p>.palabras co son de short, ar e, trainers.</p> <p>.signos convencionais: interrogación, exclamación, coma e punto.</p>	<p>6. Deducir a partir da información contida no texto os significados probables de palabras e expresións que se descoñecen.</p> <p>7. Recoñecer os signos ortográficos básicos: interrogación, exclamación, coma e punto e identificar a intención comunicativa.</p>	<p>4.2 Identifica as estruturas para describir accións que están a suceder agora.</p> <p>4.3 Practica as estruturas para formular preguntas correspondentes ao módulo</p> <p>5. Identifica o léxico relativo a relativo a pezas de vestir, tempo atmosférico e animais</p> <p>6.1 Relaciona correctamente as imaxes coas palabras escritas devocabulario.</p> <p>6.2 Localiza palabras coñecidas nos textos das imaxes e outros textos adaptados á súa idade.</p> <p>6.3 Deduce o significado de palabras polas imaxes, polo contexto, polas palabras que lle rodean...</p> <p>7.1 Recoñece os signos de puntuación básicos: punto, coma, signos de interrogación e de exclamación.</p> <p>7.2 Identifica a grafía que corresponde a patróns sonoros: short, ar e, trainers.</p>
---	---	---

SEGUNDO TRIMESTRE BLOQUE 4: PRODUCCIÓN DE TEXTOS ESCRITOS: expresión e interacción		
Contidos	Critérios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Planificación e produción de textos adecuados á súa idade e relacionados co léxico de cada módulo (pezas de vestir, animais, tempo atmosférico), en situacións cotiás e a partir dun modelo.</p> <p>-Textos propios de tradición escrita para a aprendizaxe da lingua como as historietas breves, cancións, <i>chants</i>, diálogos...</p> <p>-Funcións comunicativas: exposición dos seus momentos máxicos, unha carta.</p> <p>-Estruturas sintácticas básicas da lingua para describir os seus momentos máxicos e redactar unha carta: <i>present continuous</i>, inicio e final dunha carta.</p> <p>-Léxico relacionado con pezas de vestir, animais, tempo atmosférico.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coñecer e aplicar as estrutuniveis básicas para producir textos escritos breves e sinxelos a partir dun modelo: descrición dos seus momentos máxicos e redacción dunha carta. 2. Cumprir a función comunicativa do texto escrito (describir e redactar unha carta), utilizando os patróns deiscursivos básicos (inicio e final dunha carta). 3. Elaborar textos breves e sinxelos compostos de frases simples, utilizando con certa frecuencia as convencións ortográficas básicas e os principais signos de puntuación para describir a súa habitación e a súa casa. 4. Practicar as estruturas básicas (<i>present continuous</i>) en descricións, compleción de oracións e textos, sinxelos e adecuados á súa idade. 5. Utilizar o léxico relativo a situacións cotiás e relacionado cos temas de cada módulo. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planifica e produce textos sinxelos coas estruturas básicas e a partir dun modelo: descricións dos momentos máxicos e redaccións dunha carta. 2. Completa actividades marcando oracións e completando información con palabras de vocabulario ou elementos gramaticales: posesivos, preposicións. 3. Constrúe textos sinxelos reproducindo estruturas previamente traballadas e a partir dun modelo.

TERCEIRO TRIMESTRE

BLOQUE 1: Comprensión de textos orais

Contidos	Critérios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Escucha atenta del as aventuras dos personaxes a través de breves historias: os personaxes á hora para comer, Mona e Emma cociñando madalenas, que fai Alvin cada día e Willow falando aos personaxes sobre a natureza.</p> <p>-Audición de cancións relacionadas co vocabulario: os alimentos, as accións cotiás</p> <p>-Mobilización de expectativas e comprobación e reformulación de hipótese achega do contido das historietas.</p> <p>-Funcións comunicativas:</p> <p>.expresión de preferencias.</p> <p>.dicir a hora.</p> <p>.expresión das actividades habituais diarias: rutinas</p> <p>.instrucións: elaboración de madalenas</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coñecer e saber aplicar estratexias básicas para a comprensión do sentido xeral das historietas: os personaxes á hora para comer, Mona e Emma cociñando madalenas, que fai Alvin cada día e Willow falando aos personaxes sobre a natureza. 2. Identificar a información xeral da audición de textos orais breves (os personaxes á hora para comer, Mona e Emma cociñando madalenas, que fai Alvin cada día e Willow falando aos personaxes sobre a natureza) con estruturas simples, léxico de uso frecuente e con apoio visual e/ou posibilidade de repetición. 3. Distinguir a función comunicativa principal das historietas: narrar, expresar preferencias, dicir a hora, accións cotiás, instrucións elaborar madalenas. 4. Recoñecer os significados máis comúns asociados ás estruturas sintácticas básicas: estrutura interrogativa para solicitar información. 	<p>1.1 Comprende mensaxes que conteñan instrucións, indicacións como inicio dunha actividade, instrucións de clase...</p> <p>1.2. Entende o que se di en transaccións habituais sinxelas: instrucións actividades, do mestre...</p> <p>2.1 Comprende textos orais e é capaz de extraer información global e datos concretos: os personaxes á hora para comer, Mona e Emma cociñando madalenas, que fai Alvin cada día e Willow falando aos personaxes sobre a natureza.</p> <p>2.2 Recoñece e/ou localiza a viñeta que corresponde a unha oración.</p> <p>2.3 Identifica e comprende a estrutura gramatical dos diálogos escoitados: <i>present simple</i>, <i>some-any</i>, <i>countable-uncountable nouns</i>, preposicións de tempo (<i>at-in</i>).</p> <p>2.4 Identifica o tema dunha conversación sinxela: comida, accións cotiás.</p>

<p>-Léxico oral relativo aos alimentos, accións cotiás, estacións do ano e días da semana.</p> <p>-Patróns sonoros: eating, cream, sells, shoes.</p>	<p>5. Recoñecer un repertorio limitado de léxico oral das cancións relativo aos alimentos, accións cotiás, estacións do ano e días da semana.</p> <p>6. Discriminar patróns sonoros: eating, cream, sells, shoes.</p>	<p>4. Identifica a función comunicativa dos diálogos e texto: expresar preferencias, dicir a hora, actividades habituais como cocinar madalenas.</p> <p>5. Recoñece o vocabulario e as estruturas gramaticales que aparece nas cancións: <i>present simple, some-any, countable-uncountable nouns</i>, preposicións de tempo (<i>at-in</i>).</p> <p>6. Recoñece o significado das palabras que escoita cos patróns sonoros eating, cream, sells, shoes.</p>
---	--	--

TERCEIRO TRIMESTRE		
BLOQUE 2: Producción de textos orais		
Contidos	Critérios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Estratexias de produción de textos orais: dialoga sobre o tempo atmosférico, os animais e de accións que están a suceder.</p> <p>-Funcións comunicativas:</p> <p>.establecemento e mantemento de conversacións</p> <p>.expresión de preferencias</p> <p>.falar das accións cotiás</p> <p>.expresión de gustos das historietas a traves emocoticonos.</p> <p>.reproducción de diálogos a través de xogos.</p> <p>.representación das historietas escoitadas.</p> <p>7. -Estruturas sintácticas: <i>present simple, some-any, countable-uncountable nouns, preposiciones de tempo (at-in).</i></p> <p>-Léxico oral de cada módulo: os alimentos, accións cotiás, estacións do ano e días da</p>	<p>1. Coñecer e saber aplicar estratexias básicas para producir textos orais (diálogos) breves e sinxelos utilizando linguaxe prefabricada ou expresións memorizadas con axuda de linguaxe gestual.</p> <p>2. Interactuar de maneira básica, utilizando a linguaxe gestual, para iniciar unha conversación.</p> <p>3. Participar en conversacións breves con intercambio directo de información sobre temas relativos aos alimentos, accións cotiás, estacións do ano e días da semana.</p> <p>4. Facerse entender en intervencións breves e sinxelas, aínda que se produzan titubeos, repeticións...</p> <p>5. Manexar estruturas sintácticas básicas (<i>present continuous</i>) aínda que se comentan erros básicos de maneira sistemática.</p> <p>6. Coñecer e utilizar o léxico oral (os alimentos, accións cotiás, estacións do</p>	<p>1.1 Fai presentacións breves e sinxelas (falar e describir accións que están a suceder, falar sobre animais) usando estruturas sinxelas (<i>present simple</i>).</p> <p>2.1 É capaz de traballar en equipo con interaccións orais: xogos, diálogos...</p> <p>2.2 Participa nas actividades <i>Let's Play</i> de cada módulo.</p> <p>2.3 Reproduce as cancións e participa nas representacións con mímica, gestuales...</p> <p>2.4 Reproduce os diálogos a modo de xogo cos seus compañeiros.</p> <p>3. Responde adecuadamente en situacións de comunicación da súa entoo: en clase, co mestre...</p> <p>4.1 Participa en conversacións nas que se establece un contacto social para dar información sobre temas relativos aos alimentos, accións cotiás, estacións do ano e</p>

<p>semana.</p> <p>-Patróns sonoros relativos a ea <i>ting, cream, sells, shoes</i> e áentonación.</p>	<p>ano e días da semana) en situacións cotiás e temas habituais dos seus propios intereses.</p> <p>7. Articular de maneira comprensible os paróns sonoros (<i>eating, cream, sells, shoes</i>) e de entonación básicos adaptándoos á función comunicativa.</p>	<p>días da semana.</p> <p>4.2 Falar de accións cotiás (<i>present simple</i>).</p> <p>4.3 Falar das estacións das estacións do ano.</p> <p>4.4 Expresar preferencias sobre os alimentos.</p> <p>6.1 Escucha e pronuncia correctamente o vocabulario de cada lección.</p> <p>6.2 Coñece o significado das palabras ou as asocia a unha imaxe.</p> <p>7.1 Escucha e pronuncia patróns sonoros: <i>eating, cream, sells, shoes</i>.</p>
---	--	--

TERCEIRO TRIMESTRE		
BLOQUE 3: COMPRENSIÓN DE TEXTOS ESCRITOS		
Contidos	Critérios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Estratexias de comprensión de textos escritos.</p> <p>-Observación e descrición das imaxes das historietas para contextualizar e formular hipóteses achega do contido.</p> <p>-Funcións comunicativas:</p> <p>.expresión do gusto sobre as historietas.</p> <p>. expresión de preferencias</p> <p>.accións cotiás: rutinas</p> <p>-Estruturas sintácticas:</p> <p>.simple present</p> <p>.some-any</p> <p>.countable-uncountable nouns</p> <p>.preposicións de tempo (at-in).</p>	<p>1. Coñecer e aplicar estratexias básicas para a comprensión do sentido xeral das historietas.</p> <p>2. Identificar o sentido general e as informacións específicas en textos con estrutura sencillas e léxico de uso habitual e temas cotiás: o bocadillo xigante de Harry, Mona e Emma cociñando madalenas, comidas favoritas, o Día Mundial do Medio, un día na vida de Alvin...</p> <p>3. Diferenciar as funcións comunicativas dos textos:</p> <p>.exposición</p> <p>.descrición</p> <p>.expresión de preferencias,</p> <p>4. Recoñecer o significado asociados ás estruturas sintácticas básicas:</p> <p>.estructura interrogativa.</p> <p>. presentsimple</p> <p>.some-any</p>	<p>1.1 Comprende información esencial e localiza información específica nas viñetas.</p> <p>1.2 Formula hipótese, a partir das imaxes, sobre o tema das historietas.</p> <p>1.3 Comprende a idea xeral dos textos adecuados á súa idade e sobre temas cotiás e relacionados cos seus intereses.</p> <p>2. Comprende instrucións sencillas por escrito relacionadas coas actividades de clase.</p> <p>.enunciados das actividades.</p> <p>.as indicacións dos textos.</p> <p>3. Diferencia funcións comunicativas dos textos e comprende a información.</p> <p>4.1 Localiza as estruturas lingüísticas: <i>present simple, some-any, countable-uncountable nouns, preposicións de tempo (at-in)</i> en textos, diálogos, cancións.,,</p>

<p>-Léxico escrito relativo aos alimentos, accións cotiás, estacións do ano e días da semana para facilitar e mellorar a comprensión escrita.</p> <p>-Patróns gráficos e convencións ortográficas.</p> <p>.palabras con o son de eating, cream, sells, shoes.</p> <p>.signos convencionais: interrogación, exclamación, coma e punto.</p>	<p>.countable-uncountable nouns</p> <p>.preposicións de tempo (at-in).</p> <p>5. Recoñecer léxico escrito relativo aos alimentos, accións cotiás, estacións do ano e días da semana para facilitar e mellorar a comprensión escrita.</p> <p>6. Deducir a partir da información contida no texto os significados probables de palabras e expresións que se descoñecen.</p> <p>7. Recoñecer os signos ortográficos básicos: interrogación, exclamación, coma e punto e identificar a intención comunicativa.</p>	<p>4.2 Practica as estruturas para formular preguntas correspondentes ao módulo</p> <p>5. Identifica o léxico relativo a relativo aos alimentos, accións cotiás, estacións do ano e días da semana</p> <p>6.1 Relaciona correctamente as imaxes coas palabras escritas devocabulario.</p> <p>6.2 Localiza palabras coñecidas nos textos das imaxes e outros textos adaptados á súa idade.</p> <p>6.3 Deducir o significado de palabras polas imaxes, polo contexto, polas palabras que lle rodean...</p> <p>7.1 Recoñece os signos de puntuación básicos: punto, coma, signos de interrogación e de exclamación.</p> <p>7.2 Identifica a grafía que corresponde a patróns sonoros: eating, cream, sells, shoes.</p>
--	--	--

TERCEIRO TRIMESTRE		
BLOQUE 4: PRODUCCIÓN DE TEXTOS ESCRITOS: expresión e interacción		
Contidos	Critérios	Estándares de aprendizaxe
<p>-Planificación e produción de textos adecuados á súa idade e relacionados co léxico de cada módulo (os alimentos, accións cotiás, estacións do ano e días da semana)</p> <p>en situacións cotiás e a partir dun modelo.</p> <p>-Textos propios de tradición escrita para a aprendizaxe da lingua como as historietas breves, cancións, <i>chants</i>, diálogos...</p> <p>-Funcións comunicativas: expresión de preferencias</p> <p>-Estruturas sintácticas básicas da lingua para describir os seus momentos máxicos e redactar unha carta: <i>present simple, some-any, countable-uncountable nouns</i>, preposicións de tempo (<i>at-in</i>).</p> <p>-Léxico relacionado cos alimentos, accións cotiás, estacións do ano e días da semana.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Coñecer e aplicar as estrutuniveis básicas para producir textos escritos breves e sinxelos a partir dun modelo: días favoritos, comidas favoritas. 2. Cumprir a función comunicativa do texto escrito (expresar preferencias), utilizando os patróns discursivos básicos. 3. Elaborar textos breves e sinxelos compostos de frases simples, utilizando con certa frecuencia as convencións ortográficas básicas e os principais signos de puntuación para describir a súa habitación e a súa casa. 4. Practicar as estruturas básicas: <i>present simple, some-any, countable-uncountable nouns</i>, preposicións de tempo (<i>at-in</i>) en descrições, compleción de oracións e textos, sinxelos e adecuados á súa idade. 5. Utilizar o léxico relativo a situacións cotiás e relacionado cos temas de cada módulo. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planifica e produce textos sinxelos coas estruturas básicas e a partir dun modelo: expresión de preferencias sobre a súa comida favorita e o seu día preferido. 2. Completa actividades marcando opcións e completando información con palabras de vocabulario ou elementos gramaticales: <i>present simple, some-any, countable-uncountable nouns</i>, preposicións de tempo (<i>at-in</i>). 3. Constrúe textos sinxelos reproducindo estruturas previamente traballadas e a partir dun modelo.

3. Criterios de promoción de 4º EP

Perfil Competencia: COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA 4.º Educación Primaria

Áreas	Denominación
CN	Comunica os resultados obtidos nun experimento ou unha experiencia reflexionando sobre o propio proceso de aprendizaxe.
CN	Explica as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso.
CS	Utiliza as nocións espaciais e a referencia aos puntos cardinais para localizar e describir a situación dos obxectos en espazos delimitados.
CS	Explica con exemplos concretos a evolución dalgún aspecto da vida cotiá relacionado con feitos históricos relevantes.
LCYL	Participa en situacións de comunicación da aula gardando a quenda de palabra, escoitando as intervencións dos outros e expondo con claridade.
LCYL	Exprésase oralmente de forma coherente en situacións diversas.
LCYL	Comunica coñecementos e opinións usando o léxico, as fórmulas lingüísticas, a entonación e a pronuncia adecuadas.
LCYL	Capta o sentido de textos orais de uso habitual recoñecendo ideas principais e secundarias.
LCYL	Localiza e recupera información explícita na lectura de textos.
LCYL	Realiza inferencias directas na lectura de textos.

LCYL	Interpreta e integra as ideas propias coa información contida nos textos de uso escolar e social.
LCYL	Le en voz alta un texto con fluidez e entonación adecuada mostrando comprensión.
LCYL	Exprésase por escrito de forma coherente seguindo os pasos propios do proceso de produción dun escrito: planificación, escritura e revisión, valorando a utilidade de seguiilos para lograr un texto máis completo e adecuado á intención comunicativa.
LCYL	Redacta diferentes tipos de textos propios das relacións interpersoais na aula, así como outros propios dos medios de comunicación social, referidos a feitos próximos á súa experiencia.
LCYL	Elabora textos que permiten progresar na autonomía para aprender (resumos, descricións, explicacións).
LCYL	Aplica nos escritos as normas gramaticales e ortográficas.
LCYL	Coida os aspectos formais dos textos escritos, tanto en formato dixital como en papel.
LCYL	Coñece textos literarios da tradición oral e da literatura infantil adecuados á súa idade.
LCYL	Goza de forma autónoma da lectura de textos literarios adecuados á súa idade, manifestando unha actitude positiva cara á lectura.
LCYL	Coñece as características da narración e a poesía.
LCYL	Utiliza as bibliotecas ao seu alcance de forma activa e autónoma. Comprende os mecanismos de organización e o seu funcionamento.
LCYL	Identifica cambios que se producen nas palabras ao realizar segmentacións, cambios na orde, supresións e insercións.
LCYL	Identifica cambios que se producen nos enunciados e nos textos ao realizar segmentacións, cambios na orde, supresións e insercións que fan mellorar a comprensión e a expresión oral e escrita.
LCYL	Comprende a terminoloxía gramatical e lingüística.

LCYL	Utiliza a terminoloxía gramatical e lingüística nas actividades de produción e comprensión de textos.
MAT	Explica oralmente e por escrito os razoamentos seguidos na medición e a estimación de obxectos.

Perfil Competencia: COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA

4.º Educación Primaria

COMPETENCIA MATEMÁTICA

Áreas	Denominación
CS	Utiliza as nocións espaciais e a referencia aos puntos cardinales para situarse na contorna, localizar e describir a situación dos obxectos en espazos delimitados.
CS	Utiliza planos e mapas con escala gráfica para desprazarse.
CS	Identifica as nocións de duración, sucesión e simultaneidade.
CS	Sitúa correctamente, seguindo os criterios de sucesión, duración e simultaneidade, feitos históricos relevantes.
MAT	Utiliza en contextos cotiáns a lectura e escritura de números naturais de até seis cifras interpretando o valor posicional de cada unha delas.
MAT	Compara e ordena números polo valor posicional e sitúaos na recta.
MAT	Realiza cálculos numéricos con números naturais utilizando o coñecemento do sistema de numeración decimal en situacións de resolución de problemas.
MAT	Realiza cálculos con números naturais utilizando as propiedades das operacións en situación de resolución de problemas.
MAT	Mostra flexibilidade á hora de elixir o procedemento máis adecuado na realización de cálculos numéricos.
MAT	Domina os algoritmos escritos.
MAT	Utiliza con certa axilidade estratexias de cálculo mental en situacións de cálculo sinxelas referidas á suma, réstaa e a multiplicación.

MAT	Elixo o instrumento e a unidade de medida máis adecuada para realizar medicións, en función do tamaño e a natureza do obxecto.
MAT	Realiza estimacións a partir de previsións máis ou menos razoables.
MAT	Utiliza en situacións da vida cotiá as unidades de medida, convertendo unhas noutras e expresando os resultados na unidade de medida máis adecuada.
MAT	Explica oralmente e por escrito os razoamentos seguidos na medición e a estimación de obxectos.
MAT	Obtén información puntual e describe unha representación espacial (esbozo dun itinerario, plano...) tomando como referencia obxectos familiares.
MAT	Utiliza as propiedades xeométricas (aliñamento, paralelismo, perpendicularidad) como elementos de referencia para describir situacións espaciais.
MAT	Utiliza de forma adecuada os movementos no plano para emitir e recibir informacións sobre situacións cotiás.
MAT	Utiliza de forma adecuada os movementos no plano para identificar e reproducir manifestacións artísticas que inclúan simetrías e translacións.
MAT	Recoñece e describe formas e corpos xeométricos do espazo.
MAT	Recolle datos sobre feitos e obxectos da vida cotiá utilizando técnicas sinxelas de reconto.
MAT	Ordena os datos rexistrados atendendo a un criterio de clasificación.
MAT	Representa os datos obtidos sobre feitos e obxectos da vida cotiá utilizando os gráficos estatísticos máis adecuados á situación: táboa ou gráfica.
MAT	Resolve problemas relacionados coa contorna que esixen certa planificación aplicando dúas operacións con números naturais, contidos básicos de xeometría ou tratamento da información.
MAT	Utiliza estratexias persoais para a resolución de problemas e para aplicar os coñecementos adquiridos.
MAT	Persevera na procura de solucións.

MAT	Explica de forma ordenada o proceso seguido na resolución de problemas que esixen certa planificación na súa resolución.
-----	--

COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA

Áreas	Denominación
CS	Recoñece as relacións entre algúns factores do medio físico (relevo, chan, clima, vexetación) e as formas de vida e as actuacións das persoas.
CS	Explica as relacións entre algúns factores do medio físico (relevo, chan, clima, vexetación) e as formas de vida e as actuacións das persoas.
CS	Utiliza aparellos de medida e recolle datos para explicar as relacións entre algúns factores do medio e as formas de vida e as actuacións das persoas.
CS	Adopta actitudes de respecto polo equilibrio ecolóxico.
CN	Identifica e clasifica animais, plantas e rocas segundo criterios científicos.
CN	Identifica hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso que favorecen ou prexudican a saúde.
CN	Explica as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso.
CN	Mostra unha actitude crítica ante as prácticas sociais que prexudican o desenvolvemento san e obstaculizan o comportamento responsable ante a saúde.
CN	Analiza as partes principais de obxectos e máquinas e a súa función.
CN	Planifica e realiza un proceso sinxelo de construción dalgún obxecto.
CN	Coida a seguridade propia e a dos seus compañeiros e o uso axustado de ferramentas e materiais.

CN	Comunica os resultados obtidos nun experimento ou unha experiencia reflexionando sobre o propio proceso de aprendizaxe.
CN/CS	Planifica e realiza experiencias sinxelas sobre sucesos naturais ou sociais previamente delimitados.
CN/CS	Fai predicións sobre sucesos naturais e sociais a partir da consulta de fontes básicas.
CS	Planifica de forma autónoma actividades de lecer individuais ou colectivas.
CS	Identifica, a partir de exemplos da vida diaria, algúns dos principais usos que as persoas fan dos recursos naturais.
CS	Sinala as consecuencias derivadas do uso inadecuado do medio e os recursos.
CS	Analiza o proceso seguido por algún ben ou servizo desde a súa orixe até o consumidor.
CS	Utiliza as nocións espaciais e a referencia aos puntos cardinais para situarse na contorna, localizar e describir a situación dos obxectos en espazos delimitados.
CS	Utiliza planos e mapas con escala gráfica para desprazarse.
CS	Identifica as fontes de enerxía máis comúns e os procedementos e máquinas para obtelas.
CS	Pon exemplos de usos habituais da enerxía na súa vida cotiá.
CS	Pon exemplos de comportamentos individuais e colectivos no uso responsable das fontes de enerxía.
MAT	Elixo o instrumento e a unidade de medida máis adecuada para realizar medicións, en función do tamaño e natureza do obxecto.
MAT	Realiza estimacións a partir de previsións máis ou menos razoables.
MAT	Utiliza en situacións da vida cotiá as unidades de medida convertendo unhas noutras e expresando os resultados na unidade de medida máis adecuada.

MAT	Explica oralmente e por escrito os razoamentos seguidos na medición e estimación de obxectos.
MAT	Obtén información puntual e describe unha representación espacial (esbozo dun itinerario, plano dunha pista...) tomando como referencia obxectos familiares.
MAT	Utiliza as propiedades xeométricas (aliñamento, paralelismo, perpendicularidad) como elementos de referencia para describir situacións espaciais.
MAT	Utiliza de forma adecuada os movementos no plano para emitir e recibir informacións sobre situacións cotiás.
MAT	Utiliza de forma adecuada os movementos no plano para identificar e reproducir manifestacións artísticas que inclúan simetrías e translacións.
MAT	Recoñece e describe formas xeométricas e corpos xeométricos do espazo.
MAT	Recolle datos sobre feitos e obxectos da vida cotiá utilizando técnicas sinxelas de reconto.
MAT	Ordena os datos rexistrados atendendo a un criterio de clasificación.
MAT	Representa os datos obtidos sobre feitos e obxectos da vida cotiá utilizando os gráficos estatísticos máis adecuados á situación: táboa ou gráfica.
MAT	Resolve problemas relacionados coa contorna que esixen certa planificación aplicando dúas operacións con números naturais, contidos básicos de xeometría ou tratamento da información.

Perfil Competencia: COMPETENCIA DIXITAL

4.º Educación Primaria

Áreas	Denominación
CS	Utiliza aparellos de medida e recolle datos para explicar as relacións entre algúns factores do medio e as formas de vida e as actuacións das persoas.
CN	Obtén información relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados integrando datos de observación directa e indirecta.
CN	Comunica os resultados obtidos nun experimento ou unha experiencia reflexionando sobre o propio proceso de aprendizaxe.
CN/CS	Fai predicións sobre sucesos naturais e sociais a partir da consulta de fontes básicas.
LCYL	Capta o sentido de textos orais de uso habitual recoñecendo ideas principais e secundarias.
LCYL	Localiza e recupera información explícita na lectura de textos.
LCYL	Realiza inferencias directas na lectura de textos.
LCYL	Interpreta e integra as ideas propias coa información contida nos textos de uso escolar e social.
LCYL	Exprésase por escrito de forma coherente seguindo os pasos propios do proceso de produción dun escrito: planificación, escritura e revisión, valorando a utilidade de seguiilos para lograr un texto máis completo e adecuado á intención comunicativa.
LCYL	Redacta diferentes tipos de textos propios das relacións interpersoais na aula: cartas, normas de convivencia, avisos, solicitudes, así como outros propios dos medios de comunicación social, referidos a feitos próximos á súa experiencia.
LCYL	Elabora textos que permiten progresar na autonomía para aprender (resumos, descrições, explicacións).

LCYL	Coida os aspectos formais dos textos escritos tanto en formato dixital como en papel.
LCYL	Utiliza as bibliotecas ao seu alcance de forma activa e autónoma.
LCYL	Comprende os mecanismos de organización e funcionamento dunha biblioteca.
MAT	Compara e ordena números polo valor posicional e sitúaos na recta.
MAT	Elixe o instrumento e a unidade de medida máis adecuada para realizar medicións, en función do tamaño e a natureza do obxecto.
MAT	Realiza estimacións a partir de previsións máis ou menos razoables.
MAT	Obtén información puntual e describe unha representación espacial (esbozo, planos...) tomando como referencia obxectos familiares.
MAT	Recolle datos sobre feitos e obxectos da vida cotiá utilizando técnicas sinxelas de reconto.
MAT	Ordena os datos rexistrados atendendo a un criterio de clasificación.
MAT	Representa os datos obtidos sobre feitos e obxectos da vida cotiá utilizando os gráficos estatísticos máis adecuados á situación: táboa ou gráfica.
MAT	Resolve problemas relacionados coa contorna que esixen certa planificación aplicando dúas operacións con números naturais, contidos básicos de xeometría ou tratamento da información.

Perfil Competencia: COMPETENCIA APRENDER A APRENDER

4.º Educación Primaria

Áreas	Denominación
CN	Explica as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso.
CS	Planifica de forma autónoma actividades de lecer individuais ou colectivas.
CN	Sinala as consecuencias derivadas do uso inadecuado do medio e os recursos.
CN	Pon exemplos de usos habituais da enerxía na súa vida cotiá.
CN	Analiza as partes principais de obxectos e máquinas e a súa función.
CN	Planifica e realiza un proceso sinxelo de construción dalgún obxecto.
CS	Analiza o proceso seguido por algún ben ou servizo desde a súa orixe até o consumidor.
CS	Mostra actitudes de cooperación no traballo en equipo.
CN/CS	Utiliza aparellos de medida e recolle datos para explicar as relacións entre algúns factores do medio e as formas de vida e as actuacións das persoas.
CN/CS	Planifica e realiza experiencias sinxelas sobre sucesos naturais ou sociais previamente delimitados.
CN/CS	Obtén información relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados integrando datos de observación directa e indirecta.
CN/CS	Fai predicións sobre sucesos naturais e sociais a partir da consulta de fontes básicas.
CN/CS	Comunica os resultados obtidos nun experimento ou unha experiencia reflexionando sobre o propio proceso de aprendizaxe.

LCYL	Comunica coñecementos e opinións usando o léxico, as fórmulas lingüísticas, a entonación e a pronuncia adecuadas.
LCYL	Capta o sentido de textos orais de uso habitual recoñecendo ideas principais e secundarias.
LCYL	Localiza e recupera información explícita na lectura de textos.
LCYL	Realiza inferencias directas na lectura de textos.
LCYL	Interpreta e integra as ideas propias coa información contida nos textos de uso escolar e social.
LCYL	Exprésase por escrito de forma coherente seguindo os pasos propios do proceso de produción dun escrito: planificación, escritura e revisión, valorando a utilidade de seguilos para lograr un texto máis completo e adecuado á intención comunicativa.
LCYL	Redacta diferentes tipos de textos propios das relacións interpersoais na aula: cartas, normas de convivencia, avisos, solicitudes, así como outros propios dos medios de comunicación social, referidos a feitos próximos á súa experiencia.
LCYL	Elabora textos que permiten progresar na autonomía para aprender (resumos, descricións, explicacións).
LCYL	Aplica en todos os escritos as normas gramaticales e ortográficas.
LCYL	Utiliza as bibliotecas ao seu alcance de forma activa e autónoma.
LCYL	Identifica cambios que se producen nas palabras ao realizar segmentacións, cambios na orde, supresións e insercións.
LCYL	Identifica cambios que se producen nos enunciados ao realizar segmentacións, cambios na orde, supresións e insercións que fan mellorar a comprensión e a expresión oral e escrita.
LCYL	Identifica cambios que se producen nos textos ao realizar segmentacións, cambios na orde, supresións e insercións que fan mellorar a comprensión e a expresión oral e escrita.
LCYL	Utiliza a terminoloxía gramatical propia do ciclo nas actividades de produción e comprensión de textos.

LCYL	Utiliza a terminoloxía lingüística propia do ciclo nas actividades de produción e comprensión de textos.
MAT	Realiza cálculos numéricos con números naturais utilizando o coñecemento do sistema de numeración decimal en situacións de resolución de problemas.
MAT	Realiza cálculos con números naturais utilizando as propiedades das operacións en situación de resolución de problemas.
MAT	Mostra flexibilidade á hora de elixir o procedemento máis adecuado na realización de cálculos numéricos.
MAT	Utiliza con certa axilidade estratexias persoais de cálculo mental en situacións de cálculo sinxelas referidas á suma.
MAT	Utiliza con certa axilidade estratexias persoais de cálculo mental en situacións de cálculo sinxelas referidas a réstaa.
MAT	Utiliza con certa axilidade estratexias persoais de cálculo mental en situacións de cálculo sinxelas referidas á multiplicación.
MAT	Explica as estratexias de cálculo mental aplicadas en situacións de cálculo sinxelas.
MAT	Utiliza en situacións da vida cotiá as unidades de medida convertendo unhas noutras, expresando os resultados na unidade de medida máis adecuada.
MAT	Explica oralmente e por escrito os razoamentos seguidos na medición e estimación de obxectos.
MAT	Utiliza de forma adecuada os movementos no plano para emitir e recibir informacións sobre situacións cotiás.
MAT	Utiliza de forma adecuada os movementos no plano para identificar e reproducir manifestacións artísticas que inclúan simetrías e translacións.
MAT	Representa os datos obtidos sobre feitos e obxectos da vida cotiá utilizando os gráficos estatísticos máis adecuados á situación: táboa ou gráfica.
MAT	Resolve problemas relacionados coa contorna que esixen certa planificación aplicando dúas operacións con números naturais, contidos básicos de xeometría ou tratamento da información.
MAT	Utiliza estratexias persoais para a resolución de problemas e para aplicar os coñecementos adquiridos.

MAT	Persevera na procura de solucións.
MAT	Explica de forma ordenada o proceso seguido na resolución de problemas que esixen certa planificación na súa resolución.

Perfil Competencia: COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS

4.º Educación Primaria

Áreas	Denominación
CN	Adopta actitudes de respecto polo equilibrio ecolóxico.
CS	Sinala algunhas funcións das administracións e organizacións diversas e a súa contribución ao funcionamento da sociedade.
CS	Valora a importancia da participación persoal nas responsabilidades colectivas.
CS	Identifica as nocións de duración, sucesión e simultaneidade.
CS	Sitúa correctamente, seguindo os criterios de sucesión, duración e simultaneidade, feitos históricos relevantes.
CS	Explica con exemplos concretos a evolución dalgún aspecto da vida cotiá relacionado con feitos históricos relevantes.
CS	Mostra actitudes de cooperación no traballo en equipo.
CS	Coida a seguridade propia e dos seus compañeiros e o uso axustado de ferramentas e materiais.
CN	Pon exemplos de comportamentos individuais e colectivos para utilizar de forma responsable as fontes de enerxía.

LCYL	Participa en situacións de comunicación na aula respectando a quenda de palabra.
LCYL	Participa en situacións de comunicación na aula escoitando as intervencións dos outros.
LCYL	Participa en situacións de comunicación na aula expondo con claridade.
LCYL	Exprésase oralmente de forma coherente en situacións diversas.
LCYL	Comunica coñecementos e opinións usando o léxico, as fórmulas lingüísticas, a entonación e a pronuncia adecuadas.
LCYL	Redacta diferentes tipos de textos propios das relacións interpersoais na aula: cartas, normas de convivencia, avisos, solicitudes, así como outros propios dos medios de comunicación social, referidos a feitos próximos á súa experiencia.

Perfil Competencia: SENTIDO DE INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR

4.º Educación Primaria

Áreas	Denominación
CN	Adopta actitudes de respecto polo equilibrio ecolóxico.
CN	Explica as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso.
CN	Mostra unha actitude crítica ante as prácticas sociais que prexudican o desenvolvemento san e obstaculizan o comportamento responsable ante a saúde.
CN	Planifica e realiza un proceso sinxelo de construción dalgún obxecto.

CN	Pon exemplos de comportamentos individuais e colectivos para utilizar de forma responsable as fontes de enerxía.
CN/CS	Planifica de forma autónoma actividades de lecer individuais ou colectivas.
CN/CS	Valora a importancia da participación persoal nas responsabilidades colectivas.
CN/CS	Mostra actitudes de cooperación no traballo en equipo.
CN/CS	Coida a seguridade propia e dos seus compañeiros e o uso axustado de ferramentas e materiais.
CN/CS	Planifica e realiza experiencias sinxelas sobre sucesos naturais ou sociais previamente delimitados.
CN/CS	Obtén información relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados integrando datos de observación directa e indirecta.
CN/CS	Comunica os resultados obtidos nun experimento ou unha experiencia reflexionando sobre o propio proceso de aprendizaxe.
LCYL	Exprésase oralmente de forma coherente en situacións diversas.
LCYL	Comunica coñecementos e opinións usando o léxico, as fórmulas lingüísticas, a entonación e a pronuncia adecuadas.
LCYL	Exprésase por escrito de forma coherente seguindo os pasos propios do proceso de produción dun escrito: planificación, escritura e revisión, valorando a utilidade de seguiilos para lograr un texto máis completo e adecuado á intención comunicativa.
LCYL	Elabora textos que permiten progresar na autonomía para aprender (resumos, descrições, explicacións).
LCYL	Goza de forma autónoma da lectura de textos literarios adecuados á súa idade manifestando unha actitude positiva cara á lectura.
LCYL	Utiliza as bibliotecas ao seu alcance de forma activa e autónoma.
MAT	Resolve problemas relacionados coa contorna que esixen certa planificación aplicando dúas operacións con números naturais, contidos básicos de

	xeometría ou tratamento da información.
--	---

Perfil Competencia: **COMPETENCIA EN CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAIS** **4.º Educación Primaria**

Áreas	Denominación
CS	Explica con exemplos concretos a evolución dalgún aspecto da vida cotiá relacionado con feitos históricos relevantes.
LCYL	Participa en situacións de comunicación na aula entoando adecuadamente.
LCYL	Coñece textos literarios da tradición oral e da literatura infantil adecuados á súa idade.
LCYL	Goza de forma autónoma da lectura de textos literarios adecuados á súa idade manifestando unha actitude positiva cara á lectura.
LCYL	Coñece as características da narración e a poesía.
MAT	Obtén información puntual e describe unha representación espacial (esbozo dun itinerario, plano dunha pista...) tomando como referencia obxectos familiares.
MAT	Utiliza as propiedades xeométricas (aliñamento, paralelismo, perpendicularidad) como elementos de referencia para describir situacións espaciais.
MAT	Utiliza de forma adecuada os movementos no plano para identificar e reproducir manifestacións artísticas que inclúan simetrías e translacións.

Contidos e criterios de avaliación mínimos exhibibles para superar o 4º EP

Contidos	Criterios avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 1: Comprensión de textos orais.		
<p>-(1)Funcións comunicativas:</p> <p>a)Escoitar cancións e diálogos relacionados co mobiliario, as habitacións e os obxectos de casa, as prendas de vestir, o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións de cada día, as estacións do ano e os días da semana.</p> <p>b)Identificar a idea esencial das historietas que relatan as aventuras dos personaxes, deinosálogos e as cancións.</p> <p>c)Practicar mediante a audición de cancións o léxico relativo a mobiliario, obxectos de casa, pezas de vestir, animais de granxa, alimentos, accións cotiás</p> <p>.</p> <p>-(2)Estruturas sintácticas: <i>possessive adjectives, prepositions of place, there is-there are, present continuous, simple present, countable-uncountable nouns, some-any, prepositions of estafe (at-in).</i></p> <p>-Identificación do léxico (3)o mobiliario, as habitacións e os obxectos de casa, as prendas de vestir, o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións de cada día, as estacións do ano e os días da semana.</p>	<p>-Identificar o tema das cancións e <i>chants</i> e a información esencial das historietas.</p> <p>-Distinguir as funcións comunicativas (1) dun texto, un diálogo...</p> <p>-Identificar as estruturas sintácticas (2) nas audicións de cancións e diálogos dos personaxes.</p> <p>-Identificar elementos básicos da vida cotiá: hábitos, horarios, vivenda ... e aplicar os coñecementos adquiridos para unha comprensión adecuada do texto.</p> <p>-Identificar o vocabulario e as expresións orais breves relativas a mobiliario, as habitacións e os obxectos de casa, as pezas de vestir, o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións de cada día, as estacións do ano e os días da semana na audición de cancións e textos.</p> <p>-Discriminar as entonacións básicas (interrogación, exclamación...) e identificar os significados dos mesmos.</p> <p>-Identificar e reproducir patróns sonoros: big, brown, small, ball, shirt, short, ar e, farm, cream, Dean, sells, shoes.</p>	<p>-Recoñece o tema das cancións.</p> <p>-Sabe de que falan os personaxes nas historietas.</p> <p>-Entende o que se di coas estruturas sintácticas (2) nas audicións: cancións e diálogos personaxes.</p> <p>-Comprende conversacións breves e sinxelas que falan sobre o mobiliario, as habitacións e os obxectos de casa, as pezas de vestir, o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións de cada día, as estacións do ano e os días da semana.</p> <p>-Identifica o vocabulario relacionado con cada un dos temas: o mobiliario, as habitacións e os obxectos de casa, as pezas de vestir, o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións de cada día, as estacións do ano e os días da semana.</p>

Contidos	Criterios avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 2: Producción de textos orais.		
<p>(1)Funcións comunicativas:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Práctica dos saúdos e das instrucións básicas. -Compleción de frases e/ou expresións, adecuadas á súa idade, relativas á expresión de preferencias e de habilidades -Descrición de lugares da casa, pezas de vestir e outros elementos da súa contorna. -Completar frases e/ou expresións de maneira oral e escrita -Reproducir oralmente textos escoitados - Establecemento de conversacións sinxelas sobre aspectos socioculturais, adecuados á súa idade, de distintos países: a casa, parques temáticos, personaxes de debuxos animados. Estructuras sintácticas. -Practica as estruturas sintácticas (2) na produción de textos orais breves e sinxelos relacionados coal mobiliario, as habitacións e os obxectos de casa, as prendás de vestir, o tempo atmosférico, os animais, os alimentos, as accións de cada día, as estacións do ano e os días da semana na audición de cancións e textos. -Identificación do léxico (3) nas producións orais relativo á familia, os aniversarios, o corpo, os animais e a comida e a bebida. -Reprodución de patróns sonoros big, brown, small, ball, shirt, short, ar e, farm, cream, Dean, sells, shoes no vocabulario básico e en oracións sinxelas. 	<ul style="list-style-type: none"> -Participar en intercambios orais breves relativos aos temas dos módulos e aplicando as estruturas sintácticas (2). -Reproducir frases e/ou expresións memorizadas -Dialogar sobre os aspectos socioculturais, adecuados á súa idade. -Utilizar as estruturas sintácticas (2) na produción de textos orais adecuados á súa idade e relacionados a casa, las pezas de vestir, os animaoé, a comida e as rutinas. -Coñecer e utilizar o léxico (3) nas producións orais relacionados coa casa, las pezas de vestir, os animaoé, a comida e as rutinas. -Facerse entender en intervencións breves e sinxelas, adecuadas á súa idade e en situacións da súa contorna. -Reproducir patróns sonoros big, brown, small, ball, shirt, short, ar e, farm, cream, Dean, sells, shoes no vocabulario básico e en oracións sinxelas. 	<ul style="list-style-type: none"> -Reproduce frases e/ou oracións -Participa en conversacións breves sobre aspectos socioculturais . -Intercambia información utilizando as estruturas sintácticas (2) e con temas relacionados con relacionados coa casa, las pezas de vestir, os animaoé, a comida e as rutinas. -Produce textos orais breves, adecuados á súa idade, para expresar a súa comida favorita, o seu día favorito. -Coñece utiliza correctamente o léxico (3) de cada módulo. -Conoce e reproduce patróns sonoros big, brown, small, ball, shirt, short, ar e, farm, cream, Dean, sells, shoes no vocabulario básico e en oracións sinxelas.

Contidos	Criterios avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 3: Comprensión de textos escritos		
<ul style="list-style-type: none"> -Identificar a idea esencial de deinosálogos das historietas. -Recoñecer os aspectos socioculturales e as estruturas sintácticas -Identifica o léxico (3) relacionado a casa, as pezas de vestir, os animais, a comida e as rutinas. -Recoñecer os patróns sonoros big, brown, small, ball, shirt, short, ar e, farm, cream, Dean, sells, shoes no vocabulario básico e en oracións sinxelas. 	<ul style="list-style-type: none"> -Saber de que falan os personaxé de deinosálogos. -Identificar os aspectos socioculturais que se traballan sobre a familia, personaxes, traxes típicos... -Recoñecer o léxico de cada módulo e comprender o seu significado. -Identificar os patróns sonoros big, brown, small, ball, shirt, short, ar e, farm, cream, Dean, sells, shoes no léxico básico e outras palabras de vocabulario de vocabulario, as frases, os dialogos... 	<ul style="list-style-type: none"> -Sabe dequ é falan os personaxes das historietas e diálogos. -Compara os aspectos socioculturalé do Reino Unido con outros países. -Identifica o léxico de cada módulo e coñece o seu significado. -Identifica os patróns sonoros big, brown, small, ball, shirt, short, ar e, farm, cream, Dean, sells, shoes no léxico básico e outras palabras de vocabulario.

Contidos	Criterios avaliación	Estándares de aprendizaxe
Bloque 4: Producción de textos escritos		
<ul style="list-style-type: none"> -Expresión de preferencias e habilidades. -Descrición a casa, las pezas de vestir, os animaoé, a comida i as rutinas. -Saúdos, carta, descrições, expresión de preferencias -Estruturas sintácticas (2) -Léxico a casa, las pezas de vestir, os animaoé, a comida i as rutinas. -Os patróns sonoros big, brown, small, ball, shirt, short, ar e, farm, cream, Dean, sells, shoes no vocabulario básico e en oracións sinxelas. 	<ul style="list-style-type: none"> -Coñecer e aplicar as estruturas sintácticas (2) adecuadas para expresar preferencias, habilidades, descrições... -Coñecer asconvencións sobre a elaboración dunha felicitación, unha invitación. -Coñecer e utilizar o léxico relativo a casa, as pezas de vestir, os animal é, a comida i as rutinas. -Recoñecer e escribir os patróns sonoros big, brown, small, ball, shirt, short, ar e, farm, cream, Dean, sells, shoes das palabras. 	<ul style="list-style-type: none"> -Describe pezas de vestir e estancias da casa. -Elabora cartas. -Expresa os seus preferencias na comida, días, momentos máxicos.... -Escribe coa máxima corrección as palabras do léxico relativo a casa, as pezas de vestir, os animal é, a comida e as rutinas. -Escribe palabras cos patróns sonoros big, brown, small, ball, shirt, short, ar e, farm, cream, Dean, sells, shoes.

5. Procedementos e instrumentos de avaliación

Relación da diversidade de procedementos e instrumentos que permiten avaliar ao alumno/a en esta área.

	<i>Procedementos</i>			
	<i>Escritos</i>	<i>Orais</i>	<i>Observación directa e sistemática</i>	<i>Outros</i>
<i>Instrumentos</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas polo alumnado na actividade diaria da clase. • Caderno de clase do alumno. • Actividades de avaliación (libro, fichas fotocopiáveis, probas escritas individuais...). • Traballos de grupo. • Resolución de exercicios e problemas. • Actividades interactivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuais e grupales. • Participación do alumno/a. • Intervencións na clase. • Postas en común. • Entrevistas. • Probas orais individuais. • Exposicións orais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Escalas. • Listas de control. • Rexistros anecdóticos persoais. • Rexistros de incidencias. • Ficha de rexistro individual. 	<ul style="list-style-type: none"> • Persoal de avaliación. • Autoevaluación. • Blog do profesor.

6. Criterios de cualificación

A cualificación estará relacionada co grao de adquisición das Competencias do alumno de 4º Curso de EP, a través de todas as actividades que leve a cabo..

	Criterios
1. Traballo autónomo (aula, outros espazos). 10%	<ul style="list-style-type: none"> • Realización sen axuda externa. • Estimación do tempo investido para resolver unha actividade. • Grao de adquisición de aprendizaxes básicas. • Orde e limpeza na presentación. • Caligrafía. • Destrezas. • Revisión do traballo antes de dalo por finalizado. • Valoración entre o traballo en clase e en casa. • Creatividade.
2. Probas orais e escritas. 70%	<ul style="list-style-type: none"> • Valoración da aprendizaxe dos contidos. • Valoración dos procesos seguidos e resultados. • Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación. • Valoración tempo investido/tempo necesario para resolver unha actividade. • Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. • Caligrafía legible. • Tempo de realización. • Destrezas.
3. Participación e seguimento das clases (intervencións orais, tipo de resposta...) 10%	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e calidade das intervencións. • Mensaxe estruturada. • Uso de vocabulario apropiado. • Comportamento. • Esfuerzo. • Interese.
4. <i>Dossier</i> de traballo individual. 10%	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación clara e ordenada. • Actualizado. • Razoamento da selección das producións que forman o <i>dossier</i>.

7. Metodoloxía

A área de Lingua Estranxeira debe introducir aos alumnos na aprendizaxe do inglés comoo adestramento para o uso activo do Inglés; para comunicarse no mundo real coa lingua que aprenderon.

A área de Lingua Estranxeira debe introducir aos alumnos na aprendizaxe do inglés centrado na comprensión e produción de textos centrados en contextos familiares para os alumnos desta idade, aproveitando os coñecementos previamente adquiridos e as capacidades e experiencias que posúe. Fomentarase un uso da lingua contextualizado en situacións comunicativas propias de diversos ámbitos e que permitan un uso da lingua real e motivador. Para iso, os alumnos coñecerán os protagonistas das aventuras que se presentan en cada un dos módulos, a partir das cales se ofrecen diversas actividades como historias, cancións, xogos, manualidades... de maneira que os alumnos divírtense ao longo do proceso de aprendizaxe do Inglés.

Aínda que se lle dará maior importancia á linguaxe oral sobre a linguaxe escrita, non debemos esquecer que os alumnos xa coñecen o código escrito e a súa representación gráfica, así como a mecánica da lectoescritura. Isto constitúe un punto de arranque vantaxoso na procura da necesaria integración entre destrezas orais e escritas durante a Educación Primaria.

Para desenvolver a comprensión oral e a comprensión escrita, han de porse en xogo estratexias que permitan interpretar, valorar e relacionar a información que se transmite na vida cotiá. Deste xeito preténdese propiciar actitudes activas que favorezan o posterior desenvolvemento da capacidade crítica.

Cada un dos módulos traballados satisfai o desenvolvemento holístico dos alumnos, xa que permite trabaxar os contidos para os diversos estilos de aprendizaxe. Os alumnos toman parte nunha variedade de actividades, audición, interpretación, debuxo, colorear, relacionar, rodear, preguntar e dar información, etc. As actividades tamén teñen como meta a satisfacción das necesidades de todos os tipos de aprendizaxe (visual, auditivo, táctil/cinestésico) e teñen como obxectivo o desenvolvemento lingüístico dos alumnos, "aprendendo a aprender" e as súas habilidades sociais.

A **integración** das **Competencias** e as **Intelixencias múltiples** na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais do aprendizaxe (comprensión e expresión oral) e pór en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno/a..

A través destas actividades e proxectos os alumnos poden desenvolver as súas capacidades ao redor da resolución das actividades e organización do traballo, dos contidos e dos materiais que se van a utilizar, e en relación coa elaboración e presentación do proxecto, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e a comprensión das opinións alleas, e a reflexión sobre as ideas propias.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de adquisición de coñecementos que expoñen:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos contidos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno/a de Cuarto Curso, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das Competencias propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que contemplan Competencias e Intelixencias múltiples: traballo individual e en grupo, traballo cooperativo e actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitan a adquisición de Competencias a todos os alumnos.

8. Ensinos transversais de 4º EP

Educación para a igualdade entre sexos

- Conseguir unha visión do mundo libre de estereotipos sexistas e fomentar o rexeitamento de calquera discriminación por razón de sexo.
- Recoñecer situacións habituais nas que se produza calquera tipo de discriminación por razón de sexo.
- Reflexionar e opinar sobre a igualdade de oportunidades.

Educación do consumidor

- Fomentar actitudes críticas ante o consumo excesivo e analizar o papel da publicidade na incitación ao consumo.
- Interpretar e comprender mensaxes propagandísticas e publicitarias.
- Reflexionar sobre as mensaxes transmitidas a través de calquera sistema verbal e non verbal.

Educación ambiental

- Coñecer o medio como un sistema vivo onde o ser humano é un elemento máis, capaz de actuar sobre el, cuestionalo e modificalo, achegando ideas e posibles solucións para a súa mellora e mantemento.

- Comprender e producir mensaxes orais e escritos que versen sobre temas relacionados co mantemento do medio ambiente.
- Mostrar as propias opinións acerca da conservación do medio ambiente.
- Achegar ideas e posibles solucións que comporten un compromiso persoal para a mellora e mantemento do medio ambiente.

Educación para a saúde. Educación sexual

- Coñecer e practicar hábitos elementais de hixiene, alimentación e coidado persoal que melloran a calidade de vida.

Educación para a paz

- Coñecer, comprender e aplicar as normas que rexen o intercambio comunicativo sabendo respectar e aceptar as achegas dos demais.
- Comprometerse na defensa dos dereitos humanos e na superación de todo tipo de discriminacións e situacións de insolidaridad, así como mostrar respecto e ser tolerante coa diversidade de linguas existentes.
- Estimar e valorar a lingua oral e escrita como medio de establecer e mellorar a relación cos demais.

Educación moral e cívica

- Defender activamente os dereitos e deberes de cada membro da sociedade e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia e para transmitir ideas, pensamentos e opinións, respectando os xuízos e as opinións alleos.
- Respectar as regras propias do intercambio comunicativo.
- Valorar a diversidade lingüística do Estado como un feito cultural enriquecedor.

9. Atención á diversidade

Atención á diversidade

- **Competencias e Intelixencias Múltiples:** Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, o movemento, a representación plástica, a dramatización...
- **Plans individuais** dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación).
- **Actividades multinivel:** Posibilita que os alumnos atopen, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións. Por exemplo, o grupo-clase pode estar a traballar o xénero masculino e feminino, mentres que varios alumnos poden estar a reforzar os artigos o/a, e simultaneamente outros poden estar a traballar a un nivel máis básico a comprensión dun texto. Deste xeito, nunha mesma clase posibilitase traballar a diferentes niveis, segundo as habilidades de cada alumno/a.
- **Ensino titorado.**
- **Traballos de investigación.**
- **Lecturas e consultas de forma libre.**

10. Estratexias para incorporar as TIC na aula

Para incorporar o TIC na aula propúxose unha serie de recursos **integrados** cos contidos e as actividades de Lingua para 4º Curso, que complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	<ul style="list-style-type: none">• Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Enlaces a Internet</i>	<ul style="list-style-type: none">• Aproveitamento de recursos educativos en Internet: procura de imaxes, información ou curiosidades e selección e organización para transformar estes elementos en coñecemento.
<i>Libro Dixital Interactivo</i>	<ul style="list-style-type: none">• Libro proyectable que incorpora elementos de interactividade: actividades, enlaces, animacións...

11. Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura e desenvolver a expresión oral e escrita

<p>Lectura:</p> <ul style="list-style-type: none">• Lectura do libro de texto.• Outros textos escritos: curtos, de tipoloxía diferente (informativo, descritivo, contos, poemas...).• Textos en soporte dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).• Textos orais complementados e acompañados de imaxes ou audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos ou intervencións: planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita das aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en soporte papel e en pantalla.

PROGRAMACIÓN DOCENTE

Relixión Católica 4º

Competencias Básicas

Competencia social e cidadá

- Aprender a construír unha personalidade humana.
- Descubrir e asumir valores de corresponsabilidade social.
- Desenvolver actitudes baseadas na solidariedade, na cooperación, na liberdade, na xustiza e na caridade.
- Resolver conflitos.
- Ilusionarse polos proxectos de vida altruísta e desinteresada.
- Valorar e admirar o testemuño de homes e mulleres que son modelo.
- Recoñecer o ben e a verdade.
- Aprender a descubrir a raíz do seu comportamento.
- Mellorar as relacións interpersoais.
- Achegarse á idea de fraternidade universal.
- Valorar o amor e os seus froitos de xustiza, misericordia, perdón, doazón dun mesmo, entrega en favor dos pobres, non-violencia, o compromiso e participación responsable.

Competencia en comunicación lingüística

- Expresarse oralmente e por escrito con sinceridade e confianza.
- Expresar ideas.
- Participar activamente en diálogos achegando ideas e opinións.

- Identificar e comprender a linguaxe bíblica de textos adaptados á súa idade e nivel.
- Descubrir a mensaxe central dun relato bíblico.
- Interpretar e comprender a linguaxe simbólica dos relatos bíblicos escollidos para a súa idade e nivel.
- Reproducir narracións bíblicas.
- Asociar a linguaxe litúrxica dalgunhas celebracións co seu significado e intención.
- Interpretar mensaxes non-verbais.
- Interpretar e utilizar a linguaxe dos símbolos.
- Interpretar a linguaxe poética.
- Valorar e admirar a linguaxe testemuñal.
- Enriquecer o seu vocabulario relixioso.
- Comprender frases sinxelas de linguaxe doutrinal conceptual.

Competencia matemática

- Identificar formas e figuras xeométricas na cultura relixiosa.
- Ordenar cronoloxicamente no tempo.
- Utilizar unidades de medida temporal.
- Utilizar cuantificadores temporais e espaciais no referente á vida dos cristiáns.
- Decodificar mensaxes a partir de sumas sinxelas.

Competencia no coñecemento e na interacción co mundo físico.

- Valorar e coidar a natureza como Creación de Deus.
- Descubrir e admirar a beleza da Creación.

Tratamento da información e competencia dixital

- Buscar e utilizar información en diversos soportes.
- Identificar e utilizar as tecnoloxías da información para elaborar proxectos.
- Interpretar a linguaxe audiovisual.
- Resolver actividades interactivas.

Competencia cultural e artística

- Describe escenas en obras de arte.
- Aprende a identificar elementos simbólicos en arte sobre Xesús, María e os apóstolos.
- Canta cancións con mensaxe humana: social e espiritual.
- Aprende a valorar e a respectar festas e o modo de vida cristián.
- Admira valores do feito relixioso na súa expresión artística, cultural e vivencial.
- Aprende a valorar o patrimonio cultural.
- Participa e coopera en festas e tradicións.
- Participa en dramatizacións.

- Desenvolve a creatividade no deseño artístico.
- Recoñece no seu contorno elementos relixiosos.

Competencia para aprender a aprender

- Traballar en equipo.
- Conversar entre todos e ser capaz de extraer conclusións comúns.
- Analizar casos.
- Razoar de forma lóxica.
- Identificar diversas opinións e dar a propia.
- Buscar información e expoñela.
- Aprender a elixir e a planificar os seus proxectos de investigación.
- Identificar a verdade e o ben.
- Identificar a alegría e a tristura.

Autonomía e iniciativa persoal

- Desenvolver a súa autonomía nas tarefas.
- Aprender a coñecerse.

- Compartir experiencias.
- Desenvolver a súa capacidade de empatía.
- Tomar decisións e opinar con sinceridade.
- Aprender a reflexionar sobre un feito social e a emitir un xuízo moral baseado en principios, valores e actitudes evanxélicos.
- Coñecerse a si mesmo e formarse desde dentro.
- Apreciar o traballo dos demais e o propio para ser capaces de ser críticos con nós mesmos.
- Desenvolver a capacidade de empatía.
- Construír un xuízo moral baseado en actitudes evanxélicas
- Recoñecer algunhas das súas propias equivocacións.
- Aprender a abrirse á transcendencia.

Estándares de aprendizaxe

1. Debuxa os relatos da creación deixando claro que é deus quen nos da a vida.
2. Enumera aspectos valiosos das persoas (servizo, capacidade de inventiva..
3. Identifica algúns feitos e palabras de Xesús que mostran o amor de Deus ao home.
4. Recoñece as virtudes dos patriarcas e da Virxe María.
5. Valora a confianza de María no Señor.
6. Comprende a acción salvadora de deus a través dos personaxes bíblicos e súa plenitude en Xesús

7. Comprende que o pecado rompe a relación con Deus, que Xesucristo a restablece cá morte e resurrección e que o amor de Deus dura para sempre
8. Comprende e é capaz de explicar que quen une aos membros da Igrexa é o Espírito Santo.
9. Identifica en relatos vocacionais o cambio que lles pro atoparse con Xesús.
10. Recoñece que a Igrexa é a familia dos fillos de Deus
11. Coñece e relaciona ca vida o sacramentos da Eucarístia
12. Recoñece os rasgos da nova vida que xurde polo Bautismo e alimentase na Eucaristía.
13. Sabe razoar cos mandamentos cá fe e as obras son resposta ao amor de Deus, manifestado en Xesús.
14. Fundamenta o sentido do mandamento honrar aos pais como viveu Xesús na Sagrada Familia.
15. Sabe aplicar na relación cos amigos e a familia algúns valores creados na persoa de Xesucristo
16. Recoñece o sentido relixioso en algunhas obras artísticas e xestos litúrxicos.
17. Sabe que a morte non e o final de todo. Para o cristiá a morte significa o encontro definitivo con Xesucristo resucitado e vivo para sempre

Ensinanzas transversais

Educación do consumidor

- Identificar costumes e tradicións do Nadal.
- Identificar aspectos necesarios para vivir e ser feliz.

Educación ambiental

- Amosar interese por respectar e coidar a natureza creada por Deus.

Educación para a paz

- Comprometerse en acoller.
- Aprender a compartir.
- Valorar o perdón como base para a convivencia.
- Amosar gratitude polo amor recibido.
- Apreciar e respectar as celebracións de Semana Santa.
- Transmitir alegría e felicidade.

Educación moral e cívica

- Interesarse por coñecer os compañeiros.
- Descubrir os mandamentos como normas para amar a Deus e as persoas.
- Identificar actitudes baseadas no Amor.
- Comprometerse en ser solidario.
- Valorar a pertenza a un equipo e os seus logros.

Educación para a convivencia

- Identificar as accións baseadas no amor: axudar, ensinar, compartir, facer rir.
- Participar nas tarefas domésticas.
- Interesarse por formular propósitos e esforzarse por cumprilos en relación ao amor aos demais.
- Reflexionar sobre a propia actitude de coidado dos demais.
- Respectar o templo dos cristiáns.

Contidos e criterios de avaliación

Contidos

1. O mundo e a vida como don de deus na Biblia. Valores da creación, a dignidade.
2. Deus pai axuda ao home para facer o ben.
3. A ruptura do home con Deus a través do pecado. A resposta de Deus á separación do home mostrando súa misericordia.
4. Os milagres e as parábolas na Biblia que fundamentan os valores presentes na vida.
5. A acción salvadora de deus a través dos patriarcas, Moisés e María no pobo xudeo Esperamos a vinda de Xesús o salvador.
6. A salvación de deus cheganos cá morte e resurrección, Salvador, vencedor do pecado e da morte, vive para sempre.
7. A forza do Espírito crea os vínculos internos que unen aos membros da Igrexa
8. Os sacramentos da Igrexa, Eucaristía.
9. Os cristiáns testemuñas de Xesús.
10. O 7º e 8º mandamento. A fraternidade
11. O valor das festas no novo pobo de Deus. Seu sentido comunitario e conmemorativo.
12. O cristián realiza un camiño que Xesús ensina para chegar ao ceo.

Criterios de avaliación

Valorar que Deus creou o mundo para que o home traballe continuando a obra da creación de Deus. Todos podemos e debemos colaborar con Deus.

2. Coñecer cómo valorar os cristiáns a axuda de Deus e a necesidade que teñen de ela para facer o ben e vencer o mal. Para ilo é necesario confiar en El. Algúns milagres e parábolas ensínanos a verdade de Deus.

3. Recoñecer que Xesús veu para salvar ao home do pecado. No Nadal Xesús ven para salvarnos.

4. Descubrir a acción salvadora de Deus en Israel a través dos patriarcas. Abrahán non tiña casa e cando Deus lle pide que salga da súa terra era xa ancián. Contra toda esperanza humana de ter fillos el fiaxe de Deus e cre, Deus bendíceo e lle fai unha Promesa: será padre de un gran pobo.

5. Valorar a acción por a que Deus salvou a Moisés das augas do Nilo. A Moisés Deus encomendoulle a misión de sacar a seu pobo da esclavitude de Exipto para levalo a terra prometida. Con Moisés Deus fixo unha Alianza co seu pobo: Deus comprometeuse a coidar atendelos e eles tiñan que ser fieis a Deus.

6. María foi escollida por Deus para ser a Nai do seu fillo. Nela expresase o amor con que Deus ama aos homes en Xesús seu fillo. Ela colaborou en que Deus fíxerese home, Salvador

7. Comprender o amor de Xesús pola súa morte na cruz quixo darnos a maior proba de amor de Deus, amando ata o límite, ata a morte. Cristo morreu na cruz para facer a vontade do pai que era salvarnos a todos. Ao terceiro día resucitou e apareceuse as mulleres e aos apóstolos.

8. Valorar que na comunidade dos discípulos de Xesús vívese como irmáns A Igrexa, novo Pobo de Deus ten por cabeza a Cristo, ten por condición a liberdade e dignidade dos fillos de Deus e ten como fin espallar o Reino de Deus ata que chegue súa plenitude no fin dos tempos.

9. Coñecer a Eucaristía na que Xesucristo está presente baixo as especies do pan e Viño, dándonos a comer seu Corpo e beber súa sangue Na Misa reunimos a familia dos cristiáns. Nela Xesús fala e nos ensina. A Misa chamase tamén Sacrificio Eucarístico porque nela faise presente o sacrificio de Xesús na Cruz e súa resurrección. Tamén denominase a Cea do Señor porque Xesús instituíu a Eucaristía na Última Cena.

Crterios de cualificaci3n

	Crterios
1. Traballo aut3nomo (aula, outros espazos).	<ul style="list-style-type: none"> - Realizaci3n sen axuda externa. - Estimaci3n do tempo investido para resolver unha actividade. - Grao de adquisici3n de aprendizaxes b3sicas. - Orde e limpeza na presentaci3n. - Caligraf3a. - Destrezas. - Revisa o traballo antes de dalo por finalizado. - Valoraci3n entre o traballo na clase e na casa. - Creatividade.
2. Probas orais e escritas.	<ul style="list-style-type: none"> - Valoraci3n da aprendizaxe dos contidos. - Valoraci3n dos procesos seguidos e resultados. - Expresi3n oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherente e adecuada. - Valoraci3n tempo investido-tempo necesario para resolver unha actividade. - Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado. - Caligraf3a lexible. - Tempo de realizaci3n. - Destrezas.
3. Actividades TIC.	<ul style="list-style-type: none"> - Uso adecuado e guiado do ordenador e dalgunha ferramenta telem3tica. - Utiliza de forma responsable e coa axuda de Internet para buscar informaci3n sinxela ou resolver unha actividade. - Tipo de participaci3n (aut3nomo, con apoio, ningunha). - Grao de elaboraci3n da resposta. - Interese, motivaci3n.
4. Participaci3n e seguimento das clases (intervenci3ns orais, tipo de respostas,...).	<ul style="list-style-type: none"> - Nivel e calidade das intervenci3ns. - Mensaxe estruturada. - Uso de vocabulario apropiado. - Comportamento. - Esforzo. - Interese.
5. Traballo cooperativo. Valoraci3n individual e en grupo.	<ul style="list-style-type: none"> - Capacidade de traballo cooperativo. - Grao de comunicaci3n cos compa5eiros.

	<ul style="list-style-type: none">- Resolución de conflitos.- Interese, motivación.- Creatividade.- Iniciativa.- Opinión persoal do traballo e como se levou a cabo.
6. Arquivo de traballo individual.	<ul style="list-style-type: none">- Presentación clara e ordenada.- Actualizado.- Razo a selección das producións que forman o arquivo.

Metodoloxía

A área de Relixión Católica, a partir do recoñecemento da propia identidade e do contorno máis próximo, inicia os alumnos no coñecemento, na análise e na valoración do contorno físico, social e cultural.

A ensinanza da área toma, como base para futuras aprendizaxes, os coñecementos previos que os alumnos adquiriron en contacto co contorno. Partir da propia experiencia esperta o interese por resolver problemas sobre a realidade que os rodea e entender os fenómenos que suceden ao seu redor, tanto os referentes á súa concepción de persoa e as súas relacións cos demais, como do coñecemento e coidado do contorno natural.

A observación sistemática en situacións diferentes e a experimentación adquiren un papel relevante na interpretación de feitos e na explicación de fenómenos ou relacións. Todo iso conduce á introdución do método científico.

Dado o carácter interdisciplinario, débese insistir no protagonismo de todas as ciencias que configuran a área de Relixión Católica.

A **integración das competencias básicas e intelixencias múltiples** na área supón insistir máis nas ferramentas esenciais da aprendizaxe (comprensión e expresión oral e escrita, hipótese, comprobación, conclusións, resolución de problemas...) e poñer en práctica estratexias didácticas que consideren as diferentes posibilidades de adquisición do alumno. Isto conséguese:

- nas **actividades competenciais**
- nos **proxectos** específicos trimestrais.

É a través destes proxectos que os alumnos poden desenvolver as súas capacidades ao redor da planificación do traballo, a selección dun tema de interese, dos contidos e dos materiais que se van utilizar, a elaboración e presentación do proxecto, a súa corrección e, finalmente, a exposición, todo baixo un prisma de colaboración e intercambio entre iguais. En definitiva, predomina o traballo cooperativo que permite desenvolver a capacidade de discusión, a comunicación, o intercambio de ideas, o respecto e comprensión das opinións alleas, e a reflexión sobre as ideas propias.

A conxunción do traballo individual e o colectivo, das actividades na clase, durante excursións ou no laboratorio, da reflexión e da resolución práctica contribúe a asentar o coñecemento integrado e globalizado do medio social, natural e cultural que o envolve.

Á hora de avaliar, a **rúbrica de avaliación** convértese nun instrumento ou guía para o mestre/a dunha serie de criterios avaliábeis de coñecementos e competencias, en distintos graos de consecución, logrados polo alumno.

O **uso das TIC** en Relixión Católica facilita a observación de procesos e procedementos, a manipulación-elaboración de exercicios e dótaos dun compoñente lúdico e motivacional.

A metodoloxía proposta promove a construción de aprendizaxes significativas a partir de secuencias de aprendizaxe que expoñen:

- Evocación de coñecementos previos para abordar os novos contidos.
- Progresiva e coidada incorporación de novos contidos, a través de exemplos extraídos de situacións cotiás e contextualizadas para o alumno de Primeiro ciclo, que favorecen a súa comprensión. Isto posibilita a transferencia de aprendizaxes á vida cotiá, conectando coa adquisición das competencias básicas propias da materia.
- Exercicios e actividades diversificadas que contemplan competencias básicas e intelixencias múltiples: traballo individual, en grupo, traballo cooperativo en Proxectos, uso das TIC, actividades que traballan contidos fundamentais. Están secuenciados por niveis de dificultade, abordan diversidade de estilos cognitivos e intelixencias e facilitanlle a adquisición de competencias básicas a todos os alumnos.

Organización de espazos

Espazos	Secuencia
<p>- Aula: Adaptable segundo as actividades (orais, escritas, proxectos, con encerado dixital, proxeutor...).</p> <p>A disposición permitirá desprazarse con facilidade polos distintos espazos e os materiais ao alcance dos nenos para que traballen de forma autónoma. Distribución posible en grupos, asemblea, recunchos de xogo e traballo individual.</p> <p>- Espazos comúns: Patio, corredores, ximnasio, comedor, biblioteca do centro, sala de informática...</p> <p>- Espazos exteriores (casa, biblioteca, visitas...): Proxectos cooperativos, exercicios de aplicación, consolidación e estudo autónomo.</p>	<p>- Actividade inicial e de motivación acompañada dunha imaxe para presentar e comentar, entre todos, os coñecementos previos.</p> <p>- Contidos: Secuencias de aprendizaxe para cada contido da unidade, abordadas a partir de situacións ou exemplos <i>contextualizados</i>, con actividades <i>de aprendizaxe</i> baseadas no proceso dedutivo, que finalizan cunha <i>conclusión</i> e con actividades <i>de aplicación</i>.</p> <p>Propóñense tamén <i>actividades de traballo das CB (competenciais) e das Intelixencias múltiples, actividades complementarias, actividades TIC, e de reforzo e ampliación</i>.</p> <p>Todo o traballo dos contidos está orientado ao desenvolvemento (traballo) das competencias básicas identificadas na unidade.</p> <p>- Dimensión espiritual: Persegue o obxectivo de axudar aos alumnos a desenvolver a súa interioridade mediante tres procesos: observo, reflexiono e actúo. De maneira que da análise e da reflexión se chegue ao compromiso e á actuación.</p> <p>- Actividades de reforzo e /ou ampliación.</p> <p>- Pon en práctica... Actividades para traballar e avaliar as <i>CB e intelixencias múltiples</i>. Trátase de actividades contextualizadas, referidas a situacións reais e cotiás para o alumno, nas que debe poñer en marcha e aplicar o que sabe, e nas que se teñen en conta as distintas capacidades e estilos de aprendizaxe (coa lectura, co razoamento, co movemento, coa dramatización, coa representación plástica...).</p>

Materiais e recursos didácticos

Libros de texto

láminas con xogos, dramatizacións, modelos de manualidades, caderno de contos, Catholic Relixión Visual Dictionary, murais, simboloxía...

Material funxible.

Material manipulable e experimental propio da área.

Recursos educativos (Internet).

Ordenador.

Encerado dixital.

Atención á diversidade

Relación das diversas propostas para traballar a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e capacidades dos alumnos. Deseguido amósase un exemplo.

Atención á diversidade

- REFORZO: Fichas fotocopiabes con actividades para traballar a aprendizaxe dos contidos mínimos e facilitarlle ao alumno que requira a adquisición das competencias básicas.
- AMPLIACIÓN: Fichas fotocopiabes con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento doutros contidos relacionados cos do ciclo etc.
- COMPETENCIAS BÁSICAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES: Contémplase a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa

lectura, co movemento, coa representación plástica, a dramatización...

- PLANS INDIVIDUAIS dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e superdotación).
- ENSINANZA TITORIZADA .
- TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN.
- LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.

Estratexias para incorporar as TIC na aula

Para incorporar as TIC na aula propúxose unha serie de recursos **integrados** cos contidos e actividades de Relixión Católica , que complementan e amplían.

Actividades TIC	Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Ligazóns a Internet</i>	Aproveitamento de recursos educativos en Internet: Procura de imaxes, información ou curiosidades, selección e organización para transformalo en coñecemento.
<i>USB interactivo</i>	Actividades interactivas (aplicables en Encerado Dixital Interactivo): O alumno/a responde seleccionando a opción correcta, clasificando os elementos en diferentes grupos ou situándoos na súa posición correcta.
<i>Bancos de imaxes</i>	Colección de debuxos e fotografías que ilustran algún aspecto ou se relacionan con contidos explicados no libro.
<i>Presentacións</i>	Actividades resoltas de forma dirixida mediante un programa de presentacións. Nelas ofrécese unha secuencia de diapositivas cada unha das cales achega un elemento máis á resolución: enunciado, comprensión do enunciado, planificación da resolución, execución do plan de resolución (en varias diapositivas), revisión do resultado e do proceso, actividades propostas, solucións das actividades propostas.

Estratexias para estimular o interese e o hábito da lectura e desenvolver a expresión oral e escrita

Lectura

- Utilizar estratexias de comprensión lectora:
 - Lectura silenciosa (autorregulación da comprensión).
 - Tradución da linguaxe cotiá á linguaxe propia da área.
 - Elaboración de síntese, esquema, resumo breve ou idea (conciencia da propia comprensión).
- Ler comprensivamente os textos.
- escoitar os relatos bíblicos. Seguir as escenas do relato.
- Identificar e comprender os relatos testemuñais.
- Lectura de oracións, poemas e cancións.
- Ler outros textos escritos, textos en soporte dixital, actividades interactivas para obter información, aprender, divertirse ou comunicarse.

Expresión oral e escrita

- Exponer de forma oral a formulación e desenvolvemento na resolución das diversas actividades: presentación.
- Expresar adecuadamente de forma oral e escrita as aprendizaxes, utilizando o vocabulario preciso.
- Expresar a comprensión de textos bíblicos e o seu vocabulario específico.
- Expresar as súas propias experiencias e sentimentos e as dos seus compañeiros.
- Expresión escrita en soporte papel e en pantalla.
- Expresar oralmente as cancións, poemas e oracións.

Actividades complementarias e extraescolares

Relación das actividades complementarias e extraescolares planificadas polo centro e relacionadas coa área de Relixión Católica.

Exemplo:

- Visitar unha Igrexa e explicar as súas partes e a súa liturxia.
- Facer unha excursión ao campo e identificar os elementos da natureza regalo de Deus. Identificar os símbolos de Vida (auga, luz...).
- Visitar a exposición de nacementos.
- Visita dos Reis Magos.
- Levarlle flores á Virxe María.
- Participación na semana cultural organizada polo centro educativo, talleres, Día de...
- Exposición, xornadas..., interesantes desde o punto de vista da área de Relixión Católica.
- ...

Procedementos para valorar o axuste entre a Programación Didáctica e os resultados

ADECUACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA		RESULTADOS ACADÉMICOS	PROPOSTAS DE MELLORA
Preparación da clase e dos materiais didácticos	Hai coherencia entre o programado e o desenvolvemento das clases.		
	Existe unha distribución temporal equilibrada.		
	Adecúase o desenvolvemento da clase ás características do grupo.		
Utilización dunha metodoloxía adecuada	Tivéronse en conta aprendizaxes significativas. Considérase a interdisciplinarietà (en actividades, tratamento dos contidos etc.).		
	A metodoloxía fomenta a motivación e o desenvolvemento das capacidades do alumno/a.		
Regulación da práctica docente	Grao de seguimento dos alumnos.		
	Validez dos recursos utilizados na clase para as aprendizaxes.		
	Os criterios de promoción están acordados entre os mestres.		
Avaliación das aprendizaxes e	Os criterios para unha avaliación positiva atópanse vinculados aos obxectivos e aos contidos.		

información que delas se lles dá aos alumnos e ás familias	Os instrumentos de avaliación permiten rexistrar numerosas variables da aprendizaxe.		
	Os criterios de cualificación están axustados á tipoloxía das actividades planificadas.		
	Os criterios de avaliación e os criterios de cualificación déronselle a coñecer: <ul style="list-style-type: none"> - aos alumnos. - ás familias. 		
Utilización de medidas para a atención á diversidade	Adóptanse medidas con antelación para coñecer as dificultades de aprendizaxe.		
	Ofreceuse resposta ás diferentes capacidades e ritmos de aprendizaxe.		
	As medidas e recursos ofrecidos foron suficientes.		
	Aplica medidas extraordinarias recomendadas polo equipo docente atendendo aos informes psicopedagóxicos.		
...

PROGRAMACIÓN

4º DE PRIMARIA

ÁREA DE VALORES SOCIAIS E CÍVICOS

. Obxectivos en clave de Competencias do Cuarto curso

- Fomentar a expresión e a asociación de opinións, emocións e experiencias persoais sobre a propia imaxe persoal para favorecer a auto percepción, a autoaceptación e a autoconfianza. (CAA e CSEC).
- Adquirir maior autocontrol a través da aprendizaxe de habilidades de autorregulación emocional e reestruturación cognitiva para controlar os impulsos negativos e resolver problemas cotiáns con autonomía.(CAA e CSIEP).
- Desenvolver o valor do esforzo e da autorresponsabilidade para aprender a asumir consecuencias e realizar as tarefas escolares e familiares con entusiasmo.(CAA e CSIEP)
- Mellorar a autonomía e a iniciativa persoal para propoñer e realizar metas persoais, organizar tarefas habituais e resolver problemas cotiáns de forma independente(CMCT,CCL CD,)
- Participar en actos comunicativos diversos utilizando habilidades comunicativas que favorezan o intercambio ordenado e respectuoso de ideas e pensamentos entre os interlocutores. (CCL,CSC).
- Recoñecer aqueles aspectos que ten en común coas persoas que o rodean para aproximar intereses e compartir desexos e propósitos.(CCL, CMCT)
- Desenvolver a empatía a través do emprego de habilidades de escoita activa, tales como a clarificación, o parafraseo e o resumo. (CCL)
- Analizar as causas que producen situacións de inxustiza e desigualdade social para resaltar o respecto pola dignidade humana, e o rexeitamento activo de toda acción que a vulnere.(CSC)
- Expresar interese cara a costumes e modos de vida diferentes ao propio para potenciar a aceptación positiva e a riqueza das diferenzas. .(CSEC,CEC))
- Argumentar respectuosamente o valor que posúen e a función que desempeñan todas as profesións para a sociedade na que vivimos.(CSIEE,CCL
- Comprender o carácter universal dos dereitos humanos e valorar dereitos básicos como a saúde, a alimentación, o vestido, a vivenda e a asistencia médica, que permiten que gocemos dun estilo de vida adecuado(CAA,CSEC.)
- Identificar, valorar e actuar de acordo coas normas de convivencia establecidas en diversos ámbitos que implican a interacción. (CSEE)
- Mostrar actitudes cooperativas, empregar tácticas de interacción positivas e estratexias de axuda entre iguais, que potencien o clima positivo do grupo e lle acheguen beneficios a este(CAA,CSIEE).
- Identificar os trazos da amizade e apreciar as relacións de amizade baseadas no afecto e a confianza.(CEC,CSC).
- Aprender a elaborar xuízos morais que permitan a reflexión sobre os valores persoais e a resolución de conflitos(CCL,CSC)
- Desenvolver actitudes de igualdade e corresponsabilidade entre sexos na realización de tarefas para previr comportamentos non convenientes no ámbito escolar e familiar.(CMCT)

- Interactuar coas persoas que o rodean sobre a base dos dereitos básicos da Constitución española.(CEC,CSC)
- Rexeitar a contaminación e o uso abusivo das fontes de enerxía para favorecer o respecto e a conservación do medio(/CD,CAA)
- Tomar conciencia da importancia da educación vial na nosa sociedade, a través da análise das causas e as medidas de prevención de accidentes de tráfico(CMCT,CSC)..

2. Secuencia e temporalización de contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliados de Cuarto Curso

Bloque 1: A identidade e a dignidade da persoa.

O autoconcepto. As percepcións, ideas e opinións dun mesmo. A asociación das emocións a experiencias persoais. As manifestacións das emocións. A autoaceptación. A confianza nun mesmo.

O autocontrol. A autorregulación emocional. A regulación de impulsos. A reestruturación cognitiva.

A responsabilidade. A asunción dos propios actos e das súas consecuencias. O esforzo e a autorresponsabilidade.

A iniciativa. As metas persoais. A iniciativa creativa. As habilidades de organización para a realización das tarefas cotiás. A resolución de problemas de forma independente.

Bloque 2: A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais.

As habilidades de comunicación. O uso dos elementos de paralinguaxe: fluidez, ritmo e entoación. A formulación clara de preguntas e respostas adecuadas e coherentes.

O diálogo. A admisión das opinións dos demais. A escoita comprensiva antes da resposta. O diálogo ordenado.

A empatía. A identificación entre persoas como medio de compartir propósitos e desexos. A aproximación de intereses. As habilidades da escoita activa: clarificación, parafraseo e resumo.

A tolerancia. O recoñecemento da dignidade de todo ser humano. A aceptación e boa acollida da diferenza. A exposición respectuosa dos propios argumentos.

Os dereitos e deberes das persoas. A universalidade dos dereitos humanos. A Declaración Universal dos Dereitos Humanos: saúde, benestar, alimentación, vestido, vivenda e asistencia médica. A igualdade de dereitos e corresponsabilidade de homes e mulleres.

Bloque 3: A convivencia e os valores sociais.

As normas de convivencia. O concepto e a valoración das normas de convivencia.

A cooperación. O benestar e a mellora do clima do grupo. As tácticas de interacción positiva. As estratexias de axuda a outros. A necesidade da cooperación. As actitudes cooperativas. A toma de conciencia do tipo de emocións que xorden na relación de amizade.

A resolución do conflito. A defensa respectuosa das propias ideas, opinións e dereitos. A diversidade de estratexias de resolución dun conflito.

Os valores sociais e a democracia. Os dereitos e deberes na Constitución. A elaboración reflexiva de xuízos morais. A participación no benestar do ámbito.

O respecto e a conservación do medio. A valoración do uso responsable das fontes de enerxía no planeta.

A educación vial. A prevención de accidentes de tráfico.

PRIMER TRIMESTRE		
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<ul style="list-style-type: none"> • Gústame como son. • Coñézome máis e mellor. 	1. Asumir as calidades propias como un punto de partida para	1.1. Recoñece as súas calidades, aprecia as súas virtudes e asume os seus defectos. 1.2 Explica a importancia de quererse a un mesmo.

- Aprendo a controlar as miñas emocións.

- Valoro ás persoas polas súas virtudes, malia as súas dificultades.

- Axudo aos que o necesitan.

- Recoñezo os dereitos e as calidades dos demais.

- Aprendo a manter unha actitude positi

mellorar mediante o esforzo.

2. Consolidar unha forma persoal de ser respectable e digna.

3. Valorar a importancia da perseveranza na construción da personalidade.

4. Mellorar a capacidade de emprendemento autónoma.

5. Desenvolver o compromiso respecto a un mesmo e aos demais.

2.1 Explica a importancia de querer-se a un mesmo e de querer aos demais.

2.2. Actúa de xeito respectable e digno.

3.1 Recoñece, describe e aprecia estratexias de resiliencia.

3.2. Representa a súa personalidade de xeito positivo.

4.1. Entende o valor de propoñerse retos

4.2. Valora a imaxinación e trata de aplicala. adecuadamente

. 5.1. Entende e expón as vantaxes da axuda aos demais

5.2. Colabora na casa e cos seus compañeiros.

6.1. Recoñece os dereitos dos demais

6.2. Xera confianza nos seus compañeiros a través do seu esforzo.

6.3. Propón solucións para problemas de traballo en grupo.

7.1. Razona e formula

correctamente

problemas

adecuados para

a súa idade.

	<p>6. Esforzarse en alcanzar metas positivamente, individuais e colectivas.</p> <p>7. Incrementar a capacidade de considerar retos correctamente.</p>	
--	---	--

	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
	<p>1. Recoñecer e utilizar a linguaxe non verbal.</p>	<p>1.1. Recoñece con claridade e coherencia opinións, sentimentos e emocións de xeito non verbal.</p> <p>1.2. Recoñece mensaxes non verbais e a súa relación coa comunicación de emocións.</p> <p>2.1. Escoita e entende a comunicación poñéndose no lugar do outro.</p>

	<p>2. Saber escoitar e sentir de xeito empático.</p> <p>3. Conversar falando de xeito adecuado.</p> <p>4. Comunicar eficazmente sentimentos.</p> <p>5. Dialogar compartindo argumentos.</p>	<p>2.2. Coñece e recoñece o valor dunha escoita activa e positiva.</p> <p>3.1. Expón respectuosamente os seus argumentos.</p> <p>3.2. Expressa as súas opinións de forma eficaz e ben argumentada.</p> <p>4.1. Colabora en actividades demostrando interese polos demais.</p> <p>4.2. Comparte sentimentos cos demais.</p> <p>5.1. Inicia un diálogo respectuoso e aberto.</p> <p>5.2. Valora o diálogo como medio de comunicación eficaz</p>
--	---	---

TERCER TRIMESTRE		Unidades didácticas
Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe
<p>Somos respectuosos coas normas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aprendemos a relacionarnos mellor cos demais. • Non nos facemos dano. • A nosa relación cos compañeiros. • Recoñecemos valores morais e democráticos. • Conservamos o medio. • Somos precavidos na rúa e na estrada. 	<p>1. Recoñecer e respectar as normas sociais.</p> <p>2. Contribuír á mellora do ambiente entre os compañeiros de clase e practicar o altruísmo no ámbito escolar.</p> <p>3. Resolver os conflitos de xeito pacífico.</p>	<p>1.1. Respecta as normas sociais.</p> <p>1.2. Entende e explica a importancia do cumprimento das normas.</p> <p>2.1. Entende as implicacións de compartir tarefas cos compañeiros.</p> <p>2.2. Interactúa adecuadamente cos seus compañeiros de clase.</p> <p>2.3. Móstrase xeneroso cos seus compañeiros.</p> <p>2.4. Entende as vantaxes do altruísmo.</p> <p>3.1. Distingue e recoñece diferentes actitudes ante os conflitos.</p>

	<p>4. Aproximarse á democracia e a Constitución.</p> <p>5. Contribuír á conservación do medio.</p>	<p>3.2. Resolve conflitos de xeito construtivo.</p> <p>3.3. Rexeita as actitudes violentas.</p> <p>4.1. Expressa as notas características da democracia.</p> <p>4.2. Reflexiona sobre dereitos e deberes da Constitución.</p> <p>5.1. Interésase polo seu ámbito natural e razoa as vantaxes da súa adecuada conservación.</p>
--	--	--

3. Procedimientos e instrumentos de avaliación

Elaborar unha relación, como neste exemplo, da diversidade de procedementos e instrumentos que permiten avaliar ao/a alumno/a nesta área.

					Procedimentos				
					<i>Escritos</i>	<i>Orais</i>	<i>Observación directa e sistemática</i>	<i>Outros</i>	
I n s t r u m e n t o s					<ul style="list-style-type: none"> • Tarefas diversas realizadas por o alumnado na actividade diaria da clase. • Cuaderno de clase do alumno. • <i>Dossier</i> individual (PROXECTOS). • Actividades de Avalliación (libro, fichas, probas escritas individuais...). • Traballos de grupo. • Resolución de exercicios e problemas. • Actividades interactivas. • 	<ul style="list-style-type: none"> • Preguntas individuais e grupais.. • Participación do alumno/a. • Intervencións na a clase. • Postas en común. • Entrevistas. • Probas orais individuais. • Exposicións orais. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Escalas. • Listas de control. • Rexistros anecdóticos personais. • Rexistros de incidencias. • Ficha de rexistro individual. • ... 	<ul style="list-style-type: none"> - Rúbricas de avaliación (Aprendizaxes, Habilidades xerais proxectos). • Plantilla de avaliación. • Autoavaliación. • Blog do profesor. • ... 	

4. Criterios de calificación

A calificación estará relacionada co grado de adquisición das Competencias do alumno de Cuarto Curso de EP, a través de todas as actividades que leve a cabo.

Esta proposta pode servir como referente.

	<i>Criterios</i>
1. Trabajo autónomo (aula, outros espacios).	<ul style="list-style-type: none">• Realización sen axuda externa.• Estimación do tempo invertido para resolver unha actividade.• Grado de adquisición de aprendizaxes básicos.• Orde e limpeza na presentación.• Caligrafía.• Destrezas.• Revisión do traballo antes de dalo por finalizado.• Valoración entre o traballo na clase e na casa.• Creatividade.• ...
2. Probas orais e escritas.	<ul style="list-style-type: none">• Valoración do aprendizaxe dos contidos.• Valoración dos procesos seguidos e resultados.• Expresión oral do procedemento seguido ao resolver unha actividade. Coherencia e adecuación.• Valoración tempo invertido/tiempo necesario para resolver unha actividade.• Orde, limpeza e estrutura do traballo presentado.• Tempo de realización.• Destrezas.• ...
3. Actividades TIC.	<ul style="list-style-type: none">• Uso adecuado e guiado do ordenador e de algunha

	<p>ferramenta telemática.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utilización de Internet, de forma responsable e con axuda, para buscar información sinxela o resolver unha actividade. • Tipo de participación (autónomo, con apoio, ningunha). • Grado de elaboración da resposta. • Interés, motivación. • ...
4. Participación e seguimento das clases (intervencións orais, tipo de resposta...).	<ul style="list-style-type: none"> • Nivel e calidade das intervencións. • Mensaxe estruturado. • Uso de vocabulario apropiado. • Comportamento. • Esfuerzo. • Interés. • ...
5. Trabajo cooperativo. Valoración individual e grupal.	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de traballo cooperativo. • Grado de comunicación cos compañeiros. • Resolución de conflitos. • Interés, motivación. • Creatividade. • Iniciativa. • Opinión persoal do traballo e cómo se levou a cabo. • ...
6. <i>Dossier</i> de traballo individual.	<ul style="list-style-type: none"> • Presentación clara e ordenada. • Actualizado. • Razonamento da selección das producciones que forman o <i>dossier</i>. • ...

5. Metodoloxía

Traballar de xeito competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento para o alumnado que adquire un maior grao de protagonismo.

En concreto, na área de Valores Sociais e Cívicos:

Os estudantes han de formarse na reflexión e a vivencia dos valores ao longo de toda a Educación Primaria; para iso, deberán formarse no respecto dos dereitos humanos e as liberdades fundamentais, e prepararse para asumir unha vida responsable nunha sociedade libre e tolerante coas diferenzas.

Debemos ter en conta que cada alumnado parte dunhas fortalezas individuais, que axudarán a construír a súa identidade individual para poder chegar a construír unha sociedade colectiva con valores cívicos e socialmente recoñecidos.

Cada unha das fortalezas individuais do alumnado axudaranos a definir a predominancia de cada unha das súas intelixencias, polo que as tarefas que realicen estarán pensadas desde a teoría das intelixencias múltiples, como posibilidade de que todo o alumnado chegue a adquirir todos aqueles aspectos que necesita para poder desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida.

Nesta área, os estudantes iníciase no desenvolvemento da estimulación do pensamento crítico, a asimilación de valores, a toma de decisións desde xuízos morais e a resolución de problemas, polo que deberán manexar diferentes destrezas que impliquen o traballo en grupo

colaborador como unha forma de adestrar as diferentes habilidades. Estas desenvolverán a capacidade de crear espazos de convivencia pacífica e democrática cuns valores socialmente recoñecidos.

Os contidos da área de Valores Sociais e Cívicos están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados ao contexto real; será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e aplícalo a proxectos reais próximos ao alumnado.

6. Enseñanzas transversais de Cuarto curso

Educación para a igualdade entre sexos

- Rexeitar cualquier discriminación por razón de sexo.
- Deenvolver unha actitude crítica ante a imaxen que transmite o rol do home e da muller.

Educación do consumidor

- Amosar unha actitude crítica e positiva nas accións de compra, disfrute de bens e o uso de servicios.
- Valorar a necesidade de mellorar o uso e reciclaxe das materias primas, reducir o consumo de enerxía e utilizar enerxías e materias alternativas non contaminantes.
- Fomentar actitudes críticas ante o consumo excesivo.
- Valorar a contribución dos recursos tecnolóxicos para satisfacer determinadas necesidades humanas.

Educación ambiental

- Coñecer o medio como un sistema de elementos interdependentes e donde o ser humano é un elemento máis, capaz de actuar sobre él, cuestionalo e modificalo.
- Analizar algunhas manifestacións da intervención humana no que o medio ambiente e tomar conciencia do deterioro que causan nel ditas intervencións.
- Adoptar pautas de conducta para a defensa do medio ambiente.
- Valorar a necesidade da cooperación local, nacional e internacional para previr os problemas ambientais.

Educación para a saúde

- Coñecer e practicar hábitos elementais de coidado persoal para mellorar a calidade de vida.

Educación para a paz

- Simular situacións nas que o diálogo e o debate contribúan a resolución de conflitos.
- Comprometerse na defensa activa dos dereitos humanos e na superación de todo tipo de discriminacións e situacións de insolidaridade.

Educación moral e cívica

- Coñecer o mecanismo de funcionamento de algunhas organizacións sociais e políticas, defender activamente os dereitos e deberes de cada membro da sociedade, e valorar o diálogo como instrumento para solucionar os problemas de convivencia.
- Respetar os símbolos, costumes e manifestacións artísticas doutras culturas e rexeitar calquer tipo de discriminación.
- Respetar os restos histórico-artísticos presentes no patrimonio cultural.

Educación vial

- Planificar e interpretar viaxes utilizando diferentes medios de transporte mediante a consulta de guías de viaxe, folletos turísticos, mapas de carreteras...

. Atención a diversidade

Relación das diferentes propostas para traballar a atención á diversidade de niveis, estilos e ritmos de aprendizaxe, de intereses e de capacidades dos alumnos. A continuación se amosa un exemplo

Atención a diversidade

- **ADAPTACIÓN CURRICULAR (BÁSICA):** Os contidos nucleares da Unidade Didáctica presentanse de forma máis pautada, con maior apoio gráfico, seguindo unha secuencia de aprendizaxe que facilita a adquisición de Competencias por parte dos alumnos.
- **PROFUNDIZACIÓN:** Fichas fotocopiabiles con actividades de maior dificultade pola súa resolución, polo tratamento de outros contidos relacionados cos do ciclo, etc.
- **COMPETENCIAS e INTELIXENCIAS MÚLTIPLES:** Contempla a diversidade de estilos cognitivos e de intelixencias en aprendizaxes coa lectura, ol movemento, a representación plástica, a dramatización...
- **PLANS INDIVIDUAIS** dirixidos a alumnos que o requiren (estranxeiros, incorporación tardía, necesidades educativas especiais e sobredotación).
- **ACTIVIDADES MULTINIVEL:** Posibilita que os alumnos encontren, respecto ao desenvolvemento dun contido, actividades que se axustan ao seu nivel de competencia curricular, aos seus intereses, habilidades e motivacións. Por exemplo, o grupo-clase pode estar traballando o xénero masculino e feminino, mentras que varios alumnos poden estar reforzando os temas e simultaneamente outros poden estar traballando a un nivel máis básico a comprensión dun texto. Deste xeito, en unha mesma clase se posibilita traballar a diferentes niveis, segundo as habilidades de cada alumno/a.
- **ENSEÑANZA TITORADA.**
- **TRABALLOS DE INVESTIGACIÓN.**
- **LECTURAS E CONSULTAS DE FORMA LIBRE.**

7. Estratexias para incorporar as TIC na aula

Para incorporar as TIC na aula propónse unha serie de recursos **integrados** cos contidos e actividades de Plástica para Cuarto Curso, que complementan e amplían.

<i>Actividades TIC</i>	Actividades integradas nas secuencias de aprendizaxe.
<i>Enlaces a Internet</i>	Aproveitamento de recursos educativos en Internet: búsqueda de imaxes, información o curiosidades, e selección e organización para transformalo en coñecimento.
<i>CD interactivo</i>	Libro dixital con actividades interactivas, enlaces a Internet, .

8. Estratexias para estimular o interés e o hábito da lectura e desenvolver a expresión oral e escrita

Lectura:

- Lectura do libro de texto.
- Outros textos escritos: cortos, de tipoloxía diferente (informativo, descriptivo, contos, poemas...).
- Textos en soporte dixital (Internet e aplicacións informáticas, lectura en pantalla).

- Textos orais complementados y acompañados de imaxes o audios.

Expresión:

- Exposición oral e escrita en traballos individuais, actividades en grupo, en razoamentos o intervencións planificación, redacción, revisión.
- Expresión oral e escrita dos aprendizaxes, utilizando un vocabulario preciso.
- Expresión escrita en soporte papel e en pantalla.